0133- D nagari

वैदिकसंहिता(अष्टक). अन्त

Meterial: P

साध्यहिविश्वेषु भुवनेष्वंतः॥ अहं प्रजाऽअजनयं पृथिव्यामहं जनिभ्यो
अपरीषु पुत्रान्॥४१॥ विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिंशतु॥ आसिंचतु
प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते॥ गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि सरस्वति॥ गर्भं
ते अश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजा॥ हिरण्ययी अरणी यं निर्मंथतोऽअश्विना॥
तं ते गर्भं हवामहे दशमे मासि सूतवे॥४२॥ नेजमेष परापत सुपुत्रः पुनरापत॥
अस्यै मे पुत्रकामायै गर्भमाधेहि यः पुमान्॥ यथेयं पृथिवी मह्युत्ताना गर्भमा-
दधे॥ एवं तं गर्भमाधेहि दशमे मासि जायते॥ विष्णोः श्रेष्ठेन रूपेणास्यां ना-
र्यां गवीन्यां॥ पुमांसं पुत्रानाधेहि दशमे मासि सूतवे॥४३॥ नहि ते श्रीपाम वेत्सु
सं॰ त्रस्याधृन्वाः॥ तुनाधर्व वरूपास्य॥ नाहि ते स्मृतावुनना धेस्मा नारगो

गोर्भिरश्वो जोऽह्हद्दा नेक्केऽअग्ने॥ तेविंदुन्मनेसादीध्यानायऊं कं नं प्रेश्नमेद
मं॥ धातुर्यतीनात्सवितुश्च विष्णोरास्त्यादिभरन्न घर्ममेते॥३९॥ त्वहस
यतुदुर्गहाभरः प्रमेनेपदृघर्शीसायमम्म॥ क्षिपहृशीस्तिमपंडुर्मलिंद
ाकरुद्यजेमानायशीयोः॥ नेषरावीसोनोवतुप्रयाजेशंनोऽअस्त्वरुआज
पु॥ क्षिपत्व॥ तर्पुर्मर्हीलपतुरक्षसोयेश्रेलाद्दिपःशोरेवहंतवाउ॥ क्षिपद
मर्पडुर्मतिंहन्नर्थाकरुद्यजेमानायशीयोः॥४०॥ अपश्यंत्वामनसावेधि
नपसोजातंतपसोविभूतं॥ इहप्रजामिहरयिंरराणःप्रजायस्वप्रं
नकाम॥ अपश्यंत्वामनसादीध्यानांस्वायांतनूऽऋत्व्येनाधमानाम॥
मुआउवात्वंभूयाःप्रजायस्वप्रजयापुत्रकामे॥ अहंगर्भमदधु

र्यांतरिक्षात्सुवृक्तिभिः। पिबाथो अश्विना मधु कण्वानां सवने सुतं॥ आ नो यातं दिवस्प
र्यांतरिक्षादधप्रिया। पुत्रः कण्वस्य वामिह सुषाव सोम्यं मधु॥ आ नो यातमुपश्रुत्यश्वि
ना सोमपीतये। स्वाहा स्तोमस्य वर्धना प्र कवी धीतिभिर्नरा॥ यच्चिद्धि वां पुर ऋ
षयो जुहूरेऽवसे नरा। आ यातमश्विना गतमुपेमां सुष्टुतिं मम॥ दिवश्चिद्रोचनादध्या नो
गंतं स्वर्विदा। धीभिर्वत्सप्रचेतसा स्तोमेभिर्हवनश्रुता॥ किमन्ये पर्यासतेऽस्मत्स्तो
मेभिरश्विना। पुत्रः कण्वस्य वामृषिर्गीर्भिर्वत्सो अवीवृधत्॥ आ वां विप्र इहावसेऽह्वत्स्तो
मेभिरश्विना। अरिप्रा वृत्रहंतमा ता नो भूतं मयोभुवा॥ आ यद्वां योषणा रथमति
ष्ठद्वाजिनीवसू। विश्वान्यश्विना युवं प्र धीतान्यगच्छतं॥१०॥ अतः सहस्रनिर्णिजा रथे
ना यातमश्विना। वत्सो वां मधुमद्वचोऽशंसीत्काव्यः कविः॥ पुरुमंद्रा पुरूवसू

[illegible] तीरथेऽप्रालिवं हि सो हितः॥ यातानिभुम्वा सिगानुपः॥ स्तुङ्गोमेद्वार्यं पावेत्य [illegible] केप
[illegible] यसुर्लि वेकृयानरः॥ कृदांसा अमरुतऽङ्गथा विप्रं दवमान्॥ माद्रि के [illegible]
[illegible] मान्॥ रुद्याः कर्हंतुवं केध प्रियोपरिहिङ्गमडे दातन॥ कोवेः सविलऽश्वोहते [illegible]
[illegible] हैः कवासोऽअग्निं मुरुद्धिः॥ [illegible] हिं रपवा [illegible] सिः॥ ओसुव [illegible]
[illegible] सिकायो॥ दद्दुन्यां सिववोऽसान्॥ [illegible] येश्चिनेङि हतेपर्वोभि॥ [illegible]
[illegible] श्रेशिरे॥ अकृणायावानोवदं स्यं नरिष्ठेपापर्तवः॥ धानोर [illegible]
[illegible] लिंसातेसुव्यंभ्रु होनस्रोऽभार्नुसो॥ तेभ्रृद्धिर्वलशिरे॥ २५॥ आनो [illegible]
[illegible] रभिन्ना॥ कतेयुवः॥ दस्माहि [illegible] सपवलंतीपिवतं सोम्यंमद्धुः॥ आनु [illegible]
[illegible] सम्येत्सवा॥ भुजा [illegible] क्रिणयेत्रासः कवीनीभीर थेलला॥ आ [illegible]

तश्चिदेषांसुम्नंभिक्षेतमर्त्यः॥अदाभ्यस्यमन्मभिः॥२०॥योद्रप्साऽइवरोदसीधमन्त्यनुवृष्टिभिः॥
उत्संदुहंतोऽअक्षितं॥उदुस्वानेभिरीरतऽउद्रथैरुदुवायुभिः॥उत्स्तोमैःपृश्निमातरः॥येनाव
तुर्वशंयदुंयेनकण्वंधनस्पृतं॥रायेसुतस्यधीमहि॥इमाउवःसुदानवोघृतंनपिप्युषीरि
षः॥वर्धान्काण्वस्यमन्मभिः॥क्वनूनंसुदानवोमदथावृक्तबर्हिषः॥ब्रह्माकोवःसपर्यति॥
नहिष्मयद्धवःपुरास्तोमेभिर्वृक्तबर्हिषः॥शर्धाँऋतस्यजिन्वथ॥समुत्येमहतीरपःसंक्षो
णीसमुसूर्यं॥संवज्रंपर्वशोदधुः॥विवृत्रंपर्वशोययुर्विपर्वताँअराजिनः॥चक्राणावृ
ष्णिपौंस्यं॥अनुत्रितस्ययुध्यतःशुष्ममावन्नुतक्रतुं॥अन्विंद्रंवृत्रतूर्ये॥विद्युद्धस्ताऽअभि
द्यवःशिप्राःशीर्षन्हिरण्ययीः॥शुभ्राव्यंजतश्रिये॥२२॥उशनायत्परावतऽउक्ष्णोरंध्र
मयातन॥द्यौर्नचक्रदद्भिया॥आनोमखस्यदावनेऽश्वैर्हिरण्यपाणिभिः॥देवासउपगंतन॥

[illegible] तविषीयवो यामं शुभ्रा ऽअचिध्वं ॥ नि पर्वता ऽअहासत ॥ उदीरयंत वायुभिर्वाश्रासः पृश्निमातरः ॥
धुक्षंत पिप्युषीमिषं ॥ वपंति मरुतो मिहं प्र वेपयंति पर्वतान् ॥ यद्यामं यांति वायुभिः ॥ नि यद्या
[illegible] गिरिर्नि सिंधवो विधर्मणे ॥ महे शुष्माय येमिरे ॥१८॥ युष्मां ऽउ नक्तमूतये युष्मा[illegible]
[illegible] हे ॥ युष्मान्प्रयत्यध्वरे ॥ उदु त्ये ऽअरुणप्सवश्चित्रा यामेभिरीरते ॥ वाश्रा [illegible]
[illegible] दिवः ॥ सृजंति रश्मिमोजसा पंथां सूर्याय यातवे ॥ ते भानुभिर्वि तस्थिरे ॥ इमां [illegible]
[illegible] ममृभुक्षणः ॥ इमं मे वनता हवं ॥ त्रीणि सरांसि पृश्नयो दुदुह्रे वज्रिणे मधु ॥ उत्सं
[illegible] मुद्रिणं ॥१९॥ मरुतो यद्ध वो दिवः सुम्नायंतो हवामहे ॥ आ तू न ऽउप गंतन ॥ यूयं हि [illegible]
[illegible] रुद्रा ऽऋभुक्षणो दमे ॥ उत प्रचेतसो मदे ॥ आ नो रयिं मदच्युतं पुरुक्षुं विश्वधायसं
[illegible] रुतो दिवः ॥ अधीव यद्गिरीणां यामं शुभ्रा ऽअचिध्वं ॥ सुवानैर्मंदध्व ऽइंदुभिः ॥ [illegible]

[illegible] सातये॥ अनुत्वारोदसीऽउभेचक्रंनवर्त्येतशं॥ अनुसुवानासऽइंदवः॥ [illegible]
[illegible]स्तुनेंद्रायपावते॥ मत्स्वाविवस्वतोमती॥ यासुधानऽउपप्रविपीवदूर्यः
[illegible]स्तुनहासोमपातमः॥१८॥ अपिहृएवेताऽअस्यैवःऽई[illegible]सा॥ इंद्रयो[illegible]
[illegible]वहंतु॥ अस्माकंत्वासुतांऽउपवीतपृष्ठाऽअभिप्रयः॥ शतंवहंतुहरयः॥ इमा[illegible]
[illegible]यमद्योद्वितस्यपिप्युषी॥ कण्वाऽनु[illegible]नेवायुधः॥ इंद्रमि[illegible]महिनांमेध[illegible]
[illegible]हृयेः॥ इदंसविष्णुस्तुतये॥ अर्वांसित्वापुरुष्टुतप्रियमेधस्तुताहरी॥ सोमपेयायवक्ष[illegible]
[illegible]॥ शतमहंतिरिंद्रिसहस्रंपर्श्वावाददे॥ राधांसियाद्वानां॥ जी[illegible]स्वर्वत[illegible]
[illegible]तानो॥ दृष्ठोयसाको॥ तद्वानद्वकुकोद्ववमुक्ष्णां[illegible]हृदलः॥ अ[illegible] १२
२ [illegible]कुंजने॥१९॥ प्रयस्[illegible]हुमानिपुंमरुतोवि[illegible]ऽआध्ररत॥ विपर्वते[illegible]थ॥

रऽस्तु पाकवक्षसः॥ यदिंद्र मृळयासि नः॥२३॥ यदंग तविषीयसऽइंद्र प्रराजसि क्षितीः॥
महाँ अपारऽओजसा॥ तं त्वा हविष्मतीर्विशाऽउप ब्रुवतऽऊतये॥ उरुज्रयसमिंदुभिः॥
उपह्वरे गिरीणां संगथे च नदीनां॥ धिया विप्रोऽअजायत॥ अतः समुद्रमुद्वतश्चिकित्वाँऽअ
वपश्यति॥ यतो विपानऽएजति॥ आदित्प्रत्नस्य रेतसो ज्योतिष्पश्यंति वासरं॥ परो
यदिध्यते दिवा॥२४॥ कण्वासऽइंद्र ते मतिं विश्वे वर्धंति पौंस्यं॥ उतो शविष्ठ वृष्ण्यं॥ इमां म
इंद्र सुष्टुतिं जुषस्व प्र सु मामव॥ उत प्रवर्धया मतिं॥ उत ब्रह्मण्या वयं तुभ्यं प्रवृद्ध
वज्रिवः॥ विप्राऽअतक्ष्म जीवसे॥ अभि कण्वाऽअनूषतापो न प्रवता यतीः॥ इंद्रं वनन्वती
मतिः॥ इंद्रमुक्थानि वावृधुः समुद्रमिव सिंधवः॥ अनुत्तमन्युमजरं॥२५॥ आ नो याहि
परावतो हरिभ्यां हर्यताभ्यां॥ इममिंद्र सुतं पिब॥ त्वामिद्वृत्रहंतम जनासो वृक्तबर्हिषः॥

मिंद्र वृधे॥ ये त्वामिंद्र न तुष्टुवुरृषयो ये च तुष्टुवुः॥ ममेद्वर्धस्व सुष्टुतः॥ यदस्य मन्युरध्वनीद्वि
त्रं पर्वशो रुजन्॥ अपः समुद्रमैरयत्॥ नि शुष्ण ऽइंद्र धर्णसिं वज्रं जघंथ दस्यवि। वृषा ह्यु
ग्र शृण्विषे॥ न द्याव ऽइंद्रमोजसा नांतरिक्षाणि वज्रिणं॥ न विव्यचंत भूमयः॥११॥ यस्त ऽइंद्र
महीरपः स्तभूयमान ऽआशयत्॥ नि तं पद्यासु शिश्नथः॥ य ऽइमे रोदसी मही समीची सम
जग्रभीत्॥ तमोभिरिंद्र तं गुहः॥ य ऽइंद्र यतयस्त्वा भृगवो ये च तुष्टुवुः॥ ममेदुग्र श्रुधी हवं॥ इ
मास्त ऽइंद्र पृश्नयो घृतं दुहत ऽआशिरं॥ एनामृतस्य पिप्युषीः॥ या ऽइंद्र प्रस्वस्त्वासा गर्भ
मचक्रिरन्॥ परि धर्मेव सूर्यं॥१२॥ त्वामिच्छवसस्पते कण्वा ऽउक्थेन वावृधुः॥ त्वां सुतास ऽइंदवः॥
तवेदिंद्र प्रणीतिषूत प्रशस्तिरद्रिवः॥ यज्ञो वितंतसाय्यः॥ आ न ऽइंद्र महीमिषं पुरं न दर्षि गोमतीं॥
उत प्रजां सुवीर्यं॥ उत त्यदाश्वश्व्यं यदिंद्र नाहुषीष्वा॥ अग्रे विक्षु प्रदीदयत्॥ अभि व्रजं न तत्नि
७२

माकिरेनापथागाद्येनेमेयन्तिचेदयः।अन्योनेत्सूरिरोहतेभूरिदावत्तरोजनः॥[illegible]॥महाँइं
द्रोय ओजसापर्जन्योवृष्टिमाँऽइव।स्तोमैर्वत्सस्यवावृधे॥प्रजामृतस्यपिप्रतःप्रय
द्भरंतवह्नयः।विप्राऽऋतस्यवाहसा॥कण्वाऽइंद्रंयदक्रतस्तोमैर्यज्ञस्यसाधनं।जामिब्रु
वतआयुधं॥समस्यमन्यवेविशोविश्वानमंतकृष्टयः॥समुद्रायेवसिंधवः॥ओजस्तद
स्यतित्विषऽउभेयत्समवर्तयत्॥इंद्रश्चर्मेवरोदसी॥५॥विचिद्वृत्रस्यदोधतोवज्रेणशत
पर्वणा॥शिरोबिभेदवृष्णिना॥इमाऽअभिप्रणोनुमोविपामग्रेषुधीतयः॥अग्नेःशोचि
र्नदिद्युतः॥गुहासतीरुपत्मनाप्रयच्छोचंतधीतयः॥कण्वाऽऋतस्यधारया॥प्रतमिंद्रनशी
महिरयिंगोमंतमश्विनम्॥प्रब्रह्मपूर्वचित्तये॥अहमिद्धिपितुष्परिमेधामृतस्यजग्र
भ॥अहंसूर्यऽइवाजनि॥१०॥अहंप्रत्नेनमन्मनागिरःशुंभामिकण्ववत्॥येनेंद्रःशुष्म

पं:। २

योऽश्विना ॥ गृणंतः सुम्नमीमहे ॥ रथं हिरण्यवंधुरं हिरण्याभीशुमश्विना ॥ आ हि स्था
थो दिविस्पृशं ॥ हिरण्ययी वां रभिरीषा ऽअक्षो हिरण्ययः ॥ उभा चक्रा हिरण्यया ॥ तेन नो वा
जिनीवसू परावतश्चिदा गतं ॥ उपेमां सुष्टुतिं मम ॥ ८ ॥ आ वहेथे पराकात्पूर्वीरश्नंतौ
श्विना ॥ इषो दासीरमर्त्या ॥ आ नो द्युम्नैरा श्रवोभिरा राया यातमश्विना ॥ पुरुश्चंद्रा
नासत्या ॥ एह वां प्रुषितप्सवो वयो वहंतु पर्णिनः ॥ अच्छा स्वध्वरं जनं ॥ रथं वामनुगाय
य इषा वर्तते सह ॥ न चक्रमभि बाधते ॥ हिरण्ययेन रथेन द्रवत्पाणिभिरश्वैः ॥ धी:
ना नासत्या ॥ ९ ॥ युवं मृगं जागृवांसं स्वदथो वा वृषण्वसू ॥ ता नः पृंक्तमिषा रयिं ॥ ता मे अ
श्विना सनीनां विद्यातं नवानां ॥ यथा चिच्चैद्यः कशुः शतमुष्ट्रानां ददत्सहस्रा दश गोनां ॥
यो मे हिरण्यसंदृशो दश राज्ञो ऽअमंहत ॥ अधस्पदा इच्चैद्यस्य कृष्टयश्चर्मम्ना ऽअभितो जनाः

अस्मेऽआवहतंरयिंशतवंतंसहस्रिणं॥पुरुक्षुंविश्वधायसं॥३॥पुरुत्राचिद्धिवांनराविह्व
यंतेमनीषिणः॥वाघद्भिरश्विनागतं॥जनासोवृक्तबर्हिषोहविष्मंतोऽअरंकृतः॥युवांहवंतेऽ
अश्विना॥अस्माकमद्यवामयंस्तोमोवाहिष्ठोऽअंतमः॥युवाभ्यांभूत्वश्विना॥योहवांमधु
नोदृतिराहितोरथचर्षणे॥ततःपिबतमश्विना॥तेननोवाजिनीवसूपश्वेतोकायशंगवे
वहतंपीवरीरिषः॥४॥उतनोदिव्याऽइषऽउतसिंधूँरहर्विदा॥अपद्वारेववर्तथः॥कदावां
तौग्र्योविधत्समुद्रेजहितोनरा॥यद्वांरथोविभिष्पतात्॥युवंकण्वायनासत्याऋपिरि
प्तायहर्म्ये॥शश्वदूतीर्दशस्यथः॥ताभिरायातमूतिभिर्नव्यसीभिःसुशस्तिभिः॥यद्वांवृष
ण्वसूहुवे॥यथाचित्कण्वमावतंप्रियमेधमुपस्तुतं॥अत्रिंशिंजारमश्विना॥यथो
तकृत्व्येधनेंशुंगोष्वगस्त्यं॥यथावाजेषुसोभरिं॥एतावद्वांवृषण्वसूऽअतोवाभू

पाजसा॥सचेथेऽअश्विनोषसं॥युवाभ्यांवाजिनीवसूप्रतिस्तोमाऽअदृक्षत॥वाचंदूतोयथो
हिषे॥पुरुप्रियाणऽऊतयेपुरुमंद्रापुरूवसू॥स्तुषेकण्वासोऽअश्विना॥मंहिष्ठावाज
सातमेषयंताशुभस्पती॥गंतारादाशुषोगृहं॥१॥तासुदेवायदाशुषेसुमेधामवितारिणीं॥घृतै
र्गव्यूतिमुक्षतं॥आनस्तोममुपद्रवत्तूयंश्येनेभिराशुभिः॥यातमश्वेभिरश्विना॥येभि
स्तिस्रःपरावतोदिवोविश्वानिरोचना॥त्रीँरक्तून्परिदीयथः॥उतनोगोमतीरिषउत
सातीरहर्विदा॥विपथःसातयेसितं॥आनोगोमंतमश्विनासुवीरंसुरथंरयिं॥वोळ्हम
श्वावतीरिषः॥२॥वावृधानाशुभस्पतीदस्राहिरण्यवर्तनी॥पिबतंसोम्यंमधु॥अस्मभ्यंवाजि
नीवसूमघवद्भ्यश्चसप्रथः॥छर्दिर्यंतमदाभ्यं॥निषुब्रह्मजनानांयाविष्टंतूयमागतं
मोष्व१न्यांऽउपारतं॥अस्यपिबतमश्विनायुवंमदस्यचारुणः॥मध्वोरातस्यधिष्ण्या

ध्वरश्रियो वहंतु सवनेदुप॥ प्र पूषणं वृणीमहे युज्याय पुरूवसुं॥ स शक्र शिक्ष पुरुहूत नो
धिया तुजे राये विमोचन॥३१॥ सं नः शिशीहि भुरिजोरिव क्षुरं रास्व रायो विमोचन॥ त्वे तन्नः
सुवेदमुस्रियं वसु यं त्वं हिनोषि मर्त्यं॥ वेमि त्वा पूषन्नृंजसे वेमि स्तोतव आघृणे॥ न तस्य वेम्य
रणं हि तद्वसो स्तुषे पज्राय साम्ने॥ परा गावो यवसं कच्चिदाघृणे नित्यं रेक्णो ऽअमर्त्य॥
अस्माकं पूषन्नविता शिवो भव मंहिष्ठो वाजसातये॥ स्थूरं राधः शताश्वं कुरुंगस्य दिविष्टिषु॥
राज्ञस्त्वेषस्य सुभगस्य रातिषु तुर्वशेष्वमन्महि॥ धीभिः सातानि काण्वस्य वाजिनः प्रियमे
धैरभिद्युभिः॥ षष्टिं सहस्रानु निर्मजामजे निर्यूथानि गवामृषिः॥ वृक्षाश्चिन्मे ऽअभिपित्वे
अरारणुः॥ गां भजंत मेहनाश्वं भजंत मेहना॥३२॥ पंचमाष्टके सप्तमो ध्यायः॥ ॥ दूरा
दिहेव यत्सत्यरुणप्सुरशिश्वितत्॥ वि भानुं विश्वधातनत्॥ नृवद्दस्रा मनोयुजा रथेन पृथु

स्तुतिं॥पुत्रंप्रावर्गंकृणुतेसुवीर्येदाश्नोतिनमऽउक्तिभिः॥माभेममाश्रमिष्मोग्रस्यसख्ये
तव॥महत्तेवृष्णोऽअभिचक्ष्यंकृतंपश्येमतुर्वशंयदुं॥सव्यामनुस्फिग्यंवावसेवृषानदा
नोऽअस्यरोषति॥मध्वासंपृक्ताःसारघेणधेनवस्तूयमेहिद्रवापिब॥अश्वीरथीसु[illegible]
द्गोमांऽइदिंद्रतेसखा॥श्वात्रभाजावयसासचतेसदाचंद्रोयातिसभामुप॥ऋ[illegible]
ष्यँनवपानमागहिपिबासोमंवशाँऽअनु॥निमेघमानोमघवंदिवेदिवऽओजिष्ठं[illegible]
ः॥३१॥अध्वर्योद्रावयात्वंसोममिंद्रःपिपासति॥उपनूनंयुयुजेवृषणाहरीऽआच[illegible]
वृत्रहा॥स्वयंचित्समन्यतेदाशुरिर्जनोयत्रासोमस्यतृंपसि॥इदंतेऽअंनंयुज्यंसमु[illegible]
तस्येहिप्रद्रवापिब॥रथेष्ठायाध्वर्यवःसोममिंद्रायसोतन॥अधिब्रध्नस्याद्रयो[illegible]
सुन्वंतोदाश्वध्वरं॥उपब्रध्नंवावातावृषणाहरीऽइंद्रमपसुवक्षतः॥अर्वांचंत्वास

[illegible] शो मेह्मधे नहि विभावं माने ।। रोहितमे पाकस्थामा सुधुरं कक्ष्यप्रां ।। अदाद्रायो [illegible]
[illegible] ऽअन्येदशप्रति धुरं वहति वक्षयः ।। अस्तंवयो नतुग्र्यं ।। आत्मा पि[illegible]
[illegible] ओजोदाऽअभ्यंजनं ।। तुरीयमिद्रोहितस्य पाकस्थामानं भोजं दातारमब्रवं ।। [illegible]
यदिंद्र प्रागपागुदङ्न्यग्वा हूयसे नृभिः ।। सिमापुरूनृषूतोअस्यानवेसिप्रशर्ध [illegible]
द्वारुमेरुशमेश्यावके कृपऽइंद्र मादयसे सचा ।। कण्वासस्त्वा ब्रह्मभिस्तोम[illegible]
यच्छंत्यागहि ।। यथा गौरोऽअपाकृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणं ।। आपित्वेनः प्रपित्वे [illegible]
कण्वेषु सुसचा पिब ।। मंदंतु त्वा मघवन्निंद्रेंदवो राधोदेयाय सुन्वते ।। आमु[illegible]
पिबश्चमू सुतं ज्येष्ठं तद्दधिषे सहः ।। प्रचक्रे सहसा सहो बभंज मन्युमोज[illegible]
[illegible] पृतनायवो यह्वो निवृक्षाऽइव येमिरे ।। ५ ।। सहस्रेणेव सचते यवीयुधा [illegible]

नूनं सो अस्य महिमानमिंद्रियं स्वर्गृणंत ऽआनशुः ॥ कदु स्तुवंत ऽऋतयंत देवत ऽऋषिः को विप्र
ओहते ॥ कदा हवं मघवन्निंद्र सुन्वतः कदु स्तुवत ऽआगमः ॥ उदु त्ये मधुमत्तमा गिरः स्तोमास
ईरते ॥ सत्राजितो धनसा ऽअक्षितोतयो वाजयंतो रथा ऽइव ॥२७॥ कण्वा ऽइव भृगवः सूर्या
इव विश्वमिद्धीतमानशुः ॥ इंद्रं स्तोमेभिर्महयंत ऽआयवः प्रियमेधासो ऽअस्वरन् ॥ यु
क्ष्वा हि वृत्रहंतम हरी ऽइंद्र परावतः ॥ अर्वाचीनो मघवन्सोमपीतय ऽउग्र ऽऋष्वेभिरा गहि
इमे हि ते कारवो वावशुर्धिया विप्रासो मेधसातये ॥ स त्वं नो मघवन्निंद्र गिर्वणो वेनो न शृणु
धी हवं ॥ निरिंद्र बृहतीभ्यो वृत्रं धनुभ्यो ऽअस्फुरः ॥ निरर्बुदस्य मृगयस्य मायिनो निः पर्व
तस्य गा ऽआजः ॥ निरग्नयो रुरुचुर्निरु सूर्यो निः सोम ऽइंद्रियो रसः ॥ निरंतरिक्षादधम
महामहिं कृषे तदिंद्र पौंस्यं ॥२८॥ यं मे दुरिंद्रो मरुतः पाकस्थामा कौरयाणः ॥ विश्वेषां त्म

इंद्रं समीके वनिनो हवामहऽइंद्रं धनस्य सातये॥२५॥ इंद्रो मह्ना रोदसी पप्रथच्छवऽइंद्रः सूर्यम
रोचयत्॥ इंद्रे ह विश्वा भुवनानि येमिर इंद्रे सुवानासऽइंदवः॥ अभि त्वा पूर्वपीतयऽइंद्र स्तो
मेभिरायवः॥ समीचीनासऽऋभवः समस्वरन् रुद्रा गृणंत पूर्व्यं॥ अस्येदिंद्रो वावृधे वृष्ण्यं श
वो मदे सुतस्य विष्णवि॥ अद्या तमस्य महिमानमायवोऽनु ष्टुवंति पूर्वथा॥ तत्त्वा यामि सु
वीर्यं तद्ब्रह्म पूर्वचित्तये॥ येना यतिभ्यो भृगवे धने हिते येन प्रस्कण्वमाविथ॥ येना स
मुद्रमसृजो महीरपस्तदिंद्र वृष्णि ते शवः॥ सद्यः सोऽअस्य महिमा न संनशे यं क्षोणी
रनुचक्रदे॥२६॥ शग्धी नऽइंद्र यत्त्वा रयिं यामि सुवीर्यं॥ शग्धि वाजाय प्रथमं सिषा
सते शग्धि स्तोमाय पूर्व्य॥ शग्धी नोऽअस्य यद्ध पौरमाविथ धियऽइंद्र सिषासतः॥ शग्धि य
था रुशमं श्यावकं कृपमिंद्र प्रावः स्वर्णरं॥ कन्नव्योऽअतसीनां तुरो गृणीत म

कोमैं सुतप मघा ॥ अथ अभ्रे वसुंस त्योतिं अवे स्व का तं पुरु माने ॥ कृ [illegible] यो सोमात वाजिनं ॥
[illegible] भ्यदेभ्यो दात्सरवान भ्यः शाचीवान् ॥ ये ऽ अग्नि का मम मन्त्रियन् ॥ दू छा वि न
नः कामवं मे ध्वा तितिथां ॥ मे घो भूतो रुश्मियन्तर्यः ॥ शी क्षा वं श्रं दो ऽ असे चुलाय र्द ना दढ्क ॥
दृष्णरः सहस्रो ॥ उन सुत्येपयो वृधो माकीरयाम्स्यन्त्या ॥ जनिच्चनायमामहे ॥ [illegible]
बो सुतस्य रसिनो मत्स्वा न ऽ इंद्र गो मतः ॥ आपिर्नो बोधि सधमाद्यो वृधे ऽस्माँ ऽ अव[illegible]
धियः ॥ भूयाम ते सुमतौ वाजिनो वयं मा न स्तर भिमातये ॥ अस्मां चित्राभिर व[illegible]
भिरा नः सुम्नेषु यामय ॥ इमा ऽ उ त्वा पुरूवसो गिरो वर्धन्तु या मम ॥ पावक वर्णाः शुच
९ विपश्चितो भि स्तोमैरनूषत ॥ अयं सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्र ऽ इव पप्रथे ॥ स
सो ऽ अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये ॥ इंद्रमिद्देवतातय ऽ इंद्रं प्रयत्यध्व

...सुतसा धाम संनारे ऽस्मान्॥ नियमते ज्ञानमूर्तिः॥ एह हरी ब्रह्मसु... [illegible]
...यं॥ गी... [illegible] नं गिर्वणसं॥ रचा देवः सोमाऽआयाहि न्मीताः सोमाऽआया... [illegible]
न वीवः शचीवो ऽनायमको सधमादं॥ स्तुतेभ्य यास्त्वा वर्द्धति मुहे राधसे न्नमणा॥ [illegible]
रत्नं हृघं नः॥ गिरश्च या स्ते गिर्वा ह ऽउक्था न कुम्यं तानि॥ सत्रा दधिरे शवांसि॥ [illegible]
देववत्तु विकूर्मि यो तुं ऽ एको वज्रहस्तः॥ सनाद मृक्तो दयते॥ हंता वृत्रं दक्षिणे नेंद्र पुरु... [illegible]
नः॥ महान्महीभिः शचीभिः॥ यस्मिन्विश्वाश्चर्षणय ऽउत च्यौत्ना ज्रयांसि॥ [illegible]
हीमु ष्टोनः॥ एभिऽ एतानि वकारे ज्ञो विश्वायो ति श्रृण्वे॥ वाजदावा मघोनां॥ [illegible]
...न्यान्नेमपा... ञि घ नवेमा॥ इनो वसु सहि वोल्हा॥ ॥ स नितानि स्तो ऽअर्दे... [illegible]
सुत्रं न पि मह...॥ [illegible] विलादिधतं॥ यदेद्यौ नं प्रियमेधाऽइंदु... [illegible]

उक्थं चन शस्यमानमगोररिरा चिकेत ॥ न गायत्रं गीयमानं ॥ मा नऽइंद्र पीयत्नवे मा शर्धते परा दाः ॥ शि
क्षा शचीवः शचीभिः ॥ १५ ॥ वयमु त्वा तदिदर्थाऽइंद्र त्वायंतः सखायः ॥ कण्वाऽउक्थेभिर्जरंते ॥
न घेमन्यदा पपन वज्रिन्नपसो नविष्टौ ॥ तवेदु स्तोमं चिकेत ॥ इच्छंति देवाः सुन्वंतं न स्व
प्नाय स्पृहयंति ॥ यंति प्रमादमतंद्राः ॥ ओ षु प्र याहि वाजेभिर्मा हृणीथाऽअभ्यस्मान् ॥ म
हांऽइव युवजानिः ॥ मो ष्व१द्य दुर्हणावान्त्सायं करदारेऽअस्मत् ॥ अश्रीरऽइव जामा
ता ॥ २० ॥ विद्मा ह्यस्य वीरस्य भूरिदावरीं सुमतिं ॥ त्रिषु जातस्य मनांसि ॥ आ तू षिंच
कण्वमंतं न घा विद्म शवसानात् ॥ यशस्तरं शतमूतेः ॥ ज्येष्ठेन सोतरिंद्राय सोमं
वीराय शक्राय ॥ भरा पिबन्नर्याय ॥ यो वेदिष्ठोऽअव्यथिष्वश्वावंतं जरितृभ्यः ॥ वाजं स्तो
तृभ्यो गोमंतं ॥ पन्यंपन्यमित्सोतारऽआ धावत मद्याय ॥ सोमं वीराय शूराय ॥ २५ ॥ [illegible]

रव्यो वारैः परिपूतः॥ अश्वो न निक्तो नदीषु॥ तं ते यवं यथा गोभिः स्वादुमकर्म श्रीणंतः॥ इं
त्वास्मिन्त्सधमादे॥ इंद्रऽइत्सोमपाऽएकऽइंद्रः सुतपा विश्वायुः॥ अंतर्देवान्मर्त्यांश्च॥
न यं शुक्रो न दुराशीर्न तृप्राऽउरुव्यचसं॥ अपस्पृण्वते सुहार्दं॥५॥ गोभिर्यदीमन्येऽअ
स्मन्मृगं न व्रा मृगयंते॥ अभित्सरंति धेनुभिः॥ त्रयऽइंद्रस्य सोमाः सुतासः संतु देव
स्वे क्षये सुतपाव्नः॥ त्रयः कोशासश्चोतंति तिस्रश्चम्वः सुपूर्णाः॥ समानेऽअधि भा
शुचिरसि पुरुनिःष्ठाः क्षीरैर्मध्यतऽआशीर्तः॥ दध्ना मंदिष्ठः शूरस्य॥ इमे तऽइंद्र सोमा
तीव्राऽअस्मे सुतासः॥ शुक्राऽआशिरं याचंते॥१०॥ तांऽआशिरं पुरोळाशमिंद्रेमं सोमं श्री
णीहि॥ रेवंतं हि त्वा शृणोमि॥ हृत्सु पीतासो युध्यंते दुर्मदासो न सुरायां॥ ऊधर्न
नग्ना जरंते॥ रेवाँऽइद्रेवतः स्तोता स्यात्त्वावतो मघोनः॥ प्रेदु हरिवः श्रुतस्य॥ उक्थं च

[illegible]रिष्ण्वं वधैः शुष्णस्य सं पिणक्। त्वं भा ऽअनु चरो ऽअध द्विता यदिन्द्र हव्यो भुवः॥
[illegible]र ऽउदिते मम मध्यंदिने दिवः॥ मम प्रपित्वे ऽअपिशर्वरे वसवा स्तोमासो ऽअवृ
[illegible]॥ स्तुहि स्तुहीदेते घा ते मंहिष्ठासो मघोनां॥ निन्दिताश्वः प्रपथी परमज्या मघस्य मेध्या
तिथे॥१५॥ आ यदश्वान्वनन्वतः श्रद्धयाहं रथे रुहं॥ उत वामस्य वसुनश्चिकेतति य
आस्ते यादवः पशुः॥ य ऽऋज्रा मह्यं मामहे सह त्वचा हिरण्यया॥ एष विश्वान्यभ्यस्तु सौ
भगासंगस्य स्वनद्रथः॥ अध प्लायोगिरति दासदन्यानासंगो ऽअग्ने दशभिः सहस्रैः
अधोक्षणो दश मह्यं रुशन्तो नळा ऽइव सरसो निरतिष्ठन्॥ अन्वस्य स्थूरं ददृशे पुरस्ता
दनस्थ ऽऊरुरवरंबमाणः॥ शश्वती नार्यभिचक्ष्याह सुभद्रमर्य भोजनं बिभर्षि॥१६॥
इदं वसो सुतमंधः पिबा सुपूर्णमुदरं॥ अनाभयिन्ररिमा ते॥ नृभिर्धूतः सुतो ऽअश्नै

२५

व २

[illegible] धिया हिन्वानं न वाजयुम्॥ मा त्वा सोमस्य गल्दया सदा याचन्नहं गिरा भूर्णिं मृगं न सवने-
षु चुक्रुधं कऽईशानं न याचिषत्॥५॥ मदेनेषितं मदमुग्रमुग्रेण शवसा।
विश्वेषां तरुतारं मदच्युतं मदे हि ष्मा ददाति नः॥ शेवारे वार्या पुरु देवो मर्ताय दाशुषे।
स सुन्वते च स्तुवते च रासते विश्वगूर्तो अरिष्टुतः॥ एन्द्र याहि मत्स्व चित्रेण देव राधसा।
सरो न प्रास्युदरं सपीतिभिरा सोमेभिरुरु स्फिरम्॥ आ त्वा सहस्रमा शतं युक्ता रथे हिर-
ण्यये। ब्रह्मयुजो हरयऽइन्द्र केशिनो वहन्तु सोमपीतये॥ आ त्वा रथे हिरण्यये हरी म-
यूरशेप्या॥ शितिपृष्ठा वहतां मध्वो अन्धसो विवक्षणस्य पीतये॥२०॥ पिबा त्वस्य गिर्वणः
सुतस्य पूर्वपाऽइव॥ परिष्कृतस्य रसिनऽइयमासुतिश्चारुर्मदाय पत्यते॥ य एको
अस्ति दंसना महाँ उग्रोऽअभि व्रतैः॥१६॥ गमत्स शिप्री न स योषदा गमद्धवं न

[illegible] वाले स्मर्द [illegible] ॥ अग्नि रुद्रे सं न्मा र्जै के शुत केतुः सर्व्र द्रुम वै नस्त्रो [illegible] रुद्रे वि
[illegible] न्नुरा सुह्युं [illegible] आन्द्रु ॥ सं धोलाल [illegible] पवो पुक्तु वस्तु रहक्तो तिन्दु [illegible]
धी [illegible] धुलै हू रेत ऽ ह्वतो । शूनानिँ [illegible] हि ता न्यहि नो दुरो षा स्नो ऽ ज्म मन [illegible] ॥ ३
[illegible] दरुनो नौ तुरा [illegible] मन [illegible] न्त्रो ॥ सकन्तु [illegible] हुला न्हरर धु सानुस्तो अं मु दी म हि [illegible]
[illegible] बं कृमि हुवः ॥ त्रित्प्र बिन्धे न सद्धा सऽआ ना वो मे दं तु नु स्म [illegible]
[illegible] धरसुधन्को हिं सुवानु [illegible] न्नु नानाहि ॥ उनन्त तिर्ष [illegible] ऽ [illegible]
[illegible] ॥ सोमाहि सोमम न्द्रा भिरे भ्येन [illegible] भा बता ॥ गव्या वस्त्रेव वासं [illegible] ऽ इन्द्रो
[illegible] न्ना गा न्व ॥ अभु क्षो ऽ ज्रो वां दिवो ह त्नो रोचना दुधि ॥ अ पा वै [illegible]
[illegible] कैतो हृता ॥ इन्द्रो नु कृ [illegible] सो मे सो ना वरे [illegible] ॥ [illegible]

हि. २

णीसहं॥ विद्वेषणं संवननोभयंकरं मंहिष्ठमुभयाविनं॥ यच्चिद्धि त्वा जना इमे नाना हवंत
ये॥ अस्माकं ब्रह्मेदमिंद्र भूतु तेहा विश्वा च वर्धनं॥ वितर्तूर्यंते मघवन्विपश्चितो ऽर्यो विपो
नां॥ उप क्रमस्व पुरुरूपमा भर वाजं नेदिष्ठमूतये॥ महे च न त्वाद्रिवः परा शुल्काय दे
सहस्राय नायुताय वज्रिवो न शताय शतामघ॥१०॥ वस्याँ२ऽइंद्रासि मे पितुरुत
रभुंजतः॥ माता च मे छदयथः समा वसो वसुत्वनाय राधसे॥ क्वेयथ क्वेदसि पु
ते मनः॥ अलर्षि युध्म खजकृत्पुरंदर प्र गायत्रा अगासिषुः॥ प्रास्मै गायत्रमर्चत
रः पुरंदरः॥ याभिः काण्वस्योप बर्हिरासदं यासद्वज्री भिनत्पुरः॥ ये ते
तिनो ये सहस्रिणः॥ अश्वासो ये ते वृषणो रघुद्रुवस्तेभिर्नस्तूयमा गहि॥ आ त्व
दुघां हुवे गायत्रवेपसं॥ इंद्रं धेनुं सुदुघामन्यामिषमुरुधारामरंकृतं॥११॥ यत्तु

पतयंतिश्वयातवऽइंद्रंदिप्संतिदिप्सवोदाभ्यं ॥ शिशीतेशक्रःपिशुनेभ्योवधंनूनंसृजदशनिं
यातुमद्भ्यः ॥२०॥ इंद्रोयातूनामभवत्पराशरोहविर्मथीनामभ्याविवासतां ॥ अभीदुशक्रःप
रशुर्यथावनंपात्रेवभिंदन्सतऽएतिरक्षसः ॥ उलूकयातुंशुशुलूकयातुंजहिश्वयातुमुतको
कयातुं ॥ सुपर्णयातुमुतगृध्रयातुंदृषदेवप्रमृणरक्षऽइंद्र ॥ मानोरक्षोऽअभिनड्यातुमा
वतामपोच्छतुमिथुनायाकिमीदिना ॥ पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहसोंतरिक्षंदिव्यात्पात्व
स्मान् ॥ इंद्रजहिपुमांसंयातुधानमुतस्त्रियंमाययाशाशदानां ॥ विग्रीवासोमूरदेवाऋ
दंतुमातेदृशन्सूर्यमुच्चरंतं ॥ प्रतिचक्ष्वविचक्ष्वेंद्रश्चसोमजागृतं ॥ रक्षोभ्योवधमस्य
तमशनिंयातुमद्भ्यः ॥२५॥ इतिसप्तमंमंडलं ॥ माचिदन्यद्विशंसतसखायोमारिषण्यत ॥
इंद्रमित्स्तोतावृषणंसचासुतेमुहुरुक्थाचशंसत ॥ अवक्रक्षिणंवृषभंयथाजुरंगां

ऽअयं मिथुया धारयंतं ॥ हंति रक्षो हंत्यासद्वदंतमुभाविंद्रस्य प्रसितौ शयाते ॥ यदि वाहमनृ
तदेवऽआस मोघं वा देवाँ२ऽअप्यूहेऽअग्ने ॥ किमस्मभ्यं जातवेदो हृणीषे द्रोघवाचस्ते नि
र्ऋथं सचंतां ॥ अद्यामुरीय यदि यातुधानोऽअस्मि यदि वायुस्ततप पूरुषस्य ॥ अधा स वी
रैर्दशभिर्वियूया यो मा मोघं यातुधानेत्याह ॥ १ ॥ यो मायातुं यातुधानेत्याह यो वा रक्षाः
शुचिरस्मीत्याह ॥ इंद्रस्तं हंतु महता वधेन विश्वस्य जंतोरधमस्पदीष्ट ॥ प्र या जिगाति ख
र्गलेव नक्तमप द्रुहा तन्वं गूहमाना ॥ वव्राँ२ऽअनंताँ२ऽअव सा पदीष्ट ग्रावाणो घ्नंतु र
क्षसऽउपब्दैः ॥ वि तिष्ठध्वं मरुतो विक्ष्वि१च्छत गृभायत रक्षसः सं पिनष्टन ॥ वयो ये भूत्वी
पतयंति नक्तभिर्ये वा रिपो दधिरे देवेऽअध्वरे ॥ प्र वर्तय दिवोऽअश्मानमिंद्र सोमशितं
[illegible] सं शिशाधि ॥ प्राक्तादपाक्तादधरादुदक्तादभि जहि रक्षसः पर्वतेन ॥ एतऽउ त्ये

[illegible]ना॥यांवांहोत्रांपरिहिनोमिमेधयेमाब्रह्माणिनृपतीवजिन्वतं॥प्रतिस्मरेथांतुजयद्भि
रेवैर्हतंद्रुहोरक्षसोभंगुरावतः॥इंद्रासोमादुष्कृतेमासुगंभूद्योनःकदाचिदभिदासतिद्रु
हा॥योमापाकेनमनसाचरंतमभिचष्टेऽअनृतेभिर्वचोभिः॥आपऽइवकाशिनासंगृभीता
असन्नस्त्वासतऽइंद्रवक्ता॥येपाकशंसंविहरंतऽएवैर्येवाभद्रंदूषयंतिस्वधाभिः॥अ
हयेवातान्प्रददातुसोमऽआवादधातुनिर्ऋतेरुपस्थे॥योनोरसंदिप्सतिपित्वोऽअग्नेयोऽअ
श्वानांयोगवांयस्तनूनां॥रिपुःस्तेनःस्तेयकृद्दभ्रमेतुनिषहीयतांतन्वातनाच॥पर
ःसोऽअस्तुतन्वातनाचतिस्रःपृथिवीरधोऽअस्तुविश्वाः॥प्रतिशुष्यतुयशोऽअ
स्यदेवायोनोदिवादिप्सतियश्चनक्तं॥सुविज्ञानंचिकितुषेजनायसच्चासच्चवचसीपस्पृ
धे॥तयोर्यत्सत्यंयतरदृजीयस्तदित्सोमोवतिहंत्यासत्॥नवाऽउसोमोवृजिनंहिनोतिनक्ष

रदात्पृश्निरदाद्धरितो नो वसूनि॥ गवां मंडूका ददतः शतानि सहस्रसावे प्रतिरंतऽआयुः॥ उपप्र
वेत मंडूकी वर्षमावेत तादुरि॥ मध्ये ह्रदस्य प्लवस्व निगृह्य चतुरः पदः॥ ४॥ इंद्रासोमा तपतं रक्ष
उब्जतं न्यर्पयतं वृषणा तमोवृधः॥ पराश्रृणीतमचितो न्योषतं हतं नुदेथां नि शिशीतमत्रिणः॥
इंद्रासोमा समघशंसमभ्य१घं तपुर्ययस्तु चरुरग्निवाँ इव॥ ब्रह्मद्विषे क्रव्यादे घोरचक्षसे
द्वेषो धत्तमनवायं किमीदिने॥ इंद्रासोमा दुष्कृतो वव्रेऽअंतरनारंभणे तमसि प्र विध्यतं।
यथा नातः पुनरेकश्चनोदयत्तद्वामस्तु सहसे मन्युमच्छवः॥ इंद्रासोमा वर्तयतं दिवो वधं सं
पृथिव्याऽअघशंसाय तर्हणं॥ उत्तक्षतं स्वर्यं१ पर्वतेभ्यो येन रक्षो वावृधानं निजूर्वथः॥
इंद्रासोमा वर्तयतं दिवस्पर्यग्नितप्तेभिर्युवमश्महन्मभिः॥ तपुर्वधेभिरजरेभिरत्रिणो
नि पर्शाने विध्यतं यंतु निस्वरं॥ ५॥ इंद्रासोमा परि वां भूतु विश्वतऽइयं मतिः कक्ष्याश्वेव

तृष्यावत· प्रावृष्यागतायां॥ अक्खलीकृत्या पितरं न पुत्रो ऽअन्यो ऽअन्यमुपवदंतमेति
अन्यो ऽअन्यमनुगृभ्णात्येनोरपां प्रसर्गे यदमंदिषातां॥ मंडूको यदभिवृष्टः कनिष्कन्
पृश्निः संपृङ्क्ते हरितेन वाचं॥ यदेषामन्यो अन्यस्य वाचं शाक्तस्येव वदति शिक्षमाणः सर्वं
तदेषां समृधेव पर्व यत्सुवाचो वदथनाध्यप्सु॥ ३॥ गोमायुरेको ऽअजमायुरेकः पृश्निरेको
हरित ऽएक ऽएषां॥ समानं नाम बिभ्रतो विरूपाः पुरुत्रा वाचं पिपिशुर्वदंतः॥ ब्राह्मणासो
अतिरात्रे न सोमे सरो न पूर्णमभितो वदंतः॥ संवत्सरस्य तदहः परिष्ठ यन्मंडूकाः प्रावृषी
णं बभूव॥ ब्राह्मणासः सोमिनो वाचमक्रत ब्रह्म कृण्वंतः परिवत्सरीणं॥ अध्वर्यवो घर्मि
णः सिष्विदाना ऽआविर्भवंति गुह्या न के चित्॥ देवहितिं जुगुपुर्द्वादशस्य ऽऋतुं नरो न
प्रमिनंत्येते॥ संवत्सरे प्रावृष्यागतायां तप्ता घर्मा ऽअश्नुवते विसर्गं॥ गोमायुरदादजमायु

तुः पयः प्रतिगृभ्णाति माता तेन पिता वर्द्धते तेन पुत्रः ।। यस्मिन्विश्वानि भुवनानि तस्थुस्तिस्रो द्या
वस्त्रेधा सस्रुरापः ।। त्रयः कोशासऽउपसेचनासो मध्वः श्चोतंत्यभितो विरप्शं ।। इदं वचः पर्ज
न्याय स्वराजे हृदोऽअस्त्वंतरं तज्जुजोषत् ।। मयोभुवो वृष्टयः संत्वस्मे सुपिप्पलाऽओषधी
र्देवगोपाः ।। स रेतोधा वृषभः शश्वतीनां तस्मिन्नात्मा जगतस्तस्थुषश्च ।। तन्मऽऋतं पातु श
शा तशारदाय यूयं० ।।२।। पर्जन्याय प्रगायत दिवस्पुत्राय मीळ्हुषे । स नो यवसमिच्छतु ।। यो गर्भ
मोषधीनां गवां कृणोत्यर्वतां ।। पर्जन्यः पुरुषीणां ।। तस्मा इदास्ये हविर्जुहोता मधुमत्तमं
इळां नः संयतं करत् ।।३।। संवत्सरं शशयाना ब्राह्मणा व्रतचारिणः ।। वाचं पर्जन्यजि
न्वितां प्रमंडूकाऽअवादिषुः ।। दिव्याऽआपोऽअभियदेनमायं दृतिं न शुष्कं सरसी शयानं
गवामह न मायुर्वत्सिनीनां मंडूकानां वग्नुरत्रा समेति ।। यदीमेनांऽउशतोऽअभ्यवर्षी

पायः ॥ त्रिर्देवः पृथिवीमेषऽएतां विचक्रमे शतर्चसं महित्वा ॥ प्रविष्णुरस्तु तवसस्तवीयान्त्वेषं
ह्यस्य स्थविरस्य नाम ॥ विचक्रमे पृथिवीमेषऽएतां क्षेत्राय विष्णुर्मनुषे दशस्यन् ॥ ध्रुवासो
ऽअस्य कीरयो जनासऽउरुक्षितिं सुजनिमा चकार ॥ प्रतत्तेऽअद्य शिपिविष्ट नामार्यः शंसा
मि वयुनानि विद्वान् ॥ तं त्वा गृणामि तवसमतव्यान्क्षयंतमस्य रजसः पराके ॥ किमित्ते
विष्णो परिचक्ष्यं भूत्प्र यद्ववक्षे शिपिविष्टोऽअस्मि ॥ मा वर्पोऽअस्मदप गूहऽएतद्यदन्यरूपः
समिथे बभूथ ॥ वषट् ॥२५॥ पंचमाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ॐ त्रिस्रो वाचः प्रवद ज्योतिरग्रा याऽ
एतद्दुह्रे मधुदोघमूधः ॥ स वत्सं कृण्वन्गर्भमोषधीनां सद्यो जातो वृषभो रोरवीति ॥
यो वर्धनऽओषधीनां योऽअपां यो विश्वस्य जगतो देवऽईशे ॥ स त्रिधातु शरणं शर्म यंसत्त्रि
वर्तु ज्योतिः स्वभिष्ट्यस्मे ॥ स्तरीरु त्वद्भवति सूतऽउ त्वद्यथावशं तन्वं चक्रऽएषः ॥

परमंतमाप।।उदस्तभ्नानाकमृष्वंबृहंतंदाधर्थप्राचींककुभंपृथिव्याः।।इरावतीधेनुमती
हिभूतंसूयवसिनीमनवेदशस्या।।व्यस्तभ्नारोदसीविष्णवेतेदाधर्थपृथिवीमभितोमयूखैः।।
उरुंयज्ञायचक्रथुरुलोकंजनयंतासूर्यमुषासमग्निं।।दासस्यचिद्वृषशिप्रस्यमायाजघ्नथुर्न
रापृतनाज्येषु।।इंद्राविष्णूदृंहिताःशंबरस्यनवपुरोनवतिंचश्नथिष्टं।।शतंवर्चिनःसहस्रंचसा
कंहथोअप्रत्यसुरस्यवीरान्।।इयंमनीषाबृहतीबृहंतोरुक्रमातवसावर्धयंती।।ररेवांस्तो
मंविदथेषुविष्णोपिन्वतमिषोवृजनेष्विंद्र।।वषट्तेविष्णवासआकृणोमितन्मेजुषस्वशि
पिविष्टहव्यं।।वर्धंतुत्वासुष्टुतयोगिरोमेयूयं०।।२४।।नूमर्तोदयतेसनिष्यन्योविष्णवउ
रुगायायदाशत्।।प्रयःसत्राचामनसायजातएतावंतंनर्यमाविवासात्।।त्वंविष्णोसुमतिं
विश्वजन्यामप्रयुतामेवयावोमतिंदाः।।पर्चोयथानःसुवितस्यभूरेरश्वावतःपुरुश्चंद्र

राद्देवीर्याँऽअवमानमिंद्रो विश्वाद्देवातिसुतसोममिच्छन् । यद्दृष्टिबेझांदिविवावृधेनेद्दिवीति
पालमिद्स्यवह्निः । उग्रहृदोतमनेसाऽऽदुमाणाऽनुझांलिंद्रप्रस्थितान्याहिसोमान् । जज्ञान
संसहसे[illegible]पाथप्रतेमातामहिमानमुवाच ॥ एंद्रपप्राथोर्वंतरिक्षंयुधादेवेभ्योवरिव
श्चकर्थ ॥ यद्योधयामहतोमन्यमानान्त्साक्षामतान्बाहुभिःशाशदानान् । यद्वानृभिर्वृत
इंद्राभियुध्यास्तंत्वयाजिंसौश्रवसंजयेम ॥ प्रेदंस्यवोचंप्रथमाकृतानिप्रनूतना
मघवायाचकार ॥ यदेददेवीरसहिष्टमायाऽअथाभवत्केवलःसोमोऽअस्य ॥ तद्देवाविर्[illegible]
[illegible]व्यार्द्धयत्पनयसिवक्षसासूर्यस्य ॥ गवामसिगोपतिरेकऽइंद्रभक्षीमहितेप्रयतस्य
वस्वः ॥ बृहस्पते० ॥ २३ ॥ पुरोमात्रयातन्वावृधाननतेमहित्वमन्वश्नुवंति । उभेतेविद्म

रजसीपृथिव्याविष्णोदेवत्वंपरमस्यवित्से । नतेविष्णोजायमानोनजातोदेवमहिम्नः

रो यो ऽअस्ति।। कामो रायः सुवीर्यस्य तं दात्पर्षन्नो ऽअति सश्चतो ऽअरिष्टान्।। तमा नो ऽअर्
कममृताय जुष्टमिमे धासुरमृतासः पुराजाः।। शुचिक्रंदं यजतं पस्त्यानां बृहस्पतिमनर्वा
णं हुवेम।। २१।। तं शग्मासो ऽअरुषासो ऽअश्वा बृहस्पतिं सहवाहो वहंति।। सहश्चिद्यस्य
नीलवत्सधस्थं नभो न रूपमरुषं वसानाः।। स हि शुचिः शतपत्रः स शुंध्युर्हिरण्यवाशीरिषि
रः स्वर्षाः।। बृहस्पतिः स स्वावेश ऽऋष्वः पुरू सखिभ्य ऽआसुतिं करिष्ठः।। देवी देवस्य रोदसी
जनित्री बृहस्पतिं वावृधतुर्महित्वा।। दक्षाय्याय दक्षता सखायः करद्ब्रह्मणे सुतरा सुगा
धा। इयं वां ब्रह्मणस्पते सुवृक्तिर्ब्रह्मेंद्राय वज्रिणे ऽअकारि।। अविष्टं धियो जिगृतं पुरंधीर्ज
जस्तमर्यो वनुषामरातीः।। बृहस्पते युवमिंद्रश्च वस्वो दिव्यस्येशाथे ऽउत पार्थिवस्य।। धत्तं र
यिं स्तुवते कीरये चिद्यूयं०।। २२।। अध्वर्यवो ऽरुणं दुग्धमंशुं जुहोतन वृषभाय क्षितीनां।।

राधो मघोनां।। भद्रमिद्भद्रा कृणवत्सरस्वत्यकवारी चेतति वाजिनीवती।। गृणाना जमदग्निवत्
स्तुवाना च वसिष्ठवत्।। जनीयंतो न्वग्रवः पुत्रीयंतः सुदानवः।। सरस्वंतं हवामहे।। ये ते सरस्व
ऽऊर्मयो मधुमंतो घृतश्चुतः।। तेभिर्नोऽविता भव।। पीपिवांसं सरस्वतः स्तनं यो विश्वदर्शतः।
भक्षीमहि प्रजामिषं।। यस्य व्रतं पशवो यंति सर्वे यस्य व्रतमुपतिष्ठंतऽआपः।। यस्य व्रते
पुष्टिपतिर्निविष्टस्तं सरस्वंतमवसे हुवेम।।२०।। यज्ञे दिवो नृषदने पृथिव्या नरो यत्र देव
यवो मदंति।। इंद्राय यत्र सवनानि सुन्वे गमन्मदाय प्रथमं वयश्च।। आ दैव्या वृणीमहेऽवां
सि बृहस्पतिर्नो महऽआ सखायः।। यथा भवेम मील्हुषेऽअनागा यो नो दाता परावतः पि
तेव।। तमु ज्येष्ठं नमसा हविर्भिः सुशेवं ब्रह्मणस्पतिं गृणीषे।। इंद्रं श्लोको महि दैव्यः
सिषक्तु यो ब्रह्मणो देवकृतस्य राजा।। सऽआ नो योनिं सदतु प्रेष्ठो बृहस्पतिर्विश्ववारो

बाधाना रथ्येव याति विश्वाऽअपो महिना सिंधुरन्याः॥१॥ एकाचेतत्सरस्वती नदीनां
शुचिर्यती गिरिभ्यऽआसमुद्रात्॥ रायश्चेतंती भुवनस्य भूरेर्घृतं पयो दुदुहे नाहुषाय॥
स वावृधे नर्यो योषणासु वृषा शिशुर्वृषभो यज्ञियासु॥ स वाजिनं मघवद्भ्यो दधाति वि
सातये तन्वं मामृजीत॥ उत स्या नः सरस्वती जुषाणोप श्रवत्सुभगा यज्ञेऽअस्मिन्॥ मि
तज्ञुभिर्नमस्यैरियाना राया युजा चिदुत्तरा सखिभ्यः॥ इमा जुह्वाना युष्मदा नमोभिः प्रति
स्तोमं सरस्वति जुषस्व॥ तव शर्मन्प्रियतमे दधानाऽउप स्थेयाम शरणं न वृक्षं॥ अयमु
ते सरस्वति वसिष्ठो द्वारावृतस्य सुभगे व्यावः॥ वर्ध शुभ्रे स्तुवते रासि वाजान्यूयं॥
बृहदु गायिषे वचोऽसुर्या नदीनां॥ सरस्वतीमिन्महया सुवृक्तिभिः स्तोमैर्वसिष्ठ रोदसी
उभे यत्ते महिना शुभ्रेऽअंधसीऽअधिक्षियंति पूरवः॥ सा नो बोध्यवित्री मरुत्सखा

शृणुतंजरितुर्हवमिंद्राग्नीवनतंगिरः॥ ईशानापिप्यतंधियः॥ मापापत्वायनोनरेंद्राग्नीमा
भिशस्तये॥ मानोरीरधतंनिदे॥ इंद्रेऽअग्नानमोबृहत्सुवृक्तिमेरयामहे॥ धियाधेनाऽअव
स्यवः॥ ताहिशश्वंतऽईळतऽइत्थाविप्रासऽऊतये॥ सबाधोवाजसातये॥ तावांगीर्भिर्विप
न्यवः प्रयस्वंतोहवामहे॥ मेधसातासनिष्यवः॥१७॥ इंद्राग्नीऽअवसागतमस्मभ्यंचर्षणी
सहा॥ मानोदुःशंसऽईशत॥ माकस्यनोऽअररुषोधूर्तिःप्रणङ्मर्त्यस्य॥ इंद्राग्नीशर्म
यछतं॥ गोमद्धिरण्यवद्वसुयद्वामश्वावदीमहे॥ इंद्राग्नीतद्वनेमहि॥ यत्सोमऽआसुते
नरऽइंद्राग्नीऽअजोहवुः॥ सप्तीवंतासपर्यवः॥ उक्थेभिर्वृत्रहंतमायामं[illegible]दानाचिदा
गिरा॥ आंगूषैराविवासतः॥ ताविद्दुःशंसंमर्त्यंदुर्विद्वांसंरक्षस्विनं॥ आभोगंहन्म
नाहतमुदधिंहन्मनाहतं॥१८॥ प्रक्षोदसाधायसासस्रऽएषासरस्वतीधरुणमायसीपूः॥

ते सा शूशुवां [illegible] क्षयंतौ रायो यवसस्य भूरेः पृंक्तं वाजस्य स्थविरस्य घृष्वेः।। उपो ह यद्वि
जिनो [illegible] प्राः प्रमतिमिच्छमानाः।। अर्वंतो न काष्ठां नक्षमाणा ऽ इंद्राग्नी जोहुवतो नर
स्ते।। गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमान ऽ ईट्टे रयिं यशसं पूर्वभाजं।। इंद्राग्नी वृत्रहणा सुवज्रा प्र नो
नव्येभिस्तिरतं देष्णैः।। संयन्मही मिथती स्पर्धमाने तनूरुचा शूरसाता यतैते।। अदेवयुं वि
दथे देवयुभिः सत्रा हतं सोमसुता ऽ जनेन।।१५।। इमामु षु सोमसुतिमुप न ऽ एंद्राग्नी सौमन
साय यातं।। नू चिद्धि परिमम्नाथे ऽ अस्माना वां शश्वद्भिर्ववृतीय वाजैः।। सो ऽ अग्न ऽ एना न
मसा समिद्धोऽच्छा मित्रं वरुणमिंद्रं वोचेः।। यत्सीमागश्चकृमा तत्सु मृळ तदर्यमादितिः शि
श्रथंतु।। एता ऽ अग्न ऽ आशुषाणास ऽ इष्टीर्युवोः सचाभ्यश्याम वाजान्।। मेंद्रो नो विष्णुर्मरुतः
परि ख्यन्यूयं।।१६।। इयं वामस्य मन्मन ऽ इंद्राग्नी पूर्व्यस्तुतिः।। अभ्राद्वृष्टिरिवाजनि

तेसुविदत्राभिरर्वाक्पातं नराप्रतिभृतस्य मध्वः॥ अर्वेतान॰॥११॥ आ वायो भूष शुचिपा उ
पनः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार॥ उपो ते ऽअंधो मद्यमयामि यस्य देव दधिषे पूर्वपे
यं॥ प्र सोता जीरो ऽअध्वरेष्वस्थात्सोममिंद्राय वायवे पिबध्यै॥ प्र यद्वां मध्वो ऽअग्रियं भरं
त्यध्वर्यवो देवयंतः शचीभिः॥ प्र याभिर्यासि दाश्वांसमच्छा नियुद्भिर्वायविष्टये दुरोणे॥
नि नो रयिं सुभोजसं युवस्व नि वीरं गव्यमश्व्यं च राधः॥ ये वायव ऽइंद्रमादनास ऽआ
देवासो नितोशनासो ऽअर्यः॥ घ्नंतो वृत्राणि सूरिभिः ष्याम सासह्वांसो युधा नृभिरमि
त्रान्॥ आ नो नियुद्भिः शतिनीभिरध्वरं सहस्रिणीभिरुप याहि यज्ञं॥ वायो ऽअस्मिन्स
वने मादयस्व यूयं॰॥१७॥ शुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येंद्राग्नी वृत्रहणा जुषेथां॥ उभा हि
वां सुहवा जोहवीमि ता वाजं सद्य ऽउशते धेष्ठा॥ ता सानसी शवसा [illegible] हि भूतं साकंवृधा
शो

युरर्वद्भिर्वीरैः पृतनासु सह्युः॥ अर्वंतो न श्रवसो भिक्षमाणा ऽ इंद्रवायू सुष्टुतिभिर्वसिष्ठाः
वाजयंतः स्ववसे हुवेम यूयं०॥१२॥ कुविदंग नमसा ये वृधासः पुरा देवा ऽ अनवद्यास ऽ आ
सन्॥ ते वायवे मनवे बाधितायावासयन्नुषसं सूर्येण॥ उशंता दूता न दभाय गोपा
मासश्च पाथः शरदश्च पूर्वीः॥ इंद्रवायू सुष्टुतिर्वामियाना मार्डीकमीट्टे सुवितं च नव्यं॥
पीवो ऽ अन्नां रयिवृधः सुमेधाः श्वेतः सिषक्ति नियुतामभिश्रीः॥ ते वायवे सम
वि तस्थुर्विश्वेन्नरः स्वपत्यानि चक्रुः॥ यावत्तरस्तन्वो३ यावदोजो यावन्नरश्चक्षसा
दीध्यानाः॥ शुचिं सोमं शुचिपा पातमस्मे ऽ इंद्रवायू सदतं बर्हिरेदं॥ नियुवाना नि
स्पार्हवीरा ऽ इंद्रवायू सरथं यातमर्वाक्॥ इदं हि वां प्रभृतं मध्वो ऽ अग्रमध प्रीणाना
वि मुमुक्तमस्मे॥ या वां शतं नियुतो याः सहस्रमिंद्रवायू विश्ववाराः सचंते॥ आभि

म

[illegible]विदज्जरितारं॥मृ[illegible]॥यत्किंचेदंवरुणदैव्येजनेभिद्रोहंमनु[illegible]

चित्तीयत्तवधर्मायुयोपिममानस्तस्मादेनसोदेवरीरिषः॥१५॥प्रवीरयाशुचयोदद्रिरेवा[illegible]

[illegible]र्मधुमंतःसुतासः॥वहवायोनियुतोयाह्यच्छापिबासुतस्यांधसोमदाय॥ईशा

[illegible]तिंयस्तऽआनट्छुचिंसोमंशुचिपास्तुभ्यंवायो॥कृणोषितंमर्त्येषुप्रशस्तंजातोजातोऽ

जायतेवाज्यस्य॥रायेनुयंजज्ञतूरोदसीमेरायेदेवीधिषणाधातिदेवं॥अधवायुंनि[illegible]

सश्चतस्वाऽउतश्वेतंवसुधितिंनिरेके॥उच्छन्नुषसःसुदिनाऽअरिप्राऽउरुज्योतिर्विविदु

र्दीध्यानाः॥गव्यंचिदूर्वमुशिजोविवव्रुस्तेषामनुप्रदिवःसस्रुरापः॥तेसत्येनम[illegible]

दीध्यानाःस्वेनयुक्तासःक्रतुनावहंति॥इंद्रवायूवीरवाहंरथंवामीशानयोरभिपृक्षःस

चंते॥ईशानासोयेदधतेस्वर्णोगोभिरश्वेभिर्वसुभिर्हिरण्यैः॥इंद्रवायूसूरयोविश्वमायु

वरुणस्यमंसि॥स्वार्यदश्मन्नधिपाऽउऽअंधोभिमावपुर्दृशये निनीयात्॥आयद्रुहाववरुणश्च
नावंप्रयत्समुद्रमीरयावमध्यं॥अधियदपांस्नुभिश्चरावप्रप्रेंखऽईंखयावहैशुभेकं॥
वसिष्ठंहवरुणोनाव्याधादृषिंचकारस्वपामहोभिः॥स्तोतारंविप्रःसुदिनत्वेऽअह्नांयान्नुद्या
वस्ततनन्यादुषासः॥क्वत्यानिनौसख्याबभूवुःसचावहेयदवृकंपुराचित्॥बृहंतंमानंव
रुणस्वधावःसहस्रद्वारंजगमागृहंते॥यऽआपिर्नित्योवरुणप्रियःसन्त्वामागांसिकृ
णवत्सखाते॥मातऽएनस्वंतोयक्षिन्भुजेमयंधिष्माविप्रस्तुवतेवरूथं॥ध्रुवासुत्वासु[illegible]
क्षियंतोव्यस्मत्पाशंवरुणोमुमोचत्॥अवोवन्वानाऽअदितेरुपस्थाद्यूयं॥१०॥मोषुव
रुणमृन्मयंगृहंराजन्नहंगमं॥मृळासुक्षत्रमृळय॥यदेमिप्रस्फुरन्निवदृतिर्नध्मातोऽद्रि
वः॥मृळा०॥क्रत्वः[illegible]दीनताप्रतीपंजगमाशुचे॥मृळा०॥अपांमध्येत[illegible]

सवान्॥ अंतर्मही बृहतीरोदसीमे विश्वातेधामवरुणप्रियाणि॥ परिस्पशोव
रुणस्यस्मदिष्टाऽउभेपश्यंतिरोदसीसुमेके॥ ऋतावानःकवयोयज्ञधीराःप्रचे
तसोयइषयंतमन्म॥ उवाचमेवरुणोमेधिरायत्रिःसप्तनामाघ्न्याबिभर्ति॥ विद्वान्पद
स्यानवोचद्गुह्यायविप्रऽउपरायशिक्षन्॥ तिस्रोद्यावोनिहिताऽअंतरस्मिंतिस्रोभू
मीरुपराःषड्विधानाः॥ गृत्सोराजावरुणश्चक्रऽएतंदिविप्रेंखंहिरण्ययंशुभेकं॥ अवसिं
धुंवरुणोद्यौरिवस्थाद्द्रप्सोनश्वेतोमृगस्तुविष्मान्॥ गंभीरशंसोरजसोविमानःसुपा
रक्षत्रःसतोऽअस्यराजा॥ योमृळयातिचक्रुषेचिदागोवयंस्यामवरुणेऽअनागाः॥
४ अनुव्रतान्यदितेर्ऋधंतोयूयं०॥७॥ प्रशुंध्युवंवरुणायप्रेष्ठांमतिंवसिष्ठमीळ्हुषेभरस्व॥
यऽईमर्वांचंकरतेयजत्रंसहस्रामघंवृषणंबृहंतं॥ अधान्वस्यसंदृशंजगन्वानग्नेरनीकं

तुषोविपृच्छम्॥समानमिन्मेकवयश्चिदाहुरयंहतुभ्यंवरुणोहृणीते॥किमागऽआसवरु
णज्येष्ठंयत्स्तोतारंजिघांससिसखायं॥प्रतन्मेवोचोदूळभस्वधावोऽवत्वानेनानमसा
तुरऽइयां॥अवद्रुग्धानिपित्र्यासृजानोऽवयावयंचकृमातनूभिः॥अवराजन्पशुतृपंनतायुं
सृजावत्संनदाम्नोवसिष्ठं॥नसस्वोदक्षोवरुणध्रुतिःसासुरामन्युर्विभीदकोऽअचित्तिः॥
अस्तिज्यायान्कनीयसऽउपारेस्वप्नश्चनेदनृतस्यप्रयोता॥अरंदासोनमीळ्हुषेकराण्य
हंदेवायभूर्णयेऽनागाः॥अचेतयदचितोदेवोऽअर्योगृत्संरायेकवितरोजुनाति॥अयं
सुतुभ्यंवरुणस्वधावोहृदिस्तोमऽउपश्रितश्चिदस्तु॥शंनःक्षेमेशमुयोगेनोऽअस्तु
यूयं॥७॥रदत्पथोवरुणःसूर्यायप्रार्णांसिसमुद्रियानदीनां॥सर्गोनसृष्टोऽअर्वतीरृ
तायंचकारमहीरवनीरहभ्यः॥आत्मातेवातोरजऽआनवीनोत्पशुर्नभूर्णिर्यवसेस

इयमिंद्रंवरुणमष्टमेगीःप्रावत्तोकेतनयेतूतुजाना॥ सुरत्नासोदेववीतिंगमेमयूयं०॥५॥ पुनी
षेवामरक्षसंमनीषांसोममिंद्रायवरुणायजुह्वत्। घृतप्रतीकामुषसंनदेवींतानोयामन्नुरु
ष्यतामभीके॥१॥ स्पर्धंतेवाऽउदेवहूयेऽअत्रयेषुध्वजेषुदिद्यवःपतंति। युवंताँऽइंद्रावरुणा
वमित्रान्हतंपराचःशर्वाविषूचः॥२॥ आपश्चिद्धिस्वयशसःसदःसुदेवीरिंद्रंवरुणंदेवताधुः॥
कृष्टीरन्योधारयतिप्रविक्तावृत्राण्यन्योऽअप्रतीनिहंति॥ ससुक्रतुरृतचिदस्तुहोताय
आदित्यशवसावांनमस्वान्॥ आववर्तदवसेवांहविष्मानसदित्ससुवितायप्रयस्वान्॥४॥
इयमिंद्रं०॥५॥ धीरात्वस्यमहिनाजनूंषिवियस्तस्तंभरोदसीचिदुर्वी॥ प्रनाकमृष्वंनुनुदेबृ
हंतंद्वितानक्षत्रंपप्रथच्चभूम॥ उतस्वयातन्वा३संवदेतत्कदान्वंतर्वरुणेभुवानि॥ किंमेह
४७ व्यमहृणानोजुषेतकदामृलीकंसुमनाऽअभिख्यं॥ पृच्छेतदेनोवरुणदिदृक्षूपोऽएमिचिकि

सुदासमिंद्रावरुणानयुयुधुः ॥ सत्यानृणामद्मसदामुपस्तुतिर्देवाऽएषामभवन्देवहूतिषु ॥ दाशरा
ज्ञेपरियत्ताय विश्वतः सुदासऽइंद्रावरुणावशिक्षतं ॥ श्वित्यंचोयत्रनमसाकपर्दिनोधियाधीवंतो
असपंततृत्सवः ॥ वृत्राण्यन्यः समिथेषुजिघ्नतेव्रतान्यन्योऽअभिरक्षतेसदा ॥ हवामहेवांवृषणा
सुवृक्तिभिरस्मेऽइंद्रावरुणाशर्मयच्छतं ॥ अस्मे॰ इंद्रो॰ ॥५॥ आवांराजानावध्वरेववृत्यां
हव्येभिरिंद्रावरुणानमोभिः ॥ प्रवांघृताचीबाह्वोर्दधानापरित्मनाविषुरूपाजिगाति ॥ युवो
राष्ट्रंबृहदिन्वतिद्यौर्यौसेतृभिररज्जुभिःसिनीथः ॥ परिनोहेळोवरुणस्यवृज्याऽउरुंनऽइंद्रः
कृणवदुलोकं ॥ कृतंनोयज्ञंविदथेषुचारुंकृतंब्रह्माणिसूरिषुप्रशस्ता ॥ उपोरयिर्देव[illegible]
नोनऽएतुप्रणस्पार्हाभिरूतिभिस्तिरेतं ॥ अस्मेऽइंद्रावरुणाविश्ववारंरयिंधत्तं[illegible]
क्षुं ॥ प्रयऽआदित्योऽअनृतामिनात्यमिताशूरोदयतेवसूनि ॥ [illegible]

नाहृयोहेवस्यश्लोकंसविदुर्मनामहे॥२॥युवांनरापश्यमानासऽआ [illegible] पृथु
र्शवोययुः॥दासाचवृत्राहतमार्याणिचसुदासमिंद्रावरुणावसावतं॥यत्रानरःसमयंतेकृ
ध्वजोयस्मिंनाजाभवतिकिंचनप्रियं॥यत्राभयंतेभुवनास्वर्दृशस्तत्रानऽइंद्रावरुणा [illegible]
वो [illegible] तं॥सम्म्याऽअंताध्वसिराऽअदृक्षतेंद्रावरुणादिविघोषऽआरुहत्॥अस्थु
र्जनानामुपमामरातयोर्वागवसाहवनश्रुतागतं॥इंद्रावरुणावधनाभिरप्रतिभेदंव [illegible]
सुदासमावतं॥ब्रह्माण्येषांशृणुतंहवीमनिसत्यातृत्सूनामभवत्पुरोहितिः॥इं [illegible]
णावभ्यातपंतिमाघान्यर्योवनुषामरातयः॥युवंहिवस्वऽउभयस्यराजथोऽधस्मानो
वतंपार्येदिवि॥४॥युवांहवंतऽउभयासऽआजिष्विंद्रंचवस्वोवरुणंचसातये॥यत्र [illegible]
र्दशभि [illegible] बाधितंप्रसुदासमावतंतृत्सुभिःसह॥दशराजानःसमिताऽअ [illegible]

युवां क्षेमस्य प्रसवे मितज्ञवः॥ ईशाना वस्व ऽउभयस्य कारव ऽइंद्रावरुणा सुहवा हवाम
हे॥ इंद्रावरुणा यदिमानि चक्रथुर्विश्वा जातानि भुवनस्य मज्मना॥ क्षेमेण मित्रो वरुणं दु
वस्यति मरुद्भिरुग्रः शुभमन्य ऽईयते॥५॥ महे शुल्काय वरुणस्य नु त्विष ऽओजो मिमाते
ध्रुवमस्य यत्स्वं॥ अजामिमन्यः श्नथयंतमातिरद्दभ्रेभिरन्यः प्रवृणोति भूयसः॥ न तमं
हो न दुरितानि मर्त्यमिंद्रावरुणा न तपः कुतश्चन॥ यस्य देवा गच्छथो वीथो ऽअध्वरं न तं मर्त
नशते परिह्वृतिः॥ अर्वाङ्नरा दैव्येनावसा गतं शृणुतं हवं यदि मे जुजोषथः॥ युवोर्हि स [illegible]
[illegible] माडीकमिंद्रावरुणा नियच्छतं॥ अस्माकमिंद्रावरुणा भरेभरे पुरोयो [illegible]
भवतं कृष्ट्योजसा॥ यद्वां हवंत ऽउभये ऽअध स्पृधि नरस्तोकस्य तनयस्य [illegible]
अस्मे ऽइंद्रो वरुणो मित्रो ऽअर्यमा द्युम्नं यच्छंतु महि शर्म सप्रथः॥ [illegible]

सं भक्षेन गमेमहि ॥ प्रति त्वा दुहितर्दिव ऽउषो जीरा ऽअभुत्स्महि ॥ या वहसि पुरु स्पार्हं वनन्वति
रत्नं न दाशुषे मयः ॥ उच्छन्ती या कृणोषि मंहना महि प्रख्यै देवि स्वर्दृशे ॥ तस्यास्ते रत्नभाज
ईमहे वयं स्याम मातुर्न सूनवः ॥ तच्चित्रं राध ऽआ भरोषो यद्दीर्घश्रुत्तमं ॥ यत्ते दिवो दु
हितर्मर्तभोजनं तद्रास्व भुनजामहे ॥ श्रवः सूरिभ्यो ऽअमृतं वसुत्वनं वाजाँ ऽअस्मभ्यं गोमतः ॥
चोदयित्री मघोनः सूनृतावत्युषा ऽउच्छदप स्रिधः ॥१॥ इंद्रावरुणा युवमध्वराय नो विशे
जनाय महि शर्म यच्छतं ॥ दीर्घप्रयज्युमति यो वनुष्यति वयं जयेम पृतनासु दूढ्यः ॥ सम्राळ
न्यः स्वराळन्य ऽउच्यते वां महान्ताविंद्रावरुणा महावसू ॥ विश्वे देवासः परमे व्योमनि सं
वामोजो वृषणा सं बलं दधुः ॥ अन्वपां खान्यतृंतमोजसा सूर्यमैरयतं दिवि प्रभुं ॥ इंद्रा
वरुणा मदे ऽअस्य मायिनो ऽपिन्वतमपितः पिन्वतं धियः ॥ युवामिद्युत्सु पृतनासु वह्नयो

विदिवोदेवीदुहितादधात्यंगिरस्तमासुकृतेवसूनि ॥ तावदुषोराधोऽअस्मभ्यंरास्वयाव
त्स्तोतृभ्योऽअरदोगृणाना ॥ यांत्वाजज्ञुर्वृषभस्यारवेणविदृल्हस्यदुरोऽअद्रेरौर्णोः ॥ देवंदे
वंराधसेचोदयंत्यस्मद्र्यक्सूनृताऽईरयंती ॥ व्युछंतीनःसनयेधियोधायूयं० ॥ २८ ॥ प्रति
स्तोमेभिरुषसंवसिष्ठागीर्भिर्विप्रासःप्रथमाऽअबुध्रन् ॥ विवर्तयंतीरजसीसमंतेऽआ
विष्कृण्वतीभुवनानिविश्वा ॥ एषास्यानव्यमायुर्दधानागूढ्वीतमोज्योतिषोषाऽअबोधि
अग्रएतियुवतिरह्रयाणाप्राचिकितत्सूर्यंयज्ञमग्निं ॥ अश्वावतीर्गोमतीर्नऽउषासो
वीरवतीःसदमुछंतुभद्राः ॥ घृतंदुहानाविश्वतःप्रपीतायूयं० ॥ २९ ॥ पंचमाष्टकेपंच[illegible]
प्रत्युऽअदर्श्यायत्युछंतीदुहितादिवः ॥ अपोमहिव्ययतिचक्षसेतमोज्योतिष्कृ
णोतिसूनरी ॥ उदुस्रियाःसृजतेसूर्यःसचाँऽउद्यंनक्षत्रमर्चिवत् ॥ तवेदुषोव्यु[illegible]

माऽअदृश्रन्नूर्ध्वाऽअस्याऽअंजयो विश्रयंते। उषोऽअर्वाचा बृहता रथेन ज्योतिष्मता वाममस्म
भ्यं वक्षि॥ प्रति षीमग्निर्जरते समिद्धः प्रति विप्रासो मतिभिर्गृणंतः॥ उषा याति ज्योतिषा बाधमा
प्र ना विश्वा तमांसि दुरितापदेवी॥ एताऽउत्याः प्रत्यदृश्रन्पुरस्ताज्ज्योतिर्यच्छंतीरुषसो विभातीः॥ अजीज
ऋ५३ न्त्सूर्यं यज्ञमग्निमपाचीनं तमोऽअगादजुष्टं॥ अचेति दिवो दुहिता मघोनी विश्वे पश्यंत्युष
सं विभातीं॥ आस्थाद्रथं स्वधया युज्यमानमा यमश्वासः सुयुजो वहंति॥ प्रति त्वाद्य सुम
नसो बुधंतास्माकासो मघवानो वयं च॥ तिल्विलायध्वमुषसो विभातीर्यू पं०॥२५॥ व्युषाऽ
आवः पथ्या जनानां पंच क्षितीर्मानुषीर्बोधयंती॥ सुसंदृग्भिरुक्षभिर्भानुमश्रेद्वि सूर्यो
रोदसी चक्षसावः॥ व्यंजते दिवोऽअंतेष्वक्तून्विशो न युक्ताऽउषसो यतंते॥ सं ते गावस्तमऽआ
वर्तयंति ज्योतिर्यच्छंति सवितेव बाहू॥ अभूदुषाऽइंद्रतमा मघोन्यजीजनत्सुविताय श्रवांसि

जाते प्रथमा जेरस्च ॥ एषा नेत्री राधसः सूनृतानामुषाऽउछंती रिभ्यते वासिष्ठैः ॥ दीर्घश्रुतं रयि
मस्मे दधाना यूयं० ॥ २७ ॥ उपो रुरुचे युवतिर्न योषा विश्वं जीवं प्रसुवंती चरायै ॥ अभू[illegible] मि
धे मानुषाणामकर्ज्योतिर्बाधमाना तमांसि ॥ विश्वं प्रतीची सप्रथाऽउदस्थाद्रु[illegible] सो बि
भ्रती शुक्रमश्वैत् ॥ हिरण्यवर्णा सुदृशीकसंदृ[illegible] गवां माता नेत्र्यह्नामरोचि ॥ देवानां चक्षुः
सुभगा वहंती श्वेतं नयंती सुदृशीकमश्वं ॥ उषाऽअदर्शि रश्मिभिर्व्यक्ता चि[illegible]
[illegible] प्रभूता ॥ अंतिवामा दूरेऽअमित्रमुछोर्वी गव्यूतिमभयं कृधी नः ॥ यावय द्वेष
आ भरा वसूनि चोदय राधो गृणते मघोनि ॥ अस्मे श्रेष्ठेभिर्भानुभिर्विभाह्युषो देवि प्र
तिरंती नऽआयुः ॥ इषं च नो दधती विश्ववारे गोमदश्वावद्रथवच्च राधः ॥ यां त्वा दिवो दुहि
तर्वर्धयंत्युषः सुजाते मतिभिर्वसिष्ठाः ॥ सास्मासु धारयिमृष्वं बृहंतं यू[illegible]

षाऽआवो दिविजाऽऋतेनाविष्कृण्वाना महिमानमागात्॥ अप द्रुहस्तमऽआवरजुष्ट
मंगिरस्तमा पथ्याऽअजीगः॥ महे नोऽअद्य सुविताय बोध्युषो महे सौभगाय प्रयंधि
चित्रं रयिं यशसं धेह्यस्मे देवि मर्त्तेषु मानुषि श्रवस्युं॥ एते त्ये भानवो दर्शतायाश्चित्राऽ
उषसोऽअमृतासऽआगुः॥ जनयंतो दैव्यानि व्रतान्यापृणंतोऽअंतरिक्षा व्यस्थुः॥ ए
षा स्या युजाना पराकात्पंच क्षितीः परि सद्यो जिगाति॥ अभिपश्यंती वयुना जनानां
दिवो दुहिता भुवनस्य पत्नी॥ वाजिनीवती सूर्यस्य योषा चित्रामघा रायऽईशे वसूनां
ऋषिष्टुता जरयंती मघोन्युषाऽउच्छति वह्निभिर्गृणाना॥ प्रति द्युतानामरुषासो
अश्वाश्चित्राऽअदृश्रन्नुषसं वहंतः॥ याति शुभ्रा विश्वपिशा रथेन दधाति रत्नं विध
जनाय॥ सत्या सत्येभिर्महती महद्भिर्देवी देवेभिर्यजता यजत्रैः॥ रुजद्दृळ्हानि

द्दुस्त्रियाणांप्रतिगावऽउषसंवावशन्त॥नूनोगोमद्वीरवद्धेहिरत्नमुषोऽअश्वावत्पुरुभोजोऽ
अस्मे॥मानोबर्हिःपुरुषतानिदेकर्यूयं०॥२२॥उदुज्योतिरमृतंविश्वजन्यंविश्वानरःसवि
तादेवोऽअश्रेत्॥क्रत्वादेवानामजनिष्टचक्षुराविरकर्भुवनंविश्वमुषाः॥प्रमेपंथादेवया
नाऽअदृश्रन्नमर्धन्तोवसुभिरिष्कृतासः॥अभूदुकेतुरुषसःपुरस्तात्प्रतीच्यागादधिहर्
म्येभ्यः॥तानीदहानिबहुलान्यासन्याप्राचीनमुदितासूर्यस्य॥यतःपरिजारऽइवाच
रंत्युषोददृक्षेनपुनर्यतीव॥तऽइद्देवानांसधमादऽआसन्नृतावानःकवयःपूर्व्यासः॥
गूढंज्योतिःपितरोऽअन्वविन्दन्सत्यमंत्राऽअजनयन्नुषासं॥समानऽऊर्वेऽअधिसंगता
सःसंजानतेनयतंतेमिथस्ते॥तेदेवानांनमिनंतिव्रतान्यमर्धन्तोवसुभिर्यादमानाः॥प्र ४
४२ तित्वास्तोमैरीळतेवसिष्ठाऽउषर्बुधःसुभगेतुष्टुवांसः॥गवांनेत्रीवाजपत्नीनऽउच्छोषःसु

श्रुष्टीवेवप्रेषितोवामबोधिप्रतिस्तोमैर्जरमाणोवसिष्ठः॥उपत्यावह्नीगमतोविशंनोरक्षो
हणासंभृतावीळुपाणी॥समंधांस्यग्मतमत्सराणिमानोमर्धिष्टमागतंशिवेन॥आपु
सां॥२०॥इमाऽउवांदिविष्टयऽउस्राहवंतेऽअश्विना॥अयंवामह्वेवसेशचीवसूविशंविशं
हिगच्छथः॥युवंचित्रंददथुर्भोजनंनराचोदेथांसूनृतावते॥अर्वाग्रथंसमनसानि
तंपिबतंसोम्यंमधु॥आयातमुपभूषतंमध्वःपिबतमश्विना॥दुग्धंपयोवृषणाजे
न्यावसूमानोमर्धिष्टमागतं॥अश्वासोयेवामुपदाशुषोगृहंयुवांदीयंतिबिभ्रतः॥
मक्षूयुभिर्नराहयेभिरश्विनादेवायातमस्मयू॥अधाहयंतोऽअश्विनापृक्षःसचंत
५८ सूरयः॥तायंसतोमघवद्भ्योध्रुवंयशश्छर्दिरस्मभ्यंनासत्या॥प्रयेययुरवृकासोर ४
थाऽइवनृपातारोजनानां॥उतस्वेनशवसाशूशुवुर्नरऽउतक्षियंतिसुक्षितिं॥२१॥व्युर

नियुतःसचंतेस्पार्हयाश्रियातन्वाशुभाना॥आनोदेवेभिरुपयातमर्वाक्सजोषसाना
सत्यारथेन॥युवोर्हिनःसख्यापित्र्याणिसमानोबंधुरुततस्यवित्तं॥उदुस्तोमासोअ
श्विनोरबुध्रंजामिब्रह्माण्युषसश्चदेवीः॥आविवासन्रोदसीधिष्ण्येमेऽअच्छाविप्रोना
सत्याविवक्ति॥विचेदुच्छंत्यश्विनाऽउषासःप्रवांब्रह्माणिकारवोभरंते॥ऊर्ध्वंभानुंसवि
तादेवोऽअश्रेद्बृहदग्नयःसमिधाजरंते॥आपश्चातान्नासत्यापुरस्तादाश्विनायातमध
रादुदक्तात्॥आविश्वतःपांचजन्येनरायायूयं०॥१८॥अतारिष्मतमसस्पारमस्य
स्तोमंदेवयंतोदधानाः॥पुरुदंसापुरुतमापुराजामर्त्याहवतेऽश्विनागीः॥न्यु
योमनुषःसादिहोतानासत्यायोयजतेवंदतेच॥अश्नीतंमध्वोऽश्विनाऽउपाकेऽआ
वांवोचेविदथेषुप्रयस्वान्॥अहेमयज्ञंपथामुराणाऽइमांसुवृक्तिंवृषणाजुषेथाम्

मा ब्रह्माण्यृच्यंते युवभ्यां। इयं मनीषाऽ इयमश्विना गीरिमां सुवृक्तिं वृषणा जुषेथां॥ इमा
ब्रह्माणि युवयून्यग्मन्यूयं पा०॥१७॥ अप स्वसुरुषसो नग्जिहीते रिणक्ति कृष्णीररुषाय पंथां॥
अश्वामघा गोमघा वां हुवेम दिवा नक्तं शरुमस्मद्युयोतं॥ उपायातं दाशुषे मर्त्याय रथे
ना वाममश्विना वहंता। युयुतमस्मदनिराममीवां दिवा नक्तं माध्वी त्रासीथां नः॥ आ वां र
थमवमस्यां व्युष्टौ सुम्नायवो वृषणो वर्तयंतु॥ स्यूमगभस्तिमृतयुग्भिरश्वैराश्विना
वसुमंतं वहेथाम्॥ यो वां रथो नृपतीऽ अस्ति वोळ्हा त्रिवंधुरो वसुमाँऽ उस्रयामा॥
आ नेऽ एना नासत्योप यातमभि यद्वां विश्वप्स्न्यो जिगाति। युवं च्यवानं जरसोऽमुमु
क्तं नि पेदवऽ ऊहथुराशुमश्वं॥ निरंहसस्तमसः स्पर्तमत्रिं नि जाहुषं शिथिरे धातमं
तः॥ इयं०॥१८॥ आ गोमता नासत्या रथेनाश्वावता पुरुश्चंद्रेण यातं॥ अभि वां विश्वा

मवविद्धंसमुद्रऽउदूहथुरर्णसोऽअस्रिधानैः।।पतत्रिभिरश्रमैरव्यथिभिर्दंसनाभिरश्वि
नापारयंता।।नूमेहव०।।१।।आविश्ववाराश्विनागतंनःप्रतत्स्थानमवाचिवांपृथिव्यां।
अश्वोनवाजीशुनपृष्ठोऽअस्थादायत्सेदथुर्ध्रुवसेनयोनिं।।सिषक्तिसावांसुमतिश्चनि
ष्ठातापिघर्मोमनुषोदुरोणे।।योवांसमुद्रान्त्सरितःपिपर्त्येतग्वाचिन्नसुयुजायुजानः।।
यानिस्थानान्यश्विनादधाथेदिवोयह्वीष्वोषधीषुविक्षु।।निपर्वतस्यमूर्धनिसदंतेषंज
नायदाशुषेवहंता।।चनिष्टंदेवाऽओषधीष्वप्सुयद्योगाऽअश्नवैथेऽऋषीणां।।पुरू
णिरत्नादधतौन्यस्मेऽअनुपूर्वाणिचख्यथुर्युगानि।।शुश्रुवांसाचिदश्विनापुरूण्य
भिब्रह्माणिचक्षाथेऽऋषीणां।।प्रतिप्रयातंवरमाजनायास्मेवामस्तुसुमतिश्चनिष्ठा।।
योवांयज्ञोनासत्याहविष्मान्कृतब्रह्मासमर्योभवाति।।उपप्रयातंवरमावसिष्ठमि

ऊँर ते स्तुतैर ग्रे बुधान उ[illegible]सां सुम[illegible]न्मा॥ इषा तं वर्धदघ्न्या पयोभिर्यूयं॥१५॥ आवां
र थो रोदसी बद्बधानो हिरण्ययो वृषभिर्यात्वश्वैः॥ घृतवर्त्तनिः पवी[illegible]भी रुचान ऽइषां वो
३ ढ्हा नृपतिर्वाजिनीवां[illegible]॥ स पप्रथानो ऽअभि पंचभूमा त्रिवंधुरो मनसा यातु युक्तः॥ वि
शो येन गछथो देवयंतीः कुत्रा चिद्याममश्विना दधाना॥ स्वश्वा यशसा यातमर्वा
स्रा निधिं मधुमंतं पिबथः॥ वि वां रथो वध्वा यादमानोऽन्तान्दिवो बाधते वर्त्तनिभ्यां॥ यु
ाः श्रियं परि योषावृणीत सूरो दुहिता परितक्म्यायां॥ यद्देवयंतमवथः शचीभिः परि घ्रं
मोमनो वां वयो गात्॥ यो ह स्य वां रथिरा वस्त ऽउस्रा रथो युजानः परियाति वर्त्तिः॥ ते
ः शंयोरुषसो व्युष्टौ न्यश्विना वहतं यज्ञे ऽअस्मिन्॥ नरा गौरेव विद्युतं तृषाणास्मा
द्य सवनोप यातं॥ पुरुत्रा हि वां मतिभिर्हवंते मा वामन्ये नि यमन्देवयंतः॥ युवं भु ४

।त्तंरत्नानिजरतंचसूरीन्यूयं०॥१२॥आशुभ्रायातमश्विनास्वश्वागिरोदस्राजुजु
णायुवाकोः॥हव्यानिचप्रतिभृतावीतंनः॥प्रवामंधांसिमद्यान्यस्थुररंगंतंहविषोवी
तयेमे॥तिरोऽअर्योहवनानिश्रुतंनः॥प्रवांरथोमनोजवाऽइयर्त्तितिरोरजांस्यश्विना
शतोतिः॥अस्मभ्यंसूर्यावसूऽइयानः॥अयंहयद्वांदेवयाऽउऽअद्रिरूर्ध्वोविवक्तिसो
मसुद्युवभ्यां॥आवल्गूविप्रोववृतीतहव्यैः॥चित्रंहयद्वांभोजनंन्वस्तिन्यत्रयेमहिष्वंतं
यु[illegible]॥योवामोमानंदधतेप्रियःसन्॥उतत्यद्वांजुरतेऽअश्विनाभूच्च्यवानाय
ीत्यंहविर्दे॥अधियद्वर्पऽइतऽऊतिधत्थः॥उतत्यंभुज्युमश्विनासखायोमध्येज
रेवासःसमुद्रे॥निरीपर्षदरावायोयुवाकुः॥वृकायचिज्जसमानायशक्तमुतश्रुतंश
यवेहूयमाना॥यावघ्न्यामपिन्वतमपोनस्तर्यंचिच्छक्त्यश्विनाशचीभिः॥एषस्यकार

नूनमश्विना ५

सतुरथ्येन ॥ अवोवों [illegible] युवाकु हुवे यद्वां सुते माध्वी वसूयुः ॥ आ वां वहन्तु स्थ
विरासोऽअश्वाः पिबाथोऽअस्मे सुषुता मधूनि ॥ प्राचीमु देवाश्विना धियं मेऽमृध्रां सा
तये कृतं वसूयुं ॥ विश्वाऽअविष्टं वाजऽआ पुरंधीस्तानः शक्तं शचीपती शचीभिः ॥
अविष्टं धीष्वश्विनानऽआसु प्रजावद्रेतोऽअह्रयं नोऽअस्तु ॥ आ वां तोके तनये तूतु
जानाः सुरत्नासो देववीतिं गमेम ॥ एष स्य वां पूर्वगत्वेव सख्ये निधिर्हितो माध्वी रातोऽअ
स्मे ॥ अहेळता मनसा यातमर्वागश्नंता हव्यं मानुषीषु विक्षु ॥ एकस्मिन्योगे भुरणा
समाने परि वां सप्त स्रवतो रथो गात् ॥ न वायंति सुभ्वो देवयुक्ता ये वां धूर्षु तरणयो
वहंति ॥ असश्चता मघवद्भ्यो हि भूतं ये राया मघदेयं जुनंति ॥ प्र ये बंधुं सूनृताभि ४८
स्तिरंते गव्या पृंचंतोऽअश्व्या मघानि ॥ नू मे हवमा शृणुतं युवाना यासिष्टं वर्तिरश्विनाविरावत् ॥

उदु त्यद्दर्शतं वपुर्दिवऽएति प्रतिह्वरे ॥ यदीमाशुर्वहति देवऽएतशो विश्वस्मै चक्षसेऽअरं ॥ शी-
र्ष्णःशीर्ष्णो जगतस्तस्थुषस्पतिं समया विश्वमा रजः ॥ सप्त स्वसारः सुविताय सूर्यं [illegible]
रितो रथे ॥१०॥ तच्चक्षुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत् ॥ पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतं [illegible]
व्येभिरदाभ्या यातं वरुण द्युमत् ॥ मित्रश्च सोमपीतये ॥ दिवो धामभिर्वरुण मित्रश्चा यात-
[illegible] ॥ पिबतं सोममातुजी ॥ आ यातं मित्रावरुणा जुषाणावाहुतिं नरा ॥ पातं सोम [illegible]
॥११॥ प्रति वां रथं नृपती जरध्यै हविष्मता मनसा यज्ञियेन ॥ यो वां दूतो न धिष्ण्या-
वजीगरच्छा सूनुर्न पितरा विवक्मि ॥ अशोच्यग्निः समिधानोऽअस्मेऽउपोऽअदृश्र [illegible]
श्चिदन्ताः ॥ अचेति केतुरुषसः पुरस्ताच्छ्रिये दिवो दुहितुर्जायमानः ॥ अभि वां नूनम [illegible]
ना सुहोता स्तोमैः सिषक्ति [illegible] सत्या विवक्वान् ॥ पूर्वीभिर्यातं पथ्याभिरर्वाक् स्वर्विदा

णा॥ मित्र साधयतं धियः॥ यदद्य सूर ऽउदिते नागा मित्रो ऽअर्यमा॥ सुवाति सविता भगः॥ सुप्रा
वीरस्तु स क्षयः प्र नु यामन्सुदानवः॥ ये नो ऽअंहो तिपिप्रति॥ ५॥ उत स्वराजो ऽअदितिर
स्य व्रतस्य ये॥ महो राजान ऽईशते॥ प्रति वां सूर ऽउदिते मित्रं गृणीषे वरुणं॥ अर्यमणं रिशा
दसं॥ राया हिरण्यया मतिरियमवृकाय शवसे॥ इयं विप्रा मेधसातये॥ ते स्याम देव
ते मित्र सूरिभिः सह॥ इषं स्वश्च धीमहि॥ बहवः सूरचक्षसो ऽग्निजिह्वा ऽऋतावृधः॥ त्रीणि
येमुर्विदथानि धीतिभिर्विश्वानि परिभूतिभिः॥ १०॥ वि ये दधुः शरदं मासमादहर्यज्ञम
क्तुं चादृचं॥ अनाप्यं वरुणो मित्रो ऽअर्यमा क्षत्रं राजान ऽआशत॥ तद्वो ऽअद्य मनामहे
सूक्तैः सूर ऽउदिते॥ यदोहते वरुणो मित्रो ऽअर्यमा यूयमृतस्य रथ्यः॥ ऋतावान ऽऋत ४५
जाता ऽऋतावृधो घोरासो ऽअनृतद्विषः॥ तेषां वः सुम्ने सुच्छर्दिष्टमे नरः स्याम ये च सूरयः॥

धारयेच्च॥ उक्षेथां मित्रावरुणा घृतेन ता राजाना सुक्षितीस्तर्पयेथां॥ एषस्तोमो वरुणमि
त्रतुभ्यं सोमः शुक्रो न वायवे यामि॥ अविष्टं धीयो जिगतं पुरंधीर्यूयं०॥६॥ प्रति वां सूर
उदिते सूक्तैर्मित्रं हुवे वरुणं पूतदक्षं॥ ययोरसुर्य१मक्षितं ज्येष्ठं विश्वस्य यामन्नाचिता जि
गत्नु॥ ताहि देवानामसुरा तावर्या ता नः क्षितीः करतमूर्जयंतीः॥ अश्याम मित्रावरुणा
वयं वां द्यावा च यत्र पीपयन्नहा च॥ ता भूरिपाशावनृतस्य सेतू दुरत्येतू रिपवे मर्त्याय॥
ऋतस्य मित्रावरुणा पथा वामपो न नावा दुरिता तरेम॥ आ नो मित्रावरुणा हव्यजुष्टिं
घृतैर्गव्यूतिमुक्षतमिळाभिः॥ प्रति वामत्र वरमा जनाय पृणीतमुद्नो दिव्यस्य चारोः॥ ए
षस्तोमो०॥७॥ प्र मित्रयोर्वरुणयोः स्तोमो नऽएतु शूष्यः॥ नमस्वांतुविजातयोः॥ या धा
रयंत देवाः सुदक्षा दक्षपितरा॥ असुर्याय प्रमहसा॥ ता न स्तिपा तनूपा वरुणऽ[illegible]

र्षुयुक्तः॥ विभ्राजमानऽ उषसामुपस्थाद्रेभैरुदेत्यनुमद्यमानः॥ एष मे देवः सविता चच्छन्द यः
समानं न प्रमिनाति धाम॥ दिवो रुक्मऽ उरुचक्षाऽ उदेति दूरेऽअर्थस्तरणिर्भ्राजमान
नूनं जनाः सूर्येण प्रसूताऽ अयन्नर्थानि कृणवन्नपांसि॥ यत्रा चक्रुरमृता गातुमस्मै श्ये
नो न दीयन्नन्वेति पाथः॥ प्रति वां सूरऽ उदिते विधेम नमोभिर्मित्रावरुणोत ह
व्यैः ०॥५॥ दिवि क्षयंता रजसः पृथिव्यां प्र वां घृतस्य निर्णिजो ददीरन्॥ हव्यं नो
मित्रोऽअर्यमा सुजातो राजा सुक्षत्रो वरुणो जुषंत॥ आ राजाना महऽऋतस्य गोपा
सिंधुपती क्षत्रिया यातमर्वाक्॥ इळां नो मित्रावरुणोत वृष्टिमव दिवऽइन्वतं जीरदा
नू॥ मित्रस्तन्नो वरुणो देवोऽअर्यः प्र साधिष्ठेभिः पथिभिर्नयंतु॥ ब्रवद्यथा नऽआ
दरिः सुदासऽइषा मदेम सह देवगोपाः॥ यो वां गर्तं मनसा तक्षदेतमूर्ध्वां धीतिं कृणव

८३

मेभिरेतशेभिरेवैः॥ प्रनोमित्रायवरुणायवोचोनागसोऽअर्यम्णोऽअग्नयेच॥ वि
नःसहस्रंशुरुधोरदंत्वृतावानोवरुणोमित्रोऽअग्निः॥ यच्छंतुचंद्राऽउपमन्नोऽअ
र्कमानःकामंपूपुरंतुस्तवानाः॥ द्यावाभूमीऽअदितेत्रासीथान्नोयेवांजज्ञुःसुज
निमानऽऋष्वे॥ माहेळेभूमवरुणस्यवायोर्मामित्रस्यप्रियतमस्यनृणां॥ प्रबाह
वासिसृतंजीवसेनऽआनोगव्यूतिमुक्षतंघृतेन॥ आनोजनेश्रवयतंयुवाना॥ श्रुतं
मेमित्रावरुणाहवेमा॥ नूमित्रोवरुणोऽअर्यमानस्त्मने तोकायवरिवोदधंतुसु
गानोविश्वासुपथानिसंतुयूयंपा॥६॥ उद्वेतिसुभगोविश्वचक्षाःसाधारणःसूर्यो
मानुषाणां॥ चक्षुर्मित्रस्यवरुणस्य देवश्चर्मेवयःसमविव्यक्तमांसि॥ उद्वेतिप्रस
वीताजनानांमहान्केतुरर्णवःसूर्यस्य॥ समानंचक्रंपर्याविवृत्सन्यदेतशोवहतिधू

रो २

मित्रावरुणावृतावा विप्रो मन्मानि दीर्घश्रुदियर्त्ति॥ यस्य ब्रह्माणि सुक्रतू ऽअवाथ ऽआ
यत्क्रत्वा न शरदः पृणैथे॥ प्रोर्मित्रावरुणा पृथिव्याः प्रदिव ऽऋष्वाद्बृहतः सुदानू॥
स्पशो दधाथे ऽओषधीषु विक्ष्वृधग्यतो ऽअनिमिषं रक्षमाणा॥ शंसा मित्रस्य वरु
णस्य धाम शुष्मो रोदसी बद्बधे महित्वा॥ अयन्मासा ऽअयज्वनामवीराः प्रयज्ञमन्मा वृ
जनं तिराते॥ अमूरा विश्वा वृषणाविमा वां न यासु चित्रं ददृशे न यक्षं॥ द्रुहः सचंते ऽअ
नृता जनानां न वां निण्यान्यचिते ऽअभूवन्॥ समु वां यज्ञं महयं नमोभिर्हुवे वां मि
त्रावरुणा सबाधः॥ प्र वां मन्मान्यृचसे नवानि कृतानि ब्रह्म जुजुषन्निमानि॥
इयं देव०॥२॥ उत्सूर्यो बृहदर्चींष्यश्रेत्पुरु विश्वा जनिम मानुषाणां॥ समो दिवा द ४२
दृशे रोचमानः क्रत्वा कृतः सुकृतः कर्तृभिर्भूत्॥ स सूर्य प्रति पुरो न ऽउद्गा ऽएभिस्तो

दिवोऽअनिमिषापृथिव्याश्चिकित्वांसोऽअचेतसंनयंति॥प्रव्राजेविंनद्योगाधमस्तिपा
रंनोऽअस्यविष्पितस्यपर्षन्॥यद्गोपावददितिःशर्मभद्रंमित्रोयच्छंतिवरुणःसुदासे।
तस्मिन्नातोकंतनयंदधानामाकर्मदेवहेळनंतुरासः॥अववेदिंहोत्राभिर्यजेतरिपःका
श्चिद्वरुणध्रुतःसः॥परिद्वेषोभिरर्यमावृणक्तूरुंसुदासेवृषणाऽउलोकं॥सस्वश्चिद्धिस
मृतिस्त्वेष्येषामपीच्येनसहसासहंते॥युष्मद्भियावृषणोरेजमानादक्षस्यचिन्महिना
मृळतानः॥योब्रह्मणेसुमतिमायजातेवाजस्यसातौपरमस्यरायः॥सीक्षंतमन्युंम
घवानोऽअर्यऽउरुक्षयायचक्रिरेसुधातु॥इयंदेवपुरोहितिर्युवभ्यांयज्ञेषुमित्रावरु
णावकारि॥विश्वानिदुर्गापिपृतंतिरोनोयूयं०॥२॥उद्वांचक्षुर्वरुणासुप्रतीकंदेवयो
रेतिसूर्यस्ततन्वान्॥अभियोविश्वाभुवनानिचष्टेसमन्युंमर्त्येष्वाचिकेत॥प्रवांस

कमिवबंधनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात्॥१२॥ इति पंचमाष्टके चतुर्थोध्यायः॥ ॐ यदद्यसूर्य
ब्रवोनागाऽउद्यन्मित्रायवरुणायसत्यं॥ वयंदेवत्राऽदितेस्यामतवप्रियासोऽअर्यमन्गृ
णंतः॥ एषस्यमित्रावरुणानृचक्षाऽउभेऽउदेतिसूर्योऽअभिज्मन्॥ विश्वस्यस्था
तुर्जगतश्चगोपाऽऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन्॥ अयुक्तसप्तहरितःसधस्थाद्याईंवहंती
सूर्यंघृताचीः॥ धामानिमित्रावरुणायुवाकुःसंयोयूथेवजनिमानिचष्टे॥ उद्वांपृक्षास
मधुमंतोऽअस्थुरासूर्योऽअरुहच्छुक्रमर्णः॥ यस्माऽआदित्याऽअध्वनोरदंतिमित्रोऽअ
र्यमावरुणःसजोषाः॥ इमेचेतारोऽअनृतस्यभूरेर्मित्रोऽअर्यमावरुणोहिसंति
भा. इमऽऋतस्यवावृधुर्दुरोणे[illegible]सःपुत्राऽअदितेरदब्धाः॥ इमेमित्रोवरुणोदूळभासो
ऽचेतसंचिच्चितयंतिदक्षैः॥ अपिक्रतुंसुचेतसंवतंतस्तिरश्चिदंहःसुपथानयंति॥॥ इमे

न हि वऽऊतिः पृतनासु मर्धति यस्माऽअराध्वं नरः ॥ अभि वऽआवर्त्सुमतिर्नवीयसी तूयं
यात पिपीषवः ॥ ओ षु घृष्विराधसो यातनान्धांसि पीतये ॥ इमा वो हव्या मरुतो ररे हि
कं मो ष्वन्यत्र गन्तन ॥ आ च नो बर्हिः सदताविता च नः स्पार्हाणि दातवे वसु ॥ अस्रेधन्तो
मरुतः सोम्ये मधौ स्वाहेह मादयाध्वै ॥ २१ ॥ सस्वश्चिद्धि तन्वः शुम्भमानाऽआ हंसासो नी
लपृष्ठा अपप्तन् ॥ विश्वं शर्धोऽअभितो मा नि षेद नरो न रण्वाः सवने मदन्तः ॥ यो नो
तोऽअभि दुर्हृणायुस्तिरश्चित्तानि वसवो जिघांसति ॥ द्रुहः पाशान्प्रति स मुचीष्ट
न हन्मना हन्तना तं ॥ सान्तपनाऽइदं हविर्मरुतस्तज्जुजुष्टन ॥ युष्माकोती रिशाद
गृहमेधासऽआ गत मरुतो मा प भूतन ॥ युष्माकोती सुदानवः ॥ इहेह वः स्वतव
कवयः सूर्यत्वचः ॥ यज्ञं मरुतऽआ वृणे ॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनं ॥ उ

ऽजसोतसंति विश्वोवोयामन्भयतेस्वर्दृक्॥ बृहद्वयोमघवद्भ्योदधातजुजो
षंनिन्मरुतःसुष्टुतिंनः॥ गतोनाध्वावितिरातिजंतुंप्रणस्पार्हाभिरूतिभिस्तिरेत॥ युष्मो
तोविप्रोमरुतःशतस्वीयुष्मोतोऽअर्वासहुरिःसहस्री॥ युष्मोतःसम्राळुतहंतिवृ [illegible]
अस्तुधूतयोदेष्णं॥ तांऽआरुद्रस्यमीळ्हुषोविवासेकुविंनंसंतेमरुतःपुनर्नः॥ य
र्ताजिहीळिरेयदाविरवतदेनऽईमहेतुराणां॥ प्रसावोविसुष्टुतिर्मघोनामिदंसू
तोजुषंत॥ आराच्चिद्द्वेषोवृषणोयुयोतयूयं०॥२८॥ यंत्रायध्वऽइदमिदंदेवासोयंचन
४० यथ॥ तस्माऽअग्नेवरुणमित्रार्यमन्मरुतःशर्मयच्छत॥ युष्माकंदेवाऽअवसाहनि
प्रियऽईजानस्तरतिद्विषः॥ प्रसक्षयंतिरतेविमहीरिषोयोवोवरायदाशति॥ ५०
हिवश्चरमंचनवसिष्ठःपरिमंसते॥ अस्माकमद्यमरुतःसुतेसचाविश्वेपिबतका

स्यमन्म॥अस्माकेमघविदथेषुबर्हिरावीतयेसदतापिप्रियाणाः॥नैतावदन्येमरुतोयथेमेभ्रा
जंतेरुक्मैरायुधैस्तनूभिः॥आरोदसीविश्वपिशःपिशानाःसमानमंज्यंजतेशुभेकं॥ऋधक्सा
वोमरुतोदिद्युदस्तुयद्वऽआगःपुरुषताकराम॥मावस्तस्यामपिभूमायजत्राऽअस्मेवोऽअ
स्तुसुमतिश्चनिष्ठा॥कृतेचिदत्रमरुतोरणंतानवद्यासःशुचयःपावकाः॥प्रणोऽवतसु
तिभिर्यजत्राःप्रवाजेभिस्तिरतपुष्यसेनः॥उतस्तुतासोमरुतोव्यंतुविश्वेभिर्नाम [illegible]
हवींषि॥ददातनोऽअमृतस्यप्रजायैजिगृतरायःसूनृतामघानि॥आस्तुतासो [illegible]
विश्वंऽऊतीऽअच्छासूरीन्त्सर्वताताजिगात॥येनस्त्मनाशतिनोवर्द्धयंतियूयं [illegible]
प्रसाकमुक्षेऽअर्चतागणाययोदैव्यस्यधाम्नस्तुविष्मान्॥उतक्षोदंतिरोदसीम [illegible]
तेनाकंनिर्ऋतेरवंशात्॥जन्मश्चिद्वोमरुतस्त्वेष्येणभीमासस्तुविमन्यवोऽया [illegible]

भृमिं चिद्यथा वसवो जुषंत॥ अप बाधध्वं वृषणस्तमांसि धत्त विश्वं तनयं तोकमस्मे॥२०॥ मा
वो दात्रान्मरुतो निररामा मा पश्चाद्दघ्म रथ्यो विभागे॥ आ नः स्पार्हे भजतना वसव्ये
यदीं सुजातं वृषणो वोऽअस्ति॥ सं यद्धनंत मन्युभिर्जनासः शूरा यह्वीष्वोषधीषु विक्षु॥
स्मा नो मरुतो रुद्रियासस्त्रातारो भूत पृतनास्वर्यः॥ भूरि चक्र मरुतः पित्र्याण्युक्थानि या वः
शस्यंते पुरा चित्॥ मरुद्भिरुग्रः पृतनासु साळ्हा मरुद्भिरित्सनिता वाजमर्वा॥ अस्मे वीरो
मरुतः शुष्म्यस्तु जनानां योऽअसुरो विधर्ता॥ अपो येन सुक्षितये तरेमाध स्वमोको
अभि वः स्याम॥ तन्नऽइंद्रो वरुणो मित्रोऽअग्निरापऽओषधीर्वनिनो जुषंत॥ शर्मन्स्या
म मरुतामुपस्थे यूयं०॥२६॥ मध्वो वो नाम मारुतं यजत्राः प्र यज्ञेषु शवसा मदंति॥ ये रेजयं ३९
ति रोदसी चिदुर्वी पिन्वंत्युत्सं यदयासुरुग्राः॥ नि चेतारो हि मरुतो गृणंतं प्रणेतारो यजमान

यो वो वक्षःसु रुक्मा ऽउप शिश्रियाणाः॥ वि विद्युतो न वृष्टिभी रुचाना ऽअनु स्वधामायुधैर्य
च्छमानाः॥ प्र बुध्न्या व ऽईरते महांसि प्र नामानि प्रयज्यवस्तिरध्वं॥ सहस्रियं दम्यं भागमेतं गृह
मेधीयं मरुतो जुषध्वं॥ यदि स्तुतस्य मरुतो ऽअधीथेत्था विप्रस्य वाजिनो हवीमन्॥ मक्षू रायः
सुवीर्यस्य दात नू चिद्यमन्य ऽआदभदरावा॥ १५॥ अत्यासो न ये मरुतः स्वञ्चो यक्षदृशो न
शुभयंत मर्याः॥ ते हर्म्येष्ठाः शिशवो न शुभ्रा वत्सासो न प्रक्रीळिनः पयोधाः॥ दश [illegible]
[illegible] मरुतो मृळंतु वरिवस्यंतो रोदसी सुमेके॥ आरे गोहा नृहा वधो वो ऽअस्तु सुम्ने [illegible]
वसवो नमध्वं॥ आ वो होता जोहवीति सत्तः सत्राचीं रातिं मरुतो गृणानः॥ य ऽई [illegible]
अस्ति गोपाः सो ऽअद्वयावी हवते व ऽउक्थैः॥ इमे तुरं मरुतो रामयंतीमे सहः सहस
नमंति॥ इमे शंसं वनुष्यतो नि पांति गुरु द्वेषो ऽअररुषे दधंति॥ इमे रध्रं चिन्मरुतो [illegible]

तस्य सर्पस्य सर्पत्वं तस्मै सर्प नमोस्तु ते ॥ छू ॥ क ऽ ईं व्यक्ता नरः सनीळा रुद्रस्य मर्या ऽ अधा स्व-
श्वाः ॥ नकिर्ह्येषां जनूंषि वेद ते ऽ अंग विद्रे मिथो ऽ जनित्रं ॥ अभि स्वपूभिर्मिथो वपंत वातस्व-
नसः श्येना ऽ अस्पृध्रन् ॥ एतानि धीरो निण्या चिकेत पृश्निर्यदूधो मही जभार ॥ सा विट् सुवी-
रा मरुद्भिरस्तु सनात्सहंती पुष्यंती नृम्णं ॥ यामं येष्ठाः शुभा शोभिष्ठाः श्रिया संमिश्ला ऽ
ओजोभिरुग्राः ॥ उग्रं व ऽ ओजः स्थिरा शवांस्यधा मरुद्भिर्गणस्तुविष्मान् ॥ शुभ्रो वः शुष्मः
क्रुध्मी मनांसि धुनिर्मुनिरिव शर्धस्य धृष्णोः ॥ सनेम्यस्मद्युयोत दिद्युं मा वो दुर्मतिरिह प्र-
णङ्नः ॥ प्रिया वो नाम हुवे तुराणामा यत्तृपन्मरुतो वावशानाः ॥ २३ ॥ स्वायुधास ऽ इष्मिणः
सुनिष्का ऽ उत स्वयं तन्वः शुंभमानाः ॥ शुची वो हव्या मरुतः शुचीनां शुचिं हिनोम्यध्वरं शु-
चिभ्यः ॥ ऋतेन सत्यमृतसाप ऽ आयं छुचिजन्मानः शुचयः पावकाः ॥ अंसेष्वा मरुतः खा-

रम्यावेधेशयानारीयोस्तेल्यस्त्रीवेरीः॥स्त्रियोयाःपुण्यगंधास्ताःसर्वाःस्थापयामासि॥२२॥
स्वप्नस्वप्नाधिकरणेसर्वानिक्षेपयाज्ञनं॥आसूर्यमन्यैस्थापयद्भूतंजोग्रिआदृते॥अ
जगरोनामसर्पःसर्पिराववोमहान्॥तस्मिंस्तुसर्पःस्तुष्टेतस्तेनस्त्वास्थापयामास॥सर्पःस
र्पोऽअजगरःसार्पिराववोमहान्॥तस्यसर्पोत्तिंधवस्तस्यगाधमस्त्रीमाह॥कालिकोनाम
सर्पोनवनागसहस्रबलः॥यमुनह्रदेसोजातोऽयोनारायणपादार्दनः॥यदिका
लस्ययदिकोःकालिकाख्यं॥जन्मभूमिर्मलिक्कांतोनिर्विषोयातिकालिकः॥आय
धिभिरीलितेभिर्यद्भिभिमंनोभागधेयंसुधस्व॥तस्मांस्तुमर्मातुल्लस्येवयोपोभार
तस्मसेयोवुपामिव॥पुरास्करंवल्लवंतंप्रभुल्लंतमेवराज्ञाधिपतेर्वभूव॥संकीर्णोना
भूपतिर्नेरापांसुसंगत्यंसततंदीर्घमायुः॥कर्कोटकोनामसर्पोयोदृष्टीविषऽउच्य

भवद्विपदेशंचतुष्पदे॥ वास्तोष्पतेप्रतरणोनऽएधिगयस्फानोगोभिरश्वेभिरिंदो॥ अजरा
सस्ते सख्येस्याम पितेवपुत्रान्प्रतिनोजुषस्व॥ वास्तोष्पतेशग्मयासंसदातेसक्षीमहिरण्वया
गातुमत्या॥ पाहिक्षेमऽउतयोगेवरंनोयूयं०॥२१॥ अमीवहावास्तोष्पतेविश्वारूपाण्यावि
शन्॥ सखासुशेवऽएधिनः॥ यदर्जुनसारमेयदतःपिशंगयच्छसे॥ वीवभ्राजंतऽऋष्टय
ऽउपस्रक्वेषुबप्सतोनिषुस्वप॥ स्तेनंरायसारमेयतस्करंवापुनःसर॥ स्तोतॄनिंद्रस्यराय
सि किमस्मान्दुच्छुनायसेनिषुस्वप॥ त्वंसूकरस्यदर्दृहितवदर्दर्तुसूकरः॥ स्तोतॄ०॥ स्वप्तु
मातास्वप्तुपितास्वप्तुश्वास्वप्तुविश्पतिः॥ ससंतुसर्वेज्ञातयःस्वप्त्वयमभितोजनः॥ यऽ
आस्तेयश्चचरतियश्चपश्यतिनोजनः॥ तेषांसंहन्मोऽअक्षाणियथेदंहर्म्यंतथा॥ सह ३१
स्रशृंगोवृषभोयःसमुद्रादुदाचरत्॥ तेनासहस्येनावयंनिजनान्स्वापयामसि॥ प्रोष्ठे

विश्वे॥इंद्रोऽअग्निरश्विनातुष्टुवानायूयं०॥१८॥आदित्यासोऽअदितयःस्यामपूर्देवत्रावस
वोमर्त्यत्रा॥सनेममित्रावरुणासनंतोभवेमद्यावापृथिवीभवंतः॥मित्रस्तंनोवरुणोमामं
हंतशर्मतोकायतनयायगोपाः॥मावोभुजेमान्यजातमेनोमातत्कर्मवसवोयच्चयध्वे॥तु
रण्यवोऽङ्गिरसोनक्षंतरत्नंदेवस्यसवितुरियानाः॥पिताचतन्नोमहान्यजत्रोविश्वेदेवाः
समनसोजुषंत॥१९॥प्रद्यावायज्ञैःपृथिवीनमोभिःसबाधईळेबृहतीयजत्रे॥तेचिद्धि
पूर्वेकवयोगृणंतःपुरोमहीदधिरेदेवपुत्रे॥प्रपूर्वजेपितरानव्यसीभिर्गीर्भिःकृणुध्वंस
दनेऽऋतस्य॥आनोद्यावापृथिवीदैव्येनजनेनयातंमहिवांवरूथं॥उतोहिवांरत्नधे
यानिसंतिपुरूणिद्यावापृथिवीसुदासे॥अस्मेधत्तंयदसदस्कृधोयुयूयं०॥२०॥वास्तो
ष्पतेप्रतिजानीह्यस्मान्त्स्वावेशोऽअनमीवोभवानः॥यत्त्वेमहेप्रतितन्नोजुषस्वशन्नो

रोयश्चाग्निःप्रविष्टस्ताऽआपो०॥१६॥आमांमित्रावरुणोहरक्षतंकुलाययद्विश्वयन्मानु
आगन्॥अजकावंदुर्दृशीकंतिरोदधेमामांपद्येनरपसाविदत्सरुः॥यद्विजामन्परु
वंदनंभुवदष्ठीवंतौपरिकुल्फौचदेहत्॥अग्निष्टच्छोचंनपबाधतामितोमामां०॥यच्छल्मलौ
श्री भवतियंनदीषुयदो[illegible]भ्यःपरिजायतेविषं॥विश्वेदेवानिरितस्तत्सुवंतुमामं०॥
८ वतोनिवतऽउद्वतऽउदन्वतीरनुदकाश्चयाः॥ताऽअस्मभ्यंपयसापिन्वमानाः
वीरशिपदाभवंतुसर्वानद्योऽअशिमिदाभवंतु॥१७॥आदित्यानामवसानूतनेन
रां ३ सक्षीमहिशर्मणाशंतमेन॥अनागास्त्वेऽअदितित्वेतुरासऽइमंयज्ञंदधतुश्रोषमाणाः॥
आदित्यासोऽअदितिर्मादयंतांमित्रोऽअर्यमावरुणोरजिष्ठाः॥अस्माकंसंतुभुवनस्य
गोपाःपिबंतुसोममवसेनोऽअद्य॥आदित्याविश्वेमरुतश्चविश्वेदेवाश्चविश्वऋभवश्च

तस्य॥आवोर्वाचःक्रतवोनयातांविभ्वोरथंनर्यंवर्तयंतु॥ऋभुर्ऋभुभिरभिवःस्यामविभ्वोविभुभिःशवसाशवांसि॥वाजोऽअस्माँ२ऽअवतुवाजसाताविंद्रेणायुजातरुषेमवृत्रं॥तेचिद्धिपूर्वीरभिसंतिशासाविश्वाँ२ऽअर्यऽउपरतातिवन्वन्॥इंद्रोविभ्वाँऽऋभुक्षावाजोऽअर्यःशत्रोर्मिथत्याकृणवन्विनृम्णं॥नूदेवासोवरिवःकर्तनानोभूतनोविश्वेवसेसजोषाः॥समस्मेऽइषंवसवोददीरन्यूयं०॥१५॥समुद्रज्येष्ठाःसलिलस्यमध्यात्पुनानायंत्यनिविशमानाः॥इंद्रोयावज्रीवृषभोररादताऽआपोदेवीरिहमामवंतु॥याऽआपोदिव्याऽउत वास्रवंतिखनित्रिमाऽउतवायाःस्वयंजाः॥समुद्रार्थायाःशुचयःपावकास्ताऽआपो०॥यासांराजावरुणोयातिमध्येसत्यानृतेऽअवपश्यंजनानां॥मधुश्चुतःशुचयोयापावकास्ताऽआपो०॥यासुराजावरुणोयासुसोमोविश्वेदेवायासूर्जंमदंति।वैश्वान

क्षम्यस्यजन्मनःसाम्राज्येनदिव्यस्यचेतति॥अवंनवंतीरुपनोदुरश्चरानमीवोरुद्रजासु
नोभव॥यातेदिद्युदवसृष्टादिवस्परिक्ष्मयाचरतिपरिसावृणक्तुनः॥सहस्रंतेस्वपिवातभे
षजामानस्तोकेषुतनयेषुरीरिषः॥मानोवधीरुद्रमापरादामातेभूमप्रसितौहीळितस्य॥
आनोभजबर्हिषिजीवशंसेयूयं०॥१३॥आपोयंवःप्रथमंदेवयंतइंद्रपानमूर्मिम
कृण्वतेळः॥तंवोवयंशुचिमरिप्रमद्यघृतप्रुषंमधुमंतंवनेम॥तमूर्मिमापोमधुमत्तमंवो
ऽपांनपादवत्वाशुहेमा॥यस्मिन्निंद्रोवसुभिर्मादयातेतमश्यामदेवयंतोवोऽद्य॥श
तपवित्राःस्वधयामदंतीर्देवीर्देवानामपियंतिपाथः॥ताइंद्रस्यनमिनंतिव्रतानिसिं
धुभ्योहव्यंघृतवज्जुहोत॥याःसूर्योरश्मिभिराततानयाभ्यइंद्रोअरदद्गातुमूर्मिं॥ ३४
३५ तेसिंधवोवरिवोधातनानोयूयं०॥१४॥ऋभुक्षणोवाजामादयध्वमस्मेनरोमघवानःसु

तिप्रजानन्॥संविदानऽउषसासूर्येणादित्येभिर्वसुभिरंगिरोभिः॥आनोदधिक्राः
पथ्यामनक्त्वृतस्यपंथामन्वेतवाऽउ॥शृणोतुनोदैव्यंशर्धोऽअग्निःशृण्वंतुविश्वेम
हिषाऽअमूराः॥१॥आदेवोयातुसवितासुरत्नोंतरिक्षप्रावहमानोऽअश्वैः॥हस्ते
धानोनर्यापुरूणिनिवेशयंचप्रसुवंचभूम॥उदस्यबाहूशिथिराबृहंताहिरण्यया
दिवोऽअंतांऽअनष्टां॥नूनंसोऽअस्यमहिमापनिष्टसूरश्चिदस्माऽअनुदादपस्यां॥
सघानोदेवःसवितासहावासाविषद्वसुपतिर्वसूनि॥विश्रयमाणोऽअमतिमुरू
चीमर्तभोजनमधरासतेनः॥इमागिरःसवितारंसुजिह्वंपूर्णगभस्तिमीळतेसुपाणिं॥
चित्रंवयोबृहदस्मेदधातुयूयं॥१२॥इमारुद्रायस्थिरधन्वनेगिरःक्षिप्रेषवेदेवायस्व
धाव्ने॥अषाल्हायसहमानावेधसेतिग्मायुधायभरतोशृणोतुनः॥सहिक्षयेप

च्छध्वं समनसो घृताचीः ॥ स्तृणीत बर्हिरध्वराय साधूर्ध्वा शोचींषि देवयून्यस्थुः ॥ आ पुत्रासो
न मातरं विभृत्राः सानौ देवासो बर्हिषः सदंतु ॥ आ विश्वाची विदथ्यामनक्त्वग्ने मा नो देवताता
मृधस्कः ॥ ते सीषपंत जोषमा यजत्रा ऋतस्य धाराः सुदुघा दुहानाः ॥ ज्येष्ठं वो ऽअद्य मह ऽ
आ वसूनामा गंतन समनसो यति ष्ठ ॥ एवा नो ऽअग्ने विक्ष्वा दशस्य त्वया वयं सहसावंन्ना
स्क्राः ॥ राया युजा सधमादो ऽअरिष्टा यूयं० ॥१०॥ दधिक्राव्णः प्रथममश्विनोषसमग्निं समि
द्धं भगमूतये हुवे ॥ इंद्रं विष्णुं पूषणं ब्रह्मणस्पतिमादित्यां द्यावापृथिवी अपः स्वः ॥ दधि
क्रामु नमसा बोधयंत ऽउदीराणा यज्ञमुपप्रयंतः ॥ इळां देवीं बर्हिषि सादयंतोऽश्विना वि
प्रा सुहवा हुवेम ॥ दधिक्राव्णं बुबुधानो ऽअग्निमुप ब्रुव ऽउषसं सूर्यं गां ॥ ब्रध्नं मंश्च
तोर्वरुणस्य बभ्रुं ते विश्वास्मद्दुरिता यावयंतु ॥ दधिक्रावा प्रथमो वाज्यर्वाग्रे रथानां भव

नाविश्वतःप्रपीतायूयं॰ ॥ ७ ॥ प्रब्रह्माणोऽअंगिरसोनक्षंतप्रक्रंदनुर्नभन्यस्यवेतु ॥ प्रधेनवउ
दप्रुतोनवंतयुज्यातामद्रीऽअध्वरस्यपेशः ॥ सुगस्तेअग्नेसनवित्तोऽअध्वायुक्ष्वासुतेहरितोरोहित
श्च ॥ येवासद्मन्नरुषावीरवाहोहुवेदेवानांजनिमानिसत्तः ॥ समुवोयज्ञंमहयन्नमोभिःप्रहोता
मंद्रोरिरिचऽउपाके ॥ यजस्वसुपुर्वणीकदेवानायज्ञियामरमतिंववृत्याः ॥ यदावीरस्यरेवतो
दुरोणेस्योनशीरतिथिराचिकेतत् ॥ सुप्रीतोअग्निःसुधितोदमऽआसविशेदातिवार्यमिय
त्यै ॥ इमंनोअग्नेऽअध्वरंजुषस्वमरुत्स्विंद्रेयशसंकृधीनः ॥ आनक्ताबर्हिःसदतामुषासोशं
तामित्रावरुणायजेह ॥ एवाग्निंसहस्यंवसिष्ठोरायस्कामोविश्वप्स्न्यस्यस्तौत् ॥ इषंरयिं
पप्रथद्वाजमस्मेयूयं॰ ॥ ८ ॥ प्रवोयज्ञेषुदेवयंतोऽअर्चंद्यावानमोभिःपृथिवीऽइषध्यै ॥ ये
षांब्रह्माण्यसमानिविप्राविष्वग्वियंतिवनिनोनशाखाः ॥ प्रयज्ञऽएतुहेत्वोनसप्तिर

मयोभुवो नोऽअर्वंतो निपांतु वृष्टिं परिज्मा वातो ददातु॥ नू रोदसी॥७॥ प्रातरग्निं प्रातरिंद्रं
हवामहे प्रातर्मित्रावरुणा प्रातरश्विना॥ प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोममुत रुद्रं हु
वेम॥ प्रातर्जितं भगमुग्रं हुवेम वयं पुत्रमदितेर्यो विधर्ता॥ आध्रश्चिद्यं मन्यमानस्तुर
श्चिद्राजा चिद्यं भगं भक्षीत्याह॥ भग प्रणेतर्भग सत्यराधो भगेमां धियमुदवा ददंनः॥१॥
भग प्रणो जनय गोभिरश्वैर्भग प्र नृभिर्नृवंतः स्याम॥ उतेदानीं भगवंतः स्यामोत प्रपित्व
उत मध्ये ऽअह्नाम्॥ उतोदिता मघवन्सूर्यस्य वयं देवा.नां सुमतौ स्याम॥ भगऽएव भगवाँ २५
अस्तु देवास्तेन वयं भगवंतः स्याम॥ तं त्वा भग सर्वऽइज्जोहवीति स नो भग पुरऽएता भवेह॥
समध्वरायोषसो नमंत दधिक्रावेव शुचये पदाय॥ अर्वाचीनं वसुविदं भगं नो रथमिवा
२२ श्वा वाजिनऽआवहंतु॥ अश्वावतीर्गोमतीर्नऽउषासो वीरवतीः सदमुच्छंतु भद्राः॥ घृतंऽदुहा

सुज्येभिर्नुदेवैः॥ नूरोदसीऽअभिष्टुतेवसिष्ठैर्ऋतावानोवरुणोमित्रोऽअग्निः॥ यछं
तुचंद्राऽउपमन्नोअर्कंयूयं०॥६॥ ओश्रुष्टिर्विदथ्या३समेतुप्रतिस्तोमंदधीमहितु
राणां॥ यदद्यदेवःसवितासुवातिस्यामास्यरत्निनोविभागे॥ मित्रस्तन्नोवरुणो
रोदसीचद्युभक्तमिंद्रोऽअर्यमाददातु॥ दिदेष्टुदेव्य·दितीरेक्णोवायुश्चयंनियुवैते
भगश्च॥ सेदुग्रोऽअस्तुमरुतःसशुष्मीयंमर्त्यंपृषदश्वाऽअवाथ॥ उतेमग्निःसर
स्वतीजुनंतिनतस्यरायःपर्येतास्ति॥ अयंहिनेतावरुणऽऋतस्यमित्रोराजानोअ
र्यमापोधुः॥ सुहवादेव्यदितिरनर्वातेनोऽअंहोऽअतिपर्षन्नरिष्टान्॥ अस्य
देवस्यमीळ्हुषोवयाविष्णोरेषस्यप्रभृथेहविर्भिः॥ विदेहिरुद्रोरुद्रियंमहित्वंया
सिष्टंवर्तिरश्विनाविरावत्॥ मात्रपूषन्नाघृणऽइरस्योवरूत्रीयद्रातिषाचश्चरासन्

ताऽऋतज्ञाः॥अस्यमध्वःपिबतमादयध्वंतृप्तायातपथिभिर्देवयानैः॥५॥ऊर्ध्वोऽअग्नि
सुमतिंवस्वोऽअश्रेत्प्रतीचीजूर्णिर्देवतातिमेति॥भेजातेऽअद्रीरथ्येवपंथामृतंहो
तानऽइषितोयजाति॥प्रवांवृजेसुप्रयाबर्हिरेषामाविश्पतीवबीरिटऽइयाते॥विशा
मक्तोरुषसःपूर्वहूतौवायुःपूषास्वस्तयेनियुत्वान्॥ज्मयाऽअत्रवसवोरंतदेवाऽउ
रावंतरिक्षेमर्जयंतशुभ्राः॥अर्वाक्पथऽउरुज्रयःकृणुध्वंश्रोतादूतस्यजग्मुषोनो
अस्य॥तेहियज्ञेषुयज्ञियासऽऊमाःसधस्थंविश्वेऽअभिसंतिदेवाः॥ताँ२ऽअध्वरऽउ
शतोयक्ष्यग्नेश्रुष्टीभगंनासत्यापुरंधिं॥आग्नेगिरोदिवऽआपृथिव्यामित्रंवहवरु
२२ णमिंद्रमग्निं॥आर्यमणमदितिंविष्णुमेषांसरस्वतीमरुतोमादयंतां॥ररेहव्यंमति
भिर्यज्ञियानांनक्षत्कामंमर्त्यानामसिन्वन्॥धातारयिमविदस्यंसदासांसक्षीमहि

नूनंभगोहव्योमानुषेभिर्वियोरत्नापुरूवसुर्दधाति॥उदुतिष्ठसवितःश्रुध्य१स्यहिरण्य
पाणेप्रभृतावृतस्य॥व्यू१र्वींपृथ्वीममतिंसृजानऽआनृभ्योमर्तभोजनंसुवानः॥अपिष्टु
तःसवितादेवोऽअस्तुयमाचिद्विश्वेवसवोगृणंति॥सनःस्तोमान्नमस्य१श्चनोधाद्विश्वेभिः
पातुपायुभिर्निसूरीन्॥अभियंदेव्यदितिर्गृणातिसवंदेवस्यसवितुर्जुषाणा॥अभिस
म्राजोवरुणोगृणंत्यभिमित्रासोऽअर्यमासजोषाः॥अभियेमिथोवनुषःसपंतेरातिंदि
वोरातिषाचःपृथिव्याः॥अहिर्बुध्न्यऽउतनःशृणोतुवरूत्र्येकधेनुभिर्निपातु॥अनु
तन्नोजास्पतिर्मंसीष्टरत्नंदेवस्यसवितुरियानः॥भगमुग्रोवसेजोहवीतिभगमनुग्रोअध
यातिरत्नं॥शंनोभवंतुवाजिनोहवेषुदेवतातामितद्रवःस्वर्काः॥जंभयंतोहिंवृकं
रक्षांसिसनेम्यस्मद्युयवन्नमीवाः॥वाजेवाजेवतवाजिनोनोधनेषुविप्राऽअमृ

संयज्ञेषु स्वधावंतः पिबध्वं विनो राधांसि मतिभिर्दयध्वं । उवोचिथ हि मघवन्देष्णं महोऽअर्भस्य
वसुनो विभागे ॥ उभाते पूर्णा वसुना गभस्ती न सूनृता नियमते वसव्या ॥ त्वमिंद्र स्वयशा
ऋभुक्षा वाजो न साधुरस्तमेष्यृक्वा ॥ वयं नु ते दाश्वांसः स्याम ब्रह्म कृण्वंतो हरिवो वसि
ष्ठाः ॥ सनितासि प्रवतो दाशुषे चिद्याभिर्विवेषो हर्यश्व धीभिः ॥ ववन्मा नु ते युज्याभि
रूती कदा नऽइंद्र रायऽआ दशस्येः ॥ [illegible] ॥ वासयसीव वेधसस्त्वं नः कदा नऽइंद्र व
बुबोधः ॥ अस्तं तात्या धिया रयिं सुवीरं पृक्षो नो अर्वा न्युहीत वाजी ॥ अभियं देवी नि
ऋतिश्चिदीशे नक्षंत इंद्रं शरदः सुपृक्षः ॥ उप त्रिबंधुर्जरदष्टिमेत्यस्ववेशं यं कृण
वंत मर्ताः ॥ आ नो राधांसि सवितस्तवध्याऽआ रायो यंतु पर्वतस्य रातौ ॥ सदा नो दिव्यः
पायुः सिषक्तु यूयं ॥ ४ ॥ उदुष्य देवः सविता ययाम हिरण्ययीममतिं यामशिश्रेत् ॥

जद्धरीतऽइंद्रप्रियासुरथाशूरधायू॥ प्रयोमन्युंरिरिक्षतोमिनात्यासुक्रतुमर्यमणंववृत्यां॥
यजंतेऽअस्यसख्यंवयश्चनमस्विनःस्वऽऋतस्यधामन्॥ विपृक्षोबाबधेनृभिस्तवानइ
दंनमोरुद्रायप्रेष्ठं॥१॥ आयत्साकंयशसोवावशानाःसरस्वतीसप्तथीसिंधुमाता॥ याःसु
ष्वयंतसुदुघाःसुधाराऽअभिस्वेनपयसापीप्यानाः॥ उतत्येनोमरुतोमंदसानाधियंतोकं
चवाजिनोवंतु॥ मानःपरिख्यदक्षराचरंत्यवीवृधंन्युज्यंतेरयिंनः॥ प्रवोमहीमरमतिंकृ
णुध्वंप्रपूषणंविदथ्यंनवीरं॥ भगंधियोवितारंनोऽअस्याःसातौवाजंरातिषाचंपुरंधिं
॥ अच्छायंवोमरुतःश्लोकएत्वच्छाविष्णुंनिषिक्तपामवोभिः॥ उतप्रजायैगृणतेवयोधु
र्यूयं०॥२॥ आवोवाहिष्ठोवहतुस्तवध्यैरथोवाजाऋभुक्षणोअमृक्तः॥ अभित्रिपृष्ठैः
यूयंहरत्नंमघवत्सुधत्थस्वर्दृशऋभुक्षणोऽअ
वनेषुसोमैर्मदेसुशिप्रामहभिःपृणध्वं॥

अस्तु शं नो हिर्बुध्न्यः शं समुद्रः॥ शं नो ऽअपां नपात्पेरुरस्तु शं नः पृश्निर्भवतु देवगोपाः
आदित्या रुद्रा वसवो जुषंतेदं ब्रह्म क्रियमाणं नवीयः॥ शृण्वंतु नो दिव्याः पार्थिवासो गोजा
ताः उत ये यज्ञियासः॥ ये देवानां यज्ञिया यज्ञियानां मनोर्यजत्राः अमृता ऋतज्ञाः। ते नो रा
संतामुरुगायमद्य यूयं॥ २७॥ शंवतीः पारयंत्वेतं तं एं ज्ञ्लिवसो द्रुजो॥ आस्युरंतेष्वमादे
तेय ऽएवेदमिति ब्रवत्॥ सासा केतुं परिस्पृहं॥ रंती ब्रह्मवर्द्धनी॥ संज्ञानानामहीमतः
एवेदमिति ब्रवत्॥ इंद्रस्ते किं विशुं प्रभुं भानुं नेयं सरस्वती॥ येन सूर्यमरोचयं ते ते मेर
देसीऽजुमे॥ ३१॥ शं वो भूमिः शं वेऽआपः शं वो सवितु मरुतः स्वर्काः॥ शं वे सुजात्यः शंतु
तुपापं शं वः पर्जन्यो अभिवर्षतु॥ शं व इंद्रः शं तो ना शं वो भवतु पसो विभातीः॥ शं वो दे
सवो रुद्रा आदित्याः संतु शं वो मित्रावरुणावश्विना शं॥ शं वो विष्णुः प्रजया सं स्तोका

६१

स्थ्यात्क्रतुपुहित्वोकेऽआग्निम्॥ आवोभयं तुष्टुवेन स्ययस्यतिः आवोभसद्दे पदे आं वतु क्य रे
अग्नस्त्वाग्नेऽअंगिरः कालत्वं मेध्यानिधिं मात्वा सोमस्य बर्हत्सुतस्य मधुमत्तमः॥ त्वा
अंगिरस्तमः वोचेस्वर्देववीतमः॥ अग्ने तमश्वं न माभिरमिह्रि दिति आते स्थास्ति मे कु
आ नः कृनि क्रदद्देवः पुर्जन्योऽअभि वर्षे लोपेध्यवः प्रतिभीयताम्॥ आ नो धा वी पिष्ठेवा
आभ्यः आ नऽएधि द्विपदे आ चतुष्पदे॥२२॥ इति पंचमाष्टके तृतीयोऽध्यायः॥ ॐ प्र व
स्पंदेनाहुतस्य वितुष्मिभिः सस्तेस्तूयोगाः॥ सानुना पृथिवी सेय ऽत्रवी ह्युश्री
ष्येधेऽअग्निः॥ इमो वां मित्रा वरुणा सुवृक्तिमिषं न कृण्वेऽअसुरा न वीयः॥ इनो वां मन्य
पद्वीरदेक्षोजनं नेवामित्रो यतति त्रुवाणः॥ आ वातस्य ध्रजतो रंतऽइत्याऽअपीपयंत धेन
वो न स्तूदोः॥ महो दिवः सदने जायमानो विंक्रदद्वृषभः सास्मिन्नूधन्॥ गिरा यऽएता युन

शन्नोरुद्रोरुद्रेभिर्जलाषःशन्नस्त्वष्टाग्नाभिरिहशृणोतु॥शन्नःसोमोभवतुब्रह्मशन्नः
ग्रावाणःशमुसंतुयज्ञाः॥शन्नःस्वरूणांमितयोभवंतुशन्नःप्रस्वःशम्वस्तुवेदिः॥
सूर्यऽउरुचक्षाऽउदेतुशन्नश्चतस्रःप्रदिशोभवंतु॥शंनःपर्वताध्रुवयोभवंतुशन्न
धवःशमुसंत्वापः॥शन्नोऽअदितिर्भवतुव्रतेभिःशन्नोभवंतुमरुतःस्वर्काः॥शन्नो
शमुपूषानोऽअस्तुशन्नोभवित्रंशम्वस्तुवायुः॥शंनोदेवःसवितात्रायमाणःशंनो
तूषसोविभातीः॥शन्नःपर्जन्योभवतुप्रजाभ्यःशंनःक्षेत्रस्यपतिरस्तुशंभुः॥शं
न्नोदेवाविश्वदेवाभवंतुशंसरस्वतीसहधीभिरस्तु॥शमभिषाचःशमुरातिषाचः
शंनोदिव्याःपार्थिवाःशंनोऽअप्याः॥शंनःसत्यस्यपतयोभवंतुशंनोऽअर्वंतःशमु॥ २
२९ तुगावः॥शंनऽऋभवःसुकृतःसुहस्ताःशंनोभवंतुपितरोहवेषु॥शंनोऽअजऽएकपा

स्याम नु धस्यां धियध्यै॥ तन्न ऽइन्द्रो वरुणो मित्रो ऽअग्निराप ऽओषधीर्वनिनो जुषन्त॥ शर्मन्
मम मरुतामुपस्थे यूयं०॥२७॥ शन्न ऽइन्द्राग्नी भवतामवोभिः शन्न ऽइन्द्रावरुणा रातहव्या
शमिन्द्रासोमा सुविताय शंयोः शन्न ऽइन्द्रापूषणा वाजसातौ॥ शन्नो भगः शमु नः शंसो
शन्नः पुरंधिः शमु सन्तु रायः॥ शन्नः सत्यस्य सुयमस्य शंसः शन्नो ऽअर्यमा पुरुजातो ऽअ
स्तु॥ शन्नो धाता शमु धर्त्ता नो ऽअस्तु शन्न ऽउरूची भवतु स्वधाभिः॥ शं रोदसी बृहती शन्नो
ऽअद्रिः शन्नो देवानां सुहवानि सन्तु॥ शन्नो ऽअग्निर्ज्योतिरनीको ऽअस्तु शन्नो मित्रावरु
णावश्विना शं॥ शन्नः सुकृतां सुकृतानि सन्तु शन्न ऽइषिरो ऽअभि वातु वातः॥ शन्नो द्यावा
पृथिवी पूर्वहूतौ शमन्तरिक्षं दृशये नो ऽअस्तु॥ शन्न ऽओषधीर्वनिनो भवन्तु शन्नो र
जसस्पतिरस्तु जिष्णुः॥२८॥ शन्न ऽइन्द्रो वसुभिर्देवो ऽअस्तु शमादित्येभिर्वरुणः सुशं

प

नु द्विषु द्विषामश्रो वायुयोत विषस्तनूनां ॥ अवीन्नो ऽअग्निर्हव्यान्नमोभिः प्रेष्ठो अस्मा ऽअ
धायि स्तोमः ॥ सजूर्देवेभिरपां नपातं सखायं कृध्वं शिवो नो ऽअस्तु ॥ अब्जामुक्थैरहिं गृण
षे बुध्ने नदीनां रजः सुषीदन् ॥ मानोहिर्बुध्न्यो रिषे धान्मा यज्ञो ऽअस्य स्रिधदृतायोः ॥ उत न
एषु नृषु श्रवो धुः प्र राये यन्तु शर्धन्तो ऽअर्यः ॥ तपन्ति शत्रुं स्वर्णभूमा महासेनासो ऽअमेभिरे
षां ॥ आयन्नः पत्नीर्गमन्त्यच्छा त्वष्टा सुपाणिर्दधातु वीरान् ॥ २६ ॥ प्रति नस्तोमं त्वष्टा जुषेत
स्यादस्मे ऽअरमतिर्वसूयुः ॥ ता नो रासन्रातिषाचो वसून्या रोदसी वरुणानी शृणोतु ॥ व
मौ रूत्रीभिः सुशरणो [illegible] ऽअस्तु त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायः ॥ तन्नो रायः पर्वतास्तन्न ऽआप
स्तद्रातिषाच ऽओषधीरुत द्यौः ॥ वनस्पतिभिः पृथिवी सजोषा ऽउभे रोदसी परि पासतो नः ॥ २
९८ अनु तदुर्वी रोदसी जिहातामनु द्युक्षो वरुण ऽइन्द्रसखा ॥ अनु विश्वे मरुतो ये सहासो रायः

मानं॥ ततो ह मान ऽउदियाय मध्यात्ततो जातमृषिमाहुर्वसिष्ठं॥ उक्थभृतं सामभृतं बिभर्त्ति ग्रावा
णं बिभ्रत्प्रवदात्यग्रे॥ उपैनमाध्वं सुमनस्यमाना ऽआवो गच्छाति प्रतृदो वसिष्ठः॥२५॥ प्रशुक्रै
तु देवी मनीषा ऽअस्मत्सुतष्टो रथो न वाजी॥ विदुः पृथिव्या दिवो जनित्रं शृण्वन्त्यापो ऽअध क्षर
न्तीः॥ आपश्चिदस्मै पिन्वन्त पृथ्वीर्वृत्रेषु शूरा मंसन्त ऽउग्राः॥ आ धूर्ष्वस्मै दधाताश्वानिन्द्रो न
वज्री हिरण्यबाहुः॥ अभि प्र स्थाताहेव यज्ञं यातेव पत्मन्त्मना हिनोत॥ त्मना समत्सु हिनोत
यज्ञं दधात केतुं जनाय वीरं॥ उदस्य शुष्माद्भानुर्नार्त्त बिभर्त्ति भारं पृथिवी न भूम॥ ह्वयामि देवाँ
अयातुरग्ने साधन्नृतेन धियं दधामि॥ अभि वो देवीं धियं दधिध्वं प्र वो देवत्रा वाचं कृणुध्वं
आ चष्ट ऽआसां पाथो नदीनां वरुण ऽउग्रः सहस्रचक्षाः॥२६॥ राजा राष्ट्रानां पेशो नदी
नामनुत्तमस्मै क्षत्रं विश्वायु॥ अविष्टो ऽअस्मान्विश्वासु विक्ष्वद्युं कृणोत शंसं निनित्सोः

रिछिंना भरताऽअर्भकासः॥ अभवच्चपुरऽएता वसिष्ठऽआदित्तृत्सूनां विशोऽअप्रथंत॥ त्र
यः कृण्वंति भुवनेषु रेतस्तिस्रः प्रजाआर्याज्योतिरग्राः॥ त्रयोघर्मासऽउषसंसचंते सर्वाँ इत्ताँ
अनुविदुर्वसिष्ठाः॥ सूर्यस्येव वक्षथो ज्योतिरेषां समुद्रस्येव महिमा गभीरः॥ वातस्येव प्रजवो
नान्येन स्तोमो वसिष्ठाऽअन्वेतवे वः॥ तऽइन्निण्यं हृदयस्य प्रकेतैः सहस्रवल्शमभि सं
चरंति॥ यमेन ततं परिधिं वयंतोऽप्सरसऽउपसेदुर्वसिष्ठाः॥ विद्युतो ज्योतिः परिसंजिहानंमि
त्रावरुणा यदपश्यतांत्वा॥ तत्तेजन्मोतैकंवसिष्ठागस्त्यो यत्त्वाविशऽआजभार॥ २॥ उता
सिमैत्रावरुणो वसिष्ठोर्वश्या ब्रह्मन्मनसोऽधिजातः॥ द्रप्संस्कन्नंब्रह्मणादैव्येन विश्वेदेवाः
२७ पुष्करेत्वाददंत॥ सप्रकेतउभयस्यप्रविद्वान्त्सहस्रदानऽउतवासदानः॥ यमेनततंपरि
धिंवयिष्यन्नप्सरसःपरिजज्ञेवसिष्ठः॥ सत्रेहजाताविषितानमोभिःकुंभेरेतःसिषिचतुः स

पिंडं

शिक्षा णोऽअस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥ मा नोऽअज्ञाता वृजना दुरा
ध्यो३ माशिवासोऽअवक्रमुः ॥ त्वया वयं प्रवतः शश्वतीरपोतिशूर तरामसि ॥ २२ ॥ श्वित्यं
चो मा दक्षिणतस्कपर्दा धियंजिन्वासोऽअभि हि प्रमंदुः ॥ उत्तिष्ठन्वोचे परि बर्हिषो नॄन्न
मे दूरादवितवे वसिष्ठाः ॥ दूरादिंद्रमनयन्नासुतेन तिरो वैशंतमति पांतमुग्रं ॥ पाशद्युम्न
स्य वायतस्य सोमात्सुतादिंद्रोऽवृणीता वसिष्ठान् ॥ एवेन्नु कं सिंधुमेभिस्ततारेवेन्नु कं भेदमे
भिर्जघान ॥ एवेन्नु कं दाशराज्ञे सुदासं प्रावदिंद्रो ब्रह्मणा वो वसिष्ठाः ॥ जुष्टी नरो ब्रह्म
णा वः पितॄणामक्षमव्ययन्न किला रिषाथ ॥ यच्छक्वरीषु बृहता रवेणेंद्रे शुष्ममदधा
ता वसिष्ठाः ॥ उद्यामिवेत्तृष्णजो नाथितासो दीधयुर्दाशराज्ञे वृतासः ॥ वसिष्ठस्य स्तुवत इं
द्रोऽअश्रोदुरुं तृत्सुभ्योऽअकृणोदु लोकं ॥ २३ ॥ दंडाऽइवेद्गोऽअजनासऽआसन्

तावदहमीशीय॥ स्तोतारमिद्दिधिषेयरदावसोनपापत्वायरासीय॥ शिक्षेयमिन्महयते
दिवेदिवेरायऽआकुहचिद्विदे॥ नहित्वदन्यन्मघवन्नऽआप्यंवस्योऽअस्तिपिताचन॥
तरणिरित्सिषासतिवाजंपुरंध्यायुजा॥ आवऽइंद्रंपुरुहूतंनमेगिरानेमिंतष्टेवसुद्रुवं॥
नदुष्टुतीमर्त्योविंदतेवसुनस्रेधंतंरयिर्नशत्॥ सुशक्तिरिन्मघवंतुभ्यंमावतेदेष्णंयत्पा
र्येदिवि॥ अभित्वाशूरनोनुमोऽदुग्धाइवधेनवः॥ ईशानमस्यजगतःस्वर्दृशमीशानमिं
द्रतस्थुषः॥ नत्वावाँ२ऽअन्योदिव्योनपार्थिवोनजातोनजनिष्यते॥ अश्वायंतोमघव
न्निंद्रवाजिनोगव्यंतस्त्वाहवामहे॥ अभीषतस्तदाभरेंद्रज्यायःकनीयसः॥ पुरूवसुर्हिम २८
घवन्सनादसिभरेभरेचहव्यः॥ पराणुदस्वमघवन्नमित्रान्सुवेदानोवसूकृधि॥ अ
स्माकंबोध्यवितामहाधनेभवावृधःसखीनां॥ इंद्रक्रतुंनऽआभरपितापुत्रेभ्योयथा॥

नदेवासःकवत्नवे।नकिःसुदासोरथंपर्यासनरीरमत्॥इंद्रोयस्याविता।यस्यमरुतोगमत्सगो
मतिव्रजे॥१०॥गमद्वाजंवाजयन्निंद्रमर्त्योयस्यत्वमविताभुवः॥अस्माकंबोध्यवितारथाना
मस्माकंशूरनृणां।उदिन्न्वस्यरिच्यतेंशोधनंनजिग्युषः॥यऽइंद्रोहरिवांनदभंतितंरिपोदक्षं
दधातिसोमिनि॥मंत्रमखर्वंसुधितंसुपेशसंदधातयज्ञियेष्वा॥पूर्वीश्चनप्रसितयस्तरं
तितंयऽइंद्रेकर्मणाभुवत्॥कस्तमिंद्रत्वावसुमामर्त्योदधर्षति॥श्रद्धाइत्तेमघवन्पार्येदि
विवाजीवाजंसिषासति।मघोनःस्मवृत्रहत्येषुचोदययेददतिप्रियावसु॥तवप्रणीतीह
र्यश्वसूरिभिर्विश्वातरेमदुरिता॥१५॥तवेदिंद्रावमंवसुत्वंपुष्यसिमध्यमं॥सत्रावि
श्वस्यपरमस्यराजसिनकिष्ट्वागोषुवृण्वते।त्वंविश्वस्यधनदाऽअसिश्रुतोयईं
भवंत्याजयः॥तवायंविश्वःपुरुहूतपार्थिवोवस्युर्नामभिक्षते॥यदिंद्रयावतस्त्वमे

घतश्चनारेऽअस्मान्निरीरमन्॥ आरात्ताच्चित्सधमादन्नऽआगहीहवासन्नुपश्रुधि॥ इमेहि
तेब्रह्मकृतःसुतेसचामधौनमक्षआसते॥ इंद्रेकामंजरितारोवसूयवोरथेनपादमादधुः॥
रायस्कामोवज्रहस्तंसुदक्षिणंपुत्रोनपितरंहुवे॥ इमऽइंद्रायसुन्विरेसोमासो[illegible]
ताँऽआमदायवज्रहस्तपीतयेहरिभ्यांयाह्योकऽआ॥ श्रवच्छ्रुत्कर्णऽईयतेवसूनान्नूचिन्नो
मर्धिषद्गिरः॥ सद्यश्चिद्यःसहस्राणिशताददन्नकिर्दित्संतमामिनत्॥ सवीरोऽअप्रति
ष्कुतऽइंद्रेणशूशुवेनृभिः॥ यस्तेगभीरासवनानिवृत्रहन्सुनोत्याचधावति॥ भवावरूथंम
घवन्मघोनांयत्समजासिशर्धतः॥ वित्वाहतस्यवेदनंभजेमह्यादूणाशोभरागयम्॥
सुनोतासोमपाव्नेसोममिंद्रायवज्रिणे॥ पचतापक्तीरवसेकृणुध्वमित्पृणन्नित्पृणतेम
यः॥ मास्रेधतसोमिनोदक्षतामहेकृणुध्वंरायऽआतुजे॥ तरणिरिज्जयतिक्षेतिपुष्यति

हेनं हर्यश्वाय गायत ॥ सखायः सोमपाव्ने ॥ शंसेदुक्थं सुदानवऽउत द्युक्षं यथा नरः ॥ चकृ
मा सत्यराधसे ॥ त्वं नऽइंद्र वाजयुस्त्वं गव्युः शतक्रतो ॥ त्वं हिरण्ययुर्वसो ॥ वयमिंद्र त्वाय
वोऽभि प्र णोनुमो वृषन् ॥ विद्धी त्वस्य नो वसो ॥ मा नो निदे च वक्तवेऽर्यो रंधीरराव्णे ॥ त्वेऽअ
पि क्रतुर्मम ॥ त्वं वर्मासि सप्रथः पुरोयोधश्च वृत्रहन् ॥ त्वया प्रति ब्रुवे युजा ॥ ॥ महाँ
उतासि यस्य तेऽनु स्वधावरी सहः ॥ मम्नाते इंद्र रोदसी ॥ तं त्वा मरुत्वती परि भुवद्वाणी सया
वरी ॥ नक्षमाणा सह द्युभिः ॥ ऊर्ध्वासस्त्वान्विंदवो भुवंदस्ममुप द्यवि ॥ सं ते नमंत कृष्टयः
प्र वो महे महिवृधे भरध्वं प्रचेतसे प्र सुमतिं कृणुध्वं ॥ विशः पूर्वीः प्र चरा चर्षणिप्राः ॥ उरुव्य
चसे महिने सुवृक्तिमिंद्राय ब्रह्म जनयंत विप्राः ॥ तस्य व्रतानि न मिनंति धीराः ॥ इंद्रं वाणी
रनुत्तमन्युमेव सत्रा राजानं दधिरे सहध्यै ॥ हर्यश्वाय बर्हया समापीन् ॥ १६ ॥ मो षु त्वा

ब्रह्मा वीर ब्रह्मकृतिं जुषाणो ऽर्वाचीनो हरिभिर्याहि तूयं ॥ अस्मिन्नू षु सवने मादयस्वोप ब्र
ह्माणि शृणव इमा नः ॥ का ते ऽअस्त्यरंकृतिः सूक्तैः कदा नूनं ते मघवं दाशेम ॥ विश्वा मती
रा ततने त्वायाधा म ऽइंद्र शृणवो हवेमा ॥ उतो घा ते पुरुष्या ऽइदासन्येषां पूर्वेषामशृणो ऋ
षीणां ॥ अधाहं त्वा मघवं जोहवीमि त्वं न ऽइंद्रासि प्रमतिः पितेव ॥ वोचेमे० ॥१३॥ आ नो दे
व शवसा याहि शुष्मिन्भवा वृध ऽइंद्र रायो ऽअस्य ॥ महे नृम्णाय नृपते सुवज्र महि क्षत्राय
पौंस्याय शूर ॥ हवंत ऽउ त्वा हव्यं विवाचि तनूषु शूराः सूर्यस्य सातौ ॥ त्वं विश्वेषु सेन्यो ऽजनेषु
त्वं वृत्राणि रंधया सुहंतु ॥ अहा यदिंद्र सुदिना व्युछान्दधो यत्केतुमुपमं समत्सु ॥ न्यग्निः

सीददसुरो न होता हुवानो ऽअत्र सुभगाय देवान् ॥ वयं ते त ऽइंद्र ये च देव स्तवंत शूर ददतो
मघानि ॥ यछा सूरिभ्य ऽउपमं वरूथं स्वाभुवो जरणामश्नवंत ॥ वोचेमे० ॥१४॥ प्र व ऽइंद्राय मा

पीपाय वामं नृभ्योऽअभिवीता सखिभ्यः॥ नूऽइंद्र राये वरिवस्कृधी नऽआ ते मनो ववृत्याम मघा
य॥ गोमदश्वावद्रथवद्व्यंतो यूयं०॥१॥ ब्रह्मा णऽइंद्रोप याहि विद्वानर्वांचस्ते हरयः संतु युक्ताः॥
विश्वे चिद्धि त्वा विहवंत मर्ताऽअस्माकमिच्छृणुहि विश्वमिन्व॥ हवं तऽइंद्र महिमा व्यानड्ब्र
ह्म यत्पासि शवसिन्नृषीणां॥ आ यद्वज्रं दधिषे हस्तऽउग्र घोरः सन्क्रत्वा जनिष्ठाऽअषाळ्हः॥
तव प्रणीतींद्र जोहुवानान्त्संयन्नॄन्न रोदसी निनेथ॥ महे क्षत्राय शवसे हि जज्ञेऽतूतु
जिं चित्तूतुजिरशिश्नत्॥ एभिर्नऽइंद्राहभिर्दशस्य दुर्मित्रासो हि क्षितयः पवंते॥ प्रति यच्च
ष्टेऽअनृतमनेनाऽअव द्विता वरुणो मायी नः सात्॥ वोचेमेदिंद्रं मघवानमेनं महो रा
राधसो यद्ददन्नः॥ योऽअर्चतो ब्रह्मकृतिमविष्ठो यूयं०॥२॥ अयं सोमऽइंद्र तुभ्यं सुन्वे
आ तु प्र याहि हरिवस्तदोकाः॥ पिबा [illegible] त्व१स्य सुषुतस्य [illegible]रो चार्ददो मघानि मघवन्नियानः॥

तरंनपुत्राःसमानदक्षाऽअवसेहवंते॥चकारताकृणवन्नूनमन्यायानिब्रुवंतिवेधसःसु
तेषु॥जनीरिवपतिरेकःसमानोनिमामृजेपुरऽइंद्रःसुसर्वाः॥एवातमाहुरुतशृण्वऽइं
द्रऽएकोविभक्तातरणिर्मघानां॥मिथस्तुरऽऊतयोयस्यपूर्वीरस्मेभद्राणिसश्चतप्रियाणि॥
एवावसिष्ठऽइंद्रमूतयेनॄन्कृष्टीनांवृषभंसुतेगृणाति॥सहस्रिणऽउपनोमाहिवाजा
न्यूयं॰॥१०॥इंद्रंनरोनेमधिताहवंतेयत्पार्यायुनजतेधियस्ताः॥शूरोनृषाताशवसश्च
कानऽआगोमतिव्रजेभजात्वंनः॥यऽइंद्रशुष्मोमघवंतेऽअस्तिशिक्षासखिभ्यःपुरु
हूतनृभ्यः॥त्वंहिदृळ्हामघवन्विचेताऽअपावृधिपरिवृतंनराधः॥इंद्रोराजाजगतश्च
र्षणीनामधिक्षमिविषुरूपंयदस्ति॥ततोददातिदाशुषेवसूनिचोदद्राधऽउपस्तुतश्चि
दर्वाक्॥नूचिन्नऽइंद्रोमघवासहूतीदानोवाजंनियमतेनऽऊती॥अनूनायस्यदक्षिणा

पृक्षः सुवीर्यं॥८॥ आ ते महऽइंद्रोत्युग्र समन्यवो यत्समरंत सेनाः॥ पताति दिद्यु
न्नर्यस्य बाह्वोर्मा ते मनो विष्वद्र्यग्वि चारीत्॥ नि दुर्गऽइंद्र श्नथिह्यमित्राँ अभि ये नो मर्तासो
अमंति॥ आरे तं शंसं कृणुहि निनित्सोरा नो भर संभरणं वसूनां॥ शतं ते शिप्रिन्नूतयः
सुदासे सहस्रं शंसाऽउत रातिरस्तु॥ जहि वधर्वनुषो मर्त्यस्यास्मे द्युम्नमधि रत्नं च धेहि॥
त्वावतो हीन्द्र क्रत्वेऽअस्मि त्वावतोऽवितुः शूर रातौ॥ विश्वेदहानि तविषीवऽउग्रँ ओ
कः कृणुष्व हरिवो न मर्धीः॥ कुत्साऽएते हर्यश्वाय शूषमिंद्रे सहो देवजूतमियानाः॥ सत्रा कृ
धि सुहना शूर वृत्रा वयं तरुत्राः सनुयाम वाजं॥ एवा नऽइंद्र०॥ ९॥ न सोम इंद्रमसुतो
ममाद नाब्रह्माणो मघवानं सुतासः॥ तस्माऽउक्थं जनये यज्जुजोषन्नृवन्नवीयः शृण
वद्यथा नः॥ उक्थऽउक्थे सोमऽइंद्रं ममाद नीथेनीथे मघवानं सुतासः॥ यदीं सबाधः पि

एकोदेवत्रादयसेहिमर्त्तानस्मिंछूरसवनेमादयस्व॥ एवेदिंद्रंवृषणंवज्रबाहुंवसिष्ठा
सोऽअभ्यर्चंत्यर्कैः॥ सनस्तुतोवीरवद्धातुगोमद्यूयं०॥७॥ योनिष्टइंद्रसदनेऽअकारि
तमानृभिःपुरुहूतप्रयाहि॥ असोयथानोऽविताव्रिधेचददोवसूनिममदश्चसोमैः॥ गृभी
तंतेमनऽइंद्रद्विबर्हाःसुतःसोमःपरिषिक्तामधूनि॥ विसृष्टधेनाभरतेसुवृक्तिरियमिंद्रंजो
हुवतीमनीषा॥ आनोदिवऽआपृथिव्याऽऋजीषिन्निदंबर्हिःसोमपेयाययाहि॥ व
हंतुत्वाहरयोमद्र्यंचमांगूषमच्छातवसंमदाय॥ आनोविश्वाभिरूतिभिःसजोषाब्रह्म
जुषाणोहर्यश्वयाहि॥ वरीवृजत्स्थविरेभिःसुशिप्रास्मेदधद्वृषणंशुष्ममिंद्र॥ एषस्तो
मोमहऽउग्रायवाहेधुरीऽइवात्योनवाजयन्नधायि॥ इंद्रत्वायमर्कईट्टेवसूनांदिवीव
द्यामधिनःश्रोमतंधाः॥ एवानऽइंद्रवार्यस्यपूर्द्धिप्रतेमहींसुमतिंवेविदाम॥ इषंपिन्वम

मासवनाशूरविश्वातुभ्यंब्रह्माणिवर्धनाकृणोमि॥त्वंनृभिर्हव्योविश्वधासि॥नूचिन्नुतेमन्यमानस्यदस्मोदश्नुवंतिमहिमानमुग्र॥नवीर्यमिंद्रतेनराधः॥येचपूर्वऽऋषयोयेचनूत्नाऽइंद्रब्रह्माणिजनयंतविप्राः॥अस्मेतेसंतुसख्याशिवानियूयं०॥६॥उदुब्रह्माण्यैरतश्रवस्येंद्रंसमर्येमहयावसिष्ठ॥आयोविश्वानिशवसाततानोपश्रोतामईवतोवचांसि॥अयामिघोषऽइंद्रदेवजामिरिरज्यंतयच्छुरुधोविवाचि॥नहिस्वमायुश्चिकितेजनेषुतानीदंहांस्यतिपर्ष्यस्मान्॥युजेरथंगवेषणंहरिभ्यामुपब्रह्माणिजुजुषाणमस्थुः॥विबाधिष्टस्यरोदसीमहित्वेंद्रोवृत्राण्यप्रतीजघन्वान्॥आपश्चित्पिप्युःस्तर्योनगावोनक्षन्नृतंजरितारस्तऽइंद्र॥याहिवायुर्ननियुतोनोअच्छात्वंहिधीभिर्दयसेविवाजान्॥तेत्वामदाऽइंद्रमादयंतुशुष्मिणंतुविराधसंजरित्रे

घानिंदयतेविषह्येंद्रंवाजस्यजोहुवंतसातौ॥ कीरिश्चिद्धित्वामवसेजुहावेशानमिंद्रसौभ
गस्यभूरेः॥ अवोबभूथशतमूतेऽअस्मेऽअभिशस्तेस्तुत्वावतोवरूता॥ सखायस्तऽइंद्रवि
श्वहस्यामनमोवृधासोमहिनातरुत्र॥ वन्वंतुस्मातेवसासमीकेऽभीतिमर्योवनुषांशवां
सि॥ सनऽइंद्र०॥१४॥ पिबासोममिंद्रमंदतुत्वायंतेसुषावहर्यश्वाद्रिः॥ सोतुर्बाहुभ्यांसुय
तोनार्वा॥ यस्तेमदोयुज्यश्चारुरस्तियेनवृत्राणिहर्यश्वहंसि॥ सत्वामिंद्रप्रभूवसोममत्तु
॥ बोधासुमेमघवन्वाचमेमांयांतेवसिष्ठोऽअर्चतिप्रशस्तिं॥ इमाब्रह्मसधमादेजुषस्व॥
श्रुधीहवंविपिपानस्याद्रेर्बोधाविप्रस्यार्चतोमनीषां॥ कृष्वादुवांस्यंतमासचेमा॥ नतेगि
रोऽअपिमृष्येतुरस्यनसुष्टुतिमसुर्यस्यविद्वान्॥ सदातेनामस्वयशोविवक्मि॥५॥भू
रिहितेसवनामानुषेषुभूरिमनीषीहवतेत्वामित्॥ मारेऽअस्मन्मघवंज्योकः॥ तुभ्ये

वस्तीषु ते जरित्रे ऽअस्तु शक्तिर्यूयं॰॥२॥ असावि देवं गोऽऋजीकमंधो न्यस्मिन्निंद्रो जनु
षेमुवोच॥ बोधामसि त्वा हर्यश्व यज्ञैर्बोधा न स्तोममंधसो मदेषु॥ प्रयंति यज्ञं विपयंति
बर्हिः सोममादो विदथे दुध्रवाचः॥ न्यु भ्रियंते यशसो गृभादा दूरऽउपब्दो वृषणो नृषाचः॥
त्वमिंद्र स्रवितवा ऽअपस्कः परिष्ठिता अहिना शूर पूर्वीः॥ त्वद्वावक्रे रथ्यो न धेना रे
जंते विश्वा कृत्रिमाणि भीषा॥ भीमो विवेषायुधेभिरेषामपांसि विश्वा नर्याणि विद्वा
न्॥ इंद्रः पुरो जर्हृषाणो वि दूधोद्वि वज्रहस्तो महिना जघान॥ न यातव ऽइंद्र जूजुवुर्नो
न वंदना शविष्ठ वेद्याभिः॥ स शर्धदर्यो विषुणस्य जंतोर्मा शिश्नदेवा ऽअपि गुरृतं नः
॥३॥ अभि क्रत्वेंद्र भूरध ज्मन्न ते विव्यङ्महिमानं रजांसि॥ स्वेना हि वृत्रं शवसा जघंथ
न शत्रुरंतं विविदद्युधा ते॥ देवाश्चित्ते ऽअसुर्याय पूर्वेऽनु क्षत्राय ममिरे सहांसि॥ इंद्रो म

प्रियासऽइत्तेमघवन्नभिष्टौनरोमदेमशरणेसखायः ॥ नितुर्वशंनियादंशिशीह्यतिथिग्वा
यशंस्यंकरिष्यन् ॥ सद्यश्चिन्नुतेमघवन्नभिष्टौनरःशंसन्त्युक्थशासऽउक्था ॥ येतेहवे
भिर्विपणींरदाशन्नस्मान्वृणीष्वयुज्यायतस्मै ॥ एतेस्तोमानरांनृतमतुभ्यमस्मद्र्यञ्चोद
दतोमघानि ॥ तेषामिंद्रवृत्रहत्येशिवोभूःसखाचशूरोऽविताचनृणां ॥ नूऽइंद्रशूरस्तवमान
ऊती ब्रह्मजूतस्तन्वावावृधस्व ॥ उपनोवाजान्मिमीह्युपस्तीन्यूयंपात० ॥ ३० ॥ पंचमाष्ट
के द्वितीयोध्यायः ॥ ॐ उग्रोजज्ञेवीर्यायस्वधावांचक्रिरपोनर्योयत्करिष्यन् ॥ जग्मिर्यु
नृषदनमवोभिस्त्राताऽइंद्रऽएनसोमहश्चित् ॥ हंतावृत्रमिंद्रःशूशुवानःप्रावीन्नुवी
रोजरितारमूती ॥ कर्तासुदासेऽअहवाऽउलोकंदातावसुमुहुरादाशुषेभूत् ॥ युधमोऽ
अनर्वाखजकृत्समद्वाशूरःसत्राषाड्जनुषेमषाल्हः ॥ व्यासऽइंद्रःपृतनाःस्वोजाऽअ

धाविश्वंशत्रूयंतंजघान।उभेचिदिंद्ररोदसीमहित्वापप्राथतविषीभिस्तुविष्मः॥निवज्र
मिंद्रोहरिवान्मिमिक्षन्समंधसामदेषुवाऽउवोच॥वृषाजजानवृषणंरणायतमुचिन्ना
रीनर्यंससूव।प्रयःसेनानीरधनृभ्योऽअस्तीनःसत्वागवेषणःसधृष्णुः॥१॥नूचित्स
भ्रेषतेजनोनरेषन्मनोयोऽअस्यघोरमाविवासात्।यज्ञैर्यऽइंद्रेदधतेदुवांसिक्षयत्सरायऽ
ऋतपाऽऋतेजाः॥यदिंद्रपूर्वोऽअपरायशिक्षन्नयज्ज्यायान्कनीयसोदेष्णं॥अमृतऽइ
त्पर्यासीतदूरमाचित्रचित्र्यंभरारयिंनः॥यस्तऽइंद्रप्रियोजनोददाशदसन्निरेकेऽअ
द्रिवःसखाते।वयंतेअस्यांसुमतौचनिष्ठाःस्यामवरूथेऽअघ्नतोनृपीतौ॥एषस्तो २०
२० मोऽअचिक्रदद्वृषातऽउतस्तामुर्मघवन्नक्रपिष्ट॥रायस्कामोजरितारंतऽआगंत्व
मंगशक्रवस्वऽआशकोनः॥सनऽइंद्रत्वयतायाऽइषेधास्त्मनाचयेमघवानोजुनंति॥

केतं दूणाशं क्षत्रमजरं दुवोयु ॥२८॥ यस्तिग्मशृंगो वृषभो न भीम ऽएकः कृष्टीश्च्यावयति प्र विश्वाः ॥
यः शश्वतो ऽअदाशुषो गयस्य प्रयंतासि सुष्वितराय वेदः ॥ त्वं ह त्यदिंद्र कुत्समावः शुश्रूष
माणस्तन्वा समर्ये ॥ दासं यच्छुष्णं कुयवं न्यस्मा ऽअरंधय ऽआर्जुनेयाय शिक्षन् ॥ त्वं धृष्णो धृ
षता वीतहव्यं प्रावो विश्वाभिरूतिभिः सुदासं ॥ प्र पौरुकुत्सिं त्रसदस्युमावः क्षेत्रसाता वृत्र
हत्येषु पूरुं ॥ त्वं नृभिर्नृमणो देववीतौ भूरीणि वृत्रा हर्यश्व हंसि ॥ त्वं नि दस्युं चुमुरिं धुनिं च
स्वापयो दभीतये सुहंतु ॥ तव च्यौत्नानि वज्रहस्त तानि नव यत्पुरो नवतिं च सद्यः ॥ निवेशने
शततमाविवेषीरहं च वृत्रं नमुचिमुताहन् ॥२९॥ सना ता त ऽइंद्र भोजनानि रातहव्याय दा
शुषे सुदासे ॥ वृष्णे ते हरी वृषणा युनज्मि व्यंतु ब्रह्माणि पुरुशाक वाजं ॥ मा ते ऽअस्यां स
हसावन्परिष्टावघाय भूम हरिवः परादै ॥ त्रायस्व नोऽवृकेभिर्वरूथैस्तव प्रियासः सूरिषु स्याम ॥

एनस्तुवतोयःकृणोतितिग्मंतस्मिन्निजहिवज्रमिंद्र॥आवदिंद्रंयमुनातृत्सवश्चप्रात्रभेदं
सर्वतातामुषायत्॥अजासश्चशिग्रवोयक्षवश्चबलिंशीर्षाणिजभ्रुरश्व्यानि॥नतइंद्रसु
मतयोनरायःसंचक्षेपूर्वाउषसोननूत्नाः॥देवकंचिन्मान्यमानंजघंथावत्मनाबृहतःशंब
रंभेत्॥२७॥प्रयेगृहादममदुस्त्वायापराशरःशतयातुर्वसिष्ठः॥नतेभोजस्यसख्यंमृषंता
धासूरिभ्यःसुदिनाव्युच्छान्॥द्वेनप्तुर्देववतःशतेगोर्द्वारथावधूमंतासुदासः॥अर्हन्नग्नेपै
जवनस्यदानंहोतेवसद्मपर्यैमिरेभन्॥चत्वारोमापैजवनस्यदानाःस्मद्दिष्टयःकृशनिनो
निरेके॥ऋज्रासोमापृथिविष्ठाःसुदासस्तोकंतोकायश्रवसेवहंति॥यस्यश्रवोरोदसी
अंतरुर्वीशीर्ष्णेशीर्ष्णेविबभाजाविभक्ता॥सप्तेदिंद्रंनस्रवतोगृणंतिनियुध्यामधिमशि
शादभीके॥इमंनरोमरुतःसश्चतानुदिवोदासंनपितरंसुदासः॥अविष्टनापैजवनस्य

दस्मो न सद्मन्नि शिशाति बर्हिः शूरः सर्गमकृणोदिंद्र ऽएषां ॥ अध श्रुतं कवषं वृद्धमप्स्वनु द्रुह्युं
नि वृणग्वज्रबाहुः ॥ वृणाना ऽअत्र सख्याय सख्यं त्वायंतो ये ऽअमदन्ननु त्वा ॥ वि सद्यो वि
श्वा दृंहितान्येषामिंद्रः पुरः सहसा सप्त दर्दः ॥ व्यानवस्य तृत्सवे गयं भाग्जेष्म पूरुं विदथे मृ
ध्रवाचं ॥ नि गव्यवो नवो द्रुह्यवश्च षष्टिः शता सुषुपुः षट् सहस्रा ॥ षष्टिर्वीरासो ऽअधि षड्
दुवोयु विश्वेदिंद्रस्य वीर्या कृतानि ॥ इंद्रेणैते तृत्सवो वेविषाणा ऽआपो न सृष्टा ऽअधवंत नी
चीः ॥ दुर्मित्रासः प्रकलविन्मिमाना जहुर्विश्वानि भोजना सुदासे ॥ २६ ॥ अर्धं वीरस्य शृ
तपामनिंद्रं परा शर्धंतं नुनुदे ऽअभि क्षां ॥ इंद्रो मन्युं मन्युम्यो मिमाय भेजे पथो वर्तनिं पत्य
मानः ॥ आध्रेण चित्तद्वेकं चकार सिंह्यं चित्पेत्वेना जघान ॥ अव स्रक्तीर्वेश्यावृश्चदिंद्रः प्र
यच्छद्विश्वा भोजना सुदासे ॥ शश्वंतो हि शत्रवो रारधुष्टे भेदस्य चिच्छर्धतो विंद रंधिं ॥ मर्ताँ

आहानऽइंद्रःसुमतिंगंत्वच्छ॥ अर्णांसिचित्पप्रथानासुदासऽइंद्रोगाधान्यकृणोत्सुपारा॥
शर्द्धंतंशिम्युमुचथस्यनव्यःशापंसिंधूनामकृणोदशस्तीः॥२४॥ पुरोळाऽइत्तुर्वशोयक्षुरा
सीद्रायेमत्स्यासोनिशिताऽअपीव॥ श्रुष्टिंचक्रुर्भृगवोद्रुह्यवश्चसखासखायमतरद्विषू
चोः॥ आपक्थासोभलानसोभनंतालिनासोविषाणिनःशिवासः॥ आयोनयत्सधमाऽ
आर्यस्यगव्यातृत्सुभ्योऽअजगन्युधानॄन्॥ दुराध्योऽअदितिंस्रेवयंतोऽचेतसोविजगृभ्रेप
रुष्णीं॥ मह्नाविव्यक्पृथिवींपत्यमानःपशुष्कविरशयच्चायमानः॥ ईयुरर्थंनन्यर्थंप
रुष्णीमाशुश्चनेदभिपित्वंजगाम॥ सुदासऽइंद्रःसुतुकाँ॥ऽअमित्रानरंधयन्मानुषेवध्रिवा
चः॥ ईयुर्गावोनयवसादगोपायथाकृतमभिमित्रंचितासः॥ पृश्निगावःपृश्निनिप्रेषि
तासःश्रुष्टिंचक्रुर्नियुतोरंतयश्च॥२५॥ एकंचयोविंशतिंचश्रवस्यावैकर्णयोर्जनान्राजान्यस्तः॥

अग्नेभवसुषमिधासमिद्धउतबर्हिरुर्वियाविस्तृणीतां॥ उतद्वारऽउशतीर्विश्रयंतामुतदेवाँ
उशतऽआवहेह॥ अग्नेवीहिहविषायक्षिदेवान्त्स्वध्वराकृणुहिजातवेदः॥ स्वध्वराकरतिजात
वेदायक्षद्देवाँ२ऽअमृतान्पिप्रयच्च॥ वंस्वविश्वावार्याणिप्रचेतःसत्याभवंत्वाशिषोनोऽ
द्यः॥ त्वामुतेदधिरेहव्यवाहंदेवासोऽअग्नऽऊर्जेऽआनपातं॥ तेतेदेवायदाशतःस्याममह
नोरत्नाविदधऽइयानः॥२२॥ त्वेहयत्पितरश्चिन्नऽइंद्रविश्वावामाजरितारोऽअसन्वन्
त्वेगावःसुदुघास्त्वेह्यश्वास्त्वंवसुदेवयतेवनिष्ठः॥ राजेवहिजनिभिःक्षेष्येवावद्युभिरभि
विदुःकविःसन्॥ पिशागिरोमघवन्गोभिरश्वैस्त्वायतःशिशीहिरायेऽअस्मान्॥ इमाऽउत्वा
पस्पृधानासोऽअत्रमंद्रागिरोदेवयंतीरुपस्थुः॥ अर्वाचीतेपथ्यारायऽएतुस्यामतेसुम
विंद्रशर्मन्॥ धेनुंनत्वासूयवसेदुदुक्षन्नुपब्रह्माणिससृजेवसिष्ठः॥ त्वामिन्मेगोपतिंविश्व

विश्वासूनोसहसोमर्त्तभोजनारास्वतद्यत्त्वेमहे।।त्वमग्नेगृहपतिस्त्वंहोतानोऽअध्वरे।।त्वं
पोताविश्ववारप्रचेतायक्षिवेषिचवार्यं।।कृधिरत्नंयजमानायसुक्रतोत्वंहिरत्नधाऽअसि।
आनऽऋतेशिशीहिविश्वमृत्विजंसुशंसोयश्चदक्षते।।२१।।त्वेऽअग्नेस्वाहुतप्रियासःसंतु
सूरयः।।यंतारोयेमघवानोजनानामूर्वंदयंतगोनां।।येषामिळाघृतहस्तादुरोणऽआँ२ऽअ
पिप्रातानिषीदति।।तांस्त्रायस्वसहस्यद्रुहोनिदोयच्छानःशर्मदीर्घश्रुत्।।समंद्रयाचजिह्वया
वह्निरासाविदुष्टरः।।अग्नेरयिंमघवद्भ्योनऽआवहहव्यदातिंचसूदय।।येराधांसिद
त्यश्व्यामघाकामेनश्रवसोमहः।।तांऽअंहसःपिपृहिपर्तृभिष्ट्वंशतंपूर्भिर्यविष्ठ्य।।देवो
वोद्रविणोदाःपूर्णांविवष्ट्यासिचं।।उद्वासिंचध्वमुपवापृणध्वमादिद्वोदेवऽओहते।।तंहोता
रमध्वरस्यप्रचेतसंवह्निंदेवाऽअकृण्वत।।दधातिरत्नंविधतेसुवीर्यमग्निर्जनायदाशुषे।।२२।

धीमहि॥ सुवीरमग्नऽआहुत॥ क्षपऽउस्रश्च दीदिहि स्वग्नयस्त्वया वयं॥ सुवीरस्त्वमस्मयुः॥ उपत्वा
सातये नरो विप्रासो यंति धीतिभिः॥ उपाक्षरा सहस्रिणी॥ अग्नी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमर्त्यः
शुचिः पावकऽईड्यः॥१९॥ सनो राधांस्याभरेशानः सहसो यहो॥ भगश्च दातु वार्यं॥ त्वमग्ने वीरव
द्यशो देवश्च सविता भगः॥ दितिश्च दाति वार्यं॥ अग्ने रक्षाणोऽअंहसः प्रतिष्म देव रीषतः॥ तपिष्ठै
रजरो दह॥ अधा मही नऽआयस्यनाधृष्टो नृपीतये॥ पूर्भवा शतभुजिः॥ त्वं नः पाह्यंहसो दोषा
वस्तरघायतः॥ दिवा नक्तमदाभ्य॥२०॥ एवोनोऽअग्निं नमसोर्जो नपातमाहुवे॥ प्रियं चेतिष्ठ
मरतिं स्वध्वरं विश्वस्य दूतममृतं॥ स योजतेऽअरुषा विश्वभोजसा स दुद्रवत्स्वाहुतः॥ सुब्रह्मा
यज्ञः सुशमी वसूनां देवं राधो जनानां॥ उदस्य शोचिरस्थादाजुह्वानस्य मील्हुषः॥ उद्धूमासो
अरुषासो दिविस्पृशः समग्निमिंधते नरः॥ तं त्वा दूतं कृण्महे यशस्तमं देवाँऽआवीतये वह॥

रमुंचो वैश्वानर जातवेदो महित्वा ॥ जातो यदग्ने भुवना व्यख्यः पशून्न गोपा इर्यः परिज्मा ।
वैश्वानर ब्रह्मणे विंद गातुं यूयं० ॥ ३ ॥ ३ ॥ समिधा जातवेदसे देवाय देवहूतिभिः ॥ हविर्भिः शुक्र
शोचिषे नमस्विनो वयं दाशेमाग्नये ॥ वयं तेऽअग्ने समिधा विधेम वयं दाशेम सुष्टुती यजत्र ॥ व
यं घृतेनाध्वरस्य होतर्वयं देव हविषा भद्रशोचे ॥ आ नो देवेभिरुप देवहूतिमग्ने याहि वषट्कृतिं
जुषाणः ॥ तुभ्यं देवाय दाशतः स्याम यूयं० ॥ १७ ॥ उपसद्याय मीळ्हुषऽआस्ये जुहुता हविः ॥ यो
नेदिष्ठमाप्यं ॥ यः पंच चर्षणीरभि निषसाद दमेदमे ॥ कविर्गृहपतिर्युवा ॥ स नो वेदोऽअमात्य
मग्नी रक्षतु विश्वतः ॥ उतास्मान्पात्वंहसः ॥ नवं नु स्तोममग्नये दिवः श्येनाय जीजनं ॥ वस्वः
कुविद्वनाति नः ॥ स्पार्हा यस्य श्रियो दृशे रयिर्वीरवतो यथा ॥ अग्रे यज्ञस्य शोचतः ॥ १८ ॥ से
मां वेतु वषट्कृतिमग्निर्जुषत नो गिरः ॥ यजिष्ठो हव्यवाहनः ॥ नि त्वा नक्ष्य विश्पते द्युमंतं देव

स्मै सुदिनाभवंति॥ त्रिश्चिदक्तोः प्रचिकितुर्वसूनित्वेऽअंतर्दाशुषेमर्त्याय॥ मनुष्वदग्नइहयक्षिदेवा
न्भवानोदूतोअभिशस्तिपावा॥ अग्निरीशेबृहतोऽअध्वरस्याग्निर्विश्वस्यहविषःकृतस्य॥ क्र
तुंह्यस्यवसवोजुषंताथादेवादधिरेहव्यवाहम्॥ आग्नेवहहविरद्यायदेवानिंद्रज्येष्ठासइहमा
दयंतां॥ इमंयज्ञंदिविदेवेषुधेहियूयं०॥१३॥ अगन्ममहानमसायविष्ठंयोदीदायसमिद्धःस्वेदु
रोणे॥ चित्रभानुंरोदसीऽअंतरुर्वीस्वाहुतंविश्वतःप्रत्यंचम्॥ समह्नाविश्वादुरितानिसाह्वान
ग्निष्टवेदमऽआजातवेदाः॥ सनोरक्षिषद्दुरितादवद्यादस्मान्गृणतऽउतनोमघोनः॥ त्वं
वरुणऽउतमित्रोऽअग्नेत्वांवर्धंतिमतिभिर्वसिष्ठाः॥ त्वेवसुसुषणनानिसंतुयूयं०॥१४॥
प्राग्नयेविश्वशुचेधियंधेऽसुरघ्नेमन्मधीतिंभरध्वं॥ भरेहविर्नबर्हिषिप्रीणानोवैश्वानराययतये १५
तयेमतीनां॥ त्वमग्नेशोचिषाशोशुचानऽआरोदसीऽअपृणाजायमानः॥ त्वंदेवाँ२ऽअभिशस्ते

श्री

सिष्ठो जरूथं हन्यक्षि राये पुरंधिं॥ पुरुणीथा जातवेदो जरस्व यूयं॥१२॥ उषो न जारः पृथु पाजोऽ
अश्रेद्दविद्युतद्दीद्यच्छोशुचानः॥ वृषा हरिः शुचिरा भाति भासा धियो हिन्वानऽउशतीरजीगः॥
स्वर्ण वस्तोरुषसामरोचि यज्ञं तन्वानाऽउशिजो न मन्म॥ अग्निर्जन्मानि देवऽआ वि विद्वान्द्रवद्दू
तो देवयावा वनिष्ठः॥ अच्छा गिरो मतयो देवयंतीरग्निं यंति द्रविणं भिक्षमाणाः॥ सुसंदृशं सुप्रतीकं
स्वंचं हव्यवाहमरतिं मानुषाणां॥ इंद्रं नोऽअग्ने वसुभिः सजोषा रुद्रं रुद्रेभिरा वहा बृहंतं॥ आ
दित्येभिरदितिं विश्वजन्यां बृहस्पतिमृक्वभिर्विश्ववारं॥ मंद्रं होतारमुशिजो यविष्ठमग्निं विशः
ईलतेऽअध्वरेषु॥ स हि क्षपावाँ ऽअभवद्रयीणामतंद्रो दूतो यजथाय देवान्॥ [illegible]॥ महाँ अ
ध्वरस्य प्रकेतो नऽऋते त्वदमृता मादयंते॥ आ विश्वेभिः सरथं याहि देवैर्न्यग्ने होता प्रथमः सद
ह॥ त्वामीलतेऽअजिरं दूत्याय हविष्मंतः सदमिन्मानुषासः॥ यस्य देवैरासदो बर्हिरग्नेऽहान्य

अतिथिःशुशोच॥असन्नित्वेऽआहवनानिभूरिभुवोविश्वेभिःसुमनाऽअनीकैः॥स्तुतश्चिदग्ने
शृण्विषेगृणानःस्वयंवर्द्धस्वतन्वंसुजात॥इदंवचःशतसाःसंसहस्रमुदग्नयेजनिषीष्टद्विबर्हाः॥शंय
त्स्तोतृभ्यआपयेभवातिद्युमदमीवचातनंरक्षोहा॥नूत्वामग्न०॥१॥अबोधिजारऽउषसामुप
स्थाद्धोतामन्द्रःकवितमःपावकः॥दधातिकेतुमुभयस्यजन्तोर्हव्यादेवेषुद्रविणंसुकृत्सु॥ससुक्रतु
र्योविदुरःपणीनांपुनानोऽअर्कंपुरुभोजसंनः॥होतामन्द्रोविशांदमूनास्तिरस्तमोददृशेराम्या
णां॥अमूरःकविरदितिर्विवस्वान्सुसंसन्मित्रोऽअतिथिःशिवोनः॥चित्रभानुरुषसांभात्यग्रे
ऽपांगर्भःप्रस्वऽआविवेश॥ईळेन्योवोमनुषोयुगेषुसमनगाऽअशुचज्जातवेदाः॥सुसंदृशा
भानुनायोविभातिप्रतिगावःसमिधानंबुधन्त॥अग्नेयाहिदूत्यंमारिषण्योदेवाँऽअच्छाब्रह्मकृता
गणेन॥सरस्वतींमरुतोअश्विनापोयक्षिदेवान्रत्नधेयायविश्वान्॥त्वामग्नेसमिधानोव

नंत मानुषासो विचेतसो यऽएषां॥ विशामधायि विश्पतिर्दुरोणेऽग्निर्मंद्रो मधुवचाऽऋतावा॥ अ
सादि वृतो वह्निराजगन्वानग्निर्ब्रह्मा नृषदने विधर्ता॥ द्यौश्च यं पृथिवी वावृधातेऽआ यं होता यजति वि
श्ववारं॥ एते द्युम्नेभिर्विश्वमातिरंत मंत्रं ये वारं नर्याऽअतक्षन्॥ प्र ये विशस्तिरंत श्रोषमा
णाऽआ ये मेऽअस्य दीधयन्नृतस्य॥ नू त्वामग्नऽईमहे वसिष्ठाऽईशानं सूनो सहसो वसूनां॥ इषं स्तो
तृभ्यो मघवद्भ्यऽआनड्यूयं॥१०॥ इंधे राजा समर्यो नमोभिर्यस्य प्रतीकमाहुतं घृतेन॥ नरो ह
व्येभिरीळते सबाधऽआग्निरग्रऽउषसामशोचि॥ अयमु ष्य सुमहाँऽअवेदि होता मंद्रो मनुषो य
ह्वोऽअग्निः॥ वि भाऽअकः ससृजानः पृथिव्यां कृष्णपविरोषधीभिर्ववक्षे॥ कया नोऽअग्ने वि व
सः सुवृक्तिं कामु स्वधामृणवः शस्यमानः॥ कदा भवेम पतयः सुदत्र रायो वंतारो दुष्टरस्य साधोः॥
प्रप्रायमग्निर्भरतस्य शृण्वे वि यत्सूर्यो न रोचते बृहद्भाः॥ अभि यः पूरुं पृतनासु तस्थौ द्युतानो दैव्योऽ

पावकः॥ प्रोथदश्वोनयवसेविष्यन्यदामहःसंवरणाद्व्यस्थात्॥ आदस्यवातोऽअनुवातिशोचि
रधस्मतेव्रजनंकृष्णमस्ति॥ उद्यस्यतेनवजातस्यवृष्णोग्नेचरंत्यजराऽइधानाः॥ अच्छाद्यामरुषोधू
मऽएतिसंदूतोऽअग्नऽईयसेहिदेवान्॥ वियस्यतेपृथिव्यांपाजोऽअश्रेत्तृषुयदन्नासमवृक्तजं
भैःसेनेवसृष्टाप्रसितिष्टऽएतियवंनदस्मजुह्वाविवेक्षि॥ तमिद्दोषातमुषसियविष्ठमग्निमत्यंनमर्ज
यंतनरः॥ निशिशानाऽअतिथिमस्ययोनौदीदायशोचिराहुतस्यवृष्णः॥२॥ सुसंदृक्तेस्वनी
कप्रतीकंवियद्रुक्मोनरोचसऽउपाके॥ दिवोनतेतन्यतुरेतिशुष्मश्चित्रोनसूरःप्रतिचक्षिभानुं
यथावःस्वाहाग्नयेदाशेमपरीळाभिर्घृतवद्भिश्चहव्यैः॥ तेभिर्नोऽअग्नेऽअमितैर्महोभिःशतंपू
११ र्भिरायसीभिर्निपाहि॥ यावातेसंतिदाशुषेऽअधृष्टागिरोवायाभिर्नृवतीरुरुष्याः॥ ताभिर्नःसूनो
सहसोनिपाहिस्मत्सूरीन्जरितॄन्जातवेदः॥ निर्यत्पूतेवःस्वधितिःशुचिर्गात्स्वयाकृपातन्वारोच

स्वाध्यो२विदुरोदेवयंतोशिश्रयूरथयुर्देवताता॥पूर्वीशिशुंनमातरारिहाणेसमग्रुवोनसमनेष्वं
अञ्जन्॥१॥उतयोषणेदिव्येमहीनेऽउषासानक्तासुदुघेवधेनुः॥बर्हिषदापुरुहूतेमघोनीआयज्ञि
येसुवितायश्रयेतां॥विप्रायज्ञेषुमानुषेषुकारूमन्येवांजातवेदसायजध्यै॥ऊर्ध्वन्नोऽअध्वरंकृ
तंहवेषुतादेवेषुवनथोवार्याणि॥आभारतीभारतीभिःसजोषाऽइळादेवैर्मनुष्येभिरग्निः॥स
रस्वतीसारस्वतेभिरर्वाक्तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदंतु॥तन्नस्तुरीपमधपोषयित्नुदेवत्वष्टर्विरराणः
स्यस्व॥यतोवीरःकर्मण्यःसुदक्षोयुक्तग्रावाजायतेदेवकामः॥वनस्पतेवसृजोपदेवानग्निर्हविः
शमितासूदयाति॥सेदुहोतासत्यतरोयजातियथादेवानांजनिमानिवेद॥आयाह्यग्नेसमिधानो
अर्वाङिंद्रेणदेवैःसरथंतुरेभिः॥बर्हिर्नऽआस्तामदितिःसुपुत्रास्वाहादेवाऽअमृतामादयंतां॥
अग्निंवोदेवमग्निभिःसजोषायजिष्ठंदूतमध्वरेकृणुध्वं॥योमर्त्येषुनिध्रुविर्ऋतावातपुर्मूर्धाघृतान्नः

स्मं नर्यो निहासीत् ॥ मानोऽअग्ने दुर्मतये सचैषु देवेद्धेष्वग्निषु प्रवोचः ॥ मा ते अस्मान् दुर्मतयो भृम
च्चिद्देवस्य सूनो सहसो नशंत ॥ स मर्तोऽअग्ने स्वनीक रेवान मर्त्ये य आजुहोति हव्यं ॥ स देवता
वसुवनिं दधाति यं सूरिरर्थी पृच्छमान एति ॥ महो नोऽअग्ने सुवितस्य विद्वान् रयिं सूरिभ्य आ वह
बृहंतं ॥ येन वयं सहसावन्मदेमाविक्षितास आयुषा सुवीराः ॥ नू मे ब्रह्माण्यग्न० ॥२७॥ इति पंच
माष्टके प्रथमोध्यायः ॥ ॐ जुषस्व नः समिधमग्नेऽअद्य शोचा बृहद्यजतं धूममृण्वन् ॥ उप स्पृश
दिव्यं सानु स्तूपैः सं रश्मिभिस्ततनः सूर्यस्य ॥ नराशंसस्य महिमानमेषामुप स्तोषाम यजतस्य
यज्ञैः ॥ ये सुक्रतवः शुचयो धियंधाः स्वदंति देवाऽउभयानि हव्या ॥ ईळेन्यं वोऽअसुरं सुदक्षमं
तर्दूतं रोदसी सत्यवाचं ॥ मनुष्वदग्निं मनुना समिद्धं समध्वराय सदमिन्महेम ॥ सपर्यवो भरमा
णाऽअभिज्ञु प्र वृंजते नमसा बर्हिरग्नौ ॥ आजुह्वाना घृतपृष्ठं पृषद्वदध्वर्यवो हविषा मर्जयध्वं ॥

स्वजन्मनाशेषसावावृधानं॥पाहिनोअग्नेरक्षसोअजुष्टात्पाहिधूर्तेररुषोअघायोः॥त्वायु
जापृतनायूंरभिष्याम्॥सेदग्निरग्नीरत्यस्त्वन्यान्यत्रवाजीतनयोवीळुपाणिः॥सहस्रपाथाअक्ष
रासमेति॥सेदग्निर्योवनुष्यतोनिपातिसमेद्धारमंहसउरुष्यात्॥सुजातासःपरिचरंतिवीराः
अयंसोअग्निराहुतःपुरुत्रायमीशानःसमिदिंधेहविष्मान्॥परियमेत्यध्वरेषुहोता॥त्वेअग्नआ
हवनानिभूरीशानासआजुहुयामनित्या॥उभाकृण्वंतोवहतूमियेधे॥इमोअग्नेवीततमानि
हव्याजस्रोवक्षिदेवतातिमच्छ॥प्रतिनईंसुरभीणिव्यंतु॥मानोअग्नेवीरतेपरादादुर्वाससेमत
येमानोअस्यै॥मानःक्षुधेमारक्षसऋतावोमानोदमेमावनआजुहूर्थाः॥नूमेब्रह्माण्यग्न
उच्छशाधित्वंदेवमघवद्भ्यःसुषूदः॥रातौस्यामोभयासआतेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः॥२९॥
त्वमग्नेसुहवोरण्वसंदृक्सुदीतीसूनोसहसोदिदीहि॥मात्वेसचातनयेनित्यआधङ्मावीरोअ

दमआसन्नित्यः॥प्रेद्धोअग्नेदीदिहिपुरोनोऽजस्रयासूर्म्यायविष्ठ॥त्वांशश्वंतउपयंतिवाजाः॥
प्रतेअग्नयोग्निभ्योवरंनिःसुवीरासःशोशुचंतद्युमंतः॥यत्रानरःसमासतेसुजाताः॥दानोअ
ग्नेधियारयिंसुवीरंस्वपत्यंसहस्यप्रशस्तं॥नयंयावातरतियातुमावान्॥२४॥उपयमेति
युवतिःसुदक्षंदोषावस्तोर्हविष्मतीघृताची॥उपस्वैनमरमतिर्वसूयुः॥विश्वाअग्नेपदहारा
तीर्येभिस्तपोभिरदहोजरूथं॥प्रनिस्वरंचातयस्वामीवां॥आयस्तेअग्नइधतेअनीकंवसि
ष्ठशुक्रदीदिवःपावक॥उतोनएभिस्तवथैरिहस्याः॥वियेतेअग्नेभेजिरेअनीकंमर्तानरःपि
त्र्यासःपुरुत्रा॥उतोनएभिःसुमनाइहस्याः॥इमेनरोवृत्रहत्येषुशूरा॥विश्वाअदेवीरभि
संतुमायाः॥येमेधियंपनयंतप्रशस्तां॥२५॥माशूनेअग्नेनिषदामनृणांमाशेषसोवीर
तापरित्वा॥प्रजावतीषुदुर्यासुदुर्य॥यमश्वीनित्यमुपयाति प्रजावंतंस्वपत्यंक्षयंनः

यज्ञं

सान्वेषांजघनाँउपजिघ्नते॥ अश्वाजनिप्रचेतसोश्वान्समत्सुचोदय॥ अहिरिवभोगैःपर्येतिबा
हुंज्यायाहेतिंपरिबाधमानः॥ हस्तघ्नोविश्वावयुनानिविद्वान्पुमान्पुमांसंपरिपातुविश्वतः॥ आ
लाक्तायारुरुशीर्ष्ण्यथोयस्याअयोमुखं॥ इदंपर्जन्यरेतसइष्वैदेव्यैबृहन्नमः॥२१॥ अवसृष्टापरा
पतशरव्येब्रह्मसंशिते॥ गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषांकंचनोच्छिषः॥ यत्रबाणाःसंपतंतिकु
माराविशिखाइव॥ तत्रानोब्रह्मणस्पतिरदितिःशर्मयच्छतुविश्वाहाशर्मयच्छतु॥ मर्माणिते
वर्मणाछादयामिसोमस्त्वाराजामृतेनानुवस्तां॥ उरोर्वरीयोवरुणस्तेकृणोतुजयंतंत्वानुदे
वामदंतु॥ योनःस्वोअरणोयश्चनिष्ट्योजिघांसति॥ देवास्तंसर्वेधूर्वंतुब्रह्मवर्मममांतरं॥
॥२२॥ इतिषष्ठंमंडलं॥ ॐ अग्निंनरोदीधितिभिररण्योर्हस्तच्युतीजनयंतप्रशस्तं॥ दूरेदृशं
गृहपतिमथर्युं॥ तमग्निमस्तेवसवोन्यृण्वन्सुप्रतिचक्षमवसेकुतश्चित्॥ दक्षाय्योयो

काःपृतनाश्चसर्वाःपृष्ठेनिनद्धोजयतिप्रसूतः ॥१०॥ रथेतिष्ठन्नयतिवाजिनःपुरोयत्रयत्रकाम
यतेसुषारथिः ॥ अभीशूनांमहिमानंपनायतमनःपश्चादनुयच्छंतिरश्मयः ॥ तीव्रान्घोषान्कृण्व
तेवृषपाणयोश्वारथेभिःसहवाजयंतः ॥ अवक्रामंतःप्रपदैरमित्रान्क्षिणंतिशत्रूंरनपव्ययंतः ॥
रथवाहनंहविरस्यनामयत्रायुधंनिहितमस्यवर्म ॥ तत्रारथमुपशग्मंसदेमविश्वाहावयंसुम
नस्यमानाः ॥ स्वादुषंसदःपितरोवयोधाःकृच्छ्रेश्रितःशक्तीवंतोगभीराः ॥ चित्रसेनाइषुबलाअमृ
ध्राःसतोवीराउरवोव्रातसाहाः ॥ ब्राह्मणासःपितरःसोम्यासःशिवेनोद्यावापृथिवीअनेहसा ॥
पूषानःपातुदुरितादृतावृधोरक्षामाकिर्नोअघशंसईशत ॥२०॥ सुपर्णंवस्तेमृगोअस्यादंतो
गोभिःसन्नद्धापततिप्रसूता ॥ यत्रानरःसंचविचद्रवंतितत्रास्मभ्यमिषवःशर्मयंसन् ॥ ऋ
जीतेपरिवृङ्धिनोश्माभवतुनस्तनूः ॥ सोमोअधिब्रवीतुनोदितिःशर्मयच्छतु ॥ आजंघंति

मीवा यो गयमाविवेश॥ आरे बाधेथां निरृतिं पराचैरस्मे भद्रा सौश्रवसानि संतु॥ सोमा-
द्रा युवमेतान्यस्मे विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तं॥ अवस्यतं मुंचतं यन्नो अस्ति तनूषु बद्धं कृतमेनो
त्॥ तिग्मायुधौ तिग्महेती सुशेवौ सोमारुद्राविह सु मृळतं नः॥ प्र नो मुंचतं वरुणस्य पाशा-
तं नः सुमनस्यमाना॥१८॥ जीमूतस्येव भवति प्रतीकं यद्वर्मी याति समदामुपस्थे॥ अ-
विद्धया तन्वा जय त्वं स त्वा वर्मणो महिमा पिपर्तु॥ धन्वना गा धन्वनाजिं जयेम धन्वना ती-
मदो जयेम॥ धनुः शत्रोरपकामं कृणोति धन्वना [illegible] प्रदिशो जयेम॥ वक्ष्यंतीवेदा ग-
ति कर्णं प्रियं सखायं परिषस्वजाना॥ योषेव शिंक्ते वितताधि धन्वंज्या इयं समने पा-
न्ती॥ ते आचरंती समनेव योषा मातेव पुत्रं बिभृतामुपस्थे॥ अप शत्रून्विध्यतां संविदाने आ-
नी इमे विष्फुरंती अमित्रान्॥ बह्वीनां पिता बहुरस्य पुत्रश्चिश्चा कृणोति समनावगत्य॥ इषु

सौ

वासह॥ उपद्यांस्कंभथुःस्कंभनेनाप्रथतंपृथिवींमातरंवि॥ इंद्रासोमावहिमपःपरिष्ठांहथोवृत्रमनुवां
द्यौरमन्यत। प्रार्णांस्यैरयतंनदीनामासमुद्राणिपप्रथुःपुरूणि॥ इंद्रासोमापक्वमामास्वंतर्निग
वामिद्दधथुर्वक्षणासु॥ जगृभथुरनपिनद्धमासुरुशच्चित्रासुजगतीष्वंतः॥ इंद्रासोमायुवमंग
तरुत्रमपत्यसाहंश्रुत्यंरराथे॥ युवंशुष्मंनर्यंचर्षणिभ्यःसंविव्यथुःपृतनाषाहमुग्रा॥ १६॥ योअद्रि
जित्प्रथमजाऋतावाबृहस्पतिरांगिरसोहविष्मान्॥ द्विबर्हज्माप्राघर्मसत्पितानआरोदसी
वृषभोरोरवीति॥ जनायचिद्यईवतउलोकंबृहस्पतिर्देवहूतौचकार॥ घ्नन्वृत्राणिविपुरोदर्दरी
तिजयंछत्रूँरमित्रान्पृत्सुसाहन्॥ बृहस्पतिःसमजयद्वसूनिमहोव्रजान्गोमतोदेवएषः॥ अपः
सिषासन्स्वरप्रतीतोबृहस्पतिर्हंत्यमित्रमर्कैः॥ १७॥ सोमारुद्राधारयेथामसुर्यंप्रवामिष्ट
योरमश्नुवंतु॥ दमेदमेसप्तरत्नादधानाशंनोभूतंद्विपदेशंचतुष्पदे॥ सोमारुद्राविवृहतंवि

सविताहिरण्ययाबाहूअयंस्तसवनायसुक्रतुः॥घृतेनपाणीअभिप्रुष्णुतेमखोयुवासुदक्षोरज
सोविधर्मणि॥देवस्यवयंसवितुःसवीमनिश्रेष्ठेस्यामवसुनश्चदावने॥योविश्वस्यद्विपदो
यश्चतुष्पदोनिवेशनेप्रसवेचासिभूमनः॥अदब्धेभिःसवितःपायुभिष्ट्वंशिवेभिरद्यपरिपाहिनो
गयं॥हिरण्यजिह्वःसुवितायनव्यसेरक्षामाकिर्नोअघशंसईशत॥उदुष्यदेवःसवितादमूना
हिरण्यपाणिःप्रतिदोषमस्थात्॥अयोहनुर्यजतोमंद्रजिह्वआदाशुषेसुवतिभूरिवामं॥उदूअयाँ
उपवक्तेवबाहूहिरण्ययासवितासुप्रतीका॥दिवोरोहांस्यरुहत्पृथिव्याअरीरमत्पतयत्कच्चिदभ्वं
॥वाममद्यसवितर्वाममुश्वोदिवेदिवेवाममस्मभ्यंसावीः॥वामस्यहिक्षयस्यदेवभूरे
रयाधियावामभाजःस्याम॥५॥इंद्रासोमामहितद्वांमहित्वंयुवंमहानिप्रथमानिचक्रथुः॥युवंसू
र्यंविविदथुर्युवंस्वर्विश्वातमांस्यहतंनिदश्च॥इंद्रासोमावासयथउषासमुत्सूर्यंनयथोज्यो

गर्भो यथा वशं चरति देव ऽ एषः ॥ घोषा ऽ इदस्य शृण्विरे न रूपं तस्मै वाताय हविषा विधेम ॥ २६ ॥ मयोभूर्वातो ऽ अभि वातूस्रा ऽ ऊर्जस्वतीरोषधीरा रिशन्तां ॥ पीवस्वतीर्जीवधन्याः पिबंत्ववसाय पद्वते रुद्र मृळ ॥ याः सरूपा विरूपा ऽ एकरूपा यासामग्निरिष्ट्या नामानि वेद ॥ या ऽ अंगिरसस्तपसेह चक्रुस्ताभ्यः पर्जन्य महि शर्म यच्छ ॥ या देवेषु तन्वमैरयन्त यासां सोमो विश्वा रूपाणि वेद ॥ ता ऽ अस्मभ्यं पयसा पिन्वमानाः प्रजावतीरिंद्र गोष्ठे रिरीहि ॥ प्रजापतिर्मह्यमेता रराणो विश्वैर्देवैः पितृभिः संविदानः ॥ शिवाः सतीरुप नो गोष्ठमाकस्तासां वयं प्रजया सं सदेम ॥ २७ ॥ विभ्राड् बृहत् पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविह्रुतं ॥ वातजूतो यो ऽ अभिरक्षति त्मना प्रजाः पुपोष पुरुधा वि राजति ॥ विभ्राड् बृहत्सुभृतं वाजसातमं धर्म

ह

दिवो धरुणे सत्यमर्पितं॥ अमित्रहा वृत्रहा दस्युहंतमं ज्योतिर्जज्ञेऽअसुरहा
सपत्नहा॥ इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरुत्तमं विश्वजिद्धनजिदुच्यते बृहत्॥ विश्वभ्रा
ड्भ्राजो महि सूर्यो दृशऽउरु पप्रथे सहऽओजोऽअच्युतं॥ विभ्राजं ज्योतिषा स्वर
गच्छो रोचनं दिवः॥ येनेमा विश्वा भुवनान्याभृता विश्वकर्मणा विश्वदेव्यावता॥ २७
त्वं त्यमिटतो रथमिंद्र प्रावः सुतावतः॥ अशृणोः सोमिनो हवं॥ त्वं मखस्य दोधतः ॥२८॥
शिरोव त्वचो भरः॥ अगच्छः सोमिनो गृहं॥ त्वं त्यमिंद्र मर्त्यमास्त्रबुध्नाय वेन्यं॥ मुहुः
श्रथ्ना मनस्यवे॥ त्वं त्यमिंद्र सूर्यं पश्चा संतं पुरस्कृधि॥ देवानां चित्तिरो वशं॥
॥२८॥ आ याहि वनसा सह गावः सचंत वर्तनिं यदूधभिः॥ आ याहि वस्व्या धि
या मंहिष्ठो जारयन्मखः सुदानुभिः॥ पितुभृतो न तंतुमित्सुदानवः प्रति दध्मो

३२.०

परीमे गामनेषत पर्यग्निमहृषत ।। देवेष्वक्रत श्रवः क ऽ इमाँ ऽ आदधर्षति ।।१३।। अग्निं क्रतुर्नो धियः सप्तिमाशुमिं वाजिषु ।। तेन जेष्म धनंधनं ।। यया गा ऽ आकरामहे सेनयाग्ने तवोत्या ।। तन्नो हिन्व मघत्तये ।। आग्ने स्थूरं रयिं भर पृथुं गोमन्तमश्विनं ।। अङ्ग्धि खं वर्त्तया पणिं ।। अग्ने नक्षत्रमजरमा सूर्यं रोहयो दिवि ।। दधज्ज्योतिर्जनेभ्यः ।। अग्ने केतुर्विशामसि प्रेष्ठः श्रेष्ठ ऽ उपस्थसत् ।। बोधा स्तोत्रे वयो दधत् ।।१४।। इमा नु कं भुवना सीषधामेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ।। यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां चादित्यैरिन्द्रः सह सीकृपाति ।। आदित्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भिरस्माकं भूत्वविता तनूनां ।। हत्वाय देवा ऽ असुरान्यदायन्देवा देवत्वमभिरक्षमाणाः ।। प्रत्यञ्चमर्कमनयञ्छचीभिरादित्स्वधामिषिरां पर्यपश्यन् ।।१५।। सूर्यो नो दिवस्पातु वातो ऽ अन्तरिक्षात् ।। अग्निर्नः पार्थिवेभ्यः ।।

जोषासवितर्यस्यतेहरः शतंसवांऽअर्हति ॥ पाहिनोदिद्युतःपतंत्याः ॥ चक्षुर्नोदेवःस
विताचक्षुर्नऽउतपर्वतः ॥ चक्षुर्धातादधातुनः ॥ चक्षुर्नोधेहिचक्षुषेचक्षुर्विख्यैत
नूभ्यः ॥ संचेदंविचपश्येम ॥ सुसंदृशंत्वावयंप्रतिपश्येमसूर्य ॥ विपश्येमनृचक्ष
सः ॥ १६ ॥ उदसौसूर्योऽअगादुदयंमामकोभगः ॥ अहंतद्विद्वलापतिमभ्यसाक्षि
विषासहिः ॥ अहंकेतुरहंमूर्द्धाहमुग्राविवाचनी ॥ ममेदनुक्रतुंपतिःसेहानायाऽउ ॥८४॥
हं पाचरेत् ॥ ममपुत्राःशत्रुहणोथोमेदुहिताविराट् ॥ उताहमस्मिसंजयापत्यौमे
श्लोकऽउत्तमः ॥ येनेंद्रोहविषाकृत्व्यभवद्द्युम्न्युत्तमः ॥ इदंतदक्रिदेवाऽअसपत्ना
किलाभुवं ॥ असपत्नासपत्नघ्नीजयंत्यभिभूवरी ॥ आवृक्षमन्यासांवर्चोरा
धोऽअस्थेयसामिव ॥ समजैषमिमाऽअहंसपत्नीरभिभूवरी ॥ यथाहमस्यवी
रस्यविराजानिजनस्यच ॥ १७ ॥ तीव्रस्याभिवयसोऽअस्यपाहिसर्वरथावि

ऋतेरुपस्थादस्पार्षमेनं शतशारदाय॥ सहस्राक्षेण शतशारदेन शतायुषा हवि
षाहार्षमेनं॥ शतं यथेमं शरदो नयातींद्रो विश्वस्य दुरितस्य पारं॥ शतं जीव शर
दो वर्द्धमानः शतं हेमंतांछतमु वसंतान्॥ शतमिंद्राग्नी सविता बृहस्पतिः शतायु
षा हविषेमं पुनर्दुः॥ आहार्षं त्वाविदं त्वा पुनरागाः पुनर्नव॥ सर्वांग सर्वं ते चक्षुः स ॥८५॥
र्वमायुश्च तेऽविदं॥१८॥ ब्रह्मणाग्निः संविदानो रक्षोहा बाधतामितः॥ अमीवा यस्ते
गर्भं दुर्णामा योनिमाशये॥ यस्ते गर्भममीवा दुर्णामा योनिमाशये॥ अग्निष्टं ब्र
ह्मणा सह निष्क्रव्यादमनीनशत्॥ यस्ते हंति पतयंतं निषत्स्नुं यः सरीसृपं॥ जा
तं यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि॥ यस्त ऊरू विहरत्यंतरा दंपतीऽशये॥ यो
निं योऽअंतरारेल्हि तमितो नाशयामसि॥ यस्त्वा भ्राता पतिर्भूत्वा जारो भूत्वा निप

हेनाः ५ए रु पा।। इंद्र मात्वा यजमानासोऽन्ये नि रीरमं तुभ्येमिमेस्कृतासः।। तुभ्यं
सुतास्तुभ्यमु सोत्वासस्त्वां गिरःश्वात्र्याऽआह्वयंति।। इंद्रेदमद्य सवनंजुषाणो वि
श्वस्य विद्वांऽइह पाहि सोमं।। यऽउशता मनसा सोममस्मै सर्वहृदा देवकामः सुनो
ति।। न गाऽइंद्रस्तस्य परा ददाति प्रशस्तमिच्चारुमस्मै कृणोति।। अनुस्पष्टो भवत्ये
षोऽअस्य योऽअस्मै रेवान्न सुनोति सोमं।। निररत्नौ मघवा तं दधाति ब्रह्मद्विषो हं
त्यनानुदिष्टः।। अश्वायंतो गव्यंतो वाजयंतो हवामहे त्वोपगंतवाऽउ।। आभूषंत
स्ते सुमतौ नवायां वयमिंद्र त्वा शुनं हुवेम।।१८।। मुंचामि त्वा हविषा जीवनाय क
मज्ञातयक्ष्मादुत राजयक्ष्मात्।। ग्राहिर्जग्राह यदि वैतदेनं तस्याऽइंद्राग्नी प्रमुमु
क्तमेनं।। यदि क्षितायुर्यदि वा परेतो यदि मृत्योरंतिकं नीतऽएव।। तमाहरामि नि

य

त्वमिंद्राभिभूरसि विश्वाजातान्योऽजसा॥ स विश्वा भुव आभुवः॥११॥ सोमऽ
एकेभ्यः पवते घृतमेकऽउपासते॥ येभ्यो मधु प्रधावति तांश्चिदेवापिगच्छतात्॥
तपसा येऽअनाधृष्यास्तपसा ये स्वर्ययुः॥ तपो ये चक्रिरे महस्तांश्चिद०॥ ये युध्यंते प्र
धनेषु शूरासो ये तनूत्यजः॥ ये वा सहस्रदक्षिणास्तां०॥ ये चित्पूर्वऽऋतसापऽऋता
वानऽऋतावृधः॥ पितॄंतपस्वतो यम तांश्चिदेवापिगच्छतात्॥ सहस्रणीथाः कवयो
ये गोपायंति सूर्यं॥ ऋषींतपस्वतो यम तपोजांऽअपिगच्छतात्॥१२॥ अरायि काणे
विकटे गिरिंगच्छ सदान्वे॥ शिरिंबिठस्य सत्वभिस्तेभिष्ट्वा चातयामसि॥ च
त्तोऽइतश्चत्तामुतः सर्वा भ्रूणान्यारुषी॥ अराय्यं ब्रह्मणस्पते तीक्ष्णशृंगोदृषन्नि
हि॥ अदो यद्दारु प्लवते सिंधोः पारेऽअपूरुषं॥ तदारभस्व दुर्हणो तेन गच्छ परस्त
रं॥ यद्ध प्राचीरजगंतोरो मंडूरधाणिकीः॥ हताऽइंद्रस्य शत्रवः सर्वे बुद्बुदयाशवः॥

शासऽइत्थामहांऽअस्यमित्रखादोऽअद्भुतः॥ नयस्यहन्यतेसखानजीयतेकदा
चन॥ स्वस्तिदाविशस्पतिर्वृत्रहाविमृधोवशी॥ वृषेंद्रःपुरऽएतुनःसोमपाअ
भयंकरः॥ विरक्षोविमृधोजहिविवृत्रस्यहनूरुज॥ विमन्युमिंद्रवृत्रहन्न
मित्रस्याभिदासतः॥ विनऽइंद्रमृधोजहिनीचायच्छपृतन्यतः॥ योऽअस्मां
ऽअभिदासत्यधरंगमयातमः॥ अपेंद्रद्विषतोमनोपजिज्यासतोवधं॥ वि
मन्योःशर्मयच्छवरीयोयवयावधं॥ १०॥ ईंखयंतीरपस्युवऽइंद्रंजातमु
पासते॥ भेजानासःसुवीर्यं॥ त्वमिंद्रबलादधिसहसोजातऽओजसः॥
त्वंवृषन्वृषेदसि॥ त्वमिंद्रासिवृत्रहाव्यंतरिक्षमतिरः॥ उद्यामस्तभ्नाऽ
ओजसा॥ त्वमिंद्रसजोषसमर्कंबिभर्षिबाह्वोः॥ वज्रंशिशानऽओजसा॥

नःप्रियव्रतान्मृलीकायप्रियव्रतान्॥ अग्निर्द्देवो देवानामभवत्पुरोहितोग्निं मनु
ष्या ऋषयः समीधिरे॥ अग्निं महो धनसातामहं हुवे मृलीकं धनसातये। अग्नि
रत्रिं भरद्वाजं गविष्ठिरं प्रावन्नः कण्वं त्रसदस्युमाहवे॥ अग्निं वसिष्ठो हवते पु
॥८२॥ रोहितो मृलीकाय पुरोहितः॥८॥ श्रद्धयाग्निः समिध्यते श्रद्धया हूयते हविः॥ ॥८२॥
श्रद्धां भगस्य मूर्धनि वचसा वेदयामसि॥ प्रियं श्रद्धे ददतः प्रियं श्रद्धे दिदा
सतः॥ प्रियं भोजेषु यज्वस्विदं म ऽ उदितं कृधि॥ यथा देवा ऽ असुरेषु श्रद्धामु
ग्रेषु चक्रिरे॥ एवं भोजेषु यज्वस्वस्माकमुदितं कृधि॥ श्रद्धां देवा यजमाना वा
युगोपा ऽ उपासते॥ श्रद्धां हृदय्य१याकूत्या श्रद्धया विन्दते वसु॥ श्रद्धां प्रातर्ह
वामहे श्रद्धां मध्यन्दिनं परि॥ श्रद्धां सूर्यस्य निम्रुचि श्रद्धे श्रद्धापयेह नः॥५॥

जातः स ऽउ ऽअस्यानु धर्म ॥ गावऽइव ग्रामं यूयुधिरिवाश्वा वाश्रेव वत्सं सुमना
दुहाना ॥ ~~पश्चेदमन्यदभवद्यजत्रममर्त्यस्य भुवनस्य भूना ॥ सुपर्णोऽअङ्ग सवि~~
~~तुर्गरुत्मान्पूर्वो जातः स ऽउ ऽअस्यानु धर्म ॥ गावऽइव ग्रामं यूयुधिरिवाश्वा~~
~~वाश्रेव वत्सं सुमना दुहाना ॥~~ पतिरिव जायामभि नो न्येतु धर्त्ता दिवः सविता वि
श्ववारः ॥ हिरण्यस्तूपः सवितर्यथा त्वाङ्गिरसो जुह्वे वाजेऽअस्मिन् ॥ एवा त्वार्च
न्नवसे वंदमानः सोमस्येवांशुं प्रति जागराहं ॥७॥ समिद्धोग्निः समिध्यसे दे
वेभ्यो हव्यवाहन ॥ आदित्यै रुद्रैर्वसुभिर्नऽआ गहि मृळीकाय नऽआ गहि ॥ इ
मि मं यज्ञमिदं वचो जुजुषाणऽउपागहि ॥ मर्त्तासस्त्वा समिधान हवामहे मृळी
काय हवामहे ॥ त्वामु जातवेदसं विश्ववारं गृणे धिया ॥ अग्ने देवाँऽआ वह

गुहा हितं गुह्यं गूळ्हमप्सु बिभृमसि णे न सोमं ।। अर्यो वा गिरो ऽअभ्यर्च
विद्वानृषीणां विप्रः सुमतिं चकानः ।। ते स्याम ये रणयन्त सोमैरेनोत तुभ्यं रथो
ळ्हभक्षैः ।। इमा ब्रह्मेंद्र तुभ्यं शंसि दा नृभ्यो नृणां शूर शवः ।। तेभिर्भव सक्रतुर्येषु
॥८९॥ चाकन्नुत त्रायस्व गृणत ऽउत स्तीन् ।। श्रुधी हवमिंद्र शूर पृथ्या ऽउत स्तवसे वेन्य ॥८९॥
स्यार्कैः ।। आ यस्ते योनिं घृतवंतमस्वारूर्मिर्न निम्नैर्द्रवयंत वक्वाः ।। ६ ।। सविता यं
॥८ त्रैः पृथिवीमरम्णादस्कंभने सविता द्यामदृंहत् । अश्वमिवाधुक्षद्धुनिमंतरि
क्षमतूर्ते बद्धं सविता समुद्रं ।। यत्रा समुद्रः स्कभितो व्यौनदपां नपात्सविता त
स्य वेद ।। अतो भूरत ऽआ ऽउत्थितं रजो ऽतो द्यावापृथिवी ऽअप्रथेतां ।। पश्चेदम
न्यदभवद्यजत्रममर्त्यस्य भुवनस्य भूना ।। सुपर्णो ऽअंग सवितुर्गरुत्मान्पूर्वो

े यत्वा भवतो रोदसी ऽ अनु रेजते शुष्मात्पृथिवी चिदद्रिवः ॥ त्वं मायाभिरनव
द्य मायिनं श्रवस्यता मनसा वृत्रमर्दयः ॥ त्वामिन्नरो वृणते गविष्टिषु त्वां विश्वा
सु हव्यास्विष्टिषु ॥ ऐषु चाकन्धि पुरुहूत सूरिषु वृधासो ये मघवन्नानशुर्मघं ॥
अर्चन्ति तोके तनये परिष्टिषु मेधसाता वाजिनमह्रये धने ॥ स ऽ इन्नु रायः सुभृ
तस्य चाकनन्मदं यो ऽ अस्य रंह्यं चिकेतति ॥ त्वावृधो मघवन्दाश्वध्वरो मक्षू स
वाजं भरते धना नृभिः ॥ त्वं शर्धाय महिना गृणान ऽ उरु कृधि मघवञ्छग्धि रा
यः ॥ त्वं नो मित्रो वरुणो न मायी पित्वो न दस्म दयसे विभक्ता ॥ ५ ॥ सुष्वाणास ऽ
सं इन्द्र स्तुमसि त्वा ससवांसश्च तुविनृम्ण वाजं ॥ आ नो भर सुवितं यस्य चाकन्त्म
ना तना सनुयाम त्वोताः ॥ ऋष्वस्त्वमिन्द्र शूर जातो दासीर्विशः सूर्येण सह्याः ॥

त्वौमे सहावहे॥ उपते धां सहमानामभि त्वाधां सहीयसा॥ मामनु प्रते मनो वत्सं
गौरिव धावतु पथा वारिव धावतु॥१॥ अरण्यान्यरण्यान्यसौ या प्रेव नश्यसि॥
कथा ग्रामं न पृच्छसि न त्वा भीरिव विंदतीँ॥ वृषारवाय वदते यदुपावति चि
च्चिकः॥ आघाटिभिरिव धावयन्नरण्यानिर्महीयते॥ उत गाव ऽइवादंत्युत वे
श्मेव दृश्यते॥ उतो ऽअरण्यानिः सायं शकटीरिव सर्ज्जति॥ गामंगैष ऽआ ह्व
यति दार्वंगैषो ऽअपावधीत्॥ वसन्नरण्यान्यां सायमक्रुक्षदिति मन्यते॥ न वा
ऽअरण्यानिर्हंत्यन्यश्चेन्नाभिगच्छति॥ स्वादोः फलस्य जग्ध्वाय यथाकामं नि
पद्यते॥ आंजनगंधिं सुरभिं बह्वन्नामकृषीवलां॥ प्राहं मृगाणां मातरमरण्या
निमशंसिषं॥ [illegible] द[illegible]मि प्रथमायमन्यवे हन्यद्वृत्रंनर्यं विवेरपः॥ उ

स्कवं सगः ॥ अयं दसी ऽ अभी होतुपेः ॥ यं सुपर्णः परावतः श्येनस्य पुत्र ऽ आभरत् ॥
शतचक्रं यो ऽ ह्यो वर्त्तनिः ॥ यं ते श्येनश्चारुमवृकं पदाभरदरूणं मानमंधसः
॥ एना वयो वि तार्यायुर्जीवस ऽ एना जागार बंधुता ॥ एवा तदिंद्र ऽ इंदुना देवेषु चि
द्धारयाते महि त्यजः ॥ क्रत्वा वयो वि तार्यायुः सुक्रतो क्रत्वा यमस्मदा सुतः ॥२॥
इमां खनाम्योषधिं वीरुधं बलवत्तमां ॥ यया सपत्नीं बाधते यया संविंदते पतिं ॥ उ
त्तानपर्णे सुभगे देवजूते सहस्वति ॥ सपत्नीं मे परा धम पतिं मे केवलं कुरु ॥
उत्तराहमुत्तर ऽ उत्तरेदुत्तराभ्यः ॥ अथा सपत्नी या मम माधरा साधराभ्यः ॥ नह्य
स्या नाम गृभ्णामि नो ऽ अस्मिन्रमते जने ॥ परामेव परावतं सपत्नीं गमया
मसि ॥ अहमस्मि सहमानाथ त्वमसि सासहिः ॥ उभे सहस्वती भूत्वी सप

द्यते॥ प्रजां यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि॥ यस्त्वा स्वप्नेन तमसा मोहयित्वा
निपद्यते॥ प्रजां यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि॥२०॥ अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यां
कर्णाभ्यां छुबुकादधि॥ यक्ष्मं शीर्षण्यं मस्तिष्काज्जिह्वाया वि वृहामि ते॥ ग्रीवाभ्य
स्त उष्णिहाभ्यः कीकसाभ्यो अनूक्यात्॥ यक्ष्मं दोषण्य१मंसाभ्यां बाहुभ्यां वि
वृहामि ते॥ आन्त्रेभ्यस्ते गुदाभ्यो वनिष्ठोर्हृदयादधि॥ यक्ष्मं मतस्नाभ्यां यक्नः प्ला
शिभ्यो वि वृहामि ते॥ ऊरुभ्यां ते अष्ठीवद्भ्यां पार्ष्णिभ्यां प्रपदाभ्यां॥ यक्ष्मं श्रोणि
भ्यां भासदाद्भंससो वि वृहामि ते॥ मेहनाद्वनंकरणाल्लोमभ्यस्ते नखेभ्यः॥ यक्ष्मं
सर्वस्मादात्मनस्तमिदं वि वृहामि ते॥ अंगादंगाल्लोम्नो लोम्नो जातं पर्वणि पर्वणि॥
यक्ष्मं सर्वस्मादात्मनस्तमिदं वि वृहामि ते॥२१॥ अपेहि मनसस्पतेऽप क्राम परश्च

र ॥ परो निऽर्ऋत्या ऽआ चक्ष्व बहुधा जीवतो मनः ॥ भद्रं वै वरं वृणते भद्रं युंजति दक्षि
णं ॥ भद्रं वैवस्वते चक्षुर्बहुत्रा जीवतो मनः ॥ यदाशसा निःशसाभिशसोपारि
म जाग्रतो यत्स्वपंतः ॥ अग्निर्विश्वान्यप दुष्कृतान्यजुष्टान्यारे ऽअस्मद्दधातु ॥
यदिंद्र ब्रह्मणस्पते ऽभिद्रोहं चरामसि ॥ प्रचेता न ऽआंगिरसो द्विषतां पात्वंहसः
॥ अजैष्माद्यासनाम चाभूमानागसो वयं ॥ जाग्रत्स्वप्नः संकल्पः पापो यं द्विष्मस्तं स ऽ
ऋच्छतु यो नो द्वेष्टि तमृच्छतु ॥२२॥ देवाः कपोत ऽइषितो यदिच्छं दूतो निर्ऋत्या ऽइद
माजगाम ॥ तस्मा ऽअर्चाम कृणवाम निष्कृतिं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ शिवः
कपोत ऽइषितो नो ऽअस्त्वनागा देवाः शकुनो गृहेषु ॥ अग्निर्हि विप्रो जुषतां हवि
र्नः परि हेतिः पक्षिणी नो वृणक्तु ॥ हेतिः पक्षिणी न दभात्यस्मानाष्ट्र्यां पदं कृणुते ऽ
अग्निधाने ॥ शं नो गोभ्यश्च पुरुषेभ्यश्चास्तु मा नो हिंसीदिह देवाः कपोतः ॥ यदु

लूको वदति मोघमेतद्यत्कपोतः पदमग्नौ कृणोति ॥ यस्य दूतः प्रहित ऽएष ऽए
तत्तस्मै यमाय नमो ऽअस्तु मृत्यवे ॥ ऋचा कपोतं नुदत प्रणोदमिषं मदंतः परिगांने
यध्वं ॥ संयोपयंतो दुरितानि विश्वा हित्वा न ऽऊर्जं प्रपतात्पतिष्ठः ॥ २२ ॥ ऋषभं मा
समानानां सपत्नानां विषासहिं ॥ हंतारं शत्रूणां कृधि विराजं गोपतिं गवां ॥ अ
हमस्मि सपत्नहेंद्र ऽइवारिष्टो ऽअक्षतः ॥ अधः सपत्ना मे पदोरिमे सर्वे ऽअभिष्ठिताः
॥ अत्रैव वोपि नह्याम्युभे ऽआर्त्नी ऽइव ज्यया ॥ वाचस्पते निषेधेमान्यथा मदधरं व
दान् ॥ अभिभूरहमागमं विश्वकर्मेण धाम्ना ॥ आ वश्चित्तमा वो व्रतमा वोहं समितिं द
दे ॥ योगक्षेमं व ऽआदायाहं भूयासमुत्तम ऽआ वो मूर्धानमक्रमीं ॥ अधस्पदान्म ऽ
उद्वदत मंडूका ऽइवोदकान्मंडूका ऽउदकादिव ॥ २४ ॥ तुभ्येदमिंद्र परिषिच्यते मधु

घे

ग

॥पत्नो वि

त्वंसु त कलशस्य राजसि ॥ त्वंरायिं पुरुवीरां मुनस्कृधि त्वं तपः परितप्योजयः स्वः
॥स्वर्जितं महिमन्दानमन्धसो हवामहे परिशक्रं सुताँऽउप ॥ इमंनो यज्ञमिह बोध्या
गहि स्पृधो जयन्तं मघवानमीमहे ॥ सोमस्य राज्ञो वरुणस्य धर्मणि बृहस्पतेरनुम
त्याऽउ शर्मणि ॥ तवाहमद्य मघवन्नुपस्तुतौ धातर्विधातः कलशाँऽअभिक्षयं ॥ प्रसू
तो भक्षमकरं चरावपि स्तोमंचेमं प्रथमः सूरिरुन्मृजे ॥ सुते सातेन यद्यागमं वां प्रति
विश्वामित्रजमदग्नी दमे ॥२५॥ वातस्य नु महिमानं रथस्य रुजन्नेति स्तनयन्नस्य घो
षः ॥ दिविस्पृग्यात्यरुणानि कृण्वन्नुतोऽएति पृथिव्या रेणुमस्यन् ॥ सम्प्रेरते अनुवा
तस्य विष्ठाऽऐनं गच्छन्ति समनं न योषाः ॥ ताभिः सयुक्सरथं देवऽईयते स्य वि
श्वस्य भुवनस्य राजा ॥ अन्तरिक्षे पथिभिरीयमानो न नि विशते कतमच्चनाहः ॥ अ
पां सखा प्रथमजाऽऋतावा क्वस्विज्जातः कुतऽआ

११ रा दैव्यं मानुषा युगा ॥२८॥ आ नोऽ
॥ नः प्रत्यङ्नः सुमना भ० ॥ यछ विशास्पते धनदाऽअसि नस्त्वं
॥ छत्वर्यमा प्र भगः प्र बृहस्पतिः प्र देवाः प्रोत सूनृता रायो देवी ददातु नः
॥ सोमं राजानमवसेग्निं गीर्भिर्हवामहे ॥ आदित्यान्विष्णुं सूर्यं ब्रह्माणं च बृहस्प ॥७५॥ ॥७३॥
॥२७॥ तिं इन्द्रवायू बृहस्पतिं सुहवेह हवामहे ॥ यथा नः सर्वऽइज्जनः संगत्यां सुमनाऽ
॥ असत् ॥ अर्यमणं बृहस्पतिमिन्द्र दानाय चोदय ॥ वातं विष्णुं सरस्वतीं सविता
केतु रं वाजिनं ॥ त्वं नोऽअग्नेऽअग्निभिर्ब्रह्म यज्ञं च वर्द्धय ॥ त्वं नो देवतातये रायो दा ग
नाय चोदय ॥२५॥ अयमग्ने जरिता त्वेऽअभूदपि सहसः सूनो नह्यन्यदस्त्या
प्यं भद्रं हि शर्म त्रिवरूथमस्ति तऽआरे हिंसानामप दिद्युमा कृधि ॥ प्रवत्तेऽअ

त्वंसु

॥सं

मेम

सा: धियो हिन्वानो धियऽइन्नो ऽअव्याः॥ सस्निमविंदच्चरणे नदीनामपावृ

नो णोद्दुरो अश्मव्रजानां॥ प्रासां गंधर्वो ऽअमृतानि वोचदिंद्रो दक्षं परिजानादहीनां॥

दि अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजंते ऽअर्चयो विभावसो॥ बृहद्भानो शवसा वाजमु

पं: [illegible]सि दाशुषे कवे॥ पावकवर्चाः शुक्रवर्चा ऽअनूनवर्चा ऽउदियर्षि भानुना:

त स रा विचरन्नुपावसि पृणक्षि रोदसी ऽउभे॥ ऊर्जो नपाज्जातवेदः सुशस्तिभि

वे स धीतिभिर्हितः॥ त्वे ऽइषः संदधुर्भूरिवर्पसश्चित्रोतयो वामजाताः॥ इरज्य

पां स थयस्व जंतुभिरस्मे रायो ऽअमर्त्य॥ स दर्शतस्य वपुषो विराजसि पृणक्षि

[illegible]॥ इष्कर्त्तारमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयंतं राधसो महः॥ रातिं वामस्य सु

[illegible] र्तमाः॥ [illegible] क्रमाय

ष्ठ्यो नितेजते ॥ इन्द्रस्य वज्रो हि विभेद मिश्रथः प्राक्रोमहं ध्वरं जं हा वृष्णाऽश्मनः ॥
एता सा ते अभ्र यो नि केवला पदे कऽएक मह र्णो र यज्ञं ॥ मां सां दिथा नम द धाऽअधि
प विवि या वि नि नं स र ति [illegible] चिं वि ता ॥२९॥ सूर्यं रश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविताज्यो
॥७७॥ ति [illegible] याँऽअजस्रं ॥ तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वान्त्संपश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः ॥ ॥७७॥
नृ रश्मोऽएष दिवो मध्यऽआस्तऽआपप्रिवान्रोदसीऽअन्तरिक्षं ॥ स विश्वाचीरभि च
केतु ष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरं च केतुं ॥ रायो बुध्नः संगमनो वसूनां विश्वा रूपाभि चष्टे शची ग
भिः ॥ देवऽइव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे धनानां ॥ विश्वावसुं सोम गन्धर्वमा
पो ददृशुषीस्तदृतेना व्यायन् ॥ तदन्ववैदिन्द्रो रारहाणऽआसां परि सूर्यस्य परिधीँ
रपश्यत् ॥ विश्वावसुरभि तन्नो गृणातु दिव्यो गन्धर्वो रजसो विमानः ॥ यद्वा घा सत्यमु

ऽभेषजीरापोऽमीवचातनीः॥ आपःसर्वस्यभेषजीस्तानेकृण्वंतुतेभेषजं॥ ह
स्ताभ्यांदशशाखाभ्यांजिह्वावाचःपुरोगवी॥ अनामयित्नुभ्यांत्वाताभ्यांत्वोप
स्पृशामसि॥१५॥ तवत्यऽइंद्रसख्येषुवह्नयऽऋतंमन्वानाव्यदर्दिरुर्वलं॥ यत्रादश
स्यन्नुषसोरिणन्नपःकुत्सायमन्मन्नह्यश्चदंसयः॥ अवासृजःप्रस्वःश्वंचयोगि
रीनुदाजऽउस्राऽअपिबोमधुप्रियं॥ अवर्द्धयोवनिनोऽअस्यदंससाशुशोचसू
र्यऽऋतजातयागिरा॥ विसूर्योमध्येऽअमुचद्रथंदिवोविदद्दासायप्रतिमान
मार्यः॥ दृळ्हानिपिप्रोरसुरस्यमायिनऽइंद्रोव्यास्यच्चकृवांऽऋजिश्वना॥ अना
धृष्टानिधृषितोव्यास्यन्निधींरदेवांऽअमृणदयास्यः॥ मासेवसूर्योवसुपुर्यमा
ददेगृणानःशत्रूंरशृणाद्विरुक्मता॥ अयुद्धसेनोविभ्वाविभिंदतादाशद्वृत्रहा

वातस्याश्वौ वायो· स्सखाथो देवेषितो मुनिः॥ उभौ समुद्रावा क्षेति यश्च पूर्वऽउता
परः॥ अप्सरसां गंधर्वाणां मृगाणां चरणे चरन्॥ केशी केतस्य विद्वांस्सखा स्वादु
र्मदिंतमः॥ वायुरस्माऽउपामंथत्पिनष्टि स्मा कुनंनमा॥ केशी विषस्य पात्रेण
यद्रुद्रेणापिबत्सह॥२४॥ उत देवाऽअवहितं देवाऽउन्नयथा पुनः॥ उतागश्चकु
षंदेवा देवाजीवयथा पुनः॥ द्वाविमौ वातौ वातऽआसिंधोरापरावतः॥ दक्षंतेऽ
अन्यऽआवातु परान्यो वातु यद्रपः॥ आवात वाहि भेषजं वि वात वाहि यद्रपः॥
त्वंहि विश्वभेषजो देवानां दूतऽईयसे॥ आत्वागमं शंतातिभिरथोऽअरिष्टतातिभिः
॥ दक्षं ते भद्रमाभार्षं परा यक्ष्मं सुवामि ते॥ त्रायंतामिह देवास्त्रायतां मरुतां ग
णः॥ त्रायंतां विश्वाभूतानि यथायमरपाऽअसत्॥ आपऽइद्वाऽ

प्रांचमपश्यन्नधितिष्ठसि ॥ यंकुमारप्रावर्त्तयोरथंविप्रेभ्यस्परि ॥ तंसामानु प्रावर्त्ततसमितोनाव्याहितं ॥ कःकुमारमजनयद्रथंकोनिर्वर्त्तयत् ॥ कःस्वित्तदद्यनोब्रूयादनुदेयीयथाभवत् ॥ यथाभवदनुदेयीततोऽअग्रमजायत ॥ पुरस्ताद्बुध्नऽआततःपश्चान्निरयणंकृतं ॥ इदंयमस्यसादनंदेवमानंयदुच्यते ॥ इयमस्यधम्यतेनाड्हीरयंगीर्भिःपरिष्कृतः ॥ २२ ॥ केश्यग्निंकेशीविषंकेशीबिभर्त्तिरोदसी ॥ केशीविश्वंस्वर्दृशेकेशीदंज्योतिरुच्यते ॥ मुनयोवातरशनाःपिशंगावसतेमला ॥ वातस्यानुध्राजिंयंतियद्देवासोऽअविक्षत ॥ उन्मादितामौनेयेनवाताँऽआतस्थिमावयं ॥ शरीरेदस्माकंयूयंमर्त्तासोऽअभिपश्यथ ॥ अंतरिक्षेणपततिविश्वारूपावचाकशत् ॥ मुनिर्देवस्यदेवस्यसौकृत्यायसखाहितः ॥

दिदेशति देवी॰ ।। अव त्या बृहतीरिषो विश्वश्चंद्रा ऽ अमित्रहन् ।। शचीभिः शक्र धूनु
हीन्द्र विश्वाभिरूतिभिर्देवी॰ ।। अव यत्त्वं शतक्रतविन्द्र विश्वानि धूनुषे ।। रयिं न सुन्व
ते सचा सहस्रिणीभिरूतिभिर्देवी॰ ।। अव स्वेदा ऽ इवाभितो विष्वक्पतंतु दिद्यवः ।।
दूर्वाया ऽ इव तंतवो व्यस्मदेतु दुर्मतिर्देवी॰ ।। दीर्घं ह्यंकुशं यथा शक्तिं बिभर्षि
मंतुमः ।। पूर्वेण मघवन्पदाजो वयां यथा यमो देवी॰ ।। नकिर्देवा मिनीमसि नकि
रायोपयामसि मंत्रश्रुत्यं चरामसि ।। पक्षेभिरपिकक्षेभिरत्राभि संरभामहे ।।
।।२२।। यस्मिन्वृक्षे सुपलाशे देवैः संपिबते यमः ।। अत्रा नो विश्पतिः पिता पुरा
णाँ ऽ अनु वेनति ।। पुराणाँ ऽ अनुवेनंतं चरंतं पापयामुया ।। असूयन्नभ्यचाकशं
तस्मा ऽ अस्पृहयं पुनः ।। यं कुमार नवं रथमचक्रं मनसाकृणोः ।। एकेषं विश्वतः

विषुविश्वा ऽअरातयोर्योनशंतनोधियः॥ अस्तासिशत्रवेवधंयोनऽइंद्रजिघां
सतियातेरातिर्ददिर्वसुनभंतां॥ योनऽइंद्राभितोजनोवृकायुरादिदेशति॥ अ
धस्पदंतमींकृधिविबाधोऽअसिसासहिर्नभंतां॥ योनऽइंद्राभिदासतिसना
भिर्यश्चनिष्ट्यः॥ अवतस्यबलंतिरमहीवद्यौरधत्मनानभंतां॥ वयमिंद्रत्वाय
वः सखित्वमारभामहे॥ ऋतस्यनः पथानयातिविश्वानिदुरितानभंतां॥ अस्म
भ्यंसुत्वमिंद्रतांशिक्षयादोहतेप्रतिवरंजरित्रे॥ अच्छिद्रोध्नीपीपयद्यथानः
सहस्रधारापयसामहीगौः॥२१॥ उभेयदिंद्ररोदसीऽआपप्राथोषाऽइव॥ महां
तंत्वामहीनांसम्राजंचर्षणीनांदेवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत्॥ अ
वस्मदुर्हणायतोमर्तस्यतनुहिस्थिरं॥ अधस्पदंतमींकृधियोऽअस्माँऽआ

किरस्यमघानि॥ असावन्योऽअसुरसूयत द्यौस्त्वंविश्वेषांवरुणासिराजा॥ मू
र्धारथस्यचाकन्नैतावतैनसांतकध्रुक्॥ अस्मिंस्वेतच्छकपूतऽएनोहितेमि
त्रेनिगतान्हंतिवीरान्॥ अवोर्वायद्धात्तनूष्ववःप्रियासुयज्ञियास्वर्वा॥ युवोर्हि
मातादितिर्विचेतसाद्यौर्नभूमिःपयसापुपूतनि॥ अवप्रियादिदिष्टनसूरो
निनिक्तरश्मिभिः॥ युवंह्यप्नराजावसीदतंतिष्ठद्रथंनधूर्षदंवनर्षदं॥ तानःक
णूकयंतीर्नृमेधस्तत्रेऽअंहसःसुमेधस्तत्रेऽअंहसः॥१०॥ प्रोष्वस्मैपुरोरथ
मिंद्रायशूषमर्चत॥ अभीकेचिदुलोककृत्संगेसमत्सुवृत्रहास्माकंबोधिचो
दितानभंतामन्यकेषांज्याकाऽअधिधन्वसु॥ त्वंसिंधूंरवासृजोऽधराचोऽअ
हन्नहिं॥ अशत्रुरिंद्रजज्ञिषेविश्वंपुष्यसिवार्यं॥ तंत्वापरिष्वजामहेनभंतां॥

वाजयंतः ॥ युवं सुराममश्विना नमुचावासुरे सचा ॥ विपिपाना शुभस्पतीऽइंद्रं क
र्मस्वावतं ॥ पुत्रमिव पितरावश्विनोभेंद्रावथुः काव्यैर्दंसनाभिः ॥ यत्सुरामं व्यपिबः
शचीभिः सरस्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ॥ इंद्रः सुत्रामा स्ववाँऽअवोभिः सुमृळीको
भवतु विश्ववेदाः ॥ बाधतां द्वेषोऽअभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥ तस्य व
यं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ स सुत्रामा स्ववाँऽइंद्रोऽअस्मेऽआरा
च्चिद्द्वेषः सनुतर्युयोतु ॥ १७ ॥ ईजानमिद्द्यौर्गूर्तावसुरीजानं भूमिरभि प्रभूषणि ॥
ईजानं देवावश्विनावभि सुम्नैरवर्धतां ॥ ता वां मित्रावरुणा धारयत्क्षिती सुषुम्ने
षितत्वता यजामसि ॥ युवोः क्राणाय सख्यैरभि ष्याम रक्षसः ॥ अधा चिन्नु यद्दि
धिषामहे वामभि प्रियं रेक्णः पत्यमानाः ॥ दद्वाँ वा यत्पुष्यति रेक्णः सम्वारन्न

तो वाचमावत्॥ विराण्मित्रावरुणयोरभिश्रीरिन्द्रस्य त्रिष्टुबिह भागोऽह्नः॥
विश्वान्देवाञ्जगत्या विवेश तेन चाक्लृप्रऽऋषयो मनुष्याः॥ चाक्लृप्रे तेनऽऋषयो
मनुष्या यज्ञे जाते पितरो नः पुराणे॥ पश्यन्मन्ये मनसा चक्षसा तान्यऽइमं यज्
ञमयजन्त पूर्वे॥ सहस्तोमाः सहछन्दसऽआवृतः सहप्रमाऽऋषयः सप्त दैव्याः॥
पूर्वेषां पन्थामनुदृश्य धीराऽअन्वालेभिरे रथ्योऽन रश्मीन्॥८॥ अप प्राचऽइ
न्द्र विश्वाँऽअमित्रानपापाचोऽअभिभूते नुदस्व॥ अपोदीचोऽअप शूराधराचऽ
उरौ यथा तव शर्मन्मदेम॥ कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय॥
इहेहैषां कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नमोवृक्तिं न जग्मुः॥ नहि स्थूर्यृतुथा यात
मस्ति नोत श्रवो विविदे संगमेषु॥ गव्यन्तऽइन्द्रं सख्याय विप्राऽअश्वायन्तो वृषणं

त॥ कोऽअद्धा वेद कऽइह प्र वोचत्कुतऽआजाता कुतऽइयं विसृष्टिः॥ अर्वाग्देवा
ऽअस्य विसर्जनेनाथा को वेद यतऽआबभूव॥ इयं विसृष्टिर्यतऽआबभूव य
दि वा दधे यदि वा न॥ योऽअस्याध्यक्षः परमे व्योमन्त्सोऽअङ्ग वेद यदि वा न वेद
॥१७॥ यो यज्ञो विश्वतस्तन्तुभिस्ततऽएकशतं देवकर्मेभिरायतः॥ इमे वयन्ति पि
तरो यऽआययुः प्र वयाप वयेत्यासते तते॥ पुमाँऽएनं तनुतऽउत्कृणत्ति पुमान्वि
ततन्थाधि नाकेऽअस्मिन्॥ इमे मयूखाऽउप सेदुरू सदः सामानि चक्रुस्त
सराण्योतवे॥ कासीत्प्रमा प्रतिमा किं निदानमाज्यं किमासीत्परिधिः कऽआसी
त्॥ छन्दः किमासीत्प्रउगं किमुक्थं यद्देवा देवमयजन्त विश्वे॥ अग्नेर्गायत्र्य
भवत्सयुग्वोष्णिहया सविता सं बभूव॥ अनुष्टुभा सोमऽउक्थैर्महस्वान्बृह

हेयो गोजिद्धनजिदश्वजिद्यः॥ इमं नौ यज्ञं विहवे जुषस्वास्य कुर्मो हरिवो मेदिनं
त्वा॥ परि त्रिष्टुप्॥ नासदासीन्नो सदासीत्तदानीं नासीद्रजो नो व्योमा परो यत्॥ कि
मावरीवः कुह कस्य शर्मन्नंभः किमासीद्गहनं गभीरं॥ न मृत्युरासीदमृतं न त
॥७२॥ र्हि न रात्र्याऽअह्नऽआसीत्प्रकेतः॥ आनीदवातं स्वधया तदेकं तस्माद्धान्यन्न ॥७२॥
परः किं चनास॥ तमऽआसीत्तमसा गूळ्हमग्रे प्रकेतं सलिलं सर्वमाऽइदं॥
तुच्छ्येनाभ्वपिहितं यदासीत्तपसस्तन्महिनाऽजायतैकं॥ कामस्तदग्रे समव
र्तताधि मनसो रेतः प्रथमं यदासीत्॥ सतो बंधुमसति निरविंदन्। हृदि प्र
तीष्या कवयो मनीषा॥ तिरश्चीनो विततो रश्मिरेषामधः स्विदासीदुपरि
स्विदासीत्॥ रेतोधाऽआसन्महिमानऽआसंत्स्वधाऽअवस्तात्प्रयतिः परस्ता

यास्वखेतयामामिंद्रसंसृजा॥अग्नेःप्रजातंपरियद्धिरण्यममृतंदध्रेऽअधिमर्त्येषु
॥यऽएनद्वेदसऽइदेनमर्हतिजरामृत्युर्भवतियोबिभर्ति॥यद्वेदराजावरुणोवे
ददेवीसरस्वती॥इंद्रोवेदवृत्रहावेदतन्मेवर्चसऽआयुषे॥नतद्रक्षांसिनपिशाचा
स्तरंतिदेवानामोजःप्रथमजंह्येतत्॥योबिभर्तिदाक्षायणंहिरण्यंसदेवेषु
कृणुतेदीर्घमायुःसमनुष्येषुकृणुतेदीर्घमायुः॥यदाबध्नन्दाक्षायणाहिरण्यं
शतानीकायसुमनस्यमानाः॥तन्मऽआबध्नामिशतशारदायायुष्मांजरद
ष्टिर्यथासत्॥घृतादुल्लुप्तंमधुमत्सुवर्णंधनंजयंधरुणंधारयिष्णु॥ऋणक्स
पत्नांदधरांश्चकृण्वदारोहमांमहतेसौभगाय॥प्रियंमाकुरुदेवेषुप्रियंराज
सुमाकुरु॥प्रियंविश्वेषुगोप्त्रेषुमयिधेहिरुचारुचा॥अवंचामिंद्रमरुतोहवाम

तुर्निगुतः पुनस्तेऽमैषौ खित्रैं प्रभुश्यां ति मेंश्राद ॥ ध्याम धातृणां मु वनस्पयस्पतिं
देवत्रातारमस्ति मातिभाहः ॥ इमं यज्ञमभि मे मा बृहस्पतिर्देवाः पातु यजमानं
न्यर्थात् ॥ उरुव्यचा नो महिषः शर्म यंसदस्मिन्हवे पुरुहूतः पुरुक्षुः ॥ स नः प्रजा
॥१२॥ यै हर्यश्व मृळयेंद्र मा नो रीरिषो मा परादाः ॥ येनः सपत्ना अपते भवंतींद्राग्नि ॥१२॥
भ्यामव बाधामहे तान् ॥ वसवो रुद्रा आदित्या उपरिस्पृशं मोग्रं चेत्तारमधि
राजमक्रन् ॥ १६ ॥ आयुष्यं वर्चस्यं रायस्पोषमौद्भिदं ॥ इदं हिरण्यं वर्चस्वज्जैत्रा
याविशतादु मां ॥ उच्चैर्वाजि पृतनाषाट् सभासाहं धनंजयं ॥ सर्वाः समग्रा ऋद्ध
यो हिरण्येऽस्मिंत्समाहिताः ॥ शुनमहं हिरण्यस्य पितुर्नामेव जग्रभं ॥ तेन मां सूर्य
त्वचमकरं पुरुषु प्रियं ॥ संम्राजं च विराजं चाभिश्रीर्या च मे ध्रुवा ॥ लक्ष्मीराष्ट्रस्य

वस्वो नमस्यमिड्द वातेन सगरेण रक्ष॥ अग्ना याह्यश्विनाऽइई॥ दोषा वो॥ ममाग्ने वर्चो
विहवेष्वस्तु वयं त्वेंधानास्तन्वं पुषेम॥ मह्यं नमंतां प्रदिशश्चतस्रस्त्वयाध्यक्षेण
पृतना जयेम॥ मम देवा विहवे संतु सर्वऽइंद्रवंतो मरुतो विष्णुराग्निः॥ ममांतरि
क्षमुरुलोकमस्तु मह्यं वातः पवतां कामेऽअस्मिन्॥ मयि देवा द्रविणमायजंतां
मय्याशीरस्तु मयि देवहूतिः॥ दैव्या होतारो वनुषंत पूर्वेऽरिष्टाः स्याम तन्वा सुवी
राः॥ मह्यं यजंतु मम यानि हव्याकूतिः सत्या मनसो मेऽअस्तु॥ एनो मा निगां
कतमच्चनाहं विश्वे देवासोऽअधिवोचता नः॥ देवीः षळुर्वीरुरु नः कृणोत विश्वे
देवासऽइह वीरयध्वं॥ मा हास्महि प्रजया मा तनूभिर्मा रधाम द्विषते सोम राज
न्॥ १५॥ अग्ने मन्युं प्रतिनुदन्परेषामदब्धो गोपाः परि पाहि नस्त्वं॥ प्रसवोयं

त्तद्रां भगवतीं कुश्यां विश्वस्यं जगतो दिशां ।। संवेशानीं संयमनीं ग्रहनक्षत्रमालि
नीं ।। प्रपन्नोहं शिवां रात्रीं भद्रेपारमशीमहि भद्रेपारमशीमह्योंनमः ।। दुर्गेषु विषम
घोरे संग्रामे रिपुसंकटे ।। अग्निचोरनिपातेन सर्वग्रहनिवारिणि सर्वग्रहनिवारि
ण्योन्नमः ।। तामग्निवर्णां तपसाज्वलंतीं वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टां ।। दुर्गां देवीं शा
रणमहं प्रपद्ये सुतरसि तरसे नमः सुतरसे नमोंनमः ।। दुर्गा दुर्गेषु स्थानेषु शंनो
देवीरभिष्टये ।। इमं दुर्गास्तवं पुण्यं रात्रीसूक्तं जपेत्सदा ।। रात्रिः कुशिकः सौभरो रा
त्रिर्वा भारद्वाजो रात्रिस्तवं गायत्रं ।। रात्रीसूक्तं जपेन्नित्यं तत्काल उपपद्यते ।। उ
लूकयातुं० ऋक्१ ।। पिशंगभृष्टिं ऋक्१ ।। स्वस्तिदा विशास्पतिः ऋक्१ ।। रक्षोहणो अग्ने ।
ऋक्१ ।। बृहत्साम क्षत्रभृद्वृद्धवृष्ण्यं त्रिष्टुभौजः शुभितमुग्रवीरं ।। इंद्रस्तोमेन पं

रात्रीव्यख्यदायतीपुरुत्रादेव्य१क्षभिः॥ विश्वाऽअधिश्रियोधित॥ ओर्वप्राऽअमर्त्यानिवतोदेव्यु१द्वतः॥ ज्योतिषाबाधतेतमः॥ निरुस्वसारमस्कृतोषसंदेव्यायती॥ अपेदुहासतेतमः॥ सानोअद्ययस्यावयंनितेयामन्नविक्ष्महि॥ वृक्षेनवसतिंवयः॥ निग्रामासोऽअविक्षतनिपद्वन्तोनिपक्षिणः॥ निश्येनासश्चिदर्थिनः॥ यावयावृक्यं१वृकंयवयस्तेनमूर्म्ये॥ अथानःसुतराभव॥ उपमापेपिशत्तमःकृष्णंव्यक्तमस्थित॥ उषऽऋणेवयातय॥ उपतेगाऽइवाकरंवृणीष्वदुहितर्दिवः॥ रात्रिस्तोमंनजिग्युषे॥१४॥ आरात्रिपार्थिवंरजःपितरःप्रायिधामभिः॥ दिवःसदांसिबृहतीवितिष्ठसऽआत्वेषंवर्ततेतमः॥ येतेरात्रीनृचक्षसोयुक्तासोनवतिर्नव॥ अशीतिःसन्त्वष्टाऽउतोतेसप्तसप्ततीः॥ रात्रींप्रपद्येजननींसर्वभूतनिवेशनीं॥

परो दिवा पर ऽएना पृथिव्यैतावती महिना सं बभूव॥१२॥ न तमंहो न दुरितं देवासो ऽअ-
ष्ट मर्त्यं॥ सजोषसो यमर्यमा मित्रो नयन्ति वरुणो ऽअति द्विषः॥ तद्धि वयं वृणीमहे वरु-
ण मित्रार्यमन्॥ येना निरंहसो यूयं पाथ नेथा च मर्त्यमति द्विषः॥ ते नूनं नो ऽयमूतये
वरुणो मित्रो ऽअर्यमा॥ नयिष्ठा ऽउ नो नेषणि पर्षिष्ठा ऽउ नः पर्षण्यति द्विषः॥ यूयं वि-
॥६०॥ श्वं परि पाथ वरुणो मित्रो ऽअर्यमा॥ युष्माकं शर्मणि प्रिये स्याम सुप्रणीतयो ऽति द्विषः ॥६०॥
॥ आदित्यासो ऽअति स्रिधो वरुणो मित्रो ऽअर्यमा॥ उग्रं मरुद्भी रुद्रं हुवेमेन्द्रमग्निं स्वस्त-
ये ऽति द्विषः॥ नेतार ऽऊ षु णस्तिरो वरुणो मित्रो ऽअर्यमा॥ अति विश्वानि दुरिता राजा-
नश्चर्षणीनामति द्विषः॥ शुनमस्मभ्यमूतये वरुणो मित्रो ऽअर्यमा॥ शर्म यच्छ-
न्तु सप्रथ ऽआदित्यासो यदीमहे ऽअति द्विषः॥ यथा ह त्यद्वसवो गौर्यं चित्पदि षिता-
ममुञ्चता यजत्राः॥ एवो ष्वस्मन्मुञ्चता व्यंहः प्र तार्यग्ने प्रतरं न ऽआयुः॥१३॥ ४०॥

नीपा ॥२०॥ अहं रुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुत विश्वदेवैः ॥ अहं मित्रावरुणोभा
बिभर्म्यहमिंद्राग्नीऽअहमश्विनोभा ॥ अहं सोममाहनसं बिभर्म्यहं त्वष्टारमुत पूष
णं भगं ॥ अहं दधामि द्रविणं हविष्मते सुप्राव्ये३ यजमानाय सुन्वते ॥ अहं राष्ट्री संगम
नी वसूनां चिकितुषी प्रथमा यज्ञियानां ॥ तां मा देवा व्यदधुः पुरुत्रा भूरिस्थात्रां भूर्यावे
शयंतीं ॥ मया सोऽअन्नमत्ति यो विपश्यति यः प्राणिति यऽईं शृणोत्युक्तं ॥ अमंतवो मांत उ
उपक्षियंति श्रुधि श्रुत श्रद्धिवं ते वदामि ॥ अहमेव स्वयमिदं वदामि जुष्टं देवेभिरुत मा
नुषेभिः ॥ यं कामये तं तमुग्रं कृणोमि तं ब्रह्माणं तमृषिं तं सुमेधां ॥११॥ अहं रुद्राय ध
नुरातनोमि ब्रह्मद्विषे शरवे हंतवाऽउ ॥ अहं जनाय समदं कृणोम्यहं द्यावापृथिवीऽआ
विवेश ॥ अहं सुवे पितरमस्य मूर्द्धन्मम योनिरप्स्वंतः समुद्रे ॥ ततो वि तिष्ठे भुवनानु
विश्वोतामूं द्यां वर्ष्मणोपस्पृशामि ॥ अहमेव वातऽइव प्रवाम्यारभमाणा भुवनानि विश्वा ॥

सुरायशेवमयज्ञियाद्यज्ञियंभागमेमि॥बह्वीःसमाऽअकरमंतरस्मिन्निंद्रंवृणा
नःपितरंजहामि॥अग्निःसोमोवरुणस्तेच्यवंतेपर्यावर्द्राष्ट्रंतदवाम्यायन्॥निर्मा
याऽउत्येऽअसुराऽअभूवंत्वंचमावरुणकामयासे॥ऋतेनराजन्ननृतंविविंचन्मम
राष्ट्रस्याधिपत्यमेहि॥इदंस्वरिदमिदासवाममयंप्रकाशाऽउर्व१तरिक्षं॥हना
ववृत्रंनिरेहिसोमहविष्ट्वासंतंहविषायजामा॥कविःकवित्वादिविरूपमासजद
प्रभूतीवरुणोनिरपःसृजत्॥क्षेमंकृण्वानाजनयोनसिंधवस्ताऽअस्यवर्णंशु
चयोभरिभ्रति॥ताऽअस्यज्येष्ठमिंद्रियंसचंतेताऽईमाक्षेतिस्वधयामदंतीः॥ता
ऽईंविशोनराजानंवृणानाबीभत्सुवोऽअपवृत्रादतिष्ठन्॥बीभत्सूनांसयुजंहंस
माहुरपांदिव्यानांसख्येचरंतं॥अनुष्टुभमनुचर्चूर्यमाणमिंद्रंनिचिक्युःकवयोम

प्रियस्य योनिषु प्रियः संत्सीदत्पक्षे हिरण्यये स वेनः ॥५॥ नाके सुपर्णमुप यत्पत
न्तं हृदा वेनन्तो ऽअभ्यचक्षत त्वा ॥ हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुर
ण्युं ॥ ऊर्ध्वो गन्धर्वो ऽअधि नाके ऽअस्थात्प्रत्यङ्चित्रा बिभ्रदस्यायुधानि ॥ वसानो
ऽअत्कं सुरभिं दृशे कं स्व१र्ण नाम जनत प्रियाणि ॥ द्रप्सः समुद्रमभि यज्जिगाति प
श्यन्गृध्रस्य चक्षसा विधर्मन् ॥ भानुः शुक्रेण शोचिषा चकानस्तृतीये चक्रे रज
सि प्रियाणि ॥८॥ इमं नो ऽअग्न ऽउप यज्ञमेहि पञ्चयामं त्रिवृतं सप्ततन्तुं ॥ असो ह
व्यवाळुत नः पुरोगा ज्योगेव दीर्घं तम ऽआशयिष्ठाः ॥ अदेवाद्देवः प्रचता गुहा यन्प्रप
श्यमानो ऽअमृतत्वमेमि ॥ शिवं यत्सन्तमशिवो जहामि स्वात्सख्यादरणीं नाभिमेमि
॥ पश्यन्नन्यस्या ऽअतिथिं वयाया ऽऋतस्य धाम वि मिमे पुरूणि ॥ शंसामि पित्रे ऽअसु

मातुषाः ॥ त्वां दूतं वामहूयाध्यायवा वृधन्नाज्यमग्ने निमृजंतो ऽअध्वरे ॥ नि त्वा वसिष्ठा
ऽअह्वन्त वाजिनं गृणंतो ऽअग्ने विदथेषु वेधसः ॥ रायस्पोषं यजमानेषु धारय यू
यं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥६॥ अयं वेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो
विमाने ॥ इममपां संगमे सूर्यस्य शिशुं न विप्रा मतिभी रिहंति ॥ समुद्रादूर्मिमुदि
॥६१॥ यर्ति वेनो नभोजाः पृष्ठं हर्यतस्य दर्शि ॥ ऋतस्य सानावधि विष्टपि भ्राट् समानं यो
निमभ्यनूषत व्राः ॥ समानं पूर्वीरभि वावशानास्तिष्ठन्वत्सस्य मातरः सनीलाः ॥ ऋ ॥६
तस्य सानावधि चक्रमाणा रिहंति मध्वो ऽअमृतस्य वाणीः ॥ जानंतो रूपमकृपंत
विप्रा मृगस्य घोषं महिषस्य हि ग्मन् ॥ ऋतेन यंतो ऽअधि सिंधुमस्थुर्विदद्गंधर्वो
ऽअमृतानि नाम ॥ अप्सरा जारमुपसिष्मियाणा योषा बिभर्ति परमे व्योमन् ॥ नर

ष्ण्यं ॥ स रासते शुरुधो विश्वधायसोऽग्निर्होता गृहपतिः सुवीर्यं ॥ जुषाणोऽअग्ने
प्रति हर्य मे वचो विश्वानि विद्वान्वयुनानि सुक्रतो ॥ घृतनिर्णिग्ब्रह्मणे गातुमेरय तव
देवाऽअजनयन्ननु व्रतं ॥ सप्त धामानि परियन्नमर्त्यो दाशद्दाशुषे सुकृते मामह
स्व ॥ सुवीरेण रयिणाग्ने स्वाभुवा यस्तऽआनट् समिधा तं जुषस्व ॥ यज्ञस्य केतुं प्रथ
मं पुरोहितं हविष्मन्तऽईळते सप्त वाजिनं ॥ शृण्वन्तमग्निं घृतपृष्ठमुक्षणं पृणन्तं
देवं पृणते सुवीर्यं ॥ त्वं दूतः प्रथमो वरेण्यः स हूयमानोऽअमृताय मत्स्व ॥ त्वां मर्जय
न्मरुतो दाशुषो गृहे त्वां स्तोमेभिर्भृगवो वि रुरुचुः ॥ ५ ॥ इषं दुहन्सुदुघां विश्व
धायसं यज्ञप्रिये यजमानाय सुक्रतो ॥ अग्ने घृतस्नुस्त्रिऽऋतानि दीद्यद्वर्ति
र्यज्ञं परियन्त्सुक्रतूयसे ॥ त्वामिदस्याऽउषसो व्युष्टिषु दूतं कृण्वानाऽअयजन्त

द्राजा जगतो बभूव ॥ यई शे ऽअस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै ॥ यस्येमे हिमवंतो महि
त्वा यस्य समुद्रं रसया सहाहुः ॥ यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै ॥ येन द्यौरुग्रा पृ
थिवी च दृल्हा येन स्वः स्तभितं येन नाकः ॥ यो ऽअंतरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय
हविषा विधेम ॥३॥ यं क्रंदसी ऽअवसा तस्तभाने ऽअभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने ॥ य
त्राधि सूर ऽउदितो विभाति कस्मै ॥ आपो ह यद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भं दधाना जनयं
ती रग्निं ॥ ततो देवानां समवर्त्तता सुरेकः कस्मै ॥ यश्चिदापो महिना पर्यपश्यद्दक्षं द
धाना जनयंती र्यज्ञं ॥ यो देवेष्वधि देव एक ऽआसीत्कस्मै ॥ मा नो हिंसीज्जनिता यः
पृथिव्या यो वा दिवं सत्यधर्मा जजान ॥ यश्चापश्चंद्रा बृहतीर्जजान कस्मै ॥ प्रजाप
ते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परिता बभूव ॥ यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो ऽअस्तु
वयं स्याम पतयो रयीणां ॥४॥ वत्सं न त्वित्र मेदृ संगृणीषे वा मंत्रो वमातिथि महि

आयुधावचोभिः सं ते शिशामि ब्रह्मणा वयांसि ॥१॥ स्तुषेय्यं पुरुवर्पसमृभ्वमिनतम
माप्त्यमाप्त्यानां ॥ आदर्षते शवसा सप्त दानून्प्र साक्षते प्रतिमानानि भूरि ॥ नि तद्दधि
षेऽवरं परं च यस्मिन्नाविथावसा दुरोणे ॥ आ मातरा स्थापयसे जिगत्नूऽअतऽइनोषि
कर्वरा पुरूणि ॥ इमा ब्रह्म बृहद्दिवो विवक्तीन्द्राय शूषमग्रियः स्वर्षाः ॥ महो गोत्रस्य क्ष
यति स्वराजो दुरश्च विश्वाऽअवृणोदप स्वाः ॥ एवा महान्बृहद्दिवोऽअथर्वावोचत्स्वां त
न्व१मिन्द्रमेव ॥ स्वसारो मातरिभ्वरीररिप्रा हिन्वंति च शवसा वर्द्धयंति च ॥२॥ हिरण्य
गर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत् ॥ स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां
कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ यऽआत्मदा बलदा यस्य विश्वऽउपासते प्रशिषं य
स्य देवाः ॥ यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै॰ ॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैकऽइद्

ओषमित्पृथिवीमहं जंघनानीह वेह वा ॥ कुवित् ॥ दिवि मे ऽन्यः पक्षोऽधो अन्यम
ह चीकृषं ॥ कुवित् ॥ अहमस्मि महामहोऽभिनभ्यमुदीषितः ॥ कुवित् ॥ गृहो याम्यरंकृतो
देवेभ्यो हव्यवाहनः ॥ कुवित्सोमस्यापामिति ॥ २७ ॥ ३ ॥ इत्यष्टमे षष्ठोध्यायः ॥ ॐ ॥ तदिदा
स भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनृम्णः ॥ सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रूननु यं विश्वे
मदंत्यूमाः ॥ वावृधानः शवसा भूर्योजाः शत्रुर्दासाय भियसं दधाति ॥ अव्यनच्च व्यन
च्च सस्नि सं ते नवंत प्रभृता मदेषु ॥ त्वे क्रतुमपि वृंजंति विश्वे द्विर्यदेते त्रिर्भवंत्यूमाः
॥ स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा समदः सु मधु मधुनाभि योधीः ॥ इति चिद्धि त्वा ध
ना जयंतं मदेमदे ऽनुमदंति विप्राः ॥ ओजीयो धृष्णो स्थिरमा तनुष्व मा त्वा दभन्यातु
धाना दुरेवाः ॥ त्वया वयं शाशद्महे रणेषु प्रपश्यंतो युधेन्यानि भूरि ॥ चोदयामि त

हव्यवाहन ॥ तंत्वा हवंत मर्त्याः ॥२४॥ तं मर्त्ताऽअमर्त्यं घृतेनाग्निं सपर्यत ॥ अदाभ्यं गृह
पतिं ॥ अदाभ्येन शोचिषाग्ने रक्षस्त्वं दह ॥ गोपाऽऋतस्य दीदिहि ॥ स त्वमग्ने प्रतीकेन
प्रत्योष यातुधान्यः ॥ उरुक्षयेषु दीद्यत् ॥ तंत्वा गीर्भिरुरुक्षया हव्यवाहं समीधिरे ॥
यजिष्ठं मानुषे जने ॥२५॥ इति वाऽइति मे मनो गामश्वं सनुयामिति ॥ कुवित्सोमस्यापा
मिति ॥ प्र वाताऽइव दोधत उन्मा पीताऽअयंसत ॥ कुवित् ॥ उन्मा पीताऽअयंसत रथ
मश्वाऽइवाशवः ॥ कुवित् ॥ उप मा मतिरस्थित वाश्रा पुत्रमिव प्रियं ॥ कुवित् ॥ अहं तष्टे
व वंधुरं पर्यचामि हृदा मतिं ॥ कुवित् ॥ नहि मेऽअक्षिपच्चनाच्छांत्सुः पंच कृष्टयः ॥ कु
वित् ॥२६॥ नहि मे रोदसीऽउभेऽअन्यं पक्षं चन प्रति ॥ कुवित् ॥ अभि द्यां महिना भु
वमभीमां पृथिवीं महीं ॥ कुवित् ॥ हंताहं पृथिवीमिमां नि दधानीह वेह वा ॥ कुवित् ॥

मन्नं विंदते ऽअप्रचेताः सत्यं ब्रवीमि वध इत्स तस्य ॥ नार्यमणं पुष्यति नो सखायं
केवलाघो भवति केवलादी ॥ कृषन्नित्फाल ऽआशितं कृणोति यन्नध्वानमप वृं
क्ते चरित्रैः ॥ वदन्ब्रह्मावदतो वनीयान्पृणन्नापिरपृणंतमभि ष्यात् ॥ एकपा
द्भूयो द्विपदो वि चक्रमे द्विपात्त्रिपादमभ्येति पश्चात् ॥ चतुष्पादेति द्विपदामभि
स्वरे संपश्यन्पंक्तीरुपतिष्ठमानः ॥ समौ चिद्धस्तौ न समं विविष्टः संमातरा
चिन्न समं दुहाते ॥ यमयोश्चिन्न समा वीर्याणि ज्ञाती चित्संतौ न समं पृणी
तः ॥ २२ ॥ अग्ने हंसि न्यत्रिणं दीद्यन्मर्त्येष्वा ॥ स्वे क्षये शुचिव्रत ॥ उत्तिष्ठसि
स्वाहुतो घृतानि प्रति मोदसे ॥ यत्त्वा स्रुचः समस्थिरन् ॥ स ऽआहुतो वि
रोचतेऽग्निरीळेन्यो गिरा ॥ स्रुचा प्रतीकमज्यते ॥ घृतेनाग्निः समज्यते मधु
प्रतीक ऽआहुतः ॥ रोचमानो विभावसुः ॥ जरमाणः समिध्यसे देवेभ्यो

प्रेंद्राग्निभ्यांसुवचस्यामियर्मिसिंधाविवप्रेरयंनावमर्कैः॥अयाऽइवपरिचर
न्तिदेवायेऽअस्मभ्यंधनदाऽउद्भिदश्च॥२१॥नवाऽउदेवाःक्षुधमिद्वधंददुरुता
शितमुपगच्छंतिमृत्यवः॥उतोरयिःपृणतोनोपदस्यत्युतापृणन्मर्डितारंनविंदते
॥यऽआध्रायचकमानायपित्वोन्नवान्सन्रफितायोपजग्मुषे॥स्थिरंमनःकृणुतेसे
वतेपुरोतोचित्समर्डितारंनविंदते॥सऽइद्भोजोयोगृहवेददात्यन्नकामायचरते
कृशाय॥अरमस्मैभवतियामहूताऽउतापरीषुकृणुतेसखायं॥नससखायोन
ददातिसख्येसचाभुवेसचमानायपित्वः॥अपास्मात्प्रेयान्नतदोकोऽअ
स्तिपृणंतमन्यमरणंचिदिच्छेत्॥पृणीयादिन्नाधमानायतव्यान्द्राघीयांसम
नुपश्येतपंथां॥ओहिवर्तंतेरथ्येवचक्रान्यमन्यमुपतिष्ठंतरायः॥२२॥मोघ

त्वा

दयस्वा वांची नो रेवते सोमगाय ॥ ममत्तु दिव्यः सोम ऽइंद्रमत्तु यः सूयते पार्थिवे
षु ॥ ममत्तु येन वरिवश्चकर्थ ममत्तु येन निरिणासि शत्रून् ॥ आ द्विबर्हा ऽअमिनो
यात्विंद्रो वृषा हरिभ्यां परिषिक्तमंधः ॥ गव्या सुतस्य प्रभृतस्य मध्वः सत्रा खेदा
मरुशहा वृषस्व ॥ नितिग्मानि भ्राशयन्भ्राश्यान्यवस्थिरा तनुहि यातुजूनां ॥
उग्राय ते सहो बलं ददामि प्रतीत्या शत्रून्विगदेषु वृश्च ॥२०॥ व्यर्य ऽइंद्र तनुहि श्र
वांस्योजः स्थिरेव धन्वनोऽभिमातीः ॥ अस्मद्र्यग्वावृधानः सहोभिरनिभृष्टस्तन्वं वा
वृधस्व ॥ इदं हविर्मघवन्तुभ्यं रातं प्रति सम्राळहृणानो गृभाय ॥ तुभ्यं सुतो मघ
वं तुभ्यं पक्वो ऽद्धींद्र पिब च प्रस्थितस्य ॥ अद्धीदिंद्र प्रस्थितेमा हवींषि चनो दधि
ष्व पचतोत सोमं ॥ प्रयस्वंतः प्रति हर्यामसि त्वा सत्याः संतु यजमानस्य कामाः ॥

ष्पामवीनः॥१८॥वाजिन्तमायसह्यसेसुपित्र्यतृषुच्यवानोऽअनुजातवेदसे॥अ
नुद्रेचिद्योधृषतावरंसतेमहिन्तमायधन्वनेदविष्यते॥एवाग्निर्मर्तैःसहसूरिभि
र्वसुःष्टवेसहसःसूनरोनृभिः॥मित्रासोनयेसुधिताऽऋतायवोद्यावोनद्युम्नैर
भिसन्तिमानुषान्॥ऊर्जोनपात्सहसावन्नितित्वोपस्तुतस्यवन्दतेवृषावाक्॥त्वां
स्तोषामत्वयासुवीराद्राघीयऽआयुःप्रतरन्दधानाः॥इतित्वाग्नेवृष्टिहव्यस्यपुत्रा
ऽउपस्तुतासऽऋषयोवोचन्॥तांश्चपाहिगृणतश्चसूरीन्वषड्वषळित्यूर्ध्वासोऽ
अनक्षन्नमोनमइत्यूर्ध्वासोऽअनक्षन्॥१९॥पिबासोमंमहतऽइन्द्रियायपिब
वृत्रायहन्तवेशविष्ठ॥पिबरायेशवसेहूयमानःपिबमध्वस्तृपदिन्द्रावृषस्व
॥अस्यपिबक्षुमतःप्रस्थितस्येन्द्रसोमस्यवरमासुतस्य॥स्वस्तिदामनसामा

कायककस्वित्॥ भूम्याऽअंतंपर्येकेचरंतिरथस्यधूर्षुयुक्तासोऽअस्थुः॥ श्रमस्यदा
यंविभजंत्येभ्योयदायमोभवतिहर्म्येहितः॥१७॥ चित्रऽइच्छिशोस्तरुणस्यव
क्षथोनयोमातरावप्येतिधातवे॥ अनूधायदिजीजनदधाचनुववक्षसद्योमहि
॥६२॥ दूत्यंचरन्॥ अग्निर्हनामधायिदन्नपस्तमःसंयोवनायुवतेभस्मनादता॥ अभि
प्रमुराजुह्वास्वध्वरऽइनोनप्रोथमानोयवसेवृषा॥ तंवोविंनद्रुषदंदेवमंधसऽइं ॥६२॥
दुंप्रोथंतंप्रवपंतमर्णवं॥ आसावह्निंनशोचिषाविरप्शिनंमहिव्रतंनसरजंतमध्व
नः॥ वियस्यतेज्रयसानस्याजरधक्षोर्नवाताःपरिसंत्यच्युताः॥ आरण्वासो
युयुधयोनसत्वनंत्रितंनशंतप्रशिषंतऽइष्टये॥ सऽइदग्निःकण्वतमःकण्व
सखार्यःपरस्यांतरस्यतरुषः॥ अग्निःपातुगृणतोऽअग्निःसूरीनग्निर्ददातुते

मा विवेश सऽइदं विश्वंभुवनं विचष्टे॥ ~~तस्यां सुपर्णा वृषणा निषेदतुर्यत्र देवा दधिरे भा~~
~~गधेयं॥~~ तं पाकेन मनसापश्यमंतितस्तं माता रेळ्हि सऽउ रेळ्हि मातरं॥ सुपर्णं विप्राः
कवयो वचोभिरेकं सन्तं बहुधा कल्पयंति। छंदांसि च दधतोऽअध्वरेषु ग्रहांत्सो
ते मस्य मिमते द्वादश॥१६॥ षट्त्रिंशांश्च चतुरः कल्पयंतश्छंदांसि च दधत ऽआद्वाद
शं॥ यज्ञं विमाय कवयो मनीषऽऋक्सामाभ्यां प्र रथं वर्त्तयंति॥ चतुर्दशान्ये महिम
नोऽअस्य तं धीरा वाचा प्र णयंति सप्त॥ आप्नानं तीर्थं कऽइह प्र वोचद्येन पथा प्र
पिबंते सुतस्य॥ सहस्रधा पंचदशान्युक्था यावद्द्यावापृथिवी तावदित्तत्॥ सह
स्रधा महिमानः सहस्रं यावद्ब्रह्म विष्ठितं तावती वाक्॥ कश्छंदसां योगमा वेद
धीरः को धिष्ण्यां प्रति वाचं पपाद॥ कमृत्विजामष्टमं शूरमाहुर्हरीऽइंद्रस्य निचि

प सत र्यो

द्रौमह्ना पूर्वहूतौ वैक[illegible]॥ विश्वे देवासो ऽअध वृष्ण्यानि तेऽवर्द्धयन्त्सोमवत्या वचस्यया॥ रद्धं
वृत्रमहिमिन्द्रस्य हन्मनाग्निर्न जम्भैस्तृष्वन्नमावयत्॥ भूरि दक्षेभिर्वचनेभिऽर्ऋक्वे
भिः सख्येभिः सख्यानि प्रवोचत॥ इन्द्रो धुनिं च चुमुरिं च दम्भयञ्छ्रद्धामनस्या शृणुते
॥६१॥ दभीतये॥ त्वं पुरूण्या भरा स्वश्व्या येभिर्मंसै निवचनानि शंसन्॥ सुगेभिर्विश्वा दुरि
ता तरेम विदो षु णोऽउर्विया गाधमद्य॥१५॥ घर्मा समन्ता त्रिवृतं व्यापतु[illegible]र्जुष्टिं मा ॥६१॥
तरिश्वा जगाम॥ दिवस्पयो दिधिषाणाऽअवेषन्विदुर्देवाः सहसामानमर्कं॥ तिस्रो दे
ष्ट्राय निर्ऋतीरुपासते दीर्घश्रुतो वि हि जानन्ति वह्नयः॥ तासां नि चिक्युः कवयो
निदानं परेषु या गुह्येषु व्रतेषु॥ चतुष्कपर्दा युवतिः सुपेशा घृतप्रतीका वयुनानि व
स्ते॥ तस्यां सुपर्णा वृषणा नि षेदतुर्यत्र देवा दधिरे भागधेयं॥ एकः सुपर्णः स समुद्र

मानेभिंद्रियं पीत्वी सोमस्य क्रतुमाँऽअवर्धत ॥ तमस्य विष्णुर्महिमानमोजसांशुं दधन्वा
न्मधुनो विरप्शते ॥ देवेभिरिंद्रो मघवा सयावभिर्वृत्रं जघन्वाँऽअभवद्वरेण्यः ॥ वृ
त्रेण यदहिना बिभ्रदायुधा समस्थिथा युधये शंसमाविदे ॥ विश्वे तेऽअत्र मरुतः
सह त्मनावर्धन्नुग्र महिमानमिंद्रियं ॥ जज्ञानऽएव व्यबाधत स्पृधः प्रापश्यद्वीरो
ऽअभि पौंस्यं रणं ॥ अवृश्चदद्रिमव सस्यदः सृजदस्तभ्नान्नाकं स्वपस्यया पृथुं ॥ आ
• त दिंद्रः सत्रा तविषीरपत्यत वरीयो द्यावापृथिवीऽअबाधत ॥ अवाभरद्धृषितो वज्रमा
यसं शेवं मित्राय वरुणाय दाशुषे ॥ १४ ॥ इंद्रस्यात्र तविषीभ्यो विरप्शिनऽऋघाय
तोऽअरंहयंत मन्यवे ॥ वृत्रं यदुग्रो व्यवृश्चदोजसापो बिभ्रतं तमसा परीवृतं ॥ या
वीर्याणि प्रथमानि कर्त्वा महित्वेभिर्यतमानौ समीयतुः ॥ ध्वांतं तमोऽव दध्वसे हतऽइं

निषद्य ॥ यस्य त्यत्ते महिमानं मदेष्विमे मही रोदसी नाविविक्तां ॥ तदोकऽआ हरिभिरिंद्र यु
क्तैः प्रियेभिर्याहि प्रियमन्नमछ ॥ यस्य शश्वत्पपिवांऽइंद्र शत्रूननानुकृत्या चकर्थ ॥ स ते रण्यां
पुरंधिं तविषीमियर्ति स ते मदाय सुतऽइंद्र सोमः ॥१२॥ इदं ते पात्रं सनवित्तमिंद्र पिबा सो
ममेना शतक्रतो ॥ पूर्णऽआहावो मदिरस्य मध्वो यं विश्वऽइदभिहर्यंति देवाः ॥ वि हि त्वामिं
॥६०॥ द्र पुरुधा जनासो हितप्रयसो वृषभ ह्वयंते ॥ अस्माकं ते मधुमत्तमानीमा भुवं सवना तेषु ॥६०॥
हर्य ॥ प्र तऽइंद्र पूर्व्याणि प्र नूनं वीर्या वोचं प्रथमा कृतानि ॥ सतीनमन्युरश्रथायोऽअद्रिं
सुवेदनामकृणोर्ब्रह्मणे गां ॥ नि षु सीद गणपते गणेषु त्वामाहुर्विप्रतमं कवीनां ॥ नऽऋ
ते त्वत्क्रियते किं चनारे महामर्कं मघवंश्चित्रमर्च ॥ अभिख्या नो मघवन्नाधमानान्त्सखे बो
धि वसुपते सखीनां ॥ रणं कृधि रणकृत्सत्यशुष्माभक्ते चिदा भजा रायेऽअस्मान् ॥१३॥
तमस्य द्यावापृथिवी सचेतसा विश्वेभिर्देवैरनु शुष्ममावतां ॥ यदैत्कृण्वानो महि

घंथाथो भवो मघवन्बाह्वोजाः ॥ सचंत यदुषसः सूर्येण चित्रामस्य केतवो रामविंदन् ॥ आ
यन्नक्षत्रं ददृशे दिवो न पुनर्यतो नकिरद्धा नु वेद ॥ दूरं किल प्रथमा जग्मुरासामिंद्रस्य याः
प्रसवे सस्रुरापः ॥ क्वस्विदग्रं क्व बुध्न आसामापो मध्यं क्व वो नूनमंतः ॥ सृजः सिंधूंरहिना
जग्रसानाँ आदिदेताः प्रविविज्रे जवेन ॥ मुमुक्षमाणा उत या मुमुच्रेऽधेदेता न रमंते निति
क्ताः ॥ सध्रीचीः सिंधुमुशतीरिवायन्सनाज्जार आरितः पूर्भिदासां ॥ अस्तमा ते पार्थिवा व
सून्यस्मे जग्मुः सूनृता इंद्र पूर्वीः ॥१२॥२॥ इंद्र पिब प्रतिकामं सुतस्य प्रातःसावस्तव हि पूर्वपीतिः
॥ हर्षस्व हंतवे शूर शत्रूनुक्थेभिष्टे वीर्या३ प्र ब्रवाम ॥ यस्ते रथो मनसो जवीयानेंद्र तेन सो
मपेयाय याहि ॥ तूयमा ते हरयः प्र द्रवंतु येभिर्यासि वृषभिर्मंदमानः ॥ हरित्वता वर्चसा सू
र्यस्य श्रेष्ठै रूपैस्तन्वं स्पर्शयस्व ॥ अस्माभिरिंद्र सखिभिर्हुवानः सध्रीचीनो मादयस्वा

णः प्र भरध्वं मनीषां यथायथा मतयः संति नृणां॥ इंद्रं सत्यैरेरयामा कृतेभिः
स हि वीरो गिर्वणस्युर्विदानः॥ ऋतस्य हि सदसो धीतिरद्यौत्सं गार्ष्टेयो वृ
षभो गोभिरानट्॥ उदतिष्ठत्तविषेणा रवेण महांति चित्सं विव्याचा रजां
सि॥ इंद्रः किल श्रुत्या ऽअस्य वेद स हि जिष्णुः पथिकृत्सूर्याय॥ आन्मेनां कृ
ण्वन्नच्युतो भुवद्गोः पतिर्दिवः सनजा ऽअप्रतीतः॥ इंद्रो मह्ना महतो ऽअर्णव
स्य व्रतामिनादंगिरोभिर्गृणानः॥ पुरूणि चिन्नि तताना रजांसि दाधार यो ध
रुणं सत्यताता॥ इंद्रो दिवः प्रतिमानं पृथिव्या विश्वा वेद सवना हंति शुष्णं
॥ महीं चिद्द्यामातनोत्सूर्येण चास्कंभ चित्कंभनेन स्कभीयान्॥१०॥ वज्रेण हि
वृत्रहा वृत्रमस्तरदेवस्य शूशुवानस्य मायाः॥ वि धृष्णो ऽअत्र धृषता जं

ष्वयंती यजतेऽउपाकेऽउषासानक्ता सदतां नियोनौ॥ दिव्ये योषणे बृहती सुरु
क्मेऽअधि श्रियं शुक्रपिशं दधाने॥ दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना य
ज्ञं मनुषो यजध्यै॥ प्रचोदयंता विदथेषु कारू प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशंता॥ आ नो शं
यज्ञं भारती तूयमेत्विळा मनुष्वदिह चेतयंती॥ तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं स्योनं स
रस्वती स्वपसः सदंतु॥ यऽइमे द्यावापृथिवी जनित्री रूपैरपिंशद्भुवनानि वि
श्वा॥ तमद्य होतरिषितो यजीयां देवं त्वष्टारमिह यक्षि विद्वान्॥ उपावसृज
त्मन्या समंजं देवानां पाथऽऋतुथा हवींषि॥ वनस्पतिः शमिता देवोऽअग्निः
घृ स्वदंतु हव्यं मधुना घृतेन॥ सद्यो जातो व्यमिमीत यज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरो
गाः॥ अस्य होतुः प्रदिश्यृतस्य वाचि स्वाहाकृतं हविरदंतु देवाः॥ [illegible] ॥ मनीषि

सोमेन नीता जुह्वो न देवाः ॥ पुनर्वै देवाऽअददुः पुनर्मनुष्याऽउत ॥ राजानः सत्यं कृण्वाना ब्रह्मजायां पुनर्ददुः ॥ पुनर्दाय ब्रह्मजायां कृत्वी देवैर्निकिल्बिषं ॥ ऊर्जं पृथिव्या भक्त्वायोरुगायमुपासते ॥७॥ समिद्धोऽअद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ॥ आ च वह मित्रमहश्चिकित्वांत्वं दूतः कविरसि प्रचेताः ॥ तनूनपात्पथऽऋतस्य यानान्मध्वा समंजन्त्स्वदया सुजिह्व ॥ मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृंधन्देवत्रा च कृणुह्यध्वरं नः ॥ आजुह्वानऽईड्यो वंद्यश्चा याह्यग्ने वसुभिः सजोषाः ॥ त्वं देवानामसि यह्व होता सऽएनान्यक्षीषितो यजीयान् ॥ प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्या वस्तोरस्या वृज्यतेऽअग्रेऽअह्नां ॥ व्युप्रथते वितरं वरीयो देवेभ्योऽअदितये स्योनं ॥ व्यचस्वतीरुर्विया विश्रयंतां पतिभ्यो न जनयः शुंभमानाः ॥ देवीर्द्वारो बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो भवत सुप्रायणाः ॥[illegible]॥ आसु

॥५८॥

सश्चघोराः॥गोकामामेऽअच्छदयन्यदायमपातऽइतपणयोवरीयः॥दूरमितपण
योवरीयऽउद्गावोयन्तुमिनतीऽऋतेन॥बृहस्पतिर्याऽअविंदन्निगूह्ळाःसोमोग्रावा
णऽऋषयश्चविप्राः॥६॥तेवदन्प्रथमाब्रह्मकिल्बिषेकूपारःसलिलोमातरिश्वा॥वी
ळुहरास्तपऽउग्रोमयोभूरापोदेवीःप्रथमजाऽऋतेन॥सोमोराजाप्रथमोब्रह्मजा
यांपुनःप्रायच्छदहृणीयमानः॥अन्वर्तितावरुणोमित्रऽआसीदग्निर्होताहस्तगृह्या
निनाय॥हस्तेनैवग्राह्यऽआधिरस्याब्रह्मजायेयमितिचेदवोचन्॥नदूतायप्रह्ये
तस्थऽएषातथाराष्ट्रंगुपितंक्षत्रियस्य॥देवाऽएतस्यामवदंतपूर्वेसप्तऽऋषयस्त
पसेयेनिषेदुः॥भीमाजायाब्राह्मणस्योपनीताऽदुर्धांदधातिपरमेव्योमन्॥ब्रह्म
चारीचरतिवेविषद्विषःसदेवानांभवत्येकमंगंतेनजायामन्वविंदद्बृहस्पतिः

त्॥ आ च गच्छान्मित्रमेना दधामाथा गवां गोपतिर्नो भवाति॥ नाहं तं वेद दभ्यं दभत्स
यस्येदं दूतीरसरं पराकात्॥ न तं गूहन्ति स्रवतो गभीरा हता ऽइन्द्रेण पणयः शय
ध्वे॥ इमा गावः सरमे या ऐच्छः परि दिवो ऽअन्तान्त्सुभगे पतन्ती॥ कस्त ऽएना ऽअव
सृजादयुध्व्युतास्माकमायुधा सन्ति तिग्मा॥५॥ असेन्या वः पणयो वचांस्यनिष
॥५७॥ व्यास्तन्वः सन्तु पापीः॥ अधृष्टो व ऽएतवा ऽअस्तु पन्था बृहस्पतिर्व ऽउभया न मृ ॥५७॥
ळात्॥ अयं निधिः सरमे ऽअद्रिबुध्नो गोभिरश्वेभिर्न्यृष्टः॥ रक्षन्ति तं पणयो ये वसुभि
सुगोपा रेकु पदमलकमा जगन्थ॥ एह गमन्नृषयः सोमशिता ऽअयास्यो ऽअङ्
गिरसो नवग्वाः॥ त ऽएतमूर्वं वि भजन्त गोनामथैतद्वचः पणयो वमन्नित्॥ ए
वा च त्वं सरम ऽआजगन्थ प्रबाधिता सहसा दैव्येन॥ स्वसारं त्वा कृणवै मा पुन
र्गा ऽअप ते गवां सुभगे भजाम॥ नाहं वेद भ्रातृत्वं नो स्वसृत्वमिन्द्रो विदुरङ्गिर

र्नरिष्यति न व्यथते ह भोजाः॥ इदं यद्विश्वं भुवनं स्वश्चैतत्सर्वं दक्षिणैभ्यो ददाति
॥ भोजा जिग्युः सुरभिं योनिमग्रे भोजा जिग्युर्वध्वं१ या सुवासाः॥ भोजा जिग्युर
न्तःपेयं सुराया भोजा जिग्युर्येऽअहूताः प्रयन्ति॥ भोजायाश्वं सं मृजन्त्याशुं भोजाया
स्ते कन्या शुम्भमाना॥ भोजस्येदं पुष्करिणीव वेश्म परिष्कृतं देवमानेव चित्रं॥ भो
जमश्वाः सुष्ठुवाहो वहन्ति सुवृद्रथो वर्त्तते दक्षिणायाः॥ भोजं देवासो वता भरेषु भो
जः शत्रूंत्समनीकेषु जेता॥ ४॥ किमिच्छन्ती सरमा प्रेदमानड् दूरे ह्यध्वा जगुरिः परा
चैः॥ कास्मेहितिः का परितक्म्यासीत्कथं रसायाऽअतरः पयांसि॥ इन्द्रस्य दू
तीरिषिता चरामि मह इच्छन्ती पणयो निधीन्वः॥ अतिष्कदो भियसा तन्नऽआवत्त
था रसायाऽअतरं पयांसि॥ कीदृङ्ङिन्द्रः सरमे का दृशीका यस्येदं दूतीरसरः पराका

स्थुर्ये ऽअश्वदाः सह ते सूर्येण ॥ हिरण्यदा ऽअमृतत्वं भजंते वासोदाः सोम प्रतिर
न्त ऽआयुः ॥ दैवी पूर्तिर्दक्षिणा देवयज्या न कवारिभ्यो नहि ते पृणंति ॥ अथा न
रः प्रयतदक्षिणासो ऽवद्यभिया बहवः पृणंति ॥ शतधारं वायुमर्कं स्वर्विदं नृच
क्षसस्ते ऽअभि चक्षते हविः ॥ ये पृणंति प्र च यच्छंति संगमे ते दक्षिणां दुहते सप्त
मातरं ॥ दक्षिणावान् प्रथमो हूत ऽएति दक्षिणावान् ग्रामणीरग्रमेति ॥ तमेव
मन्ये नृपतिं जनानां यः प्रथमो दक्षिणामाविवाय ॥३॥ तमेव ऽऋषिं तमु ब्रह्माण
माहुर्यज्ञन्यं सामगामुक्थशासं ॥ स शुक्रस्य तन्वो वेद तिस्रो यः प्रथमो दक्षिण
या रराध ॥ दक्षिणाश्वं दक्षिणा गां ददाति दक्षिणा चंद्रमुत यद्धिरण्यं ॥ दक्षिणां
न्नं वनुते यो न ऽआत्मा दक्षिणां वर्म कृणुते विजानन् ॥ न भोजा ममुर्न न्यर्थमीयु

मदेरूतामेजराय्वजरंमरायु।।पज्रेवचर्चरंजारंमरायुक्षद्मेवार्थेतर्तरीथऽउग्रा॥
ऋभूनापत्खरमज्राखरज्रुर्वायुर्नपर्फरत्क्षयद्रयीणां।।घर्मेवमधुजठरेसनेरूभगे
वितातुर्फरीफारिवारं।।पतरेवचचराचंद्रनिर्णिङ्मनऋंगामनन्यानजग्मी॥
बृहंतेवगंभरेषुप्रतिष्ठांपादेवगाधंतरतेविदाथः।।कर्णेवशासुरनुहिस्मराथों
अंशेवनोभजतंचित्रमप्नः।।आरंगरेवमध्वेरयेथेसारघेवगविनीचीनबारे।।कीना
रेवस्वेदमासिष्विदानाक्षामेवोर्जासूयवसात्सचेथे।।ऋध्यामस्तोमंसनुयामवा
जमानोमंत्रंसरथेहोपयातं।।यशोनपक्वंमधुगोष्वंतराभूतांशोऽअश्विनोःका
ममप्राः।।२।।आविरभून्महिमाघोनमेषांविश्वंजीवंतमसोनिरमोचि।।महिज्यो
तिःपितृभिर्दत्तमागादुरुःपंथादक्षिणायाऽअदर्शि।।उच्चादिविदक्षिणावंतोऽअ

सपुत्रं प्रावोयईस्यहसैकुलसवृसं॥२७॥ इत्सप्तमेपंचमोध्यायः॥ ॐ उभाऽउंनूनीत
दिर्दर्थयेथेवितंन्वाधोधि यो वस्त्रापसेव॥ सुश्रीन्वीना यातंव्रे प्रेमंजीगः सुदिनैव
पक्षाऽआतं सयेथे॥ उक्षारैंवपर्कर्भरेषुम्त्र येथे प्रा योगे वभ्रात्र्या शास्कःरेथं॥ इते
वहि छोयशासाज नैभुमा पंस्त्वार्तमहिमेवीव पः नीत्॥ साकंसुजांशाकुनस्येवैप
सापभ्वेवंचित्रायजुरागमिष्टं॥ आग्निर्रवदेवयो दीर्दिवासापरिज्मानेवय
जथः पुरुत्रा॥ आपीवोऽस्मेप्रिनरैवपुत्रागे वैरूवान्तपमी वहुयें॥ इध्येवपु
ष्योक्रिरणोवमुज्येभ्कष्टी वार्नेवुहवमानौ॰ गमिष्ठं॥ वंसगेवपुजर्यात्रिंवामां
मित्रैवेऽत्तनाशतनाश्रानेपंता॥ नाजैवोन्वा वयंसा पमुर्ये छामेलेवेपासपर्या३
पुरीषा॥१॥ स्पुर्येवज्भरीतुर्फरीतन्नेतोत्रोर्वतुर्फरीपर्फरीका॥ उदन्यजेवजेमना

नापतिर्दन्॥ अप योरिन्द्रः पापजऽआ मर्तो न शश्रमाणो बिभीवान्॥ शुभे यद्यु
युजे तविषीवान्॥ सचायोरिन्द्रश्चर्कृषऽआँ ऽउपानसः सपर्यन्॥ नदयोर्विव्रतयोः
शूरऽइन्द्रः॥ अधि यस्तस्थौ केशवन्ता व्यचस्वन्ता न पुष्ट्यै॥ वनोति शिप्राभ्यां शि
प्रिणीवान्॥ २॥ प्रास्तौदृष्वौजाऽऋष्वेभिस्ततक्ष शूरः शवसा॥ ऋभुर्न क्रतुभि
र्मातरिश्वा॥ वज्रं यश्चक्रे सुहनाय दस्यवे हिरीमशो हिरीमान्॥ अरुतहनुर
द्भुतं न रजः॥ अव नो वृजिना शिशीह्यृचा वनेमानृचः॥ नाब्रह्मा यज्ञऽऋधग्जोष
ति त्वे॥ ऊर्ध्वा यत्ते त्रेतिनी भूद्यज्ञस्य धूर्षु सद्मन्॥ सजूर्नावं स्वयशसं सचायोः
॥ श्रिये ते पृश्निरुपसेचनी भूच्छ्रिये दर्विररेपाः॥ यया स्वे पात्रे सिञ्चसऽउत्॥ श
तं वा यदसुर्य प्रति त्वा सुमित्रऽइत्थास्तौद्दुर्मित्रऽइत्थास्तौत्॥ आवो यद्दस्युहत्ये

सहस्रं वाजमभिमातिषाहं सुतेरणं मघवानं सुवृक्तिं ॥ उप भूषंति गिरो ऽप्रतीत
मिंद्रं नमस्या जरितुः पनंत ॥ सप्तापो देवीः सुरणा ऽअमृक्ता याभिः सिंधुमतर ऽ
इंद्र पूर्भित् ॥ नवतिं स्रोत्या नव च स्रवंतीर्देवेभ्यो गातुं मनुषे च विंदः ॥ अपो मही
॥५४॥ रभिशस्तेरमुंचो ऽजागरास्वधि देव ऽएकः ॥ इंद्र यास्त्वं वृत्रतूर्ये चकर्थ ताभिर्वि
श्वायुस्तन्वं पुपुष्याः ॥ वीरेण्यः क्रतुरिंद्रः सुशस्तिरुतापि धेना पुरुहूतमीट्टे ॥ ॥५५॥
आर्दयद्वृत्रमकृणोदु लोकं ससाहे शक्रः पृतना ऽअभिष्टिः ॥ शुनं हुवेम मघवा
नमिंद्रमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ॥ शृण्वंतमुग्रमूतये समत्सु घ्नंतं वृत्राणि
संजितं धनानां ॥२५॥ कदा वसो स्तोत्रं हर्यत ऽआव श्मशा रुधद्वाः ॥ दीर्घं सुतं
वाताप्याय ॥ हरी यस्य सुयुजा विव्रता वेरर्वंतानु शेपा ॥ उभा रजी न केशि

ग्निर्दध्यानामग्निर्मुक्तानामिंद्रोहस्तुवरैवरी॥७॥असाविसोमःपुरुहूततुभ्यंहरि
भ्यांयज्ञमुपयाहितूयं॥तुभ्यंगिरोविप्रेऽइयानादधन्विरऽइंद्रपिबासुतस्य॥अप्सु
धूतस्यहरिवःपिबेहनृभिःसुतस्यजठरंपृणस्व॥मिमिक्षुर्यमद्रयऽइंद्रतुभ्यंते
भिर्वर्धस्वमदमुक्थवाहः॥प्रोग्रांपीतिंवृष्णऽइयर्मिसत्यांप्रयेसुतस्यहर्यश्वतु
भ्यं॥इंद्रधेनाभिरिहमादयस्वधीभिर्विश्वाभिःशच्यागृणानः॥ऊतीशचीवस्तव
वीर्येणवयोदधानाऽउशिजऽऋतज्ञाः॥प्रजावदिंद्रमनुषोदुरोणेतस्थुर्गृणंतःसधमाद्या
सः॥प्रणीतिभिष्टेहर्यश्वसुष्टोःसुषुम्नस्यपुरुरुचोजनासः॥मंहिष्ठामूतिं
ता वितिरेदधानास्तोतारऽइंद्रतवसूनृताभिः॥२४॥उपब्रह्माणिहरिवोहरिभ्यांसोम
स्ययाहिपीतयेसुतस्य॥इंद्रत्वायज्ञःक्षममाणमानड्दाश्वाँऽअस्यध्वरस्यप्रकेतः॥

तनानालंयुध्मोऽस्माकंसेनोऽअवतुप्रयुत्सु॥इंद्रऽआसांनेताबृहस्पतिर्दक्षिणायज्ञःपु
रऽएतुसोमः॥देवसेनानामभिभंजतीनांजयंतीनांमरुतोयंत्वग्रं॥इंद्रस्यवृष्णोवरुण
स्यराज्ञऽआदित्यानांमरुतांशर्द्धऽउग्रं॥महामनसांभुवनच्यवानांघोषोदेवानांजय
तामुदस्थात्॥उद्धर्षयमघवन्नायुधान्युत्सत्वनांमामकानांमनांसि॥उद्वृत्रहन्वाजिनां
वाजिनान्युद्रथानांजयतांयंतुघोषाः॥अस्माकमिंद्रःसमृतेषुध्वजेष्वस्माकंयाऽइष
वस्ताजयंतु॥अस्माकंवीराऽउत्तरेभवंत्वस्मांऽउदेवावताहवेषु॥अमीषांचित्तंप्रतिलो
भयंतीगृहाणांगान्यप्वेपरेहि॥अभिप्रेहिनिर्दहहृत्सुशोकैरंधेनामित्रास्तमसासच
तां॥प्रेताजयतानरऽइंद्रोवःशर्मयच्छतु॥उग्रावःसंतुबाहवोनाधृष्यायथासथ॥२३॥
असौयासेनामरुतःपरेषामभ्येतिनऽओजसास्पर्द्धमाना॥तांगूहततमसापव्रतेनय
थामेषाऽअन्योऽअन्यंनजानात्॥अंधाऽअमित्राभवताशीर्षाणोऽहयऽइव॥तेषांवोऽ

म मेहयन्वृषभं मध्यऽआजेः ।। तेन सूभर्वं शतवत्सहस्रं गवां मुद्गलः प्रधने जिगाय ।। कक
र्दवे वृषभो युक्तऽआसीदवावचीत्सारथिरस्य केशी ।। दुधेर्युक्तस्य द्रवतः सहानसऽ
ऋच्छंति ष्मा निष्पदो मुद्गलानीं ।।२०।। उत प्रधिमुदहन्नस्य विद्वानुपायुनग्वंसगमत्र शि
क्षन् ।। इंद्रऽउदावत्पतिमघ्न्यानामरंहत पद्याभिः ककुद्मान् ।। शुनमष्ट्राव्यचरत्कपर्दी वर मं
।।५२।। त्रायां दार्वानह्यमानः ।। नृम्णानि कृण्वन्बहवे जनाय गाः पस्पशानस्तविषीरधत्त ।। इ
मं तं पश्य वृषभस्य युंजं काष्ठाया मध्ये द्रुघणं शयानं ।। येन जिगाय शतवत्सहस्रं ।।५२।।
गवां मुद्गलः पृतनाज्येषु ।। आरेऽअघा को न्वी३त्था ददर्श यं युंजंति तम्वास्थापयंति ।। ना
मं स्मै तृणं नोदकमा भरंत्युत्तरो धुरो वहति प्रदेदिशत् ।। परिवृक्तेव पतिविद्यमानट्
पीप्याना कूचक्रेणेव सिंचन् ।। एषैष्या चिद्रथ्या जयेम सुमंगलं सिनवदस्तु सातं ।। त्वं
विश्वस्य जगतश्चक्षुरिंद्रासि चक्षुषः ।। वृषा यदाजिं वृषणा सिषाससि चोदयन्व

ध्रिणा युजा ॥२१॥ आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनां॥
संक्रंदनो निमिषऽएकवीरः शतं सेनाऽअजयत्साकमिंद्रः॥ संक्रंदनेनानिमिषेण जि
ष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना॥ तदिंद्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नरऽइषुहस्ते
न वृष्णा॥ सऽइषुहस्तैः स निषंगिभिर्वशी संस्रष्टा स युधऽइंद्रो गणेन॥ संसृष्टजि
त्सोमपा बाहुशर्ध्युग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता॥ बृहस्पते परि दीया रथेन रक्षोहा
मित्राँऽअपबाधमानः॥ प्रभंजंसेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेध्यविता रथा
नां॥ बलविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमानऽउग्रः॥ अभिवीरोऽअभि
सत्वा सहोजा जैत्रमिंद्र रथमा तिष्ठ गोवित्॥ गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयंतम
ज्म प्रमृणंतमोजसा॥ इमं सजाताऽअनुवीरयध्वमिंद्रं सखायोऽअनु संरभध्वं॥
॥२२॥ अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदयो वीरः शतमन्युरिंद्रः॥ दुश्च्यवनः पृ

मीं द्रो रुपस्थे वाशीभिस्तक्षताश्मन्मयीभिः॥ परिष्वजध्वं दश कक्ष्याभिरुभे धुरौ प्र
ति वह्निं युनक्त॥ उभे धुरौ वह्निरापिब्दमानोंतर्योनेव चरति द्विजानिः॥ वनस्पतिं वनऽ
आ स्थापयध्वं नि षू दधिध्वमखनंत उत्सं॥ कपृन्नरः कपृथमुद्दधातन्चोदयत खु
दत वाजसातये॥ निष्टिग्र्यः पुत्रमा च्यावयोतयऽ इंद्रं सबाधऽ इह सोमपीतये॥
॥१८॥ प्र ते रथं मिथूकृतमिंद्रोवतु धृष्णुया॥ अस्मिन्नाजौ पुरुहूत श्रवाय्ये धनभक्षे
षु नोव॥ उत्स्म वातो वहति वासोऽअस्याऽअधिरथं यदजयत्सहस्रं॥ रथीरभून्मुद्गलानी
गविष्टौ भरे कृतं व्यचेदिंद्रसेना॥ अंतर्यच्छ जिघांसतो वज्रमिंद्राभिदासतः॥ दासस्य वा
मघवन्नार्यस्य वा सनुतर्यवया वधं॥ उद्नो ह्रदमपिबज्जर्हृषाणः कूटं स्म तृंहदभिमातिमे
ति॥ प्र मुष्कभारः श्रवऽ इच्छमानोजिरं बाहूऽअभरत्सिषासन्॥ न्यक्रंदयन्नुपयंतऽएन

धारं कृणुध्वं प्रांचं यज्ञं प्रणयता सखायः ॥ युनक्त सीरा वि युगा तनुध्वं कृते योनौ
वपतेह बीजं ॥ गिरा च श्रुष्टिः सभराऽअसन्नो नेदीयऽइत्सृण्यः पक्वमेयात् ॥ सीरा
युंजंति कवयो युगा वितन्वते पृथक् ॥ धीरा देवेषु सुम्नया ॥ निराहावान्कृणोतन सं
वरत्रा दधातन ॥ सिंचामहाऽअवतमुद्रिणं वयं सुषेकमनुपक्षितं ॥ इष्कृताहावमवतं
सुवरत्रं [illegible] वरत्रं सुषेचनं ॥ उद्रिणं सिंचेऽअक्षितं ॥ १८ ॥ प्रीणीताश्वान्हितं जयाथ स्व
स्तिवाहं रथमित्कृणुध्वं ॥ द्रोणाहावमवतमश्मचक्रमंसत्रकोशं सिंचता नृपाणं ॥ व्र
जं कृणुध्वं स हि वो नृपाणो वर्म सीव्यध्वं बहुला पृथूनि ॥ पुरः कृणुध्वमायसीरधृष्टा
मा वः सुस्रोच्चमसो दृंहता तं ॥ आ वो धियं यज्ञियां वर्तऽऊतये देवा देवीं यजतां यज्ञि
यामिह ॥ सा नो दुहीयद्यवसेव गत्वी सहस्रधारा पयसा मही गौः ॥ आ तू षिंच हरि

वर्पस आ स०॥ अपामीवां सविता साविषन्न्यग्वरीयऽइदप सेधन्त्वद्रयः॥ ग्रावाय
त्र मधुषुदुच्यते बृहदा स०॥ ऊर्ध्वो ग्रावा वसवोऽस्तु सोतरि विश्वा द्वेषांसि सनुतर्युयो
त॥ स नो देवः सविता पायुरीड्यऽआ स०॥ ऊर्जं गावो यवसे पीवोऽअत्तनऽऋतस्य याः स
दने कोशे अंग्ध्वे॥ तनूरेव तन्वोऽअस्तु भेषजमा स०॥ क्रतुप्रावा जरिता शश्वतामवऽ
इंद्रऽइद्भद्रा प्रमतिः सुतावतां॥ पूर्णमूधर्दिव्यं यस्य सिक्तयऽआ सर्वतातिमदितिं वृ
मि णीमहे॥ चित्रस्ते भानुः क्रतुप्राऽअभिष्टिः संति स्पृधो जरणिप्राऽअधृष्टाः॥ रजिष्ठ
या रज्या पश्वऽआ गोस्तूतूर्षति पर्यग्रं दुवस्युः॥१२॥ उद्बुध्यध्वं समनसः सखायः
समग्निमिंध्वं बहवः सनीळाः॥ दधिक्रामग्निमुषसं च देवीमिंद्रावतोऽवसे नि ह्वये
वः॥ मंद्रा कृणुध्वं धियऽआ तनुध्वं नावमरित्रपरणीं कृणुध्वं॥ इष्कृणुध्वमायु

ति

स्माऽइन्द्र सुमृळं साक्षितिं विश्वमा योः ॥१५॥ इन्द्र दृंह्य मघवं त्वावदिद्भुजऽइह स्तुतः सुत
पा बोधि नो वृधे ॥ देवेभिर्नः सविता प्रावतु श्रुतमा सर्वतातिमदितिं वृणीमहे ॥ भराय सु
भरत भागमृत्वियं प्र वायवे शुचिपे क्रन्ददिष्टये ॥ गौरस्य यः पयसः पीतिमानशऽ
आ सर्वतातिं ॥ आ नो देवः सविता साविषद्वयऽऋजूयते यजमानाय सुन्वते ॥ यथा दे

वान्प्रतिभूषेम पाकवदा० ॥ इन्द्रोऽअस्मे सुमनाऽअस्तु विश्वहा राजा सोमः सुवित

स्याध्येतु नः ॥ यथायथा मित्रधितानि संदधुरा ॥ इन्द्रऽउक्थेन शवसा परुर्दधे बृह
स्पते प्रतरीतास्यायुषः ॥ यज्ञो मनुः प्रमतिर्नः पिता हि कमा स० ॥ इन्द्रस्य नु सुकृतं दै
व्यं सहोऽग्निर्गृहे जरिता मेधिरः कविः ॥ यज्ञश्च भूद्विदथे चारुरन्तम आ स० ॥१६॥
न वो गुहा चकृम भूरि दुष्कृतं नाविष्ट्यं वसवो देवहेळनं ॥ माकिर्नो देवाऽअनृतस्य

षळक्षं त्रिशीर्षाणं दमन्यत्॥ अस्य त्रितो न्वोजसा वृधानो विपा वराहमयो ऽअग्रया
हन्॥६॥ स द्रुह्वणे मनुष ऽऊर्ध्वसान ऽआ साविषदर्शसानाय शरुं॥ स नृतमो नहुषो
ऽस्मत्सुजातः पुरोभिनदर्हन्दस्युहत्ये॥ सो ऽअभ्रियो न यवस ऽउदन्यन्क्षयाय गातुं वि
दन्नो ऽअस्मे॥ उप यत्सीददिन्दुं शरीरैः श्येनो योपाष्टिर्हन्ति दस्यून्॥ स व्राधतः शव
सानेभिरस्य कुत्साय शुष्णं कृपणे परादात्॥ अयं कविमनयच्छस्यमानमत्कं यो ऽअ
स्य सनितोत नृणां॥ अयं दशस्यन्नर्येभिरस्य दस्मो देवेभिर्वरुणो न मायी॥ अयं क
नीन ऽऋतुपा ऽअवेद्यमिमीताररुं यश्चतुष्पात्॥ अस्य स्तोमेभिरौशिज ऽऋजिश्वा व्रजं
दरयद्वृषभेण पिप्रोः॥ सुत्वा यद्यजतो दीदयद्गीः पुर ऽइयानो ऽअभि वर्पसा भूत्॥
एवा महो ऽसुर वक्षथाय वम्रकः पड्भिरुप सर्पदिन्द्रं॥ स इयानः करति स्वस्तिम

नय्यौल्क्षानं दिवि देवेषु धेहि ।। अग्ने बाधस्व वि मृधो वि दुर्गहापामीवामप रक्षांसि से
ध ।। अस्मात्समुद्राद्बृहतो दिवो नोऽपां भूमानमुप नः सृजेह ।।१२।। कं नश्चित्रमिषण्य
सि चिकित्वान्पृथुग्मानं वाश्रं वावृधध्यै ।। कत्तस्य दातु शवसो व्युष्टौ तक्षद्वज्रं वृत्रतु
॥४७॥ रमपिन्वत् ।। स हि द्युता विद्युता वेति साम पृथुं योनिमसुरत्वा ससाद ।। स सनीळेभिः ॥४७
प्रसहानोऽअस्य भ्रातुर्नऽऋते सप्तथस्य मायाः ।। स वाजं यातापदुष्पदा यन्स्वर्षाता प
रि षदत्सनिष्यन् ।। अनर्वा यच्छतदुरस्य वेदो घ्नञ्छिश्नदेवाँऽअभि वर्पसा भूत् ।। स यह्व्यो
ऽवनीर्गोष्वर्वा जुहोति प्रधन्यासु सस्रिः ।। अपादो यत्र युज्यासोऽरथा द्रोण्यश्वा
सऽईरते घृतं वाः ।। स रुद्रेभिरशस्तवारऽऋभ्वा हित्वी गयमारेऽअवद्यऽआगात् ।। व
म्रस्य मन्ये मिथुना विवव्रीऽअन्नमभीत्यारोदयन्मुषायन् ।। सऽइद्दासं तुवीरवं पति

दधरं समुद्रमपो दिव्या ऽअसृजद्वर्ष्या ऽअभि ॥ अस्मिंत्समुद्रे ऽअध्युत्तरस्मिन्ना
पो देवेभिर्निवृता ऽअतिष्ठन् ॥ ता ऽअद्रवन्नार्ष्टिषेणेन सृष्टा देवापिना प्रेषिता मृ
क्षिणीषु ॥६॥ यद्देवापिः शंतनवे पुरोहितो होत्राय वृतः कृपयन्नदीधेत् ॥ देवश्रु
तं वृष्टिवनिं रराणो बृहस्पतिर्वाचमस्मा ऽअयच्छत् ॥ यं त्वा देवापिः शुशुचानोऽ
अग्न ऽआर्ष्टिषेणो मनुष्यः समीधे ॥ विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानः प्र पर्जन्यमीरया वृ
ष्टिमन्तं ॥ त्वां पूर्व ऽऋषयो गीर्भिरायं त्वामध्वरेषु पुरुहूता विश्वे ॥ सहस्राण्यधिर
थान्यस्मे ऽआ नो यज्ञं रोहिदश्वोप याहि ॥ एतान्यग्ने नवतिर्नव त्वे ऽआहुतान्य
धिरथा सहस्रा ॥ तेभिर्वर्द्धस्व तन्वः शूर पूर्वीर्दिवो नो वृष्टिमिषितो रिरीहि ॥ एता
न्यग्ने नवतिं सहस्रा सं प्र यच्छ वृष्ण ऽइन्द्राय भागं ॥ विद्वान्पथ ऽऋतुशो देवयाना

त्य वीर्यं॥ओषधयः सं वदन्ते सोमेन सह राज्ञा॥यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तं राजन्पार
यामासि॥त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षाऽउपस्तयः॥उपस्तिरस्तु सोऽस्माकं योऽअ
स्मांऽअभिदासति॥११॥बृहस्पते प्रति मे देवतामिहि मित्रो वा यद्वरुणो वासि पू
षा॥आदित्यैर्वा यद्वसुभिर्मरुत्वान्त्स पर्जन्यं शंतनवे वृषाय॥आ देवो दूतोऽअजिर
श्चिकित्वांत्वद्देवापेऽअभि मामगच्छत्॥प्रतीचीनः प्रति मामा ववृत्स्व दधामि ते द्यु
मतीं वाचमासन्॥अस्मे धेहि द्युमतीं वाचमासन्बृहस्पतेऽअनमीवामिषिरां॥
यया वृष्टिं शंतनवे वनाव दिवो द्रप्सो मधुमांऽआ विवेश॥आ नो द्रप्सा मधुमन्तो
विशन्त्विन्द्र देह्यधिरथं सहस्रं॥निषीद होत्रमृतुथा यजस्व देवांदेवापे हविषा स
पर्य॥आर्ष्टिषेणो होत्रमृषिर्निषीदन्देवापिर्देवसुमतिं चिकित्वान्॥स उत्तरस्मा

साकं यक्ष्म प्र पत चाषेण किकिदीविना॥ साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया॥
अन्या वो ऽअन्यामवत्वन्यान्यस्या ऽउपावत॥ ताः सर्वाः संविदाना ऽइदं मे प्रावता वचः॥
याः फलिनीर्या ऽअफला ऽअपुष्पा याश्च पुष्पिणीः॥ बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुंचंत्वंहसः॥१०॥
मुंचंतु मा शपथ्यादथो वरुण्यादुत॥ अथो यमस्य पड्बीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात्॥
अवपतंतीरवदंदिव ऽओषधयस्परि॥ यं जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः॥
या ऽओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः॥ तासां त्वमस्युत्तमारं कामाय शं हृदे॥
या ऽओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः पृथिवीमनु॥ बृहस्पतिप्रसूता ऽअस्यै संदत्त वीर्यं॥
८ मा वो रिषत्खनिता यस्मै चाहं खनामि वः॥ द्विपच्चतुष्पदस्माकं सर्वमस्त्वनातुरं॥
याश्चेदमुपशृण्वंति याश्च दूरं परागताः॥ सर्वाः संगत्य वीरुधोऽस्यै संद

सनेय मश्वं गां वासं ऽआत्मानं तव पूरुष ॥ अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो । वसतिष्कृत
॥ गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषं ॥८॥ यत्रौषधीः समग्मत राजानः समि
ताविव ॥ विप्रः स ऽउच्यते भिषग्रक्षोहामीवचातनः ॥ अश्वावतीं सोमावतीमूर्जयन्ती
मुदोजसं ॥ आवित्सि सर्वा ऽओषधीरस्मा ऽअरिष्टतातये ॥ उच्छुष्मा ऽओषधीनां गा
वो गोष्ठादिवेरते ॥ धनं सनिष्यन्तीनामात्मानं तव पूरुष ॥ इष्कृतिर्नाम वो माताथो
यूयं स्थ निष्कृतीः ॥ सीराः पतत्रिणीः स्थन यदामयति निष्कृथ ॥ अति विश्वाः परिष्ठा
स्तेन ऽइव व्रजमक्रमुः ॥ ओषधीः प्राचुच्यवुर्यत्किं च तन्वो रपः ॥९॥ यदिमा वाज
यन्नहमोषधीर्हस्त ऽआदधे ॥ आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ॥ य
स्यौषधीः प्रसर्पथाङ्गमङ्गं परुष्परुः ॥ ततो यक्ष्मं वि बाधध्व ऽउग्रो मध्यमशीरिव ॥

रथ्यो न वाजं हरियांऽअविक्रदत्॥ मही चिद्धि धिषणा हर्यदोजसा बृहद्वयो दधिषे
हर्यतश्चिदा॥६॥ आ रोदसी हर्यमाणो महित्वा नव्यंनव्यं हर्यसि मन्म नु प्रियं॥ प्र प
स्त्यमसुर हर्यतं गोराविष्कृधि हरये सूर्याय॥ आ त्वा हर्यन्तं प्रयुजो जनानां रथे वहं
तु हरिशिप्रमिंद्र॥ पिबा यथा प्रतिभृतस्य मध्वो हर्यन्यज्ञं सधमादे दशोणिं॥ अ
पाः पूर्वेषां हरिवः सुतानामथोऽइदं सवनं केवलं ते॥ ममद्धि सोमं मधुमंतमिंद्र स
त्रा वृषं जठर मा वृषस्व॥७॥ याऽओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा॥ मनै नु
बभ्रूणामहं शतं धामानि सप्त च॥ शतं वोऽअम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः॥ अ
धा शतक्रत्वो यूयमिमं मेऽअगदं कृत॥ ओषधीः प्रति मोदध्वं पुष्पवतीः प्रसूवरीः
॥ अश्वाऽइव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्ण्वः॥ ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवीरुप ब्रुवे॥

द्युम्नीसुशिप्रोहरिमन्युसायकऽइंद्रेनिरूपासेहरितामिमिक्षिरे ।। दिविनकेतुर
धिधायिहर्यतोविव्यचद्वज्रोहरितोनरंह्या ।। तुददहिंहरिशिप्रोयऽआयसःसहस्र
शोकाऽअभवद्धरिंभरः ।। त्वंत्वमहर्यथाऽउपस्तुतःपूर्वेभिरिंद्रहरिकेशयज्वभिः
।। त्वंहर्यसितवविश्वमुक्थ्यमसामिराधोहरिजातहर्यतं ।। ताव्रज्रिणंमंदिनं
स्तोम्यंमदऽइंद्रंरथेवहतोहर्यताहरी ।। पुरूण्यस्मैसवनानिहर्यतऽइंद्रायसोमाहरयो
दधन्विरे ।। अरंकामायहरयोदधन्विरेस्थिरायहिन्वन्हरयोहरीतुरा ।। अर्वद्भिर्योहरि
भिर्जोषमीयतेसोऽअस्यकामंहरिवंतमानशे ।। हरिश्मशारुर्हरिकेशऽआयसस्तु
रस्पेयेयोहरिपाऽअवर्द्धत ।। अर्वद्भिर्योहरिभिर्वाजिनीवसुरतिविश्वादुरितापारि
षद्धरी ।। स्रुवेवयस्यहरिणीविपेततुःशिप्रेवाजायहरिणीदविध्वतः ।। प्रयत्कृते
चमसेमर्मृजद्धरीपीत्वामदस्यहर्यतस्यांधसः ।। उतस्मसद्महर्यतस्यपस्त्योः

क्षन् ॥ न वै स्त्रैणानि सख्यानि संति सालावृकाणां हृदयान्येता ॥१५॥ यद्विरूपाचरम
र्त्येष्ववसं रात्रीः शरदश्चतस्रः ॥ घृतस्य स्तोकं सकृदह्नऽआश्नां तादेवेदं तातृपा
णा चरामि ॥ अंतरिक्षप्रां रजसो विमानीमुप शिक्षाम्युर्वशीं वसिष्ठः ॥ उप त्वा रा
तिः सुकृतस्य तिष्ठान्निवर्तस्व हृदयं तप्यते मे ॥ इति त्वा देवाऽइमऽआहुरैल य
थेमेतद्भवसि मृत्युबंधुः ॥ प्रजा ते देवान्हविषा यजाति स्वर्गऽउ त्वमपि मादया
से ॥१८॥ प्र ते महे विदथे शंसिषं हरी प्र ते वन्वे वनुषो हर्यतं मदं ॥ घृतं न यो हरि
भिश्चारु सेचतऽआ त्वा विशंतु हरिवर्पसं गिरः ॥ हरिं हि योनिमभि ये समस्वर
न्हिन्वंतो हरी दिव्यं यथा सदः ॥ आ यं पृणंति हरिभिर्न धेनवऽइंद्राय शूषं ह
रिवंतमर्चत ॥ सोऽअस्य वज्रो हरितायऽआयसो हरिर्निकामो हरिरागभस्त्योः ॥

ऽअमृतोस्कनिस्यक्तं स्रोणीभिःकतुंभिर्नएङ्के॥ताऽआतयोनतचःशुंभतस्वाऽश्र
स्वासोनक्षीलयोईईशानाः॥विद्युन्नयापतंतीदविद्योद्भरंतीमेऽअप्याक्ताम्यानि॥
जानिह्रोऽअपोनर्यःस्कओतःओवेशीतिरतदीर्घमाशुः॥२॥जुह्विमऽइस्मागोपाध्या ॥४५॥
युहिद्यामतसुरूरवोमऽओजः॥अशांसंताविडुषीसास्मिन्तहन्नमऽआर्ष्टयोःक्रम
युःथदासि॥कुदास्रूनुःपिमर्जातऽईस्वाञ्चकन्नाक्षेवत्नयद्विजानन्॥कोदपतीस ॥४५॥
र्मनसाविदूयोदधयदान्निसुंश्वेरेषुदीर्यत॥प्रतिब्रवापिवृत्नयतेऽश्रश्नेवस्म
नश्नदाध्योशिवाये॥प्रतनैहिनवायत्नेऽअस्मेपरेत्यस्तेनाहिस्ररमापः॥स्कुदेवोऽ
सुहश्नप्रयतेदनोवृसनावर्तंपरुमोगतवाऽउ॥अथाशायीतनिऽर्पृतेरुपस्थेधेनव
कोरमसासोऽस्रघः॥उरूरवोमामथामाप्रपंसोमात्वावृक्तोसोश्रशीवासऽउ

नुरस्तं परैर्हिडुमापनावातेऽइवाहमस्मि॥इषुर्नश्रियऽईषुधे रसनागोषाःशोतसा
मायु नरहि॥भूवीरेकतोविदद्विदस्मतन्नोरानहसेवितयंतधकनेयदः॥मावसद्यती
श्मश्रुरायवयऽउभोयादिवस्यंतिगृहात्॥अस्मांननक्षेयस्मिंयावद्दिवानक्तं
घितावैतसेन॥त्रिःस्मनाह्नःश्नथयोवैतसेनोतस्मनेअसैएणासि॥पुरूरवोकेत
केतमायं राजामेवीरतन्व१स्तदासी॥१॥यासुजूर्णिःश्रेणिःसुम्नऽआपिर्ह्रदेचक्षु
नंग्रंथिनीचरण्यु॥ताऽअंजयोरुणयोनससु॥श्रियेगावोनधेनवोनवंत॥स
मस्मिआयमानऽआसतग्नाऽउतेमवर्द्धनद्याःस्वगूर्ताः॥समहेयत्वापुरूरवोरणा
यावर्द्धयन्नस्युहत्यायदेवाः॥सचायदासुजहंतीवत्कममानुषीषुमानुषोनि
षवे॥अपस्मनतरसंतीनभुज्युस्ताऽअत्रसन्नथस्पृशोनाश्वाः॥यदासुमर्तो

लासो ऽअद्रयो ऽश्रमणा ऽअशृथिता ऽअमृत्यवः ॥ अनातुरा ऽअजराः स्थामवि
ष्णवः सुपीवसो ऽअतृषिता ऽअतृष्णजः ॥ ध्रुवा ऽएव वः पितरो युगेयुगे क्षेम
कामासः सदसो न युंजते ॥ अजुर्यासो हरिषाचो हरिद्रव ऽआ द्यां रवेण पृथि
वीमशुश्रवुः ॥ तदिद्वदंत्यद्रयो विमोचने यामन्नंजस्पा ऽइव घेदुपब्दिभिः ॥ व
॥१४४॥ पंतो बीजमिव धान्याकृतः पृंचंति सोमं न मिनंति बप्सतः ॥ सुते ऽअध्वरे ऽअ
धि वाचमक्रता क्रीलयो न मातरं तुदंतः ॥ वि षू मुंचा सुषुवुषो मनीषां वि वर्तंता ॥१४४॥
मद्रयश्चायमानाः ॥ २१ ॥ इत्यष्टमे चतुर्थोध्यायः ॥ ॐ हये जाये मनसा तिष्ठ घो
रे वचांसि मिश्रा कृणवावहै नु ॥ न नौ मंत्रा ऽअनुदितास ऽएते मयस्करन्परतरे च
नाहन् ॥ किमेता वाचा कृणवा तवाहं प्राक्रमिषमुषसामग्रियेव ॥ पुरूरवः पु

प द्यव्याखरे कृष्णाऽइषिराऽअनर्तिषुः ॥ न्य१ङ्नियन्त्युपरस्य निष्कृतं पुरू रेतो दधि
रे सूर्यश्वितः ॥ २० ॥ उग्राऽइव प्रवहन्तः समायमुः साकं युक्ता वृषणो बिभ्रतो धुरः
॥ यच्छ्वसन्तो जग्रसानाऽअराविषुः शृण्वऽएषां प्रोथथोऽअर्वतामिव ॥ दशावनिभ्यो
दशकक्ष्येभ्यो दशयोक्त्रेभ्यो दशयोजनेभ्यः ॥ दशाभीशुभ्योऽअर्चताजरेभ्यो दश
धुरो दश युक्ता वहद्भ्यः ॥ तेऽअद्रयो दशयन्त्रास आशवस्तेषामाधानं पर्येति हर्य
तं ॥ तऽऊ सुतस्य सोम्यस्यान्धसोंऽशोः पीयूषं प्रथमस्य भेजिरे ॥ ते सोमादो हरीऽइ
न्द्रस्य निंसतेंऽशुं दुहन्तोऽअध्यासते गवि ॥ तेभिर्दुग्धं पपिवान्त्सोम्यं मध्विन्द्रो वर्धते प्र
थते वृषायते ॥ वृषा वोऽअंशुर्न किला रिषाथनेळावन्तः सदमित्स्थनाशिताः ॥ रै
वत्येव महसा चारवस्थन यस्य ग्रावाणोऽअजुषध्वमध्वरं ॥ ३० ॥ तृदिलाऽअतृ

वृथ्यैं वत्रिष्टांतं ॥ प्रतद्दुःशीमे पृथवाने वेने प्ररामे वोचमसुरे मघवत्सु ॥ ये युक्त्वा
य पंचशतास्मयुपथा विश्राव्येषां ॥ अधीन्वत्र सप्ततिंच सप्तच ॥ सद्योदिदिष्ट
तान्वः सद्योदिदिष्ट पार्थ्यः सद्योदिदिष्ट मायवः ॥ २८ ॥ प्रैते वदंतु प्रवयं वदाम
१४३॥ ग्रावभ्यो वाचं वदता वदद्भ्यः ॥ यदद्रयः पर्वताः साकमाशवः श्लोकं घोषं भर
थेंद्राय सोमिनः ॥ एते वदंति शतवत्सहस्रवदभिक्रंदंति हरितेभिरासभिः ॥ विष्ट्वी ॥४२॥
ग्रावाणः सुकृतः सुकृत्यया होतुश्चित्पूर्वे हविरद्यमाशत ॥ एते वदंत्यविदन्नना
मधुन्यूंखयंते ऽअधि पक्व ऽआमिषि ॥ वृक्षस्य शाखामरुणस्य बप्सतस्ते सूभर्वा
वृषभाः प्रेमराविषुः ॥ बृहद्वदंति मदिरेण मंदिनेंद्रं क्रोशंतोविदन्नामधु ॥ संर
भ्याधीराः स्वसृभिरनर्तिषुराघोषयंतः पृथिवीमुपब्दिभिः ॥ सुपर्णा वाचमक्रतो

मस्य वृष्णो जठरादभिश्वसो दिवेदिवे सहुरिस्तन्नबाधितः ॥ स्तोमं वोऽअद्य रुद्राय
शिक्वसे क्षयद्वीराय नमसा दिदिष्टन ॥ येभिः शिवः स्ववाँऽएवयावभिर्दिवः सिषक्ति स्व
यशा निकामभिः ॥ ते हि प्रजाया अभरन्त विश्रवो बिसेरस्वजज्मेरेवि वृहस्पतिर्वृषभः
सोमजामयः ॥ यज्ञैरथर्वा प्रथमो विधारयद्देवा दक्षैर्भृगवः संचिकित्रिरे ॥ २४ ॥ ते हि
द्यावापृथिवी भूरिरेतसा नराशंसश्चतुरंगो यमोऽदितिः ॥ देवस्त्वष्टा द्रविणोदाऽऋभुक्ष
णः प्र रोदसी मरुतो विष्णुरर्हिरे ॥ उत स्य नऽउशिजामुर्विया कविरहिः शृणोतु बु
ध्न्यो३ हवीमनि ॥ सूर्यामासा विचरन्ता दिविक्षिता धिया शमीनहुषीऽअस्य बोधतं ॥
प्र नः पूषा चरथं विश्वदेव्योऽपान्नपादवतु । वायुरिष्टये । आत्मानं वस्योअभि वातम
र्चत ऽ तदश्विना सुहवा यामनि श्रुतं ॥ विशामासामभयानामधिक्षितं गीर्भिरुस्व

तोद्यामशायत ॥ इममञ्जस्पामुभये ऽअकृण्वत धर्माणमग्निं विदथस्य साधनम् ॥
अक्तुं न यह्वमुषसः पुरोहितं तनूनपातमरुषस्य निंसते ॥ बळस्य नीथा वि पणे
श्च मन्महे वया ऽअस्य प्रहुता ऽआसुरत्तवे ॥ उ यदा घोरासो ऽअमृतत्वमाशतादि
ज्जनस्य दैव्यस्य चर्किरन् ॥ ऋतस्य हि प्रसितिर्द्यौरुरु व्यचो नमो मह्य१रमतिः पनी
यसी ॥ इन्द्रो मित्रो वरुणः सं चिकित्रिरेऽथो भगः सविता पूतदक्षसः ॥ प्र रुद्रेण ययिना यं
ति सिन्धवस्तिरो महीमरमतिं दधन्विरे ॥ येभिः परिज्मा परियन्नुरु ज्रयो वि रोरुव
ज्जठरे विश्वमुक्षते ॥२३॥ क्राणा रुद्रा मरुतो विश्वकृष्टयो दिवः श्येनासो ऽअसुरस्य नी
ळयः ॥ तेभिश्चष्टे वरुणो मित्रो ऽअर्यमेन्द्रो देवेभिरर्वशेभिरर्वशः ॥ इन्द्रे भुजं शशमाना
स ऽआशत सूरो दृशीके वृषणश्च पौंस्ये ॥ प्र ये न्वस्यार्हणा ततक्षिरे युजं वज्रं नृष
दनेषु कारवः ॥ सूरश्चिदा हरितो ऽअस्य रीरमदिन्द्रादा कश्चिद्भयते तवीयसः ॥ भी

यस्तुभ्यमग्नेऽअमृतायमर्त्यः समिधादाशेदुतवाहविष्कृति॥तस्यहोताभवासिया
सिदूत्य१मुपब्रूषेयजस्यध्वरीयसि॥इमाऽअस्मैमतयोवाचोऽअस्मदाँऽऋचोगि
रःसुष्टुतयःसमग्मत॥वसूयवोवसवेजातवेदसेवृद्धासुचिद्वर्धनोयासुचाकन्
त॥इमांप्रत्नायसुष्टुतिंनवीयसींवोचेयमस्माऽउशतेशृणोतुनः॥भूयाऽअंतरा
हृद्यस्यनिस्पृशेजायेवपत्यऽउशतीसुवासाः॥यस्मिन्नश्वासऽऋषभासऽउक्षणो
वशामेषाऽअवसृष्टासऽआहुताः॥कीलालपेसोमपृष्ठायवेधसेहृदामतिंजन
येचारुमग्नये॥अहाव्यग्नेहविरास्येतेस्रुचीवघृतंचम्वीवसोमः॥वाजसनिंर
यिमस्मेसुवीरंप्रशस्तंधेहियशसंबृहंतं॥२२॥यज्ञस्यवोरथ्यंविश्पतिंविशांहो
तारमक्तोरतिथिंविभावसुं॥शोचञ्छुष्कासुहरिणीषुजर्भुरद्वृषाकेतुर्य[illegible]ज

यास्पदेध्य, तवेंतमासदः॥आतेचित्रऽउषसामिवेतयोऽरेपसःसूर्यस्येवरश्मयः॥
तवश्रियोवर्ष्यस्येवविद्युतश्चित्राश्चिकित्रऽउषसांनकेतवः॥यदोषधीरभिसृष्टो
वनानिचपरिस्वयंचिनुषेऽअन्नमास्ये॥२०॥तमोषधीर्दधिरेगर्भमृत्वियंतमापो
अग्निंजनयंतमातरः॥तमित्समानंवनिनश्चवीरुधोऽन्तर्वतीश्चसुवतेचविश्वहा॥
वातोपधूतऽइषितोवशाँऽअनुतृषुयदन्नावेविषद्वितिष्ठसे॥आतेयतंतेरथ्यो
यथापृथक्शर्धांस्यग्नेऽअजराणिधक्षतः॥मेधाकारंविदथस्यप्रसाधनमग्निं
होतारंपरिभूतमंमतिं॥तमिदर्भेहविष्यासमानमित्तमिन्महेवृणतेनान्यंत्वत्॥
त्वामिदत्रवृणतेत्वायवोहोतारमग्नेविदथेषुवेधसः॥यद्देवयंतोदधतिप्र
यांसितेहविष्मंतोमनवोवृक्तबर्हिषः॥तवाग्नेहोत्रंतवपोत्रमृत्वियंतवनेष्ट्रं
त्वमग्निदृतायतः॥तवप्रशास्त्रंत्वमध्वरीयसिब्रह्माचासिगृहप[illegible]नोदमे॥२१॥

द्युरजायत ॥ नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षꣳ शीर्ष्णो द्यौः समवर्त्तत ॥ पद्भ्यां भूमिर्दिशः
श्रोत्रात्तथा लोकाँऽअकल्पयन् ॥ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ॥ दे
वा यद्यज्ञं तन्वानाऽअबध्नन्पुरुषं पशुं ॥ यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्र
थमान्यासन् ॥ ते ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥ १० ॥ सं जा
गृवद्भिर्जरमाणऽइध्यते दमेदमूनाऽइषयन्निलस्पदे ॥ विश्वस्य होता हविषो व
रेण्यो विभुर्विभावा सुषखा सखीयते ॥ स दर्शतश्रीरतिथिर्गृहेगृहे वनेवने शि
श्रिये तक्ववीरिव ॥ जनंजनं जन्यो नाति मन्यते विशऽआक्षेति विश्यो३ विशंविशं ॥ सुद
क्षो दक्षैः क्रतुनासि सुक्रतुरग्ने कविः काव्येनासि विश्ववित् ॥ वसुर्वसूनां क्षयसि
त्वमेकऽइद्द्यावा च यानि पृथिवी च पुष्यतः ॥ प्रजानन्नग्ने तव योनिमृत्वियमिला

रूपः॥ सजातोऽअत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः॥१७॥ यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञम
तन्वत॥ वसन्तोऽअस्यासीदाज्यं ग्रीष्मऽइध्मः शरद्धविः॥ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्पुरुषं जा
तमग्रतः॥ तेन देवाऽअयजन्त साध्याऽऋषयश्च ये॥ तस्मा[illegible]ज्ञात्सर्वहुतः संभृतं पृ
॥३७॥ षदाज्यं॥ पशूँस्ताँश्चक्रे वायव्यानारण्या ग्राम्याश्च ये॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचः घ
सामानि जज्ञिरे॥ छंदांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत॥ तस्मादश्वाऽअजा ॥३७॥
यंत ये के चोभयादतः॥ गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः॥१८॥ यत्पुरु
षं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्॥ मुखं किमस्य कौ बाहू काऽऊरू पादाऽउच्येते॥ ब्रा
ह्मणोऽस्य मुखमासीद्बाहू राजन्यः कृतः॥ ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रोऽअजा
यत॥ चंद्रमा मनसो जातश्च[illegible]ः सूर्योऽअजायत॥ मुखादिंद्रश्चाग्निश्च प्राणा

सो:

भिष्टुः ॥ पुरूणि हि त्वा सवना जनानां ब्रह्माणि मन्दन्गृणतामृषीणां ॥ इमामाघोषन्नवसा सहूतिं तिरो विश्वाँ ऽअर्चतो याह्यर्वाङ् ॥ एवा ते वयमिन्द्र भुञ्जतीनां विद्याम सुमतीनां नवानां ॥ विद्याम वस्तोरवसा गृणन्तो विश्वामित्रा ऽउत त ऽइन्द्र नूनं ॥ शुनं हुवेम मघवानमिन्द्रमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ॥ शृण्वन्तमुग्रमूतये समत्सु घ्नन्तं वृत्राणि संजितं धनानां ॥ १६ ॥ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ स भूमिं विश्वतो वृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलं ॥ पुरुष ऽएवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यं ॥ उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥ एतावानस्य महिमातो ज्यायाँश्च पूरुषः ॥ पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ त्रिपादूर्ध्व ऽउदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत्पुनः ॥ ततो विष्वङ् व्यक्रामत्साशनानशने ऽअभि ॥ तस्माद्विराळजायत विराजो ऽअधि पू

ऽप्रयेमित्रस्यवरुणस्य [illegible] मणंदुरेवाःप्रसंगि
रःप्रवरुणंमिनंति॥न्यमित्रेषुवधमिंद्रतुम्रंवृषन्वृषाणमरुषंशिशीहि॥

क्षिर्नपर्ववृजिनाशृणासि॥इंद्रोदिवऽइंद्रऽईशेपृथिव्याऽइंद्रोऽअपामिंद्रऽइत्पर्व
तानां॥इंद्रोवृधामिंद्रऽइन्मेधिराणामिंद्रःक्षेमेयोगेहव्यऽइंद्रः॥१५॥प्राक्तुभ्यऽइंद्रः
प्रवृधोऽअहभ्यःप्रांतरिक्षात्प्रसमुद्रस्यधासेः॥प्रवातस्यप्रथसःप्रज्मोऽअंतात्प्रसि
॥२८॥ धुभ्योरिरिचेप्रक्षितिभ्यः॥प्रशोशुचत्याऽउषसोनकेतुरसिन्वातेवर्ततामिंद्रहेतिः॥ ॥२८॥
अश्मेवविध्यदिवऽआसृजानस्तपिष्ठेनहेषसाद्रोघमित्रान्॥अन्वहमासाऽअन्वि
द्वनान्यन्वोषधीरनुपर्वतासः॥अन्विंद्रंरोदसीवावशानेऽअन्वापोऽअजिहतजा
यमानं॥कर्हिस्वित्सातऽइंद्रचेत्यासदघस्ययद्भिनदोरक्षऽएषत्॥मित्रक्रुवोयच्छस
नेनगावःपृथिव्याऽआपृगमुयाशयंते॥शत्रूयंतोऽअभियेनस्ततस्रेमहिव्राध
तऽओगणासऽइंद्र॥अंधेनामित्रास्तमसासचंतांसुज्योतिषोऽक्तवस्ताऽअ

॥६

चर्षणीधृद्वरोभिः प्रसिंधुभ्यो रिरिचानो महित्वा ॥ स सूर्यः पर्युरू वरांस्येंद्रो ववृत्याद्रथ्येव
चक्रा ॥ अतिष्ठंतमपस्यं न सर्गं कृष्णा तमांसि त्विष्या जघान ॥ समानमस्मा ऽअनपा
वृदर्च क्ष्मया दिवो ऽअसमं ब्रह्म नव्यं ॥ वि यः पृष्ठेव जनिमान्यर्य ऽइंद्रश्चिकाय न सखा
यमीषे ॥ इंद्राय गिरो ऽअनिशितसर्गा ऽअपः प्रेरयं सगरस्य बुध्नात् ॥ यो ऽअक्षेणेव चक्रि
याशचीभिर्विष्वक्तस्तंभ पृथिवीमुत द्यां ॥ आपांतमन्युस्तृपलप्रभर्मा धुनिः शिमीवांछ
रुमां ऽऋजीषी ॥ सोमो विश्वान्यतसा वनानि नार्वागिंद्रं प्रतिमानानि देभुः ॥ १८ ॥ न यस्य द्या
वापृथिवी न धन्व नांतरिक्षं नाद्रयः सोमो ऽअक्षाः ॥ यदस्य मन्युरधिनीयमानः शृणाति
वीळु रुजति स्थिराणि ॥ जघान वृत्रं स्वधितिर्वनेव रुरोज पुरो ऽअरदन्न सिंधून् ॥ बिभे
द गिरिं नवमिन्न कुंभमा गा [illegible] द्रो ऽअकृणुत स्वयुग्भिः ॥ त्वं ह त्यदृणया ऽइंद्र धीरो

विश्वहा दीदिवांसं मंत्रैऽग्निं कविमच्छा वदामः ॥ यो महिम्ना परिबभूवोर्वी उतावस्ता
दुत देवः परस्तात् ॥ द्वे स्रुती अशृणवं पितॄणामहं देवानामुत मर्त्यानां ॥ ताभ्यामिदं वि
श्वमेजत्समेति यदंतरा पितरं मातरं च ॥ १२ ॥ द्वे समीची बिभृतश्चरंतं शीर्षतो जातं म
नसा विमृष्टं ॥ स प्रत्यङ् विश्वा भुवनानि तस्थावप्रयुच्छं तरणिर्भ्राजमानः ॥ यत्रा वदेते
अवरः परश्च यज्ञन्योः कतरो नौ वि वेद ॥ आ शेकुरित्सधमादं सखायो नक्षंत यज्ञ
क इदं वि वोचत् ॥ कत्यग्नयः कति सूर्यासः कत्युषासः कत्यु स्विदापः ॥ नोपस्पिजं
वः पितरो वदामि पृच्छामि वः कवयो विद्मने कं ॥ यावन्मात्रमुषसो न प्रतीकं सुप
र्ण्यो३ वसंते मातरिश्वः ॥ तावद्दधात्युप यज्ञमायं ब्राह्मणो होतुरवरो निषीदन्
॥ १३ ॥ इंद्रं स्तवा नृतमं यस्य मह्ना विबबाधे रोचना वि ज्मो अंतान् ॥ आ यः पप्रौ

वत्तनूपाः॥सूक्तवाकंप्रथममादिदग्निमादिद्धविरजनयंतदेवाः॥सऽएषांयज्ञोऽ
भवत्तनूपास्तंद्यौर्वेदतंपृथिवीतमापः॥यंदेवासोऽजनयंताग्निंयस्मिन्नाजुह
वुर्भुवनानिविश्वा॥सोऽअर्चिषापृथिवींद्यामुतेमामृजूयमानोऽअतपन्महित्वा॥
स्तोमेनहिदिविदेवासोऽअग्निमजीजनंछक्तिभीरोदसिप्रां॥तमूऽअकृण्वंत्रेधाभु
वेकंसऽओषधीःपचतिविश्वरूपाः॥११॥यदेदेनमदधुर्यज्ञियासोदिविदेवाःसू
र्यमादितेयं॥यदाचरिष्णूमिथुनावभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानिविश्वा॥विश्व
स्माऽअग्निंभुवनायदेवावैश्वानरंकेतुमह्नामकृण्वन्॥आयस्ततानोषसोवि
भातीरपोऽऊर्णोतितमोऽअर्चिषायन्॥वैश्वानरंकवयोयज्ञियासोग्निंदेवाऽअज
नयन्नजुर्यं॥नक्षत्रंप्रत्नममिनच्चरिष्णुयक्षस्याध्यक्षंतविषंबृहंतं॥वैश्वानरं

णे भुवनाय देवा धर्मणे कं स्वधया पप्रथंत। गीर्णं भुवनं तमसापगूळ्हमाविः स्वरभ
वज्जाते ऽअग्नौ॥ तस्य देवाः पृथिवी द्यौरुतापोऽरणयन्नोषधीः सख्ये ऽअस्य॥ देवेभि
र्न्विषितो यज्ञियेभिरग्निं स्तोषाण्यजरं बृहंतं। यो भानुना पृथिवीं द्यामुतेमामात
तान रोदसी ऽअंतरिक्षं॥ यो होतासीत्प्रथमो देवजुष्टो यं समांजन्नाज्येना वृणानाः॥
स पतत्रीत्वरं स्था जगद्यच्छ्वात्रमग्निरकृणोज्जातवेदाः॥ यज्जातवेदो भुवनस्य मू
र्द्धन्नतिष्ठो ऽअग्ने सह रोचनेन॥ तं त्वाहेम मतिभिर्गीर्भिरुक्थैः स यज्ञियो ऽअभ
वो रोदसिप्राः॥१०॥ मूर्द्धा भुवो भवति नक्तमग्निस्ततः सूर्यो जायते प्रातरुद्यन्॥
मायामू तु यज्ञियानामेतामपो यत्तूर्णिश्चरति प्रजानन्॥ दृशेन्यो यो महिना स
मिद्धो रोचत दिवियोनिर्विभावा॥ तस्मिन्नग्नौ सूक्तवाकेन देवा हविर्विश्व ऽआजुहु

या

भागमोषधीनां जयंतां॥ सनादग्ने मृणसि यातुधानान्न त्वा रक्षांसि पृतनासु जिग्युः॥
अनु दह सहमूरान्क्रव्यादो मा ते हेत्या मुक्षत दैव्यायाः॥ त्वं नो अग्ने ऽअधरादुदक्तात्त्वं प
श्चादुत रक्षा पुरस्तात्॥ प्रति ते ते ऽअजरासस्तपिष्ठा ऽअघशंसं शोशुचतो दहंतु॥ पाप
श्चात्पुरस्तादधरादुदक्तात्कविः काव्येन परि पाहि राजन्॥ सखे सखायमजरो जरिम्णे
ऽग्ने मर्ताँ ऽअमर्त्यस्त्वं नः॥ परि त्वाग्ने पुरं वयं विप्रं सहस्य धीमहि॥ धृषद्वर्णं दिवेदिवे हंता
रं भंगुरावतां॥ विषेण भंगुरावतः प्रति ष्म रक्षसो दह॥ अग्ने तिग्मेन शोचिषा तपुरग्रा
भिरृष्टिभिः॥ प्रत्यग्ने मिथुना दह यातुधाना किमीदिना॥ सं त्वा शिशामि जागृह्यदब्धं
विप्र मन्मभिः॥ प्रत्यग्ने हरसा हरः शृणीहि विश्वतस्परि॥ यातुधानस्य रक्षसो बलं
वि रुज वीर्यं॥९॥ हविष्पांतमजरं स्वर्विदि दिविस्पृश्याहुतं जुष्टमग्नौ॥ तस्य भर्म

सि यातुधानं ॥ अथर्ववज्ज्योतिषा दैव्येन सत्यं धूर्वंतमचितं न्योष ॥ यदग्नेऽअद्य मिथु
फातो यद्वाचस्तृष्टं जनयंत रेभाः ॥ मन्योर्मनसः शरव्या३ जायते या तया विध्य हृदये या
तुधानान् ॥ पराशृणीहि तपसा यातुधानान्पराग्ने रक्षो हरसा शृणीहि ॥ परार्चिषा मूर
॥२५॥ देवांछृणीहि परासुतृपोऽअभिशोशुचानः ॥ पराद्य देवा वृजिनं शृणंतु प्रत्यगेनं शप ॥२५॥
था यंतु तृष्टाः ॥ वाचास्तेनं शरवऽऋछंतु मर्मन्विश्वस्यैतु प्रसितिं यातुधानः ॥७॥ यः
पौरुषेयेण क्रविषा समंक्ते योऽअश्व्येन पशुना यातुधानः ॥ योऽअघ्न्याया भरति क्षी
रमग्ने तेषां शीर्षाणि हरसापि वृश्च ॥ संवत्सरीणं पयऽउस्रियाया [illegible] स्य माशीद्या
तुधानो नृचक्षः ॥ पीयूषमग्ने यतमस्तितृप्सात्तं प्रत्यंचमर्चि [illegible] मर्मन् ॥ वि
षं गवां यातुधानाः पिबंत्वा वृश्च्यंतामदितये दुरेवाः ॥ परैनान्देवः [illegible] ददातु परा

यत्रेदानींपश्यसिजातवेदस्तिष्ठंतमग्नउतवाचरंतं ॥ यद्वांतरिक्षेपथिभिःपतंतंतमस्
तोविध्यशर्वाशिशानः ॥ उतालब्धंस्पृणुहिजातवेदआलेभानादृष्टिभि[illegible]र्यातुधानात् ॥
अग्नेपूर्वोनिजहिशोशुचानआमादःक्ष्विंकास्तमदंत्वेनीः ॥ इहप्रब्रूहियतमःसो
ऽअग्नेयोयातुधानोयइदंकृणोति ॥ तमारभस्वसमिधायविष्ठनृचक्षसश्चक्षु
षेरंधयैनं ॥ तीक्ष्णेनाग्नेचक्षुषारक्षयज्ञंप्रांचंवसुभ्यःप्रणयप्रचेतः ॥ हिंस्रंरक्षांस्य
भिशोशुचानंमात्वादभन्यातुधानानृचक्षः ॥ नृचक्षारक्षःपरिपश्यविक्षुतस्यत्रीणिप्र
तिशृणीह्यग्रा ॥ तस्याग्नेपृष्टीर्हरसाशृणीहित्रेधामूलंयातुधानस्यवृश्च ॥ ६ ॥
त्रिर्यातुधानःप्रसितिंतएत्वृतंयोऽअग्नेऽअनृतेनहंति ॥ तमर्चिषास्फूर्जयंजा
तवेदःसमक्षमेनंगृणतेनिवृंग्धि ॥ तदग्नेचक्षुःप्रतिधेहिरेभेशफारुजंयेनपश्य

नंशनोऽस्तमेषि पथा पुनर्विश्व०॥ यदुदंचो वृषाकपे गृहमिंद्राजगंतन॥ क्व१ स्य पल्व
घो मृगः कमगंजनयोपनो विश्व०॥ पर्शुर्ह नाम मानवी साकं ससूव विंशतिं॥ भ
द्रं भल त्यस्या अभूद्यस्या उदरमामयद्विश्वस्मादिंद्र उत्तरः॥१४॥ रक्षोहणं वाजि
नमा जिघर्मि मित्रं प्रथिष्ठमुप यामि शर्म॥ शिशानो अग्निः क्रतुभिः समिद्धः स नो
दिवा स रिषः पातु नक्तं॥ अयोदंष्ट्रो अर्चिषा यातुधानानुप स्पृश जातवेदः समिद्धः॥
आ जिह्वया मूरदेवान्रभस्व क्रव्यादो वृक्त्व्यपि धत्स्वासन्॥ उभोभयाविन्नुप धेहि दंष्ट्रा हिं
स्रः शिशानोऽवरं परं च॥ उतांतरिक्षे परि याहि राजंजंभैः सं धेह्यभि यातुधानान्॥ यज्ञै
रिषूः संनममानो अग्ने वाचा शल्याँ अशनिभिर्दिहानः॥ ताभिर्विध्य हृदये या
तुधानान्प्रतीचो बाहून्प्रति भंग्ध्येषां॥ अग्ने त्वचं यातुधानस्य भिंधि हिंस्राशनि
र्हरसा हंत्वेनं॥ प्र पर्वाणि जातवेदः शृणीहि क्रव्यात्क्रविष्णुर्वि चिनोत्वेनं॥१५॥

रषाकपायिरेवतिसुपुत्रऽआदुसुस्नुषे॥घसत्तऽइंद्रऽउक्षणः प्रियंकाचित्करंहविर्विश्व०
॥उक्ष्णोहिमेपंचदशसाकंपचंतिविंशतिं॥उताहमद्मिपीवऽइदुभाकुक्षीपृणंतिमे
विश्व०॥वृषभोनतिग्मशृंगोंतर्यूथेषुरोरुवत्॥मंथस्तऽइंद्रशंहृदेयंतेसुनोतिभा
वयुर्विश्वस्मादिंद्रऽउत्तरः॥३॥नसेशेयस्यरंबतेंतरासक्थ्याकपृत्॥सेदीशेय
स्यरोमशंनिषेदुषोविजृंभतेविश्व०॥नसेशेयस्यरोमशंनिषेदुषोविजृंभते॥सेदीशेय
स्यरंबतेंतरासक्थ्याकपृद्विश्व०॥अयमिंद्रवृषाकपिःपरस्वंतंहतंविदत्॥असिंसूनां
नवंचरुमादेधस्यानऽआचितंविश्व०॥अयमेमिविचाकशद्विचिन्वंदासमार्यं॥पिबामि
पाकसुत्वनोभिधीरमचाकशंविश्व०॥धन्वचयत्कृंतत्रंचकतिस्वित्ताविद्योजना॥नेदीयसो
वृषाकपेस्तमेहिगृहाँऽउपविश्व०॥पुनरेहिवृषाकपेसुविताकल्पयावहै॥यऽएषस्वप्न

पिर्व्यक्ता व्यदूदुषत् ॥ शिरो न्वस्य राविषं न सुगं दुष्कृते भुवं विश्वस्मादिंद्रऽउत्तरः ॥१॥
न मत्स्त्री सुभसत्तरा न सुयाशुतरा भुवत् ॥ न मत्प्रतिच्यवीयसी न सक्थ्युद्यमीयसी
विश्वं॰ ॥ उवे ऽअंब सुलाभिके यथेवांग भविष्यति ॥ भसन्मेऽअंबु सक्थि मे शिरो मे वी
व हृष्यति विश्वं॰ ॥ किं सुबाहो स्वंगुरे पृथुष्टो पृथुजाघने ॥ किं शूरपत्नि नस्त्वमभ्यमी
षि वृषाकपिं विश्वं॰ ॥ अवीरामिव मामयं शरारुरभि मन्यते ॥ उताहमस्मि वी
रिणींद्रपत्नी मरुत्सखा विश्वं॰ ॥ संहोत्रं स्म पुरा नारी समनं वाव गच्छति ॥ वेधाऽऋतस्य
वीरिणींद्रपत्नी महीयते विश्वस्मादिंद्रऽउत्तरः ॥२॥ इंद्राणीमासु नारिषु सुभ
गामहमश्रवं ॥ न ह्यस्याऽअपरं चन जरसा मरते पतिर्विश्वं॰ ॥ नाहमिंद्रा
णि रारण सख्युर्वृषाकपेरृते ॥ यस्येदमप्यं हविः प्रियं देवेषु गच्छति विश्वं॰ ॥

ज्ञनयद्धदुपुत्रा यिमाचकुः रवल्लुमेः क्रवित्त।।मत्तीतेसोमपानित्यं वङ्मर्पशस्यपनः।
अष्टपुत्राम्र्म वर्त्तच सकृमगौच्च पतिव्रता।।मर्चुश्च्रे वपिंहु मार्तुर्हृद्द योनंद्दनीसद्य।।इंद्र
स्यतु यथेंद्राणी श्रीधरस्य च यथाम्रिया।।गौं करस्य यथा गोरीत हृत्वमापि भर्त्तरि।।श्रु
वैधिपोष्यामायिमत्येला द्दा हृहस्पतिः।।मयापस्याप्रजावतीसंजीवशरदःशतीं।।
इत्यष्टमे तृतीयोध्यायः।।ॐ विहिसोतोरस्टक्ष्सतनेंद्रंदेवममंसत।।यत्रामदद्वृषाक
पिरर्यःपुष्टेषु मत्सखाविश्वस्मादिंद्रऽउत्तरः।।पराहींद्र धावसि वृषाकपेरतिव्यथिः।
नोऽअह प्रविंदस्यन्यत्रसोमपीतयेविश्वस्मात्।।किमयंत्वां वृषाकपिश्चकारहरितो
मृगः।।यस्माऽइरस्यसीदुन्व१र्योवापुष्टिमद्वसुविश्व०।।यमिमंत्वंवृषाकपिंप्रियमि
द्राभिरक्षसि।।श्वान्वस्यजंभिषदपिकर्णेवराहयुर्विश्व०।।प्रियातष्टानिमेक

ददद्ग्नये॥ रयिं च पुत्रांश्चादादग्निर्मह्यमथोऽइमां॥ इहैव स्तं मावियौष्टं विश्वमा
युर्व्यश्नुतं॥ क्रीळंतौ पुत्रैर्नप्तृभिर्मोदमानौ स्वे गृहे॥ आ नः प्रजां जनयतु प्रजाप
तिराजरसाय समनक्त्वर्यमा॥ अदुर्मंगलीः पतिलोकमाविश शं नो भव द्विपदे शं
चतुष्पदे॥ अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधि शिवा पशुभ्यः सुमनाः सुवर्चाः॥ वीरसूर्देव
कामा स्योना शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे॥ इमां त्वमिंद्र मीढ्वः सुपुत्रां सुभगां कृ
णु॥ दशास्यां पुत्राना धेहि पतिमेकादशं कृधि॥ सम्राज्ञी श्वशुरे भव सम्रा
ज्ञी श्वश्र्वां भव॥ ननांदरि सम्राज्ञी भव सम्राज्ञीऽअधि देवृषु॥ समंजंतु विश्वे दे
वाः समापो हृदयानि नौ॥ सं मातरिश्वा सं धाता समु देष्ट्री दधातु नौ॥ ५८॥ अविध
वा भव वर्षाणि शतं साग्रं तु सुव्रता॥ तेजस्वी च यशस्वी च धर्मपत्नी पतिव्रता॥

ग्यमस्यै दत्वायाथास्तं वि परेतन ॥ तृष्टमेतत्कटुकमेतदपाष्ठवद्विषवन्नैतदत्तवे ॥
सूर्यां यो ब्रह्मा विद्यात्सऽइद्वाधूयमर्हति ॥ आशसनं विशसनमथोऽअधिविकर्त-
नं ॥ सूर्यायाः पश्य रूपाणि तानि ब्रह्मा तु शुंधति ॥२६॥ गृभ्णामि ते सौभगत्वाय हस्तं
मया पत्या जरदष्टिर्यथासः ॥ भगोऽअर्यमा सविता पुरंधिर्मह्यं त्वादुर्गार्हपत्याय दे-
वाः ॥ तां पूषं छिवतमामेरयस्व यस्यां बीजं मनुष्या वपंति ॥ या नऽऊरूऽउशती वि-
श्रयाते यस्यामुशंतः प्रहराम शेपं ॥ तुभ्यमग्रे पर्यवहन्सूर्यां वहतुना सह ॥ पुनः
पतिभ्यो जायां दाऽअग्ने प्रजया सह ॥ पुनः पत्नीमग्निरदादायुषा सह वर्चसा ॥ दी-
र्घायुरस्या यः पतिर्जीवाति शरदः शतं ॥ सोमः प्रथमो विविदे गंधर्वो विविदऽउत्त-
रः ॥ तृतीयोऽअग्निष्टे पतिस्तुरीयस्ते मनुष्यजाः ॥२७॥ सोमो ददद्गंधर्वाय गंधर्वो

न्तार्थ्नात्सविता सुशेवः ॥ ऋतस्य योनौ सुकृतस्य लोके रिष्टां त्वा सह पत्या दधामि ॥ प्रेतो
मुंचामि नामुतः सुबद्धाममुतस्करं ॥ यथेयमिंद्र मीढ्वः सुपुत्रा सुभगासति ॥२४॥ पूषा
त्वेतो नयतु हस्तगृह्याश्विना त्वा प्र वहतां रथेन ॥ गृहान्गच्छ गृहपत्नी यथासो वशिनी त्वं
॥२१॥ विदथमा वदासि ॥ इह प्रियं प्रजया ते समृध्यतामस्मिन्गृहे गार्हपत्याय जागृहि ॥ एना
पत्या तन्वं सं सृजस्वाधा जिव्री विदथमा वदाथः ॥ नीललोहितं भवति कृत्यासक्तिर्व्यज्य ॥२१॥
ते ॥ एधंते ऽअस्या ज्ञातयः पतिर्बंधेषु बध्यते ॥ परा देहि शामुल्यं ब्रह्मभ्यो वि भजा वसु
कृत्यैषा पद्वती भूत्वी जाया विशते पतिं ॥ अश्रीरा तनूर्भवति रुशती पापयामुया ॥ पति
र्यद्वध्वो वाससा स्वमंगमभिधित्सते ॥२५॥ ये वध्वश्चंद्रं वहतुं यक्ष्मा यंति जनादनु ॥
पुनस्तान्यज्ञिया देवा नयंतु यत ऽआगताः ॥ मा विदन्परिपंथिनो य ऽआसीदंति दंपती
॥ सुगेभिर्दुर्गमतीतामप द्रांत्वरातयः ॥ सुमंगलीरियं वधूरि[illegible]मेत पश्यत । सौ
[illegible]

द्वे ते चक्रे सूर्ये ब्रह्माणऽऋतुथा विदुः ॥ अथैकं चक्रं यद्गुहा तदद्धातयऽइद्विदुः ॥ सूर्यायै
देवेभ्यो मित्राय वरुणाय च ॥ ये भूतस्य प्रचेतस इदं तेभ्योऽकरं नमः ॥ पूर्वापरं चरतो
माययैतौ शिशू क्रीडन्तौ परि यातोऽध्वरं ॥ विश्वान्यन्यो भुवनाभिचष्टऽऋतूंरन्यो
विदधज्जायसे पुनः ॥ नवोनवो भवति जायमानोऽह्नां केतुरुषसामेष्यग्रं ॥ भागं देवेभ्यो
विदधात्यायन्प्रचन्द्रमास्तिरते दीर्घमायुः ॥ सुकिंशुकं शल्मलिं विश्वरूपं हिरण्यवर्णं सु
वृतं सुचक्रं ॥ आरोह सूर्ये अमृतस्य लोकं स्योनं पत्ये वहतुं कृणुष्व ॥ [illegible] ॥ उदीर्ष्वातः
पतिवती ह्येषा विश्वावसुं नमसा गीर्भिरीळे ॥ अन्यामिच्छ पितृषदं व्यक्तां स ते भा
गो जनुषा तस्य विद्धि ॥ उदीर्ष्वातो विश्वावसो नमसेळामहे त्वा ॥ अन्यामिच्छ प्रफर्व्यं
सं जायां पत्या सृज ॥ अनृक्षरा ऋजवः सन्तु पन्था येभिः सखायो यन्ति नो वरेयं ॥ सम
र्यमा सं भगो नो निनीयात्सं जास्पत्यं सुयममस्तु देवाः ॥ प्र त्वा मुञ्चामि वरुणस्य पाशाद्ये

नाराशंसी न्योचनी॥ सूर्याया भद्रमिद्वासो गाथयैति परिष्कृतं॥ चित्तिरा ऽ उपबर्हणं
चक्षुरा ऽ अभ्यंजनं॥ द्यौर्भूमिः कोश ऽ आसीद्यदयात्सूर्या पतिं॥ स्तोमा ऽ आसन्प्रतिध
यः कुरीरं छंद ऽ ओपशः॥ सूर्याया ऽ अश्विना वराग्निरासीत्पुरोगवः॥ सोमो वधूयुरभ
वदश्विनास्तामुभा वरा॥ सूर्यां यत्पत्ये शंसंतीं मनसा सविता ददात्॥ मनो ऽ अस्या ऽ
अन ऽ आसीद्द्यौरासीदुत च्छदिः॥ शुक्रावनड्वाहावास्तां यदयात्सूर्या गृहं॥१०॥ ऋक्सा
माभ्यामभिहितौ गावौ ते सामनावितः॥ श्रोत्रं ते चक्रे ऽ आस्तां दिवि पंथाश्चराचरः॥ शुची
ते चक्रे यात्या व्यानो ऽ अक्ष ऽ आहतः॥ अनो मनस्मयं सूर्यारोहत्प्रयती पतिं॥ सूर्याया
वहतुः प्रागात्सविता यमवासृजत्॥ अघासु हन्यंते गावोर्जुन्योः पर्युह्यते॥ यदश्विना
पृच्छमानावयातं त्रिचक्रेण वहतुं सूर्यायाः॥ विश्वे देवा ऽ अनु तद्वामजानन्पुत्रः पितराववृ
णीत पूषा॥ यदयातं शुभस्पती वरेयं सूर्यामुप॥ क्वैकं चक्रं वामा[illegible]यास ह स्थयुः
न यो [illegible] सहुरे॥

मासि विद्मा तमुत्सं यत ऽआबभूथ ॥ आभूत्या सहजा वज्र सायक सहो बिभर्ष्यभिभू
त उत्तरं ॥ क्रत्वा नो मन्यो सह मेद्येधि महाधनस्य पुरुहूत संसृजि ॥ संसृष्टं धनमु
भयं समाकृतमस्मभ्यं दत्तां वरुणश्च मन्युः ॥ भियं दधाना हृदयेषु शत्रवः परा
जितासो ऽअप नि लयंतां ॥१९॥ सत्येनोत्तभिता भूमिः सूर्येणोत्तभिता द्यौः ॥ ऋतेना
दित्यास्तिष्ठंति दिवि सोमो ऽअधि श्रितः ॥ सोमेनादित्या बलिनः सोमेन पृथिवी मही
॥ अथो नक्षत्राणामेषामुपस्थे सोम ऽआहितः ॥ सोमं मन्यते पपिवान्यत्संपिंषंत्योष
धिं ॥ सोमं यं ब्रह्माणो विदुर्न तस्याश्नाति कश्चन ॥ आच्छद्विधानैर्गुपितो बार्हतैः सोम
रक्षितः ॥ ग्राव्णामिच्छृण्वन्तिष्ठसि न ते ऽअश्नाति पार्थिवः ॥ यत्त्वा देव प्रपिबंति तत ऽआ
प्यायसे पुनः ॥ वायुः सोमस्य रक्षिता समानां मास ऽआकृतिः ॥२०॥ रैभ्यासीदनुदेयी

॥२७॥
रु रे

तः॥ तं त्वा मन्यो ऽअक्रतुर्जिहीळाहं स्वा तनूर्बलदेयाय मेहि॥ अयं ते ऽअस्म्युप मेह्यर्वाङ्प्रती-
चीनः सहुरे विश्वधायः॥ मन्यो वज्रिन्नभि मामाववृत्स्व हनाव दस्यूँरुत बोध्यापेः॥ अभि
प्रेहि दक्षिणतो भवा मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि॥ जुहोमि ते धरुणं मध्वो ऽअग्रमुभा
ऽउपांशु प्रथमा पिबाव॥१८॥ त्वया मन्यो सरथमारुजन्तो हर्खमाणासो धृखिता मरुत्वः
॥ तिग्मेखव ऽआयुधा संशिशाना ऽअभि प्र यन्तु नरो ऽअग्निरूपाः॥ अग्निरिव मन्यो
त्विखितः सहस्व सेनानीर्नः सहुर हूत ऽएधि॥ हत्वाय शत्रून्वि भजस्व वेद ऽओजो मिमानो
वि मृधो नुदस्व॥ सहस्व मन्यो ऽअभिमातिमस्मे रुजन्मृणन्प्रमृणन्प्रेहि शत्रून्॥ उग्रं ते
पाजो नन्वा रुरुध्रे वशी वशं नयस ऽएकज त्वं॥ एको बहूनामसि मन्यवीळितो विशं
विशं युधये सं शिशाधि॥ अकृत्तरुक्त्वया युजा वयं द्युमन्तं घो[illegible] विजयाय कृण्महे॥
विजेखकृदिन्द्र ऽइवानवब्रवो ऽस्माकं मन्यो ऽअधिपा भवेह॥ प्रियं ते [illegible] सहुरे गृणी

॥२७॥

सिनिषत्तेयेभूतानिसमकृण्वन्निमानि॥परोदिवापरऽएनापृथिव्यापरोदेवेभिरसुरैर्यद
स्ति॥कंस्विद्गर्भंप्रथमंदध्रऽआपोयत्रदेवाःसमपश्यन्तविश्वे॥तमिद्गर्भंप्रथमंदध्रऽआपो
यत्रदेवाःसमगच्छन्तविश्वे॥अजस्यनाभावध्येकमर्पितंयस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुः॥नतं
विदाथयऽइमाजजानान्यद्युष्माकमन्तरंबभूव॥नीहारेणप्रावृताजल्प्याचासुतृपऽउक्थशा
सश्चरन्ति॥१३॥यस्तेमन्योऽविधद्वज्रसायकसहऽओजःपुष्यतिविश्वमानुषक्॥साह्याम
या दासमार्यंत्वयायुजासहस्कृतेनसहसासहस्वता॥मन्युरिन्द्रोमन्युरेवासदेवोमन्युर्होतावरु
णोजातवेदाः॥मन्युंविशऽईलतेमानुषीर्याःपाहिनोमन्योतपसासजोषाः॥अभीहिमन्योत
वसस्तवीयान्तपसायुजाविजहिशत्रून्॥अमित्रहावृत्रहादस्युहाचविश्वावसून्याभरत्वं
नः॥त्वंहिमन्योअभिभूत्योजाःस्वयम्भूर्भामोऽअभिमातिषाहः॥विश्वचर्षणिःसहुरिः
सहावानस्मास्वोजःपृतनासुधेहि॥अभागःसन्नपपरेतोऽअस्मितवक्रत्वातविषस्यप्रचे

थिवीनिष्टतक्षुः॥मनीषिणोमनसापृच्छतेदुतद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानिधारयन्॥याते
धामानिपरमाणियावमायामध्यमाविश्वकर्मन्नुतेमा॥शिक्षासखिभ्योहविषिस्व
धावःस्वयंयजस्वतन्वंवृधानः॥विश्वकर्मन्हविषावावृधानःस्वयंयजस्वपृथिवीमुतद्यां
॥२८॥ ॥मुह्यन्त्वन्येऽअभितोजनासऽइहास्माकंमघवासूरिरस्तु॥वाचस्पतिंविश्वकर्माणमू
तयेमनोजुवंवाजेऽअद्याहुवेम॥सनोविश्वानिहवनानिजोषद्विश्वशंभूरवसेसाधु
कर्मा॥१६॥चक्षुषःपितामनसाहिधीरोघृतमेनेऽअजनन्नम्नमाने॥यदेदन्ताऽअददृहन्तपू ॥२८॥
र्वऽआदिद्द्यावापृथिवीऽअप्रथेतां॥विश्वकर्माविमनाऽआद्विहायाधाताविधातापरमोतसं
दृक्॥तेषामिष्टानिसमिषामदन्तियत्रासप्तऽऋषीन्परऽएकमाहुः॥योनःपिताजनिता
योविधाताधामानिवेदभुवनानिविश्वा॥योदेवानांनामधाऽएकऽएवतंसंप्रश्नंभुव
नायन्त्यन्या॥तऽआयजन्तद्रविणंसमस्माऽऋषयःपूर्वेजरितारोनभूना॥असूर्तेसूर्तेरज

मौनि विरं ता पुरुत्रा ॥ अग्निमुक्थैऋषयो विह्वयंतेऽग्निं नरो यामनि बाधितासः ॥ अग्निं
वयोऽअंतरिक्षे पतंतोऽग्निः सहस्रा परियाति गोनां ॥ अग्निं विशऽईलते मानुषीर्याऽअग्निं
मनुषो नहुषो विजाताः ॥ अग्निर्गांधर्वीं पथ्यामृतस्याग्नेर्गव्यूतिर्घृतऽआनिषत्ता ॥ अ
ग्नये ब्रह्मऽऋभवस्ततक्षुरग्निं महामवोचामसुवृक्तिं ॥ अग्ने प्राव जरितारं यविष्ठाग्ने
महि द्रविणमा यजस्व ॥१५॥ यऽइमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिर्होता न्यसीदत्पिता नः ॥ स
ऽआशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवरांऽआविवेश ॥ किं स्विदासीदधिष्ठानमा
रंभणं कतमत्स्वित्कथासीत् ॥ यतो भूमिं जनयन्विश्वकर्मा विद्यामौर्णोन्महिना विश्वच
क्षाः ॥ विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोबाहुरुत विश्वतस्पात् ॥ सं बाहुभ्यां धम
ति सं पतत्रैर्द्यावाभूमी जनयन्देवऽएकः ॥ किं स्विद्वनं कऽउ स वृक्षऽआस यतो द्यावापृ

दधात्साज्यैर्घृतैर्जुहोतिपुष्यति ॥ तस्मैसहस्रमक्षभिर्विचक्षेग्नेविश्वतःप्रत्यङ्ङसि
त्वं ॥ किंदेवेषुत्यजएनश्चकर्थाग्नेपृच्छामिनुत्वामविद्वान् ॥ अक्रीलन्क्रीलन्हरि
रत्तवेदन्विपर्वशश्चकर्तगामिवासिः ॥ विषूचोऽअश्वान्युयुजेवनेजाऽऋजीतिभीर
॥२७॥ शनाभिर्गृभीतान् ॥ चक्षदेमित्रोवसुभिःसुजातःसमानृधेपर्वभिर्वावृधानः ॥१८॥ ॥२७॥
अग्निःसप्तिंवाजंभरंददात्यग्निर्वीरंश्रुत्यंकर्मनिष्ठां ॥ अग्नीरोदसीविचरत्समंजन्नग्नि
र्नारींवीरकुक्षिंपुरंधिं ॥ अग्नेरप्नसःसमिदस्तुभद्राग्निर्महीरोदसीऽआविवेश ॥ अ
ग्निरेकंचोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणिदयतेपुरूणि ॥ अग्निर्हत्यंजरतःकर्णमावाग्नि
रद्भ्योनिरदहज्जरूथं ॥ अग्निरत्रिंघर्मऽउरुष्यदंतरग्निर्नृमेधंप्रजयासृजत्सं ॥ अग्नि
र्दाद्द्रविणंवीरपेशाऽअग्निरृषिंयःसहस्रासनोति ॥ अग्निर्दिविह व्यमाततानाग्नेर्धा

सुमातरो महाग्रामो न यामन्नुत त्विषा ॥ उषसां न केतवोऽध्वरश्रियः शुभंयवो नाञ्जिभिर्व्य
श्वितन् ॥ सिन्धवो न ययियो भ्राजदृष्टयः परावतो न योजनानि ममिरे ॥ सुभागान्नो देवाः
पु कृणुता सुरत्नानस्मान्त्स्तोतॄन्मरुतो वावृधानाः ॥ अधि स्तोत्रस्य सख्यस्य गात सनाद्धि
वो रत्नधेयानि सन्ति ॥ ८ ॥ अपश्यमस्य महतो महित्वममर्त्यस्य मर्त्यासु विक्षु ॥ नाना
हनू विभृते सं भरेते ऽअसिन्वती बप्सती भूर्यत्तः ॥ गुहा शिरो निहितमृधगक्षी ऽअसि
न्वन्नत्ति जिह्वया वनानि ॥ अत्राण्यस्मै पड्भिः सं भरन्त्युत्तानहस्ता नमसाधि विक्षु ॥ प्र
मातुः प्रतरं गुह्यमिच्छन्कुमारो न वीरुधः सर्पदुर्वीः ॥ ससं न पक्वमविदच्छुचन्तं रिरिह्वां
सं रिप ऽउपस्थे ऽअन्तः ॥ तद्वामृतं रोदसी प्र ब्रवीमि जायमानो मातरा गर्भो ऽअत्ति ।
नाहं देवस्य मर्त्यश्चिकेताग्निरङ्ग विचेताः स प्रचेताः ॥ यो ऽअस्मा ऽअन्नं तृष्वाद

सुऽऊमाऽआदित्येन नाम्ना शंभविष्ठाः ॥ तेनोवंतु रथतूर्मनीषां महश्च यामन्नध्वरे चका
नाः ॥ १ ॥ विप्रासो न मन्मभिः स्वाध्यो देवाव्योऽन यज्ञैः स्वप्नसः ॥ राजानो न चित्राः सुसंदृ
शः क्षितीनां न मर्याऽअरेपसः ॥ अग्निर्न ये भ्राजसा रुक्मवक्षसो वातासो न स्वयुजः सद्यऊ
तयः ॥ प्रज्ञातारो न ज्येष्ठाः सुनीतयः सुशर्माणो न सोमाऽऋतं यते ॥ वातासो न ये धुनयो जि ॥२६॥
गत्नवोऽग्नीनां न जिह्वा विरोकिणः ॥ वर्मण्वंतो न योधाः शिमीवंतः पितॄणां न शंसाः सुरा ॥२६॥
तयः ॥ २ ॥ रथानां न येऽराः सनाभयो जिगीवांसो न शूराऽअभिद्यवः ॥ वरेयवो न मर्या घृ
तप्रुषोऽभिस्वर्तारोऽअर्कं न सुष्टुभः ॥ अश्वासो न ये ज्येष्ठासऽआशवो दिधिषवो न रथ्यः श
सुदानवः ॥ आपो न निम्नैरुदभिर्जिगत्नवो विश्वरूपाऽअंगिरसो न सामभिः ॥ ३ ॥ ग्रा
वाणो न सूरयः सिंधुमातरऽआदर्दिरासोऽअद्रयो न विश्वहा ॥ शिशूला न क्रीळयः

र्महसे गणमस्तोष्येषां न शोभसे॥ श्रिये मर्यासोऽअंजीँरकृण्वत सुमारुतं न पूर्वीरति
क्षपः॥ दिवस्पुत्रास एता न येतिरऽआदित्यासस्तेऽअक्रा न वावृधुः॥ प्र ये दिवः पृथि
व्या न बर्हणा त्मना रिरिच्रेऽअभ्रान्न सूर्यः॥ पाजस्वन्तो न वीराः पनस्यवो रिशादसो न म
र्याऽअभिद्यवः॥ युष्माकं बुध्नेऽअपां न यामनि विथुर्यति न मही श्रथर्यति॥ विश्वप्सु
र्यज्ञोऽअर्वागयं सु वः प्रयस्वन्तो न सत्राचऽआगत॥ यूयं धूर्षु प्रयुजो न रश्मिभिर्ज्योति
ष्मन्तो न भासा व्युष्टिषु॥ श्येनासो न स्वयशसो रिशादसः प्रवासो न प्रसितासः परि
प्रुषः॥१॥ प्र यद्वहध्वे मरुतः पराकाद्यूयं महः संवरणस्य वस्वः॥ विदानासो वस
वो राध्यस्याराच्चिद्द्वेषः सनुतर्युयोत॥ यऽउदृचि यज्ञेऽअध्वरेष्ठा मरुद्भ्यो न मानुषो ददा
शत्॥ रेवत्स वयो दधते सुवीरं स देवानामपि गोपीथेऽअस्तु॥ ते हि यज्ञेषु यज्ञिया

र्णसि त्वाष्ट्रे ऽश्वनिर्णिजि प्रेमध्वरेष्वध्वराँऽअशिश्रयुः ॥३॥ अपघ्नत रक्षसो भंगुरा
वतः स्कभायत निर्ऋतिं सेधतामतिं ॥ आ नो रयिं सर्ववीरं सुनोतन देवाव्यं भरत
श्लोकमद्रयः ॥ दिवश्चिदा वोऽमवत्तरेभ्यो विभ्वना चिदाश्वपस्तरेभ्यः ॥ वायोश्चिदा
॥२५॥ सोमरभस्तरेभ्योऽग्नेश्चिदर्च पितुकृत्तरेभ्यः ॥५॥ भुरंतु नो यशसः सोत्वंधसो ग्रावा
णो वाचा दिविता दिवित्मता ॥ नरो यत्र दुहते काम्यं मध्वाघोषयंतोऽअभितो मिथ ॥२५॥
र: स्तुरः ॥ सुन्वंति सोमं रथिरासोऽअद्रयो निरस्य रसं गविषो दुहंति ते ॥ दुहंत्यूधरुपसे
चनाय कं नरो हव्या न मर्जयंतऽआसभिः ॥ एते नरः स्वपसोऽअभूतन यऽइंद्रा
य सुनुथ सोममद्रयः ॥ वामं वामं वो दिव्याय धाम्ने वसु वसु वः पार्थिवाय सुन्वते ॥
॥८॥ अभ्रप्रुषो न वाचा प्रुषा वसु हविष्मंतो न यज्ञा विजानुषः सुमारुतं न ब्रह्मा

नो

यातवे सजूः सुसर्त्वा रसया श्वेत्या त्या॥ त्वं सिंधो कुभया गोमतीं क्रुमुं मेहत्न्वा सरथं या
भिरीयसे॥ ऋजीत्येनी रुशती महित्वा परि ज्रयांसि भरते रजांसि॥ अदब्धा सिंधुरपसा
मपस्तमाश्वा न चित्रा वपुषीव दर्शता॥ स्वश्वा सिंधुः सुरथा सुवासा हिरण्ययी सुकृता
वाजिनीवती॥ ऊर्णावती युवतिः सीलमावत्युताधि वस्ते सुभगा मधुवृधं॥ सुखं रथं
युयुजे सिंधुरश्विनं तेन वाजं सनिषदस्मिन्नाजौ॥ महान्ह्यस्य महिमा पनस्यतेऽद
ब्धस्य स्वयशसो विरप्शिनः॥९॥ आ वऽऋंजसऽऊर्जां व्युष्टिष्विंद्रं मरुतो रोदसीऽअ
नक्तन॥ उभे यथा नोऽअहनी सचाभुवा सदःसदो वरिवस्यातऽउद्भिदा॥ तदु श्रेष्ठं स
वनं सुनोतनात्यो न हस्तयतोऽअद्रिः सोतरि॥ विदद्ध्यर्योऽअभिभूति पौंस्यं महो
राये चित्तनुते यदर्वतः॥ तदिद्ध्यस्य सवनं विवेरपो यथा पुरा मनवे गातुमश्रेत्॥३॥ऽ

पृचीषु॥ अश्वादियायेतियद्वदंत्योजसोजातमुतमन्यऽएनं॥ मन्योरियायहर्म्येषुतस्थौ
यतःप्रजज्ञऽइंद्रोऽअस्यवेद॥ वयःसुपर्णाऽउपसेदुरिंद्रंप्रियमेधाऽऋषयोनाधमानाः
॥ अपध्वांतमूर्णुहिपूर्धिचक्षुर्मुमुग्ध्य१स्मान्निधयेवबद्धान्॥४॥ वसूनांवाचर्कृषऽ
इयक्षंधियावायज्ञैर्वारोदस्योः॥ अर्वंतोवायेरयिमंतःसातौवनुंवायेसुश्रुणंसुश्रुतो
धुः॥ हवऽएषामसुरोनक्षतद्यांश्रवस्यतामनसानिंसतक्षां॥ चक्षाणायत्रसुविताय
देवाद्यौर्नवारेभिःकृणवंतस्वैः॥ इयमेषाममृतानांगीःसर्वतातायेकृपणंतरत्नं॥
धियंचयज्ञंचसाधंतस्तेनोधांतुवसव्य१मसामि॥ आतत्तऽइंद्रायवःपनंताभि
यऽऊर्वंगोमंतंतितृत्सान्॥ सकृत्स्व१ंयेपुरुपुत्रांमहींसहस्रधारांबृहतींदुदुक्षन्॥ श
चीवऽइंद्रमवसेकृणुध्वमनानतंदमयंतंपृतन्यून्॥ ऋभुक्षणंमघवानंसुवृक्तिंभ

र्यियोवसूनांयःपुरुक्षुः॥ यद्वावानपुरुतमंपुराषाळावृत्रहेन्द्रोनामान्यप्राः॥ अचेतिप्रा
सहस्पतिस्तुविष्मान्यदीमुश्मसिकर्तवेकरत्तत्॥१॥ प्रसुवऽआपोमहिमानऽउत्तमं
कारुर्वोचातिसदनेविवस्वतः॥ प्रसप्तसप्तत्रेधाहिचक्रमुःप्रसृत्वरीणामतिसिंधुरो
जसा॥ प्रतेऽरदद्वरुणोयातवेपथःसिंधोयद्वाजाँऽअभ्यद्रवस्त्वं॥ भूम्याऽअधिप्रवता
यासिसानुनायदेषामग्रंजगतामिरज्यसि॥ दिविस्वनोयततेभूम्योपर्यनंतंशुष्म
मुदियर्त्तिभानुना॥ अभ्रादिवप्रस्तनयंतिवृष्टयःसिंधुर्यदेतिवृषभोनरोरुवत्॥ अभि
त्वासिंधोशिशुमिन्नमातरोवाश्राऽअर्षंतिपयसेवधेनवः॥ राजेवयुध्वानयसित्व
मित्सिचौयदासामग्रंप्रवतामिनक्षसि॥ इमंमेगंगेयमुनेसरस्वतिशुतुद्रिस्तोमंसचता
परुष्ण्या॥ असिक्न्यामरुद्वृधेवितस्तयाऽऽर्जीकीयेशृणुह्यासुषोमया॥ तृष्टामयाप्रथ

षिवि दध्रे ॥ तस्मिंइ सालावृकांस्तह स्त्रमासं दधिषे ऽश्विना वै दृत्याः ॥ समनातूर्णि
रुपयासि यज्ञमा नासत्या सख्याय वक्षि ॥ वसाव्यामिंद्र धारयः सहस्राश्विना
शूर ददतुर्मघानि ॥ मंदमान ऽऋतादधि प्रजायै सखिभिरिंद्र ऽइषिरेभिरर्थं ॥ आभि २
॥२३॥ र्हि माया ऽउप दस्युमागान्मिहः प्रतम्रा ऽअवपत्तमांसि ॥ सनामाना चिद्ध्वसयो ॥२३॥
न्यस्मा ऽअवाहन्निंद्र ऽउषसो यथानः ॥ ऋष्वैरगच्छः सखिभिर्निकामैः साकं प्रतिष्ठा
हृद्या जघंथ ॥ त्वं जघंथ नमुचिं मखस्युं दासं कृण्वान ऽऋषये विमायं ॥ त्वं चकर्थ
मनवे स्योनान्पथो देवत्रांजसेव यानान् ॥ त्वमेतानि पप्रिषे वि नामेशान ऽइंद्र दधि
षे गभस्तौ ॥ अनु त्वा देवाः शवसा मदंत्युपरिबुध्नान्वनिनश्चकर्थ ॥ चक्रं यदस्याप्स्वा
निषत्तमुतो तदस्मै मध्विच्चछद्यात् ॥ पृथिव्यामतिषितं यदूधः १ । पयो गोष्वदधा ओ

ःपजायंत॥ अदितेर्दक्षोऽअजायत दक्षाद्वदितिः परि॥ अदितिर्ह्यजनिष्ट दक्षयादुहि
ता तव॥ तांदेवाऽअन्वजायंत भद्राऽअमृतबंधवः॥१॥ यद्देवाऽअदः सलिले सुसंर
ब्धाऽअतिष्ठत॥ अत्रा वो नृत्यतामिव तीव्रो रेणुरपायत॥ यद्देवा यतयो यथा भुवनान्य
पिन्वत॥ अत्रा समुद्रऽआ गूढमा सूर्यमजभर्तन॥ अष्टौ पुत्रासोऽअदितेर्ये जातास्त
न्वस्परि॥ देवाँऽउप प्रैत्सप्तभिः परा मार्तंडमास्यत्॥ सप्तभिः पुत्रैरदितिरुप प्रैत्पूर्व्यं
युगं॥ प्रजायै मृत्यवे त्वत्पुनर्मार्त्तांडमाभरत्॥२॥ जनिष्ठाऽउग्रः सहसे तुराय मंद्र
ऽओजिष्ठो बहुलाभिमानः॥ अवर्धन्निंद्रं मरुतश्चिदत्र माता यद्वीरं दधनद्धनि
ष्ठा॥ द्रुहो निषत्ता पृशनी चिदेवैः पुरू शंसेन वावृधुष्टऽइंद्रं॥ अभीवृतेव ता महा
पदेन ध्वांतात्प्रपित्वादुदरंत गर्भाः॥ ऋष्वा ते पादा प्र यज्जिगास्यवर्धन्वाजाऽउत

ःतष्टेषु मनसो जवेषु यद्ब्राह्मणाः संयजन्ते सखायः ॥ अत्राह त्वं वि जहुर्वेद्याभिरोहब्र
ह्माणो वि चरन्त्यु त्वे ॥ इमे ये नार्वाङ् परश्चरन्ति न ब्राह्मणासो न सुतेकरासः ॥ त एते वाच
मभिपद्य पापया सिरीस्तन्त्रं तन्वते ऽप्रजज्ञयः ॥ सर्वे नन्दन्ति यशसागतेन सभासाहे
न सख्या सखायः ॥ किल्बिषस्पृत्पितुषणिर्ह्येषामरं हितो भवति वाजिनाय ॥ ऋचां त्वः
पोषमास्ते पुपुष्वान् गायत्रं त्वो गायति शक्वरीषु ॥ ब्रह्मा त्वो वदति जातविद्यां यज्ञस्य मा
त्रां वि मिमीत ऽउ त्वः ॥ २५ ॥ ३, अष्टमाष्टके द्वितीयो ऽध्यायः ॥ ॐ देवानां नु वयं जाना प्र वो
चाम विपन्यया ॥ उक्थेषु शस्यमानेषु यः पश्यादुत्तरे युगे ॥ ब्रह्मणस्पतिरेता सं क
र्मार ऽइवाधमत् ॥ देवानां पूर्व्ये युगे ऽसतः सदजायत ॥ देवानां युगे प्रथमे ऽसतः स
दजायत ॥ तदाशा ऽअन्वजायन्त तदुत्तानपदस्परि ॥ भूर्जज्ञ ऽउत्तानपदो भुव ऽआशा ऽ

श्रेष्ठं यदरिप्रमासीत्प्रेणा तदेषां निहितं गुहाविः॥ सक्तुमिव तितउना पुनन्तो यत्र धी
रा मनसा वाचमक्रत॥ अत्रा सखायः सख्यानि जानते भद्रैषां लक्ष्मीर्निहिताधि वा
चि॥ यज्ञेन वाचः पदवीयमायन्तामन्वविन्दन्नृषिषु प्रविष्टां॥ तामाभृत्या व्यदधुः पु
रुत्रा तां सप्त रेभाऽअभि सं नवन्ते॥ उत त्वः पश्यन्न ददर्श वाचमुत त्वः शृण्वन्न शृणो
त्येनां॥ उतो त्वस्मै तन्वं वि सस्रे जायेव पत्यऽउशती सुवासाः॥ उत त्वं सख्ये स्थिरपी
तमाहुर्नैनं हिन्वन्त्यपि वाजिनेषु॥ अधेन्वा चरति माययैष वाचं शुश्रुवाँऽअफलामपु
ष्पां॥२३॥ यस्तित्याज सखिविदं सखायं न तस्य वाच्यपि भागोऽअस्ति॥ यदीं शृ
णोत्यलकं शृणोति नहि प्रवेद सुकृतस्य पन्थां॥ अक्षण्वन्तः कर्णवन्तः सखायो मनोज
वेष्वसमा बभूवुः॥ आदघ्नासऽउपकक्षासऽउ त्वे ह्रदाऽइव स्नात्वाऽउ त्वे ददृश्रे॥ हृदा

नक्तोसस दतांनियोनौ ॥ आवांदेवासऽउशतीऽउशन्तऽउरौसीदंतुसुभगेऽउपस्थे ॥ ऊर्ध्वो
ग्रावाबृहदग्निःसमिद्धःप्रियाधामान्यदितेरुपस्थे ॥ पुरोहितावृत्विजायज्ञेऽअस्मिन्
विदुष्टराद्रविणमायजेथां ॥ तिस्रोदेवीर्बर्हिरिदंवरीयऽआसीदन्तुचकृमावःस्योनं
मनुष्वद्यज्ञंसुधिताहवींषीळादेवीघृतपदीजुषंत ॥ देवत्वष्टर्यद्धचारुत्वमानड्य
दंगिरसामभवःसचाभूः ॥ सदेवानांपाथऽउपप्रविद्वानुशन्यक्षिद्रविणोदः
सुरत्नः ॥ वनस्पतेरशनयानियूयदेवानांपाथऽउपवक्षिविद्वान् ॥ स्वदातिदे
वःकृणवद्धवींष्यवतांद्यावापृथिवीहवंमे ॥ आग्नेवहवरुणमिष्टयेनऽइंद्रंदिवो
मरुतोऽअन्तरिक्षात् ॥ सीदंतुबर्हिर्विश्वऽआयजत्राःस्वाहादेवाऽअमृतामा
दयंतां ॥ २२ ॥ इहस्वतेऽस्यमेबन्धोऽग्र्यंयत्वेरैतनामधेयं दृध्यानाः ॥ देवो

श्वनकाऽमेऽक्षेनमेसोपवाक्यः॥सनोऽअज्ञोमीरुतपादिञोमीनी[illegible]नस[illegible]ईंतोवाध्य
म्रा॥ळ्ठा॥इमांमेऽअग्नेसमिधंजुषस्वेळस्पदेप्रतिहर्याघृताचींवर्ष्मंपृथिव्याःसुदि
नत्वेऽअह्नामूर्ध्वोभवसुक्रतोदेवयज्या॥आदेवानामग्रयावेहयातुनराशंसो
विश्वरूपेभिरश्वैः॥ऋतस्यपथानमसामियेधोदेवेभ्योदेवतमःसुषूदत्॥शश्वत्तम
मीळ्ळतेदूत्यायहविष्मंतोमनुष्यासोऽअग्निं॥वहिष्ठैरश्वैःसुवृतारथेनादेवान्वक्षिनि
षदेहहोता॥विप्रथतांदेवजुष्टंतिरश्चादीर्घंद्राघ्मासुरभिभूत्वस्मे॥अहेळतामन
साँ~~ऋतिमावहउहानौधेउंपिष्युषीलस्म~~त्वतमेदेवबर्हिरिंद्रज्येष्ठांऽउशतोयक्षि
देवान्॥दिवोवासानुस्पृशतावरीयःपृथिव्यावामात्रयाविश्रयध्वं॥उशतीर्द्वा
रोमहिनामहद्भिर्देवंरथंरथयुर्धारयध्वं॥२१॥देवीदिवोदुहितरासुशिल्पेऽउषासा

स्वस्त्युनाथः समृज्मो पर्वसाउ वसूनि दासो वृत्राण्यार्या जिगेथ ॥ सूरऽइव धृष्णुश्च्य
वनो जनानां त्वमग्ने पृतनायूंरभिष्याः ॥ १५ ॥ दीर्घतन्तुर्बृहदुक्षायमग्निः सहस्रस्त
रीः शतनीथऽऋभ्वा ॥ द्युमान्द्युमत्सु नृभिर्मृज्यमानः सुमित्रेषु दीदयो देवयत्सु ॥
त्वे धेनुः सुदुघा जातवेदोऽसश्चतेव समनासबर्धुक् ॥ त्वं नृभिर्दक्षिणावद्भिरग्ने
सुमित्रेभिरिध्यसे देवयद्भिः ॥ देवाश्चित्तेऽअमृता जातवेदो महिमानं वाध्र्यश्व प्र
वोचन् ॥ यत्सम्पृच्छं मानुषीर्विशऽआयन्त्वं नृभिरजयस्त्वावृधेभिः ॥ पितेव पुत्रम
बिभरुपस्थे त्वामग्ने वध्र्यश्वः सपर्यन् ॥ जुषाणोऽअस्य समिधं यविष्ठोत पूर्वाँऽअ
वनोर्व्राधतश्चित् ॥ शश्वदग्निर्वध्र्यश्वस्य शत्रून्नृभिर्जिगाय सुतसोमवद्भिः ॥ सम
नं चिददहश्चित्रभानोऽव व्राधन्तमभिनद्वृधश्चित् ॥ अयमग्निर्वध्र्यश्वस्य वृत्रहा

स्पतिर्भिनदद्रिं विदद्गाः॥ इदमकर्म नमो ऽअभ्रियाय यः पूर्वीरन्वानोनवीति॥ बृहस्प
तिः स हि गोभिः सो ऽअश्वैः स वीरेभिः स नृभिर्नो वयो धात्॥ १८॥ भद्रा ऽअग्नेर्वध्र्य
श्वस्य संदृशो वामी प्रणीतिः सुरणा ऽउपेतयः॥ यदीं सुमित्रा विशो ऽअग्र ऽइन्धते
श्व घृतेनाहुतो जरते दविद्युतत्॥ घृतमग्नेर्वध्र्यश्वस्य वर्द्धनं घृतमन्नं घृतम्वस्य मेदनं
॥ घृतेनाहुत ऽउर्विया वि पप्रथे सूर्य ऽइव रोचते सर्पिरासुतिः॥ यत्ते मनुर्यदनीकं
सुमित्रः समीधे ऽअग्ने तदिदं नवीयः॥ स रेवच्छोच स गिरो जुषस्व स वाजं दर्षि
स ऽइह श्रवो धाः॥ यं त्वा पूर्वमीळितो वध्र्यश्वः समीधे ऽअग्ने स ऽइदं जुषस्व॥ स
न स्तिपा ऽउत भवा तनूपा दात्रं रक्षस्व यदिदं ते ऽअस्मे॥ भवा द्युम्नी वाध्र्यश्वोत गो
पा मा त्वा तारीदभिमातिर्जनानां॥ शूर ऽइव धृष्णुश्च्यवनः सुमित्रः प्र नु वोचं वाध्र्य

र्द्धयंतो नानासंतो बिभ्रतो ज्योतिरासा ॥ सत्यामाशिषं कृणुता वयोधै कीरिं चिद्ध्यव
थ स्वेभिरेवैः ॥ पश्चा मृधोऽप भवंतु विश्वास्तद्रोदसी शृणुतं विश्वमिन्वे ॥ इंद्रो म
ह्ना महतोऽर्णवस्य वि मूर्द्धानमभिनदर्बुदस्य ॥ अहन्नहिमरिणात्सप्त सिंधून्दे
वैर्द्यावापृथिवी प्रावतं नः ॥ १६ ॥ उदप्रुतो न वयो रक्षमाणा वावदतोऽभ्रियस्येव घो
षाः ॥ गिरिभ्रजो नोर्मयो मदंतो बृहस्पतिमभ्यर्काऽअनावन् ॥ सं गोभिरांगिरसो
नक्षमाणो भगऽइवेदर्यमणं निनाय ॥ जने मित्रो न दंपतीऽअनक्ति बृहस्पते वा
जयाशूंरिवाजौ ॥ साध्वर्याऽअतिथिनीरिषिराः स्पार्हाः सुवर्णाऽअनवद्यरूपाः
बृहस्पतिः पर्वतेभ्यो वितूर्या निर्गाऽऊपे यवमिव स्थिविभ्यः ॥ आप्रुषायन्मधुन
ऋतस्य योनिमवक्षिपन्नर्कऽउल्कामिव द्योः ॥ बृहस्पतिरुद्धरन्नश्मनो गा भूम्या

ऽउद्ने ववित्वसं बिभेद ॥ अपज्योतिषा तमोऽअंतरिक्षादुद्नः शीपालमिव वातऽआ र
॥ बृहस्पतिरनुमृश्या वलस्याभ्रमिव वातऽआ चक्रऽआ गाः ॥ यदा वलस्य पीयतो
जसं भेद्बृहस्पतिरग्नितपोभिरकैः ॥ दद्भिर्न जिह्वा परिविष्टमाददाविर्निधीरकृणो
१२॥ दुस्रियाणां ॥१७॥ बृहस्पतिरमत हि त्यदासां नाम स्वरीणां सदने गुहा यत् ॥ आंडेव
भित्वा शकुनस्य गर्भमुदुस्रियाः पर्वतस्य त्मनाजत् ॥ अश्नापिनद्धं मधु पर्यपश्यन्म ॥१८॥
त्स्यं न दीनऽउदनि क्षियंतं ॥ निष्टज्जभार चमसं न वृक्षाद्बृहस्पतिर्विरवेणा विकृत्य ॥
सो षामविंदत्स स्वः सोऽअग्निं सोऽअर्केण वि बबाधे तमांसि ॥ बृहस्पतिर्गोवपुषो
वलस्य निर्मज्जानं न पर्वणो जभार ॥ हिमेव पर्णा मुषिता वनानि बृहस्पतिनाकृप
यद्वलो गाः ॥ अनानुकृत्यमपुनश्चकार यात्सूर्यामासा मिथऽउच्चरातः ॥ अभिश्यावं न
कृशनेभिरश्वं नक्षत्रेभिः पितरो द्यामपिंशन् ॥ रात्र्यां तमोऽअदधुर्ज्योतिरहन्बृह

स्पसेतौ ॥ बृहस्पतिस्तमसिज्योतिरिछन्नुदुस्त्राऽआकर्विहितिस्त्रऽआवः ॥ विभिद्या
पुरंशयथेमपांचीनिस्त्रीणिसाकमुदधेरकृंतत् ॥ बृहस्पतिरुषसंसूर्यंगामर्कंवि
वेदस्तनयन्निवद्यौः ॥ इंद्रोवलंरक्षितारंदुघानांकरेणैवविचकर्तारवेण ॥ स्वेदांजिभि
राशिरमिछमानोरोदयत्पणिमागाऽअमुष्णात् ॥ १५ ॥ सऽईंसत्येभिःसखिभिःशु
चद्भिर्गोधायसंविधनसैरदर्दः ॥ ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविणं
व्यानट् ॥ तेसत्येनमनसागोपतिंगाऽइयानासऽइषणयंतधीभिः ॥ बृहस्पतिर्मि
थोऽअवद्यपेभिरुदुस्त्रियाऽअसृजतस्वयुग्भिः ॥ तंवर्धयंतोमतिभिःशिवाभि
ःसिंहमिवनानदतंसधस्थे ॥ बृहस्पतिंवृषणंशूरसातौभरेभरेऽअनुमदेमजि
ष्णुं ॥ यदावाजमसनद्विश्वरूपमाद्यामरुक्षदुत्तराणिसद्म ॥ बृहस्पतिंवृषणंव

रा प्रथमा पुरोहितऽऋतस्य पंथामन्वेमि साधुया॥ क्षेत्रस्य पतिं प्रतिवेशमीमहे विश्वान्
देवाँऽअमृताँऽअप्रयुच्छतः॥ वसिष्ठासः पितृवद्वाचमक्रत देवाँऽईळानाऽऋषिवत्स्व
स्तये॥ प्रीताऽइव ज्ञातयः काममेत्यास्मे देवासोऽवधूनुता वसु॥ देवान्वसिष्ठोऽअमृता
न्ववंदे ये विश्वा भुवनाभि प्रतस्थुः॥ ते नो रासंतामुरुगायमद्य यूयं पात स्वस्तिभिः स
दा नः॥१५॥६॥ इमां धियं सप्तशीर्ष्णीं पिता नऽऋतप्रजातां बृहतीमविंदत्॥ तुरीयं स्विज्ज
नयद्विश्वजन्योऽयास्यऽउक्थमिंद्राय शंसन्॥ ऋतं शंसंतऽऋजु दीध्याना दिवस्पुत्रा
सोऽअसुरस्य वीराः॥ विप्रं पदमंगिरसो दधाना यज्ञस्य धाम प्रथमं मनंत॥ हं
सैरिव सखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानि नहना व्यस्यन्॥ बृहस्पतिरभिकनिक्रद
द्गाऽउत प्रास्तौदुच्च विद्वाँऽअगायत्॥ अवो द्वाभ्यां परऽएकया गा गुहा तिष्ठंतीरनृत

अग्नीषोमा वृषणा वाजसातये पुरुप्रशस्ता वृषणाऽउप ब्रुवे ॥ यावीजिरे वृषणो देवय
ज्यया ता नः शर्म त्रिवरूथं वि यंसतः ॥ धृतव्रताः क्षत्रिया यज्ञनिष्कृतो बृहद्दिवा अध्व
राणामभिश्रियः । अग्निहोतार ऋतसापोऽअद्रुहोऽपोऽअसृजन्ननु वृत्रतूर्ये ॥ द्यावा
॥९७॥ पृथिवी जनयन्नभि व्रताऽपऽओषधीर्वनिनानि यज्ञिया । अन्तरिक्षं स्वराऽपप्रुरूतये व ॥९७।
शं देवासस्तन्वी३ नि मामृजुः ॥ धर्त्तारो दिवऽऋभवः सुहस्ता वातापर्जन्या महिषस्य तन्य
तोः । आपऽओषधीः प्र तिरंतु नो गिरो भगो रातिर्वाजिनो यंतु मे हवं ॥१२॥ समुद्रः
सिन्धू रजोऽअन्तरिक्षमजऽएकपात्तनयित्नुरर्णवः ॥ अहिर्बुध्न्यः शृणवद्वचांसि मे
विश्वे देवासऽउत सूरयो मम ॥ स्याम वो मनवो देववीतये प्राञ्चं नो यज्ञं प्र णयत सा
धुया । आदित्या रुद्रा वसवः सुदानवऽइमा ब्रह्म शस्यमानानि जिन्वत ॥ दैव्या होता

सः॥ ये वावृधुः प्रतरं विश्ववेदसऽइंद्रज्येष्ठासोऽअमृताऽऋतावृधः॥ इंद्रप्रसूता
वरुणप्रशिष्टा ये सूर्यस्य ज्योतिषो भागमानशुः॥ मरुद्गणे वृजने मन्म धीमहि
माघोने यज्ञं जनयंत सूरयः॥ इंद्रो वसुभिः परि पातु नो गयमादित्यैर्नोऽअदितिः
शर्म यच्छतु॥ रुद्रो रुद्रेभिर्देवो मृळयाति नस्त्वष्टा नो ग्नाभिः सुविताय जिन्वतु॥
अदितिर्द्यावापृथिवीऽऋतं महदिंद्राविष्णू मरुतः स्वर्बृहत्॥ देवाँऽआदित्याँऽअ
वसे हवामहे वसून्रुद्रान्सवितारं सुदंससं॥ सरस्वांधीभिर्वरुणो धृतव्रतः पू
षा विष्णुर्महिमा वायुरश्विना॥ ब्रह्मकृतोऽअमृता विश्ववेदसः शर्म नो यंस
न्त्रिवरूथमंहसः॥१२॥२ वृषा यज्ञो वृषणः संतु यज्ञिया वृषणो देवा वृषणो ह
~~वृ~~ वृषणा॥ वृषणा द्यावापृथिवीऽऋतावरी वृषा पर्जन्यो वृषणो वृषस्तुभः॥
वि॰ कृ॰ तेः

ब्रह्म गामश्वं जनयंतऽओषधीर्वनस्पतीन्पृथिवीं पर्वताँऽअपः॥ सूर्यं दिवि रोहयं
तः सुदानवऽआर्या व्रता विसृजंतोऽअधि क्षमि॥ भुज्युमंहसः पिपृथो निरश्विना
श्यावं पुत्रं वध्रिमत्याऽअजिन्वतं। कमद्युवं विमदायोहथुर्युवं विष्णाप्वं१ वि
॥१८॥ श्वकायाव सृजथः॥ पावीरवी तन्यतुरेकपादजो दिवो धर्ता सिंधुरापः समुद्रि
यः॥ विश्वे देवासः शृणवन्वचांसि मे सरस्वती सह धीभिः पुरंध्या॥ विश्वे दे
वाः सह धीभिः पुरंध्या मनोर्यजत्राऽअमृताऽऋतज्ञाः॥ रातिषाचोऽअभिषा
चः स्वर्विदः स्व१र्गिरो ब्रह्म सूक्तं जुषेरत॥ देवान्वसिष्ठोऽअमृतान्ववंदे ये वि
श्वा भुवनाभि प्रतस्थुः॥ ते नो रासंतामुरुगायमद्य यूयं पात स्वस्तिभिः
सदा नः॥११॥ देवान्हुवे बृहच्छ्रवसः स्वस्तये ज्योतिष्कृतोऽअध्वरस्य प्रचेत

या सम्राजा मनसा न प्रयुच्छतः॥ ययोर्धाम धर्मणा रोचते बृहद् ययोरुभे रोदसी नाधसी वृतौ॥ ६॥ या गौर्वर्तनिं पर्येति निष्कृतं पयो दुहाना व्रतनीरवारतः॥ सा प्रब्रुवाणा वरुणाय दाशुषे देवेभ्यो दाशद्धविषा विवस्वते॥ दिवक्षसो ऽअग्निजिह्वा ऽऋतावृध ऽऋतस्य योनिं विमृशन्त ऽआसते॥ द्यां स्कभित्व्यप ऽआ चक्रुरोजसा यज्ञं जनित्वी तन्वी नि मामृजुः॥ परिक्षिता पितरा पूर्वजावरी ऽऋतस्य योना क्षयतः समोकसा॥ द्यावापृथिवी वरुणाय सव्रते घृतवत्पयो महिषाय पिन्वतः॥ पर्जन्यावाता वृषभा पुरीषिणेन्द्रवायू वरुणो मित्रो ऽअर्यमा॥ देवाँ ऽआदित्याँ ऽअदितिं हवामहे ये पार्थिवासो दिव्यासो ऽअप्सु ये॥ त्वष्टारं वायुमृभवो य ऽओहते दैव्या होतारा ऽउषसं स्वस्तये॥ बृहस्पतिं वृत्रखादं सुमेधसमिन्द्रियं सोमं धनसा ऽउ ईमहे॥

तेषूहृद वीवक्षांत मूतिभिर्मनीषिभिः॥ एवा कविस्तुवीरवाँऽऋतज्ञा द्रविणस्युर्द्रविण
सश्चकानः॥ उक्थेभिरत्र मतिभिश्च विप्रोऽपीपयद्गयो दिव्यानि जन्म॥ एवाप्लुतेः॥
ईशानासः॥ गयेन॥ ८॥ अग्निरिंद्रो वरुणो मित्रोऽअर्यमा वायुः पूषा सरस्वती
सजोषसः॥ आदित्या विष्णुर्मरुतः स्वर्बृहत्सोमो रुद्रोऽअदितिर्ब्रह्मणस्पतिः॥ इं
द्राग्नी वृत्रहत्येषु सत्पती मिथो हिन्वाना तन्वाऽसमोकसा॥ अंतरिक्षं मह्यापप्रुरो
जसा सोमो घृतश्रीर्महिमानमीरयन्॥ तेषां हि मह्ना महतामनर्वणां स्तोमाँऽइ
यर्म्यृतज्ञाऽऋतावृधां॥ येऽअप्सवमर्णवं चित्रराधसस्ते नो रासंतां महये सुमि
त्र्याः॥ स्वर्णरमंतरिक्षाणि रोचना द्यावाभूमी पृथिवीं स्कंभुरोजसा॥ पृक्षाऽइव
महयंतः सुरातयो देवाः स्तवंते मनुषाय सूरयः॥ मित्राय शिक्ष वरुणाय दाशुषे

सूदयित्न्वो घृतवत्पयो मधुमन्नो ऽर्चत ।। उत माता बृहद्दिवा शृणोतु नस्त्वष्टा दे-
वेभिर्जनिभिः पिता वचः ।। ऋभुक्षा वाजो रथस्पतिर्भगो रण्वः शंसः शशमानस्य पातु
नः ।।९।। रण्वः संदृष्टौ पितुमाँ ऽइव क्षयो भद्रा रुद्राणां मरुतामुपस्तुतिः ।। गोभिः ष्या-
म यशसो जने ष्वा सदा देवास ऽइळया सचेमहि ।। यां मे धियं मरुत इंद्र देवा ऽअददात
वरुण मित्र यूयं ।। तां पीपयत पयसेव धेनुं कुविद्गिरो ऽअधि रथे वहाथ ।। कुविदंग
प्रति यथा चिदस्य नः सजात्यस्य मरुतो बुबोधथ ।। नाभा यत्र प्रथमं संनसामहे
तत्र जामित्वमदितिर्दधातु नः ।। ते हि द्यावापृथिवी मातरा मही देवी देवाञ्जन्मना
यज्ञिये ऽइतः ।। उभे बिभृत ऽउभयं भरीमभिः पुरू रेतांसि पितृभिश्च सिंचतः ।।
वि षा होत्रा विश्वमश्नोति वार्यं बृहस्पतिररमतिः पनीयसी ।। ग्रावा यत्र मधुषुदुच्य

वातमुषसमक्तुमश्विना ॥ कथा कविस्तुवीरवान्कया गिरा बृहस्पतिर्वावृधते सुवृ
क्तिभिः ॥ अजऽएकपात्सुहवेभिर्ऋक्वभिरहिः शृणोतु बुध्न्यो हवीमनि ॥ दक्षस्य
वादिते जन्मनि व्रते राजाना मित्रावरुणा विवाससि ॥ अतूर्तपंथाः पुरुरथोऽअर्यमास
प्तहोता विषुरूपेषु जन्मसु ॥५॥ तेनोऽअर्वंतो हवनश्रुतो हवं विश्वे शृण्वंतु वाजिनो
मितद्रवः ॥ सहस्रसा मेधसाताविव त्मना महो ये धनं समिथेषु जभ्रिरे ॥ प्र वो वा
युं रथयुजं पुरंधिं स्तोमैः कृणुध्वं सख्याय पूषणं ॥ ते हि देवस्य सवितुः सवीम
नि क्रतुं सचंते सचितः सचेतसः ॥ त्रिः सप्त सस्रा नद्यो महीरपो वनस्पतीन्पर्वतां
ऽअग्निमूतये ॥ कृशानुमस्तॄंतिष्यं सधस्थऽआ रुद्रं रुद्रेषु रुद्रियं हवामहे ॥ सर
स्वती सरयुः सिंधुरूर्मिभिर्महो महीरवसा यंतु वक्षणीः ॥ देवीरापो मातरः

धने।।प्रातर्यावाणंरथमिंद्रसानसिमरिष्यंतमारुहेमास्वस्तये।।स्वस्तिनःपथ्यासुध
न्वसुस्वस्त्यप्सुवृजनेस्वर्वति।।स्वस्तिनःपुत्रकृथेषुयोनिषुस्वस्तिरायेमरुतोदधा
तन।।स्वस्तिरिद्धिप्रपथेश्रेष्ठारेक्णस्वत्यभियावाममेति।।सानोऽअमासोऽअरणे
निपातुस्वावेशाभवतुदेवगोपा।।एवाप्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वऽआदित्याऽअदि
तेमनीषी।।ईशानासोनरोऽअमर्त्येनास्तावि जनोदिव्योगयेन।।५।।कथादेवानांक
तमस्ययामनिसुमंतुनामशृंण्वतांमनामहे।।कोमृळातिकतमोनोमयस्करत्कतम
ऽऊतीऽअभ्याववर्त्तति।।क्रतूयंतिक्रतवोहृत्सुधीतयोवेनंतिवेनाःपतयंत्यादिशः
।।नमर्डिताविद्यतेऽअन्यऽएभ्योदेवेषुमेऽअधिकामाऽअयंसत।।नरावाशंसं
पूषणमगोह्यमग्निंदेवेद्धमभ्यर्चसेगिरा।।सूर्यामासाचंद्रमसायमंदिवित्रितं

नं वः॥ते नः कृता दकृता देनसस्पर्यद्या देवासः पिपृता स्वस्तये॥भरेष्विंद्रं सुहवं हवा
महेंहोमुचं सुकृतं दैव्यं जनं॥अग्निं मित्रं वरुणं सातये भगं द्यावापृथिवी मरुतः
स्वस्तये॥सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिं॥दैवीं ना
वं स्वरित्रामनागसमस्रवंतीमारुहेमा स्वस्तये॥४॥विश्वे यजत्राऽअधिवोच
तोतये त्रायध्वं नो दुरेवायाऽअभिह्रुतः॥सत्यया वो देवहूत्या हुवेम शृण्वतो देवा
ऽअवसे स्वस्तये॥अपामीवामप विश्वामनाहुतिमपरातिं दुर्विदत्रामघायतः
॥आरे देवा द्वेषोऽअस्मद्युयोतनोरु णः शर्म यच्छता स्वस्तये॥अरिष्टः स मर्तो
विश्वऽएधते प्र प्रजाभिर्जायते धर्मणस्परि॥यमादित्यासो नयथा सुनीतिभि
र्ति विश्वानि दुरिता स्वस्तये॥यं देवासोऽवथ वाजसातौ यं शूरसाता मरुतो हिते

[illegible] मेऽइह श्रुता हवं॥ येभ्यो माता मधुमत्पिन्वते पयः पीयूषं द्यौरदितिरद्रि
बर्हाः॥ उक्थशुष्मान्वृषभरान्त्स्वप्नसस्तांऽआदित्याँऽअनुमदा स्वस्तये॥ नृचक्षसो उंमद
अनिमिषन्तोऽअर्हणा बृहद्देवासोऽअमृतत्वमानशुः॥ ज्योतीरथाऽअहिमायाऽअ
नागसो दिवो वर्ष्माणं वसते स्वस्तये॥ सम्राजो ये सुवृधो यज्ञमाययुरपरिह्वृता द
धिरे दिवि क्षयं॥ तौऽआविवास नमसा सुवृक्तिभिर्महोऽआदित्याँऽअदितिं स्वस्त
मं ये॥३॥ को वः स्तोमं राधति यं जुजोषथ विश्वे देवासो मनुषो यतिष्ठन॥ को वोऽध्वरं तुवि
जाताऽअरं करद्यो नः पर्षदत्यंहः स्वस्तये॥ येभ्यो होत्रां प्रथमामायेजे मनुः स
मिद्धाग्निर्मनसा सप्त होतृभिः॥ तऽआदित्याऽअभयं शर्म यच्छत सुगा नः क भयं
र्त सुपथा स्वस्तये॥ यऽईशिरे भुवनस्य प्रचेतसो विश्वस्य स्थातुर्जगतश्च मं

॥१२॥

रवेपसः ॥ तेऽअंगिरसः सूनवस्तेऽअग्नेः परि जज्ञिरे ॥ ॥ येऽअग्नेः परि जज्ञिरे वि
रूपासो दिवस्परि । नवग्वो नु दशग्वोऽअंगिरस्तमः सचा देवेषु मंहते ॥ इन्द्रेण यु
जा निः सृजन्त वाघतो व्रजं गोमन्तमश्विनं ॥ सहस्रं मे ददतोऽअष्टकर्ण्यः श्रवो देवे
ष्वक्रत ॥ प्र नूनं जायतामयं मनुस्तोक्मेव रोहतु ॥ यः सहस्रं शताश्वं सद्यो दानाय मंहते
॥ न तमश्नोति कश्चन दिवऽइव सान्वारभं ॥ सावर्ण्यस्य दक्षिणा वि सिन्धुरिव पप्रथे
॥ उत दासा परिविषे स्मद्दिष्टी गोपरीणसा ॥ यदुस्तुर्वश्च मामहे ॥ सहस्रदा ग्रामणी
र्मा रिषन्मनुः सूर्येणास्य यतमानैतु दक्षिणा ॥ सावर्णेर्देवाः प्र तिरंत्वायुर्यस्मिन्न
श्रान्ताऽअसनाम वाजं ॥११॥ परावतो ये दिधिषन्तऽआप्यं मनुप्रीतासो जनिमा विवस्वतः ॥
ययातेर्ये नहुष्यस्य बर्हिषि देवाऽआसते तेऽअधि ब्रुवन्तु नः ॥ विश्वा हि वो नमस्या
नि वन्द्या नामानि देवा उत यज्ञियानि वः ॥ ये स्थ जाताऽअदितेरद्भ्यस्परि ये पृथि

॥१२॥

सु[illegible]ति सुबन्धुर्नमसा सूक्तैः ॥ वर्द्धदुक्थैर्वचोभि राहि नूनं व्यध्वैति पयस ऽउस्रिया
याः ॥ तऊषुणो महो यजत्रा भूत देवास ऽऊतये सजोषाः ॥ ये वाजाँ ऽअनयता वियंतो
ये स्था निचेतारो ऽअमूराः ॥३०॥ इत्यष्टमे स्वष्टमोध्यायः ॥ ॐ ये यज्ञेन दक्षिणया स
मक्ता ऽइंद्रस्य सख्यममृतत्वमानश ॥ तेभ्यो भद्रमंगिरसो वो ऽअस्तु प्रति गृभ्णीत
मानवं सुमेधसः ॥ य ऽउदाजन्पितरो गोमयं वस्वृतेनाभिंदन्परिवत्सरे वलं ॥ दीर्घा
युत्वमंगिरसो वो ऽअस्तु प्रति गृभ्णीत मानवं सुमेधसः ॥ य ऽऋतेन सूर्यमारोहयं
दिव्यप्रथयन्पृथिवीं मातरं वि ॥ सुप्रजास्त्वमंगिरसो वो ऽअस्तु प्रति गृभ्णीत मानवं
सुमेधसः ॥ अयं नाभा वदति वल्गु वो गृहे देवपुत्रा ऽऋषयस्तच्छृणोतन ॥ सुब्रह्मण्य
मंगिरसो वो ऽअस्तु प्रति गृभ्णीत मानवं सुमेधसः ॥ विरूपास ऽइदृषयस्त ऽइद्गंभी

दुहज्जायमाना॥ अधासु मन्द्रो ऽअरतिर्विभावाव स्यति द्विवर्तनिर्वनेषाट्॥ ऊर्ध्वा य
च्छ्रेणिर्न शिशुर्दन्मक्षू स्थिरं शेवृधं सूत माता॥२९॥ अधा गाव उपमातिं कनाया ऽ
अनु श्वान्तस्य कस्य चित्परेयुः॥ श्रुधि त्वं सुद्रविणो नस्त्वं याळाश्वघ्नस्य वावृधे
॥१५॥ सूनृताभिः॥ अध त्वमिन्द्र विद्ध्यस्मान्महो राये नृपते वज्रबाहुः॥ रक्षा च नो मघो ॥११॥
नः पाहि सूरीननेहसस्ते हरिवो ऽअभिष्टौ॥ अध यद्राजाना गविष्टौ सरत्सरण्युः
कारवे जरण्युः॥ विप्रः प्रेष्ठः स ह्येषां बभूव परा च वक्षदुत पर्षदेनान्॥ अधा न्वस्
य जेन्यस्य पुष्टौ वृथा रेभन्त ईमहे तदू नु॥ सरण्युरस्य सूनुरश्वो विप्रश्चासि श्र
वसश्च सातौ॥ युवोर्यदि सख्यायास्मे शर्धाय स्तोमं जुजुषे नमस्वान्॥ विश्व
त्र यस्मिन्ना गिरः समीचीः पूर्वीव गातुर्दाशत्सूनृतायै॥ स गृणानो ऽअद्भिर्देव

सद्दंतो नार्बुदं बिभित्सन् ॥ विशुष्णस्य संग्रथितमनर्वा विदत्पुरुप्रजातस्य गुहा यत्
॥ प्रमैंहनामोतयस्य देवाः स्वर्पये त्रिषधस्थे निषेदुः ॥ अग्निर्ह नामोत जातवेदाः
श्रुधी नो होतर्ऋतस्य होताध्रुक् ॥ उत त्या मे रौद्रावर्चिमन्ता नासत्याविन्द्र गूर्तये यज
ध्यै ॥ मनुष्वद्वृक्तबर्हिषे रराणा मन्दू हितप्रयसा विक्षु यज्यू ॥२८॥ अयं स्तुतो राजा वन्दि
सेतुः वेधा ऽअपश्च विप्रस्तरति स्वचो[illegible]ः ॥ स कक्षीवन्तं रेजयत्सो ऽअग्निं नेमिं न चक्रमर्व
तोरघुद्रु ॥ स द्विबन्धुर्वैतरणो यष्टा सबर्धुं धेनुमस्वं दुहध्यै ॥ सं यान्मित्रावरुणा वृ
म ञ्ज ऽउक्थैर्ज्येष्ठेभिरर्यमणं वरूथैः ॥ तद्बन्धुः सूरिर्दिवि ते धियन्धा नाभानेदिष्ठो रपति
प्र वेनन् ॥ सा नो नाभिः परमास्य वा घाहं तत्पश्चा कतिथश्चिदास ॥ इयं मे नाभिरिह
मे सधस्थमिमे मे देवा ऽअयमस्मि सर्वः ॥ द्विजा ऽअह प्रथमजा ऽऋतस्येदं धेनु

॥१९०॥

नौनिषिक्तंसुकृतस्ययोनौ॥ पितायत्स्वांदुहितरमधिष्कन्क्ष्मयारेतःसंजग्मानोनिषिं
चत्॥ स्वाध्योऽजनयन्ब्रह्मदेवावास्तोष्पतिंव्रतपांनिरतक्षन्॥ सऽईंवृषानफेनमस्य
दाजौस्मदापरैदपदभ्रचेताः॥ सरत्पदानदक्षिणापरावृङ्नतानुमेपृशन्योजगृभ्रे
॥ मक्षूनवह्निःप्रजायाऽउपब्दिरग्निंननग्नऽउपसीददूधः॥ सनितेध्मंसनितोतवाजं
सधर्ताजज्ञेसहसायवीयुत्॥ मक्षूकनायाःसख्यंनवग्वाऋतंवदन्तऽऋतयुक्तिम
ग्मन्॥ द्विबर्हसोयऽउपगोपमागुरदक्षिणासोऽअच्युतादुदुक्षन्॥२७॥ मक्षूकनायाः
सख्यंनवीयोराधोनरेतऽऋतमित्तुरण्यन्॥ शुचियत्तेरेक्णऽआयजन्तसबर्दुघायाः
पयऽउस्रियायाः॥ पश्वायत्पश्चावियुताबुधन्तेतिब्रवीतिवक्तरीररांणः॥ वसोर्व
सुत्वाकारवोनेहाविश्वंविवेष्टिद्रविणमुपक्षु॥ तदिन्न्वस्यपरिषद्वानोऽअग्मन्पुरु

ऋ
॥१९०॥

चीनम[illegible]दुहेन्यग्भवतुतेरपः॥ अयंमेहस्तोभगवानयंमेभगवत्तरः। अयंमेविश्व
भेषजोऽयंशिवाभिमर्शनः॥२५॥ इदमित्थारौद्रंगूर्तवचाब्रह्मक्रत्वाशच्यामंतराजौ।
क्राणायदस्यपितरामंहनेष्ठाःपर्षत्पक्थेऽअहन्नासप्तहोतॄन्॥ सऽइद्दानायदभ्याय
वन्वंच्यवानःसूदैरमिमीतवेदिं। तूर्वयाणोगूर्तवचस्तमःक्षोदोनरेतऽइतऊतिसिं
चत्॥ मनोनयेषुहवनेषुतिग्मंविपःशच्यावनुथोद्रवन्ता। आयःशर्याभिस्तुविनृम्णो
ऽअस्याश्रीणीतादिशंगभस्तौ॥ कृष्णायद्गोष्वरुणीषुसीदद्दिवोनपाताश्विनाहुवे
वां। [illegible]यज्ञमागतंमेऽअन्नंववन्वांसानेषमस्मृतध्रू॥ प्रथिष्टयस्यवीरकर्ममिष्ण
[illegible]तंनुनर्योऽअपौहत्॥ पुनस्तदावृहतियत्कनायादुहितुराऽअनुभृतमनर्वा॥२६
[illegible]र्त्वमभवदभीकेकामंकृण्वानेपितरियुवत्याम्॥ मनानग्रेतोजहतुर्वियंतास

प॰ आमेमत॥२३॥आजनंत्वेषसंदृशंमाहीनानामुपस्तुतं॥अगन्मबिभ्रतोनमः॥अस
मातिंनितोशनंत्वेषंनिययिनंरथं॥भजेरथस्यसत्पतिं॥योजनान्महिषाँइवा
तितस्थौपवीरवान्॥उतापवीरवान्युधा॥यस्येक्ष्वाकुरुपव्रतेरेवान्मराय्येधते॥दिवी
वपंचकृष्टयः॥इंद्रक्षत्रासमातिषुरथप्रोष्ठेषुधारय॥दिवीवसूर्यंदृशे॥अगस्त्यस्यनद्भ्य
ःसप्तीयुनक्षिरोहिता॥पणीन्न्यक्रमीरभिविश्वान्राजन्नराधसः॥२४॥अयंमातायं
पितायंजीवातुरागमत्॥इदंतवप्रसर्पणंसुबंधवेहिनिरिहि॥यथायुगंवरत्रया
नह्यंतिधरुणायकं॥एवादाधारतेमनोजीवातवेनमृत्यवेथो३अरिष्टतातये॥यथे
यंपृथिवीमहीदाधारेमान्वनस्पतीन्॥एवादाधारतेमनोजी०॥यमादहंवैवस्वतात्सु
बंधोर्मनआभरं॥जीवातवे॥अरिष्टतातये॥न्य१ग्वातोववातिन्यक्तपतिसूर्यः॥नी

एतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे ॥ ज्योक् च सूर्यं दृशे ॥ पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो
जनः ॥ जीवं व्रातं सचेमहि ॥ वयं सोम व्रते तव मनस्तनूषु बिभ्रतः ॥ प्रजावन्तः सचेम
हि ॥१९॥ यत्ते यमं वैवस्वतं मनो जगाम दूरकं ॥ तत्तऽआ वर्तयामसीह क्षयाय जीव
॥१८॥ से ॥ यत्ते दिवं यत्पृथिवीं मनः ॥ तत्ते । जीवसे ॥ यत्ते भूमिं चतुर्भृष्टिं मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते च
तस्रः प्रदिशो मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते समुद्रमर्णवं मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते मरीचीः प्रवतो मनः ॥ त ॥१८॥
त्ते ॥२०॥ यत्तेऽअपो यदोषधीर्मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते सूर्यं यदुषसं मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते पर्वतान्बृ
हतो मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते विश्वमिदं जगन्मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते पराः परावतो मनः ॥ तत्ते ॥ यत्ते भूतं
य च भव्यं च मनः ॥ तत्तऽआ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥२१॥ प्र तार्यायुः प्रतरं नवीयः स्था
तारेव क्रतुमता रथस्य ॥ अध च्यवानऽउत्तवीत्यर्थं परातरं सु निर्ऋतिर्जिहीतां ॥ साम
न्नु राये निधिमन्न्वन्नं करामहे सु पुरुध श्रवांसि ॥ ता नो विश्वानि जरिता ममत्तु परातरं ॥

अमी ष्वर्यः पौंस्यैर्भवेम द्यौर्न भूमिं गिरयो नाज्रान्॥ ता नो विश्वानि जरिता चिकेत परा
तरं॥ मो षु णः सोम मृत्यवे परा दाः पश्येम नु सूर्यमुच्चरंतं॥ द्युभिर्हितो जरिमा सू नोऽ
अस्तु परातरं सु॥ असुनीते मनोऽअस्मासु धारय जीवातवे सु प्र तिरा नऽआयुः॥ रा
रंधि नः सूर्यस्य संदृशि घृतेन त्वं तन्वं वर्द्धयस्व॥२२॥ असुनीते पुनरस्मासु चक्षुः पुनः प्रा
णमिह नो धेहि भोगं॥ ज्योक् पश्येम सूर्यमुच्चरंतमनुमते मृळया नः स्वस्ति॥ पुनर्नोऽ
असुं पृथिवी ददातु पुनर्द्यौर्देवी पुनरंतरिक्षं॥ पुनर्नः सोमस्तन्वं ददातु पुनः पूषा पथ्यां३
या स्वस्तिः॥ शं रोदसी सुबंधवे यह्वीऽऋतस्य मातरा॥ भरतामप यद्रपो द्यौः पृथि
वि क्षमा रपो मो षु ते किं चनाममत्॥ अव द्वकेऽअव त्रिका दिवश्चरंति भेषजा॥ क्षमा च
रिष्ण्वे ककं भरतां॥ समिंद्रेरय गामनड्वाहं यऽआवहदुशीनराण्याऽअनः॥ भरताम

याः ॥ वाज्यसि वाजिनेना सुवेनीः सुवितस्तोमं सुवितो दिवं गाः ॥ सुवितो धर्म प्रथमानु सत्या सुवितो देवांत्सुवितोऽनु पत्म ॥ महिम्नऽएषां पितरश्चनेशिरे देवा देवेष्वदधुरपि क्रतुं ॥ सम विव्यचुरुत यान्यत्विषुरैषां तनूषु नि विविशुः पुनः ॥ सहोभिर्विश्वं परि चक्रमू रजः पूर्वा धामान्यमिता मिमानाः ॥ तनूषु विश्वा भुवना नि येमिरे प्रासारयंत पुरुध प्रजाऽनु ॥ द्विधा सूनवोऽसुरं स्वर्विदमास्थापयंत तृतीयेन कर्मणा ॥ स्वां प्रजां पितरः पित्र्यं सहऽआवरेष्वदधुस्तंतुमाततं ॥ नावा न क्षोदः प्रदिशः पृथिव्याः स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा ॥ स्वां प्रजां बृहदुक्थो महित्वावरेष्वदधादा परेषु ॥ १८ ॥ मा प्र गाम पथो वयं मा यज्ञादिंद्र सोमिनः ॥ मांतः स्थुर्नोऽअरातयः ॥ यो यज्ञस्य प्रसाधनस्तंतुर्देवेष्वाततः ॥ तमाहुतं नशीमहि ॥ मनो न्वा हुवामहे नाराशंसेन सोमेन ॥ पितॄणां च मन्मभिः ॥ आ तऽ

येन पुष्टस्य पुष्टं ॥ यत्ते जामित्वमवरं परस्या महन्महत्या ऽसुरत्वमेकं ॥ विधुं
दद्राणं समने बहूनां युवानं संतं पलितो जगार ॥ देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्या ममार
स ह्यः समान ॥१६॥ शाक्मना शाको ऽ अरुणः सुपर्ण ऽ आ यो महः शूरः सनादनीळः ॥
यच्चिकेत सत्यमित्तन्न मोघं वसु स्पार्हमुत जेतोत दाता ॥ ऐभिर्ददे वृष्ण्या पौंस्यानि ये
भिरौक्षद्वृत्रहत्याय वज्री ॥ ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह्न ऽ ऋतेकर्ममुदजायन्त देवाः ॥ यु
जा कर्माणि जनयन्विश्वौजा ऽ अशस्तिहा विश्वमनास्तुराषाट् ॥ पीत्वी सोमस्य दिव ऽ
आ वृधानः शूरो निर्युधाधमद्दस्यून् ॥१७॥ इदं त ऽ एकं पर ऽ ऊ त ऽ एकं तृतीयेन ज्योतिषा
संविशस्व ॥ संवेशने तन्व१श्चारुरेधि प्रियो देवानां परमे जनित्रे ॥ तनूष्टे वाजिंतन्वं१न
यंती वाममस्मभ्यं धातु शर्म तुभ्यं ॥ अह्रुतो महो धरुणाय देवां दिवीव ज्योतिः स्वमा मिमी

ओं मा ऊः॥ यस्मात रं न पित रं यस्मा कमडो न यथास्तन्च: स्वायो॥ कुक्षारिते ऽ [illegible]
ना मा दिभ्या नि मिहिं पस्य संति॥ त्वमग्ना नि विभ्या निविसे योषि: कर्मणि मघ वंव कथ्यं॥
तं वेभ्या दधिषे के वलानि यान्याहु यन्यग्रु हा वसू नि॥ कामामिन्द्रे मघ वन्मावि जारीस्त्व मा
स्या ता ल र्मिं डासि दा ता॥ यो ऽ ज्ञ दधा ज्यो तिषि ज्यो तिरं तर्यो ऽ सृजन्मधुना सं मधू नि॥ म्रु
धान्नि येरूपमिं द्रा यम न्म ब्रह्म रुतो ष्ट हदु क्या द वा चि॥ १५॥ दूरे त न्ना म गुह्यं प रा यैर्यत्
मी ते ऽ अं हं ये नां व यो धे। उदं स्तत्ना: पृथिवीं घाम मी के मा लु: पुना च म घ वं ति त्वि षा ण:
॥ सु ह त न्ना म गुह्यं पुरु स्पृ ग्ये मं भूतं ज नयो ये न ना म व्यं॥ पुलं जा तं ज्योति र्य दस्य षि स [illegible]
या: स म वि वां तु पं र्य॥ आ गो दे सी ऽ अप्र पा दो त मध्यं पर्वदे वो ऽ रुद्र शा: स म सम्म॥ स्व कुर्विं
से शा ता ऽ कृ स्या वि वं द्वैं स रू पे पा ज्यो ति षा वि ब्रते न॥ य ऽ उ ष ऽ ओ छ: प्रथमा वि मा ना म ऽ जन

[illegible]णुत धियं ॥ अश्मन्वती रीयते सं रभध्वमुत्तिष्ठत प्र तरता सखायः ॥ अत्रा जहाम
येऽसन्नशेवाः शिवान्वयमुत्तरेमाभि वाजान् ॥ त्वष्टा माया वेदपसामपस्तमो बिभ्रत्पा
त्रा देवपानानि शंतमा ॥ शिशीते नूनं परशुं स्वायसं येन वृश्चादेतशो ब्रह्मणस्पतिः ॥
सतो नूनं कवयः सं शिशीत वाशीभिर्याभिरमृताय तक्षथ ॥ विद्वांसः पदा गुह्यानि क
र्तन येन देवासोऽअमृतत्वमानशुः ॥ गर्भे योषामदधुर्वत्समासन्यपीच्येन मनसोत जि
ह्वया ॥ स विश्वाहा सुमना योग्याऽअभि सिषासनिर्वनते कारऽइज्जितिं ॥१४॥ तां सु ते
कीर्तिं मघवन्महित्वा यत्त्वा भीते रोदसीऽअह्वयेतां ॥ प्रावो देवाँ आतिरो दासमोजः प्र
जायै त्वस्यै यदशिक्षऽइंद्र ॥ यदचरस्तन्वा वावृधानो बलानीन्द्र प्रब्रुवाणो जनेषु ॥ मायेत्सा
ते यानि युद्धान्याहुर्नाद्य शत्रुं ननु पुरा विवित्से ॥ क उ नु ते महिमनः समस्यास्मत्पूर्वऽऋष

षश्चिकित्वान् ॥ स नो यक्षद्देवताता यजीयान्नि हि षत्सदन्तरः पूर्वोऽअस्मत् ॥ अराधि होता
निषदा यजीयानभि प्रयांसि सुधितानि हि ख्यत् ॥ यजामहे यज्ञियान्हन्त देवाँऽईलामहाऽ
ईड्याँऽआज्येन ॥ साध्वीमकर्देववीतिं नोऽअद्य यज्ञस्य जिह्वामविदाम गुह्यां ॥ सऽआयु
रागात्सुरभिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नोऽअद्य ॥ तदद्य वाचः प्रथमं मसीय येनासु
राँऽअभि देवाऽअसाम ॥ ऊर्जादऽउत यज्ञियासः पंच जना मम होत्रं जुषध्वं ॥ पंच ज
ना मम होत्रं जुषंतां गोजाताऽउत ये यज्ञियासः ॥ पृथिवी नः पार्थिवात्पात्वंहसोंतरिक्षं
दिव्यात्पात्वस्मान् ॥१३॥ तंतुं तन्वन्रजसो भानुमन्विहि ज्योतिष्मतः पथो रक्ष धिया कृता
न् ॥ अनुल्बणं वयत जोगुवामपो मनुर्भव जनया दैव्यं जनं ॥ अक्षानहो नह्यतनोत
सोम्याऽइष्कृणुध्वं रशनाऽओत पिंशत ॥ अष्टावंधुरं वहताभितो रथं येन देवासोऽअ

ति

यमस्तु सर्वस्तुभ्यं नमंतां प्रदिशश्चतस्रः ॥११॥ विश्वे देवाः शास्तन मा यथेह होता वृतो मन
वै यन्निषद्य ॥ प्र मे ब्रूत भागधेयं यथा वो येन पथा हव्यमा वो वहानि ॥ अहं होता न्यसी
दं यजीयान्विश्वे देवा मरुतो मा जुनंति ॥ अहरहरश्विनाध्वर्यवं वां ब्रह्मा समिद्भवति सा
हुतिर्वां ॥ अयं यो होता किरु स यमस्य कमप्यूहे यत्समंजंति देवाः ॥ अहरहर्जायते मा
सिमास्यथा देवा दधिरे हव्यवाहं ॥ मां देवा दधिरे हव्यवाहमपम्लुक्तं बहु कृच्छ्रा चरं
तं ॥ अग्निर्विद्वान्यज्ञं नः कल्पयाति पंचयामं त्रिवृतं सप्ततंतुं ॥ आ वो यक्ष्यमृतत्वं सुवी
रं यथा वो देवा वरिवः कराणि ॥ आ बाह्वोर्वज्रमिंद्रस्य धेयामथेमा विश्वाः पृतना जयाति
ति ॥ त्रीणि शता त्री सहस्राण्यग्निं त्रिंशच्च देवा नव चासपर्यन् ॥ औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हि
रस्मा आदिद्धोतारं न्यसादयंत ॥१२॥ यमैच्छाम मनसा सोऽयमागाद्यज्ञस्य विद्वान्प

मिधो देवयानीः॥ ऐच्छाम त्वा बहुधा जातवेदः प्रविष्टमग्नेऽअप्स्वोषधीषु॥ तं त्वा यमोऽअ
चिकेच्चित्रभानो दशान्तरुष्यादतिरोचमानं॥ होत्रादहं वरुण बिभ्यदायं नेदेव मा युनजन्नत्र
देवाः॥ तस्य मे तन्वो बहुधा निविष्टाऽएतमर्थं न चिकेताहमग्निः॥ एहि मनुर्देवयुर्यज्ञका
मोऽरंकृत्या तमसि क्षेष्यग्ने॥ सुगान्पथः कृणुहि देवयानान्वह हव्यानि सुमनस्यमानः॥
॥५०॥ अग्ने पूर्वे भ्रातरोऽअर्थमेतं रथीवाध्वानमन्वावरीवुः॥ तस्माद्भिया वरुण दूरमायं
गौरो न क्षेप्नोरविजे ज्यायाः॥ कुर्मस्तऽआयुरजरं यदग्ने यथा युक्तो जातवेदो न रिष्याः॥
अथा वहासि सुमनस्यमानो भागं देवेभ्यो हविषः सुजात॥ प्रयाजान्मेऽअनुयाजांश्च के
वलानूर्जस्वन्तं हविषो दत्त भागं॥ घृतं चापां पुरुषं चौषधीनामग्नेश्च दीर्घमायुरस्तु दे
वाः॥ तव प्रयाजाऽअनुयाजाश्च केवलऽऊर्जस्वन्तो हविषः सन्तु भागाः॥ तवाग्ने यज्ञो

अ ॥ ३ ॥

तश्चर्कृत्य ऽ इन्द्रो मावते नरे॥ विश्वासु धूर्षु वाजकृत्येषु सत्पते वृत्रे वाप्स्व१भि शूर मन्दसे
॥ के ते नर ऽ इन्द्र ये त ऽ इषे ये ते सुम्नं सधन्य१मियक्षान्॥ के ते वाजायासुर्याय हिन्विरे के
अप्सु स्वासूर्वरासु पौंस्ये॥ भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणा महान्भुवो विश्वेषु सवनेषु यज्ञियः॥ भुवो
नॄँश्च्यौत्नो विश्वस्मिन्भरे ज्येष्ठश्च मन्त्रो विश्वचर्षणे॥ अवा नु कं ज्यायान्यज्ञवनसो महीं
त ऽ ओमात्रां कृष्टयो विदुः॥ असो नु कमजरो वर्धाश्च विश्वेदेता सवना तूतुमा कृषे॥ एता वि
श्वा सवना तूतुमा कृषे स्वयं सूनो सहसो यानि दधिषे॥ वराय ते पात्रं धर्मणे तना यज्ञो मं
त्रो ब्रह्मोद्यतं वचः॥ ये ते विप्र ब्रह्मकृतः सुते सचा वसूनां च वसुनश्च दावने॥ प्र ते सुम्नस्य म
नसा पथा भुवन्मदे सुतस्य सोम्यस्यान्धसः॥ [illegible] ॥ महत्तदुल्बं स्थविरं तदासीद्येनाविष्टितः
प्रविवेशिथापः॥ विश्वा ऽ अपश्यद्बहुधा ते ऽ अग्ने जातवेदस्तन्वो देव ऽ एकः॥ को मा दद
र्श कतमः स देवो यो मे तन्वो बहुधा पर्यपश्यत्॥ क्वाह मित्रावरुणा क्षियंत्यग्नेर्विश्वाः स

॥ ४ ॥

नाकरं ॥ अहं सूर्य्यस्य परि याम्याशुभिः प्रैतशेभिर्वहमानऽओजसा । यन्मा सावो म
नुषऽआह निर्णिजऽऋधक्कृषे दासं कृत्व्यं हथैः ॥ अहं सप्तहा नहुषो नहुष्टरः प्राश्रा
वयं शवसा तुर्वशं यदुं ॥ अहं न्य१न्यं सहसा सहस्करं नव व्राधतो नवतिं च वक्षयं ॥
अहं सप्त स्रवतो धारयं वृषा द्रवित्न्वः पृथिव्यां सीराऽअधि ॥ अहमर्णांसि वि तिरा
मि सुक्रतुर्युधा विदं मनवे गातुमिष्टये ॥ अहं तदासु धारयं यदासु न देवश्चन त्वष्टाधा
रयद्रुशत् ॥ स्पार्हं गवामूधःसु वक्षणास्वा मधोर्मधु श्वात्र्यं सोममाशिरं ॥ एवा देवां
ऽइंद्रो विव्ये नॄन्प्र च्यौत्नेन मघवा सत्यराधाः ॥ विश्वेत्ता ते हरिवः शचीवोऽभि तुरासः स्व
यशो गृणंति ॥ ८ ॥ प्र वो महे मंदमानायांधसोऽर्चा विश्वानराय विश्वाभुवे ॥ इंद्रस्य य
स्य सुमखं सहो महि श्रवो नृम्णं च रोदसी सपर्यतः ॥ सो चिन्नु सख्या नर्य्यऽइनस्तु

अहं

नामि धाम ।। ते मा भद्राय शवसे ततक्षुरपराजितमस्तृतमषाळ्हं ।।६।। अहं दां गृण
पूर्व्यं वस्वहं ब्रह्म कृणवं मह्यं वर्धनं ।। अहं भुवं यजमानस्य चोदितायज्वनः साक्षि विश्वे
स्मिन्भरे ।। मां धुरिंद्रं नाम देवता दिवश्च ग्मश्चापां च जंतवः ।। अहं हरी वृषणा वि
व्रता रघूऽ अहं वज्रं शवसे धृष्ण्वा ददे ।। अहमत्कं कवये शिश्नथं हथैरहं कुत्समावमाभि ।।२।।
रूतिभिः ।। अहं शुष्णस्य श्नथिता वधर्यमं न यो ररऽआर्यं नाम दस्यवे ।। अहं पितेव वे
तसूँरभिष्टये तुग्रं कुत्साय स्मदिभं च रंधयं ।। अहं भुवं यजमानस्य राजनि प्र य
द्भरे तुजये न प्रियाधृषे ।। अहं रंधयं मृगयं श्रुतर्वणे यन्माजिहीत वयुना चनानु
षक् ।। अहं वेशं नम्रमायवेऽकरमहं सव्याय पड्गृभिमरंधयं ।।५।। अहं स यो नववास्त्वं
बृहद्रथं सं वृत्रेव दासं वृत्रहारुजं ।। यद्वर्धयंतं प्रथयंतमानुषग्दूरे पारे रजसो रोचनाकरं

।।२।।

राजिग्य ऽइद्धनं न मृत्यवेऽव तस्थे कदा च न ॥ सोममिन्मा सुन्वंतो याचता वसु न मे पूरवः
सख्ये रिषाथन ॥ ५ ॥ अहमेतां छाश्वसतो द्वाद्वेंद्रं ये वज्रं युधयेऽकृण्वत ॥ आह्वयमानांऽ
ऽव हन्मनाहनं दृळ्हा वदन्ननमस्युर्नमस्विनः ॥ अभी३दमेकमेको ऽअस्मि
निष्षाळभी द्वा किमु त्रयः करति ॥ खले न पर्षान्प्रति हन्मि भूरि किं मा निंदंति शत्रवोऽनिंद्राः ॥
अहं गुंगुभ्यो ऽअतिथिग्वमिष्करमिषं न वृत्रतुरं विक्षु धारयं ॥ यत्पर्णयघ्न ऽउत वा कं
ञ्जहे प्राहं महे वृत्रहत्ये ऽअशुश्रवि ॥ प्र मे नमी साप्य ऽइषे भुजे भूद्गवामेषे सख्या
कृणुत द्विता ॥ दिद्युं यदस्य समिथेषु मंहयमादिदेनं शंस्यमुक्थ्यं करं ॥ प्र नेमस्मिं द
दृशे सोमो ऽअंतर्गोपा नेममाविरस्था कृणोति ॥ स तिग्मशृंगं वृषभं युयुत्सन्द्रुह
स्तस्थौ बहुले बद्धो ऽअंतः ॥ आदित्यानां वसूनां रुद्रियाणां देवो देवानां न मि

वीरं स्वपत्यमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः॥५॥ प्र सप्तगुमृतधीतिं सुमेधां बृहस्पतिं म
तिरच्छा जिगाति॥ य आंगिरसो नमसोपसद्योऽस्मभ्यं॥ वनीवानो मम दूतास इंद्रं स्तोमा
श्चरंति सुमतीरियानाः॥ हृदिस्पृशो मनसा वच्यमाना ऽअस्मभ्यं॥ यत्त्वा यामि दद्धि तन्न
ऽइंद्र बृहंतं क्षयमसमं जनानां॥ अभि तद्द्यावापृथिवी गृणीतामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः
श्री ॥२॥ ॥८॥ अहं भुवं वसुनः पूर्व्यस्पतिरहं धनानि संजयामि शश्वतः॥ मां हवंते पितरं न जंत ॥२॥
वोऽहं दाशुषे विभजामि भोजनं॥ अहमिंद्रो रोधो वक्षोऽअथर्वणस्त्रिताय गाऽअजन
यमहेरधि॥ अहं दस्युभ्यः परि नृम्णमा ददे गोत्रा शिक्षं दधीचे मातरिश्वने॥ मह्यं त्व
ष्टा वज्रमतक्षदायसं मयि देवासो वृजन्नपि क्रतुं॥ ममानीकं सूर्यस्येव दुष्टरं मामार्यं
ति कृतेन कर्त्वेन च॥ अहमेतं गव्ययमश्व्यं पशुं पुरीषिणं सायकेना हिरण्ययं॥
पुरु सहस्रा नि शिशामि दाशुषे यन्मा सोमास उक्थिनोऽअमंदिषुः॥ अहमिंद्रो न प

भरते वेपो ऽ अग्निः प्र वयुनानि चेतसा पृथिव्याः ॥ तमायवः शुचयंतं पावकं मंद्रं हो
तारं दधिरे यजिष्ठं ॥ द्यावा यमग्निं पृथिवी जनिष्टामापस्त्वष्टा भृगवो यं सहोभिः ॥ ई
ळेन्यं प्रथमं मातरिश्वा देवास्ततक्षुर्मनवे यजत्रं ॥ यं त्वा देवा दधिरे हव्यवाहं पुरुस्पृहो
मानुषासो यजत्रं ॥ स यामन्नग्ने स्तुवते वयो धाः प्र देवयन्यशसः सं हि पूर्वीः ॥ २ ॥ जगृभ्मा ते द
क्षिणमिंद्र हस्तं वसूयवो वसुपते वसूनां ॥ विद्मा हि त्वा गोपतिं शूर गोनामस्मभ्यं
चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ स्वायुधं स्ववसं सुनीथं चतुःसमुद्रं धरुणं रयीणां ॥ चर्कृत्यं शंस्यं भू
रिवारमस्मभ्यं ॥ सुब्रह्माणं देववंतं बृहंतमुरुं गभीरं पृथुबुध्नमिंद्र ॥ श्रुतऋषिमुग्रमभि
मातिषाहमस्मभ्यं ॥ सनद्वाजं विप्रवीरं तरुत्रं धनस्पृतं शूशुवांसं सुदक्षं ॥ दस्युहनं पूर्भि
दमिंद्र सत्यमस्मभ्यं ॥ अश्वावंतं रथिनं वीरवंतं सहस्रिणं शतिनं वाजमिंद्र ॥ भद्र

श्रीगणेशाय नमः ॥ ओं प्र होता जातो महान्नभोविन्नृषद्वा सीददपामुपस्थे ॥ दधिर्यो धायि
स ते वयांसि यन्ता वसूनि विधते तनूपाः ॥ इमं विधन्तोऽपां सधस्थे पशुं न नष्टं पदैरनुग्मन्
॥ गुहा चतन्तमुशिजो नमोभिरिच्छन्तो धीरा भृगवोऽविन्दन् ॥ इमं त्रितो भूर्यविन्दद् इच्छन् वैभूवसो
मूर्धन्यघ्न्यायाः ॥ स शेवृधो जात आ हर्म्येषु नाभिर्युवा भवति रोचनस्य ॥ मन्द्रं होतारमुशि
जो नमोभिः प्राञ्चं यज्ञं नेतारमध्वराणां ॥ विशामकृण्वन्नरतिं पावकं हव्यवाहं दधतो मानु
षेषु ॥ प्र भूर्जयन्तं महां विपोधां मूरा अमूरं पुरां दर्माणं ॥ नयन्तो गर्भं वनां धियं धुर्हिरिश्म
श्रुं नार्वाणं धनर्चं ॥१॥ नि पस्त्यासु त्रितः स्तभूयन् परिवीतो योनौ सीददन्तः ॥ अतः संगृभ्या वि
शां दमूना विधर्मणायन्त्रैरीयते नॄन् ॥ अस्याजरासो दमामरित्रा अर्चद्धूमासो अग्नयः
पावकाः ॥ श्वितीचयः श्वात्रासो भुरण्यवो वनर्षदो वायवो न सोमाः ॥ प्र जिह्व

May 30.
ak Com-
he world
peration
yer day).
n Calcut-
ments of
he body
s" (con-
ahib for
se killed

stark reality for desperate householders. The residents also belied claims of the authorities that water is supplied for one to two hours in all areas under the water supply scheme. The common complaint was that the time slots allotted by the Corporation for different localities were grossly inadequate because water at best came in a trickle. And the plight of the poor is worse.

In reality some areas do not get water at times for three to four days at a stretch. Although the authorities maintain that no distinction is made while supplying water, residents assert that VIP areas of Chotta Shimla get a favourable treatment and have a water supply for almost 24 hours.

They also complain that no steps have been

Ashwani K
Excessiv
Station to
Work is on
Craig Nino
ing reinfor
en out. Thi
firm based
Mr. Sood
ernment wa
right earnes
mishaps in
pumps, dati
are being re
the Guma a
expected to
lakh gallons

ITC BHADRACH
It's results like the
we want to share wi

HALAM PAPERBOARDS LIMITED
LTS FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 1994.

(Rs. in lacs)

	Year ended 31st March, 1994	Year ended 31st March, 1993
	18918.31	17853.18
	902.74	604.82
	19821.05	18458.00
	15451.57	14835.12
	1223.47	1334.68
ion (1+2-3-4)	3146.01	2288.20
	742.57	958.97
	2403.44	1329.23
	-	(25.81)
	-	365.67
	2403.44	1720.71
	2642.79	1735.59
	17814.48	8102.16

sed to Rs. 2642.79 lacs, effective 24th Jan, 1994,
uity Shares made by the Company.

C BHADRACHALAM PAPERBOA

PROFIT BE
PROFIT AI

During the

(i) the Com
was commis

(ii) The pulp m
was complete

(iii) The Compa
Rights/Preferen

(iv) The Compa
exports and en
Safety Award fo

BONUS ISSUE OF EQU
DIVIDEND RECOMME